

TRACTATVS DE CONFESSARIIS SOLICITANTIBVS.

Authore
ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO
D. RODERICO ACHVNA,
Episcopo Portugalensi à Consil. Reg. Maiestatis.

CVM ADDITIONIBVS DOCTORIS FR. SERAPHIN de Freitas Lusitani, Vespertinæ sacrorum Canonum Cathedræ Pincianæ proprietarij, è Mercenarijs minimi.

VALLISOLETI, ET NEAPOLI,

Ex Typographia Lazari Scorigij.
M. DC. XXVII.

REVERENDISSIMO, EIDEMQVE RELIGIOSISSIMO VIRO,

P. D. CONSTANTINO FAGGIOLI

Canonicorum Regularium Lateranensium Præposito olim Generali.

PVS hoc Auctoris non minus dignitate, quam litterarum, omnigenaq; doctrinæ cognitione clarissimi, pluribus expetitum, comprobatum omnibus, cum in lucem rursus edere non pretio solum, sed plurimorum prece essem impulsus, statim præsidium aliquod, cui potuisset inhærere, quærebam, & profectò ecclesiasticum opus, Pontificium diploma explanans, Ecclesiastico Religiosissimo viro omnibus virtutum insignibus exornato, nuncupandum esse decreui. Talem te, Reuerendissime Pater, non modo Lateranensis Religionis angulus tuis virtutum radijs illustratus, sed orbis prædicat vniuersus, cum vitam Angelo parem intra Religiosa Claustra seruaueris, eaque de re omnium beneuolentiam promerueris: vitæ quoque candori singularem disciplinarum omnium, præcipuè Sacræ Theologiæ & Canonum scientiam addideris, vt iure optimò ad omnes dignitatum gradus in tua Illustrissima Religione conscenderis vsque ad supremum Generalatus ordinem. Sed ego pusillus, & exiguæ notæ homuncio tam alta contemplari nequibam, cum nullis essem tibi deuinctus officijs, nullo notus obsequio. Cum autem Neapoli admodum Reuerēdum P. D. Aloysium Germanum fratrem tuum longa nouerim clientela; ei arcanum aperui meum, eaque qua in omnes vtitur, benignitate, nihil à tuæ virtutis & prosapiæ splendore degenerans, se opus hoc à meriti dicatum & daturum, & commendaturum pollicitus est, meæque

aditum dedit audaciæ. Accipe igitur opus Auctoris non alio lectore quàm te digni: accipe munus, si donantis animum inspicias, non exiguum; si meritum tuum intueris, longè impar, & exile. Si verò serena fronte susceperis, vires ac stimulum superaddes maiora in posterum moliendi, meique in te amoris, ac seruitutis indicia propalandi. Vale Reuerendissime Constantine, meque inter humiles seruulos recense. Neapoli die 1. Kalendas Nouembris 1627.

Paternitatis tuæ Reuerendissimæ

Seruus humillimus

Lazarus Scorigius

A tergo

All'Illustrissimo, e Reuerendissimo Signore mio Osseruandissimo,

IL SIGNORE CARDINALE CARAFA, NAPOLI.

Ntus vero Illustriss. e Reuerendiss. Sig. mio Osseruandissimo. Dopò essersi hauuta lunga, e matura consideratione sopra il dubio significato da più bande, se i Penitenti siano obligati à denuntiare i confessori, da' quali sono stati sollecitati nel luoco, ò atto della confessione, quando hanno consentito alla sollicitatione. Nostro Signore, e questi miei Signori Illustrissimi in Congregatione tenuta auanti sua Santità à 25. di Luglio passato, dopò hauer anco inteso il parere di vna particolare Congregatione deputata per questo effetto, hanno risoluto, che qualsiuoglia penitente è tenuto à denuntiare il confessore, dal quale sarà stato sollicitato nel luoco, ò atto della confessione, ancorche gli habbia consentito, e non è tenuto à propalare il proprio consenso, nè sopra ciò s'interroghi dal Vescouo, ò Inquisitore, ò loro Vicarij auanti de' quali deporrà, nè meno il confessore denuntiato, procedendosi poi contra di lui, ne i constituti che se gli faranno, s'interroghi sopra detto consenso; & in caso, ch'egli volesse dirlo da se, non si scriua il suo detto, come in ordine alla persona sollecitata non spettante all'officio della santa Inquisitione. Le parti dunque di V.S. Illustrissima sono di significare la detta risolutione a i Confessori, & incarricargliene strettamente l'osseruanza; acciò ne i casi, che occorrono alla giornata conforme al tenor della constiautione publicata da Gregorio XV. santa memoria contra i Confessori sollecitanti, significhino a i Penitenti l'obligo

ti l'obligo che hanno di denuntiare i Confessori, da' quali saranno stati sollecitati: & hauendoli cõsentito, e facendo difficoltà in scoprire il proprio consenso; conforme alla risolutione che si è fatta, si dicano apertamente, che non sono tenuti à propalare il detto consenso, e che tanto essi penitenti, quanto i Confessori sollicitanti, procedendosi contro di loro, non saranno di ciò interrogati, e dicendolo da se, non si scriuerà, nè riceuerà il loro detto, & quando il Penitente tuttauia persistesse nella medesima renitenza, nostro Signore si contenta, che dal Vescouo, ò dall'Inquisitore si dia autorità al Confessore di riceuere per scrittura, & con giuramento la denuntia per portarla subito à chi hauerà data l'autorità di pigliarla: e se oltre le cose sudette, occorrerà altro caso graue per il quale non si possa il penitente indurre à denuntiare; vuole sua Santità, che se ne scriua quà, e s'aspetti la risposta, & in tãto si soprasseda nell'assolutione: e tanto si contenterà V. S. Illustrissima di far osseruare nella sua Diocese, facendo registrare la presente negli atti di cotesta Corte per Informatione sua, e de' suoi successori, liquali douranno hauere mira, che la presente risolutione riguarda solo quei penitenti, che, per hauere consentito, fanno difficoltà in denuntiare, ma quei, che non hanno consentito, ò hauendo consentito non sono in ciò renitenti, non deue il Confessore porre difficoltà alcuna, ma lasciare, che indifferentemente, e liberamente sodisfacciano all'obligo che hanno di denuntiare, conforme alla detta constitutione: compiacendosi anco V. S. Illustrissima di mandare copie della presente a i Vescoui suoi suffraganei, acciò da essi ancora sia fatta osseruare la sudetta risolutione. Per fine à V. S. Illustrissima humilissimamente bascio le mani, di Roma li 27. di Settembre 1624.

Di V. S. Illustrissima, e Reuerendissima

Humilissimo, e affettionatissimo Seruitore

Il Cardinale Millino.

Venerabili fratri Archiepiscopo Hispalensi, in Regno Hispaniæ hæreticæ prauitatis Inquisitori Generali.

PIVS PAPA IIII.

VENERABILIS frater salutem,& Apostolicam benedictionem. Dum,sicut nuper non sine animi nostri molestia, accepimus, diuersos Sacerdotes in Regnis Hispaniarum,atque etiam in Ciuitatibus, & Diœcesibus curã animarum habentes,siue eam pro alijs exercentes, aut aliàs audiendis confessionibus pęnitentium deputati,in tantam prorupe rint iniquitatem,vt Sacramento pęnitentiæ in actu audiendi confessiones abutantur; nec illi, & qui id instituit Domino Deo, & Saluatori nostro Iesu Christo iniuriam facere vereantur,mulieres videlicet pęnitentes ad actus inhonestos,dum earum audiunt cõfessiones,alliciendo, & prouocando,seu allicere, & prouocare tentando,& procurando,ac loco earum per Sacramentum huiusmodi Creatori nostro reconciliationis grauiorum peccatorum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in Diuinæ Maiestatis offensam,& animarum perniciem,Christi fidelium scãdalum non modicum. Nos animum inducere nequeuntes,quòd qui de Fide Catholica recte sentiunt, Sacramentis ab Ecclesia Dei institutis abutantur,aut illis iniuriam faciant,fraternitati tuæ de cuius eximia pietate, virtute,atque doctrina plurimum in Domino confidimus,per pręsentes committimus & mandamus,quatenus per te,vel alium,seu alios a te deputandum,seu deputandos contra omnes,& singulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum Ciuitatum & Diœcesum de præmissis quomodolibet diffamatos

matos tam sęculares, quàm quorumuis, etiam exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subiectorum Ordinum Regulares cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & pręeminentiæ existant, tam super præmissis, quàm super Fide Catholica, & quid de ea sentiant diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, aut de hæresi quouis modo suspectos a Sede Apostolica concessarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos iuxta excessuum suorum qualitatem, prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, sæcularis Iudicis arbitrio puniendos tradendo, Non obstan. &c. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die 16. Aprilis Anno Domini millesimo quingentesimo, Pontificatus nostri anno secundo.

S.D.N.GRE-

S. D. N. GREGORII PAPÆ XV.

Contra Sollicitantes in Confessionibus.

GREGORIVS PAPA XV. ad perpetuam rei memoriam.

NIVERSIS Dominici gregis curam, quamque immeriti, cœlesti dispositione gerentes, sedulò inuigilare tenemur, vt ab omnibus prauis contagijs conseruetur immunis multoq; maiori studio prouidere, vt omnis pestis ab ijs auertatur, quibus alios sanandi officium est commissum, ne quod Euangelica scripta nos admonent, sale infatuato non sit in quo saliatur, & ad nihilum proficit vltra, nisi vt mictatur foras, & conculcetur ab hominibus. Quoniam autem à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, quibusdam in locis prouisum fuit, vt impium, ac nefandum scelus, quod non solum inter Christifideles non esse, sed nec etiam nominari debet, procul ab ijs arceatur, videlicet, vt aliquis Sacerdos ad sacras audiendas confessiones deputatus, Sacrosancto Pœnitentiæ Sacramento, sollicitando pœnitentes ad turpia abutatur, ac pro medicina venenum, pro pane aspidem porrigat, & ex cœlesti medico infernalis veneficus, ex patre spirituali proditor execrabilis animarũ reddatur: idcirco Nos ea, quæ his perniciosissimis Diaboli insidijs arcendis certis locis salubriter constituta sunt, vt nullibi desiderentur, quantum ex alto cõceditur, prouideñ. duximus. Alias siquidem à fel. rec. Pio Papa IV. prædecessore nostro emanarunt literæ tenoris subsequentis, videlicet, Pius Papa IV. Venerabili Fratri Archiepiscopo Hispaleñ. in Regnis Hispaniarũ hæreticæ prauitatis Inquisitori Generali. Cum sicut nuper, non sine animi nostri molestia, accepimus diuersi Sacerdotes in Regnis Hispaniarum, atque etiam in eorum Ciuitatibus, & Diœcesibus curam animarum habentes, siue eam pro alijs exercentes, aut alias audiendis confessionibus pœnitentium deputati in tantam proruperint iniquitatẽ, vt Sacramento Pœnitentiæ in actu audiendi confessiones abutantur, nec illi, & qui id instituit Domino Deo, & Saluatori nostro IESV CHRISTO iniuriam facere vereantur, mulieres videlicet, pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones alliciendo,

do,& prouocando,seù allicere,& prouocare tentando,& procurãdo, ac loco earum per Sacramentum huiusmodi Creatori nostro reconciliationis grauiori peccatorum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in Diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem,Christifidelium scandalum non modicum. Nos in animum inducere nequeuntes,quod qui de Fide Catholica rectæ sentiunt,Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant,Fraternitati tuæ de cuius eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per præsentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, seù alios à te deputandum,seù deputandos contra omnes,& singulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum Ciuitatum, & Diœcesum de præmissis quomodolibet diffamatos,tàm sæculares, quã quorumuis etiã exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subiectorum Ordinum Regulares cuiuscunque dignitatis,status, gradus, ordinis, conditionis, & præheminentiæ existant, tàm super præmissis, quàm super Fide Catholica, & quid ea sentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæresi quouis modo suspectos à Sede Apostolica concessarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos,iuxta excessuum suorum qualitates, prout iuris fuerit,punias,eas etiamsi,& prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione sæcularis Iudicis arbitrio puniendos tradẽdo. Non obstantibus Constitutionibus,& Ordinationibus Apostolicis,ac Ecclesiarum,& Monasteriorum,necnon ordinum quorumlibet,quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam iuramento, confirmatione Apostolica,vel quauis firmitate alia roboratis,statutis,& cõsuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis, & literis Apostolicis sub quibuscunque tenoribus,& formis,ac cum quibusuis clausulis,& decretis,etiam motu proprio, aut alias quomodolibet concesis, etiam iteratis vicibus approbatis,& innouatis. Quibus omnibus eorum tenores pręsentibus pro expresis habentes,hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, cęterisq; contrarijs quibuscunque. Dat. Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 16. Aprilis M. D. LXI. Pontificatus Nostri Anno secundo. Igitur vt literæ prædictæ perpetuis futuris tẽporibus,& vbiq; locorum inuiolabiliter obseruentur, motu proprio, & ex certa scientia,ac matura deliberetione nostra, ac de consilio venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium contra hęreticam prauitatem generalium Inquisitorum præinsertas literas huiũsmodi, ac omnia, & singula in eis contenta Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus,& confirmamus,illisque omnibus,& singulis inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus, illasque non solum in prædictis Regnis Hispaniarum,sed in quibusuis Christiani orbis partibus firmiter,& inuiolabiliter obseruari præcipimus, & mandamus, ac præterea, ne in futurum de pœna his delinquenti-

bus

bus imponenda, & de modo contra eosdem procedēdi ab aliquo dubitari possit, statuimus, decernimus, & declaramus, quod omnes, & singuli Sacerdotes, tàm sæculares, quàm quorumuis, etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subiectorum ordinum, institutorum, societatum, & Congregationum Regulares cuiuscunq; dignitatis, & præheminentiæ, aut quouis priuilegio muniti existant, qui personas quæcunq; illæ sint, ad inhonesta, siue inter se, siue cum alijs quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis confessionis, siue ante, vel post immediatè seù occasione, vel prætextu confessionis huiusmodi, etiam ipsa confessione non sequuta, siue extra occasionem confessionis in Confessionario, aut in loco quocūque, vbi confessiones Sacramentales audiantur, seù ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, siue tractatus habuerint, in Officio Sanctę Inquisitionis seuerissimè, vt infra puniantur. Et præterea omnes hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorum Ordinarios omnium Regnorum, Prouinciarum, Ciuitatum, Dominiorū, & locorum vniuersi Orbis Christiani in suis quemque Diœcesibus, & Territorijs, per has nostras literas etiam priuatiuè, quo ad omnes alios specialiter, ac perpetuo Iudices delegamus, vt super his contra prædictos simul, vel separatim in omnibus, prout in causis fidei, iuxta Sacrorum Canonum formā, necnon Officij Inquisitionis huiusmodi constitutiones, priuilegia, consuetudines, & decreta, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex huiusmodi nefarijs excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumstantijs, suspēn. ab exequutione ordinis, priuationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunq; ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis actiuæ, & passiuę, si Regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam in perpetuum absque vlla spe gratiæ, aliasq; pœnas decernant, eos quoque si pro delicti enormitate grauiores pœnas meruerint, debita pręcedente degradatione Curiæ sæculari puniendos tradant. Dantes etiam facultates Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus generalibus Inquisitoribus, ne delictum tam enorme, & Ecclesiæ Dei tam perniciosum remaneat, ob probationum defectum impunitum, cum difficilis sit probationis, testibus, etiam singularibus, concurrentibus præsumptionibus, indicijs, & alijs adminiculis delictum probatum esse arbitrio suo iudicandi, & Curiæ sæculari, vt præfertur reum tradendum esse pronunciandi. Non obstan. omnibus, quæ dictus prædecessor in suis literis prædictis voluit non obstare, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Mandantes omnibus Confessarijs, vt suos pœnitentes, quos nouerint fuisse ab alijs, vt supra sollicitatos, moneāt de obligatione denunciandi sollicitantes, seù vt præfertur tractantes, Inquisitoribus, seù locorum Ordinarijs prædictis, quod si hoc officiū

prætermiserint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denunciãdũ Confessarios sollicitantes, seù tractantes, vt supra ijdem locorum Ordinarij, & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides in iudicio, & extra vbique habeatur, quæ presentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quodque eædem præsentes literæ, seù illarum exempla ad valuas Basilicarum S. Ioannis Lateraneñ. ac Principis Apostolorũ de Vrbe, & in acie Campi Flore affixæ omnes ita arctẽt, & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die 30. Augusti M. DC. X X I I. Pontificatus Nostri Anno Secundo.

S.Card.S.Susannæ.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi Millesimo sexcentesimo vigesimo secundo Indictione 5. die vero prima mensis Septemb. Põtificatus Sanctiss. in Christo Patris D. N. GREGORII diuina Prouidentia PP. XV. anno eius II. retroscripta Constitutio affixa, & publicata fuit ad valuas Basilicarum S. Ioannis Latera eñ. Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Flore, vt moris est, per me Brandimartem Latinum Apostolicum Cursorem.

Octauius Spada Mag. Curs.

ROMÆ, Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apostolicæ.

QVAESTIO I.

Solicitare, & solicitatio quid?

SVMMARIVM.

Solicitationis Ethimologia, nu. 1. pro conatu ad labefactandum, nu. 7. solicitationis diffinitio, nu. 14.

Solicitare terram, nu. 1. mare, nu. 2. pro inquietare, & perturbare, num. 3. ostendere metum, vel spem, nu. 4. pro tentare an fores aperiri possint, nu. 5. pacem, nu. 6 fœminas ficto cælibatu, nu. 9. seruos, nu. 11. pro rogare, allicere, seu inducere, nu. 12. cessare facere, nu. 13.

Differentia inter solicitationem, & solicitudinem, nu. 8.

Summus Pontifex iuste solicitantes confessarios ad Sanctæ Inquisitionis tribunal deferri iubet, nu. 15.

Solum dicitur mare, nu. 2. & 16.

Solicitare pro inquietare, nu. 3. & 17. pro manes euocare à nu. 17.

Ericto magica apud Lucanum euocat ab inferis manes, nu. 18.

Medea ob manium solicitationem exulat Creontis Regis iussu, nu. 19.

Synodus Eliberina prohibuit manium solicitationem, & lex ciuilis capitaliter, nu. 20.

Solicitare propriè est molestare, num. 21.

Manes nimio planctu offendebantur, & quare, nu. 22.

Manes inter & lemures differentia, nu. 23.

Animæ à corpore seiunctæ amant, & intelligunt, nu. 24.

Anima defuncti tristatur vxore ad nuptias transeunte, nu. 25.

Animæ à corpore seiunctæ cognoscunt quæ in hoc sæculo aguntur, tripliciter, nu. 26.

Lex Castellæ punit in defunctorũ funeribus insanos planctus, & quare, nu. 27.

Anus apud Sinas conducuntur ad plangendum in funeribus, numer.28.
Daemones pro animis apparent euocatis.
Samuelis animae vera apparitio.
Solicitare pro perturbare, num.3. & 29.
Ciceronis loca circa verbum solicitare, num.3. & 30.
Solicitudo, num.7. & 31. illius definitio, & solicitationis explicatio, nu.35.
Solicitatores alienarum nuptiarũ, nu.8. & 32. litium, nu.35.
Solicitare pro concitare ad seditionem, nu.10. & 33. pro allicere, nu.12. & 34.

1 SOLO, & cito, solicito eliciũt Grãmaticorum turba, quasi loco demoueo. Propterea verbum & vnico, L in soluta, duplici in ligata scribunt oratione, metro consulentes. Est igitur genuina & propria verbi significatio terram vertere: quæ Verg. nota Geor.2.

Sollicitanda tamen tellus, puluisque mouendus.

Nota & Tibullo, melioris notæ auctoribus.

Et teneram ferro sollicitauit humum.

2 Atqui solum etiam mare est.[a] Neque ob id dissonum pro nauigare solicito excipi, excipiũt peritiores. Claudianus præfari incipiens de raptu Proserpinæ.

Et rudibus remis sollicitauit aquas.

Verg. lib.2. Georg.

Sollicitant alij remis freta cæca.

3 Illud etiam poetis & oratoribus frequens, solicitare pro inquietare, [b] perturbare. [c] [d] Dixit Tullius ad Atticum in Epistolis. *Multa sunt quæ me solicitant, anguntque.* Ipse iterum de finibus: *Quæ semper animum excruciant, semperque solicitant.* Habes & Terentij illa.

Cur meam senectutem huius solicito amentia?

Vah perij, hoc malũ integrascit.

Siccine me, atque illam opera tua nunc miseros solicitarier?

Vtraq; ex Andria.

4 Solicito te, idest, spem, ac metum tibi ostendo, docuit Valla elegant. lib.5. c.75.

5 Pro aperire fores, & ianuã, vsurpauit Naso Amorum lib.3. eleg.1.

Per me, decepto didicit custode Corina.

Liminis adstricti sollicitare forem.

6 Soli-

6 Solicito pacem insto vt pax fiat. Liuius 4. bel. Maced. 67. *Iterum subacti: sed non eadem venia fuit victis, sub corona veniere omnes, ne sæpius pacem solicitarent.*

7 Facit ad rem in qua sumus, sumi plerumque solicitationem pro aliquem labefactandi tentatione & conatu. Facit ad significationem Tullij locus in Catil. *Iam verò illa Allobrogum solicitatio à Lentulo, cæterisque domesticis, hostibus, tanta res, tam dementer credita, & ignotis, & barbaris.*

Discriminantur sic voces Guillelmus, & Donatus Terentij interpretes in Andr. scenà. 5. act. 1. solicitudinem [e] nempè mentibus inhærere, solicitationem ab alio alicui fieri. Vnde mulierem solicitare, ducum animos, iudicum pretio, donis, vi, armis, dicũt Romani.

8 Abijt ad Iurisperitos vulgaris interpretatio, esse idem alienarum nuptiarum solicitatores, [f] quod aliarum vxorum affectatores, ambientes, omnia conantes, vt libidinem expleant; qui tales vel re non peccantes, peccandi tamen ob animum extra ordinem puniebantur. Vt est tex. in l. 1. ff. de extraord. criminib. Agit de qua, præter alios, quos suggerit. Menoch. li. 2. de arbi. casu 360 nu. 46. Cuiacius senten. lib. 5. tit. 4. vers. solicitatores, quem tex. refert Gratianus cap. solicitatores 15. de Pœnitent. dist. 1.

9 Qui autem ficto cælibatu aliam matrem familias domi relinquentes, mulieres exambiebãt ad nouas nuptias alliciendo, pollicitando, donando, solicitare, & solicitatores dicebant Galien. & Valenr. Imperatores l. 5. C. de donationibus ante nuptias. Hanc verò donationem ante nuptias nihil valere tex. probat. Meminit præterea illorum Iustinianus Imperator, qui mulieres solicitauerint, quas rapuerunt, l. vnica ad finem, vers. nisi, C. de raptu virginum.

10 Milites prætereà solicitare, stimulare, est, concitare ad seditionem [g] & tumultus in Rempub. Qui verò sic solicitabant, læsæ maiestatis pœna afficiebantur. De his tex. l. 1. vers. fin. ff. ad legẽ Iuliam maiestatis, quæ Rebuf. nõ præterit l. quibus 57. colum. 7. ff. de verborum significatione. Decianus in tracta. criminali lib. 7. c. 12. num. 7. qui doctus ibi à Tullio pro Clu. Publum. & Stolone maiestatis hoc nomine damnatos.

11 Valet solicitare seruos idẽ, quod ad delinquendum impellere. Huiusmodi solicitatores de seruo corrupto pœna teneban-

tur, vt arguit Vlpian. l. 1. §. qui igitur, & in l. Neratius 11. §. praeeunte tamen. Paul. in l. vt tantum 14. §. aestimatio. ff. de seruo corrupto. Addo insuper, solicitãtes seruos, nunc furti crimine, nunc legis Flauiae poena mulctari. Sic disponit Calist. l. non statim, 6. ff. ad legem Flauiam de Plagiarijs, disponit & Imperator Constantinus l. mancipia 5. Cod. de seruis fugitiuis, talem solicitatorem teneri reddere alterum pro solicitato seruo, insuper cum solidorum duodecim summa ciuitatis reipublicae inferenda, à qua mancipium abductum est.

Seruos solicitatos meminerũt Diocle. & Maximian. Imperatores, l. 3. Cod. de noxal. actio. Voces circumuentus, seductus, solicitatus, collatae inter se arrident l. 3. §. Si quis volentem, ff. de libero homine exhibendo.

12 Quae voces sunt Pontificibus eiusdem significationis, qui etiam solicitare precibus, pro rogare habent, blanditijs allicere, h seu inducere, vt firmat Innocentius III. ad Abbatem Cistercien. scribens c. per Inquisitionem 26. de elect. ibi : *Eosque sollicitasset precibus, vt ipsum eligerent in Episcopum*. Adnotauit ibidem Abb. num. 5. & in Epistola Leonis Papae 81. ad Anastasiũ Thesal. cap. 9. pars cuius affertur tom. 2. Conciliorum in Concilio Aquisgran. cap. 57. sub Greg. 4. habito ad annum Domini 380. Atque ibi legitur : *Nullus alienum clericum solicitare, vel tentare praesumat, sui Episcopi non interueniente consensu*. Idem habet eiusdem Concilij caput 58. *Alienum clericum inuito Episcopo ipsius nemo suscipiat, nemo solicitet, nisi fortè ex placito caritatis id inter dantem & accipientem conueniat*. Quę verba, quoad principium refert Gratian. c. alienum 19. q. 2.

13 Solicitare in sacris litteris est etiam cessare facere. Exod. cap. 5. *Quare Moyses & Aaron solicitatis populũ ab operibus suis?* Cessare facitis interpretatur Marginalis glossa.

14 Pręfatus tot de varia vocũ significatione venio tandem ad institutum, & venio cum lacrymis, dolori immersus, cum videã peccata ita equitare, vt altaria ascendant, diuinis locis insultent, Patrem, Romanum Iouem, alioqui mitissimum, concitent iaculantem fulmina. Obrue, Deus, Gigantomachiam in gloriam tuã, in tuorum salutem. *Solicitatio itaque est à confessarijs crimen, dum in ipsa confessione mulieres*

pœniten-

pœnitentes ad obscænos actus etiã non adimpletos, prouocant vel prouocare tentant. Dixi *non adimpletos*, quia nihil opus est, vt obscęni isti actus adimpleantur, vt pœnas dent confessarij (quorum adimplementum coitus solum est, & pollutio) sed ad rem satis erit, si in confessione actus dentur turpes incompleti, veluti basia, amplexus, nutus, & id genus alia. Dixi *vel prouocare tentant*, vt solicitationem comprehendamus, vel actibus, vel verbis, vel nutibus, vel pellaci oculorum nictu, vel manus in manum inuolutione, vel quibuscunque alijs amatorijs signis factam. Vera enim, & propria est solicitatio, quę ab ijs omnibus, & à singulis prouenit modis. Quod liquet ex ipsa littera: *Alliciendo, & prouocando, vel allicere, & prouocare tentando.* Docetque Paramus in explicatione quęst. 10. nu. 116. & 118. Infra autem differemus, an hac commissione teneantur confessarij, cum non ad libidinem, sed ad peccata alia pœnitentes mulieres impellere nituntur.

15 Sanxit ęquissimè iuxtà & sanctissimè summus Pontifex, vt confessarij ordinis cuiusuis & instituti, qui dum fœminarum crimina sacramentaliter excipientes, venereis verbis appellant, ad Sacrosanctum, & incorruptissimũ Inquisitionis Tribunal deferantur, atque cum illis seueriùs agatur: cum illis, ò Deus, æternam mortem fratribus moliri contendentibus, sacramentali purissimo illi fonti venenum commiscentibus mortiferum, vt pœnitentes miserè combibant. Inhumanum quidem, & immanissimum est ibi mortis supponere irritamentum, vbi vitę auctor Christus Dominus vitam apposuit. O malum, ò nefas, si quando, his nunc nostris temporibus stupendum, deflendũ sanguine, seuerissimis, imò sęuissimis vexandum supplicijs; His, inquam, funestissimis tẽporibus, quibus hęreticorum impietas, & furor in auricularem confessionẽ attollunt vexilla, illudunt, superstitiosam asserentes, incipiente Ecclesia fuisse negantes. Quid ni dabunt triumphandi occasionem Christiani hi homines, mendacio applaudentes, fauentes, Ecclesię nocentissimi? Quid plura? Mitto vos ad Salzed. in additionibus ad Bernard. cap. 82. ad Paramum qui in his multus à nu. 78. quęst. 10. p. fi.

ANNOTATIO.

16 Ibi,[a] *Solum etiam mare est.* Virg. 5. nu. 199.

Va-

Vastis tremit ictibus aeria puppis,

Subtrahiturque solum.

17 Ibi, *Inquietare*,[b] sic & solicitare, hoc est, euocare animas defunctorum, iuxta illud Virg. 3.

Manesque vocabat

Hectoreum ad tumulum.

Vnde ne solicitarentur, ad ipsorum memoriam, id est, sepulchrum, testabantur veteres apud Plinium lib. 28. cap. 2. naturalis histor. notant Brison. lib. 1. de formulis, pag. 96. Cæsar. Baron. tom. 1. annal. anno. 34. num. 312. ad quod alludit illud, 1. Reg. cap. 28. ex persona Samuelis: *Quare inquietasti me, vt suscitarer?* Maximam enim pœnam ex hac solicitatione recipere manes suscitatos, inuit Lucan. lib. 6.

18 Vbi Magica Ericto ab orco vmbram euocauit, quam postquam excantauit, vt futuras ciuilis belli clades sciret, solicitata vmbra abundantibus lacrymis quid sciat exponit.

Addidit & carmen, quo quidquid consulit vmbra.

Scire dedit mæstum fletu manante cadauer.

Tristia non equidem Parcarum stamina, dixit.

Aspexi, tacitæ reuocatus ab aggere ripæ.

Sic & nutrix Octauiam deprecatur, ne matris à Nerone interfectæ manes solicitet apud Senecam in Octauia nu. 270. vbi Mart. del Rio.

Renouare luctus parce cum fletu pios.

Manes parentis ne ve solicita tuæ.

Explicat Brison. lib. 1. de formulis, pag. 96. ideoque Creon Chorintiorum Rex Medeam Colchis exulem pronunciat ob eandem sollicitationem, quam scelestis exercebat carminibus, in Medea apud Senecam an. 289.

Egredere, purga regna, lethalesque simul.

Tecum adfer herbas, libera ciues metu.

Alia sedens tellure sollicita deos.

19 De dijs inferis intelligo, qui per Magica carmina ab orco euocabantur, quidquid Martin. Delrius de cœlestibus sentire videatur; dum non de euocatione, sed de molestia exponit, quæ expositio Creontis timori non congruit.

20 Hanc igitur solicitationē, inquietudinem, seu euocationem prohibiuit Synodus Eliberina, cap. 34. *Ne accensis cereis supra defunctorum sepulchra eorum animæ inquietarentur*, prout explicat

Baron.

Baron. 1. tom. annal. annot. 34. num. 312. Diuerso exponit sensu Bellarm. lib. 2. de purgator. cap. 19. ante fin. & lib. 2. de reliquijs, cap. 4. col. 4. Aliter Puiol. de sacro adorationis cultu, disput. 4. sect. 1. ad vlt. Lex quoque ciuilis hanc animarum solicitationem capitaliter punit l. multi, C. de maleficis.

21 Propria tamen significatio verbi, solicitare, est molestare, seu offendere, vt vult Delrius in Medeam, num. 271. Vnde solicitare humum, æquor, Iouem, Deos. Sic apud Tibul. 3. eleg. 4.

Pro qua sollicitas cœlestia numina votis,

Quæ tibi securos non finit ire dies.

Mart. 1. epigr. 4.

Quæ semper miseras sollicitabat opes.

Vbi Perott. Quo pacto & solicitare manes, accipit Delrius in Octaviam, nu. 270.

22 *Quia*, ait, *credebant manes nimio planctu, & luctu offendi*; iuxta illud Tibul. 1. eleg. 1.

Tu manes ne læde meos, sed parce solutis.

Crinibus, & teneris Delia parce genis.

Magna apud me Delrij authoritas est: vereor tamen, ne subtilior fuerit Tibulli sensus. Lachrymas namque & fletus non solùm Tibullus Deliæ non prohibuit, sed & bis commendauit.

Flebis & arsuro positũ me Delia lecto.

Tristibus & lachrymis oscula mixta dabis.

Flebis: non tua sunt duro præcordia ferro.

Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.

Illo non iuuenis poterit de funere quisquam.

Lumina non virgo sicca referre domum.

Obsecrat tamen, ne ob nimium dolorem in se ipsam sæuiat, quæ sæuitia lædet maximè & cruciabit suos manes, apud quos Deliæ amor manebit, qui aduersus se ipsam crudelem ægrè feret.

Tu manes ne læde meos, sed parce solutis.

Crinibus, & teneris Delia parce genis.

Quod & Ouid. ab vxore petit. 3. de tristib. eleg. 3.

Parce tamen lacerare genas; nec scinde capillos.

Veteres fortè magnos planctus, & lachrymas immodicas in funeribus molestiam, & iniuriam manibus inferre putabant.

23 Quia manes, animæ erant

eorum,

eorum, qui expiatis culpis tandē ad Elisios discessuri erāt campos: lemures, eorum qui in baratro, & pœnarum loco damnati detinebantur, ex D. August. lib. 9. de Ciuitate Dei, cap. 11. Sancio Brocensi in Mineruæ, lib. 4. de antiphrasi, & in Ibin, nu. 140. Martino Delrio de Magia lib. 2. quæst. 26. sect. 1. colum. vlt. Meritò ergo offendebantur manes immodico planctu, quasi per illum vel animarum immortalitatem negarēt, vel perpetuam damnationem faterentur lugentes.

24 Animæ enim etiam à corpore seiunctæ amant, & intelligunt. D. Thom. 1. part. quæst. 89. art. 5. & quodlibe. 3. art. 21. Habitus namque & simulachra voluntatis & intellectus, præter illos qui statui beatorum aut damnatorum repugnant, non amittantur ab anima corpore libera. Delrius in Octauiam, num. 12. Quod dubitantes sentiunt Quintilian. in declamatione pro patre circa sepulturæ curam, ibi: *Siue omnis in defunctis sensus perit.* Ouid. lib. 2. de pont. eleg. 11.

Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab æuo,

Si quid habet sensus umbra diserta, petit.

Cum similibus congestis à Brisson. lib. 8. de formulis, pag. 841.

25 Ideoque anima defuncti tristatur vxore ad secundas transeunte nuptias, authent. de nuptijs, §. nos igitur. Notat ad propositum Alberic. in dictionario, verbo, Anima.

26 Cognoscunt autem animæ, quæ in hoc sæculo aguntur, siue per Angelos, siue per animas hinc discedentes, siue ex diuina reuelatione cap. fatendum 13. quæst. 2. vbi Archidiacon. Petr. Thyreus tract. de locis infestis, par. 1. cap. 12. Carrillo en la Bulla de defunctos, 1. par. cap. 12.

27 Sed ad rem, l. vltim. tit. 1. lib. 1. Recopil. in defunctorum funeribus insanos planctus, crinium laceratione, vultusque impressis vnguibus deformationem sub grauibus prohibet pœnis, ne more Gentilium, animarum resurrectionem neget similis vlulatus.

28 Vnde & hodie apud Sinas funestis indutæ vestibus, honestæque anus in defunctorum funeribus conducuntur, vt lachrymabūdæ mœstis cantionibus defunctorum consanguineos ad lachrymarum copiam excitent; ex Ferdinando Pinto en suas peregrinazoes, cap. 99. quas nęnias inter Catholicos damnat D. August.

tom. 5.

to. 5. sermon 2. ad fin. de consolatio. mortuorum. Azeued. dict. l. vlt. Sed quò calamus progreditur? Huc tamen excurrit, vt solicitare animas vel deos, iuxta subiectam materiam, modò pro molestare, modò pro euocare, non oscitans accipiat lector. Illud meminerim, dæmones pro animis apparere euocatis, vt ex Tertulliano aduertit Martin. Delrio de mag. disquisition. lib. 4. cap. 2. q. 6 num. 14. Samuelis tamen animæ apparitionem fuisse veram, verior opinio est; non tamen Magicæ Pythonissæ arte, sed ex diuina ordinatione ad maiorem terrorem & confusionem Saulis. Delrius lib. 2. de Magia, quæst. 25. sect. 4. vers. octauo, cum sequentibus, Suar. dict. cap. 16. nu. 17. & 18. Serarius 1. Reg. cap. 30. quæst. 3.

29 Ibi: *Perturbare*, [c] Lucan. 6.

Nec gloria parua
Sollicitet vitæ.

Hoc est, ne perturbet, vel potiùs tristem reddat. Sic Cassius apud Tullium lib. 15. epist. 19. *Velim scire, vtrum ista solicito animo, an soluto legas*, id est, tristi, vel hilari; tristes enim curis detinentur, quibus læti soluti sunt.

30 Ibi: *Tullius*. [d] Alia Ciceronis loca apud Nizol. verbo, Solicito, Solicitudo, Solicitus.

31. Ibi: *Solicitudinem*, quę duplex est; bona, & mala: illa virtutem, hæc vitium sequitur. Arias in Lexicon Eccles. verb. *Solicitudo*, vbi exemplis declarat. Diffinitur nu. 35.

32 Ibi: *Alienarum nuptiarum solicitatores*. [f] Ouid. 3. de ponto, eleg. 3.

Non me legitimos sollicitasse toros.

Et lib. 2. de tristibus.

Quas ratus es vetitos sollicitare toros.

Helèna Paridi.

Ausus es hospitij temeratis aduena sacris.

Legitimam nuptæ sollicitare fidem.

De pœnis quorum Petr. Gregor. Syntagm. lib. 39. cap. 1. nu. 2. Quos solicitatores alieni affectus, vocat Cassiodor. lib. 5. variar.

33 Ibi: *Concitare ad seditionē*, 2. Reg. cap. 15. *Solicitabat* (Absalon) *corda virorum Israel.*

34 Ibi: *Allicere*. Alexand. 3. in cap. ex parte 11. de sepultur. *Quā solicitabat sæpe de strupo*. Auson. epist. 16. ad Paulum. *Tegat oportet auditor doctrinam suam, qui vellet ad discendum solicitare trepidantem.* Sic dum Chirurgus blā dè telū ab vulnere allicere & detrahere tentat, solicitare dicitur apud

apud Virgil. 11.

Ne quid quam spicula dextra
Sollicitat.

35 Definit auctor solicitationem, de qua agimus, quam à solicitudine differre, tradit num. 7. ad fin. Non erit abs re hanc quoque definire. Est ergo anxia inquietudo, seu vehemens mentis cura. Notat ex Driedon. Arias in Lexicon, verb. Solicitudo. Hinc apud Ouid. Metamorph. 11. nu. 600.

Sollicitive canes, canibus ve sagacior anser.

Indeq; litium forensium institores, vulgo, solicitatores nuncupantur, Renat. Chopin. de sacra politia lib. 2. tit. 7. num. 21. Octauian. lib. 2. de stylo Curiæ, cap. 20 Petr. Gregor. Syntagm. lib. 15. cap. 42. num. 4. ad fin. & lib. 44. cap. 5. num. 11. cum sequentibus. Sic solicitatio supponit vehemẽs studium & diligentiam. Vterque Thom. 2. 2. q. 47. art. 9. & in materia nostra Riccius in praxi, decis. 369.

SVMMARIVM.

Iurisdictio Episcoporum, & Inquisitorũ in causa hæresis olim, & hodie num. 1. & 24.

Episcopi an se gerere debeant in causa solicitationis, sicut in causa hæresis nu. 2.

Iurisdictio noua, quando censeatur cumulatiua, vel priuatiua ad ordinariam nu. 3. 12. & 25.

Publicus fauor inducit cumulatiuã iurisdictionem nu. 3. & 26.

Suspicio hæresis an ex solicitatione insurgat nu. 4.

Cognitio contra binubos, & sodomiticos, est cumulatiua inter Inquisitores, & ordinarios nu. 5. & 18.

Cognitio solicitationis venereæ in Sacramento Confessionis, an ex natura rei Inquisitoribus competeret nu. 6. & nu. 21.

Ordinarius non potest cognoscere de solicitationis crimine num. 7. cum sequentibus.

Solicitatio venerea in Confessionis Sacramento præsefert hæresis suspicionem nu. 7. & 27.

Religiosorum crimina circa hæresim, hæresisue suspicionem, & solicitationem, pertinent priuatiuè ad Inquisitores nu. 10. & 28.

Particula, etiam, casum minus dubitabilem inuoluit nu. 10. & 29.

Resolutio quæstionis nu. 11.

Solicitationis crimen, an semper, & per se hæresis suspicionem inducat

QVAE-

QVAESTIO. II.

VTRVM PAVLI V. CONSTITVTIO PRO INQVISITORVM iurisdictione contra Confessarios fœminas in Sacramentali Confessione solicitantes, Episcopos potestate ordinaria hos tales puniendi priuet.

1 INTER omnes quę pro præcedenti cõstitutione excitari possunt, præsens quæstio loco prima est, quæ nec facilè enodari poterit. In cuius terminorum notitiam, Inquisitorum iurisdictionem in re hæretica, præuisa origine, suppono, non priuatiuam ad Episcopos, sed cumulatiuam. [a] ex cap. per hoc, de hæreticis lib. 6. Prolabente tamẽ tempore sic practicante, vtente sacræ Inquisitionis Senatu, obtẽtum est, assistant Inquisitoribus per se solum, vel per Vicarium Episcopi, quibus nec potestas de hæreticis causis separatim cognoscendi, imò denunciationem sibi factam ad Inquisitores secretissimè remittent obligati, seorsum à quibus frustrà est processio. Sic tradit Simanc. de Catholicis, tit. 25. num. 5. & sequentibus. Nunc nouissimè D. Molin. de iust. tract. 5. disp. 28. nu. 13. & 14. fol. 2892.

2 Hoc supposito, illud nunc quæstionis est, an Episcopi, non obstante Pontificia hac commissione, per se solos animaduertere valeant in hoc crimen, vt & in alia merè Ecclesiastica, vel vtriusque fori animaduertunt, & inquirunt: an eandem viam insistere debeant, quam & insistunt in re hæretica apud Inquisitores.

3 Iuxta quos quęstionis terminos ad Episcopos facit [b] primò, iurisdictioni ordinarię nunquam derogatum censeri, nisi facta de derogatione expressè mentione, l. 1. vbi notãt omnes, Cod. de officio Præfect. vrbis. Quod maximè admittunt Doctores, cũ in publicum fauorem crimen aliquod certis iudicibus traditur faciliùs extirpandum, tunc enim publicus ille fauor, [c] qui priuatã persuasit commissionem, erit in causa, ne Ordinario cognoscendi adimatur facultas, sed cumulatiua fiat iurisdictio, vt vtrorumque cura de crimine faciliùs inquiratur, cognoscatur, seuerius inferatur

tur ſupplicium. Ita notant plures, de quibus Afflict. deciſ.41. num.2.& ibi additio. Menoch. præſump.18. nu.26. lib.2. qui plures refert. Ergo non derogāte prædicta conſtitutione ordinariæ iuriſdictioni, innixa præterea fauori publico & prædicta commiſſione in tanti mali occaſum; videtur, non adimendam ordinarijs & cognoſcendi,& puniendi per ſe ſolos facultatem.

4 Facit deinde, nullam videri oriri ex crimine hæreſis ſuſpicionem, quod in pudicitiæ, non in Fidei damnum eſt: nec ex facta Sacramento irreuerentia ſufficienter ſubodoreris talem ſuſpicionem: ſacrilegij arguet ad ſummum violatum Sacramentum. Ac ſi videas ſacerdotes fœminis aſſueſcentes, frequenter operari ſacris; tori fidem,& matrimonij Sacramētum frangere adulteros; ac tamen nullam de hæreſi elicias ſuſpicionem. Cum ergo tale hoc peccatum peccantem non reddat ſuſpectum, iniqua ducitur à tali cognitione Epiſcoporum priuatio.

5 Faciunt tertiò aliorum criminum exempla, quorum cognitio per ſpeciales commiſſiones Inquiſitorum ſubijcitur examini, de quibus tamen iure promiſcuo cognoſcunt Epiſcopi. Inter alia binubium ſunt, & venus poſtera.

6 Facit denique ſi quando hoc crimen, veluti de hæreſi præbens ſuſpicionem, Inquiſitorum reſeruatur iudicio, potuiſſe quidem ex ſuæ commiſſionis ordinariæ vi, ante prędictam conſtitutionem, de crimine inquiere. Ergo ſuperflui aliquid, noui nihil importat noua hęc conſtitutio. Poſſunt prętereà ante hanc ipſam & in delinquentes ire. Quod vtrumq; duritiem olet.

7 His tamen non obſtantibus, per conſtitutionem prædictam Ordinarios non poſſe in ſenatu ſuo ordinario de tali crimine cognoſcere, tenendum eſt. Probatur ex ſequentibus. Primò, quia Inquiſitorum iuriſdictionis quaſi ordinariæ fundamenta ſunt crimina quælibet de hæreſi prębentia ſuſpicionem; quod notant in cap. accuſatus, in principio de hęreticis lib. 6. Albertin. de agnoſcendis, q.34. nu.46. Ex pluribus Paramus de origine Inquiſitorum q.10. num. 97. Atqui crimen hoc de hæreſi facit om-

nino suspicionem, vt Pontificis in commissionis proœmio denotant verba, ibi: *Nos in animum ducere nequeuntes, quod quidem Fide Catholica rectè sentiunt, Sacramentis ab Ecclesia Dei institutis abutantur*, &c. iuncto c. ad abolendam, in principio, de hæreticis. Iunctis deinde quę traduntur per Pen. ad Directorium 2. part. Comment. 81. vers. ille quoq; Sicq; habēt omnes in hanc rem scribentes. Emmanuel Rod. tom. 2. regul. quæst. 27. art. 1. in fine, & art. 2. post medium; nouissimè Farin. in praxi crimin. par. 4. de delictis carnis q. 173. nu. 28. post Salzed. in pract. cap. 82. vers. deponatur. Ergo Inquisitores necessariò procedent iuxta formam obseruatam sibi in officio suo, neq; Episcopo fas erit se immiscere, & interponere rebus ad sacrę Inquisitionis officium attinentibus, cui ipsi Episcopo nefas sit per se solum immistio & interpositio.

8 Facit deinde, iubere prędictam constitutionem, facultatis concessæ Inquisitoribus formam in hęreticos, vel de heresi suspectos, religiosè seruari, vt patet ibi: *Iuxta facultatem contra hareticos à Sede Apostolica concessam* &c. At verò talis facultas non patitur Episcopórum in taliter suspectos separatum iudicium, separatum supplicium. Ergo neq; in prędicti criminis reos: aliter commissionis illa verba non obseruari vides.

9 Facit tertiò, fidem sic delinquentium, quæ labi videtur, excutiendam esse & explorandam, vt habet prędicta constitutio, ibi: *Ac super Fide Catholica & quicquid de ea sentiant diligenter inquiras* &c. Hoc autem, pręterquam Inquisitores, faciet nemo. Ergo omnino neque faciet Episcopus ipsis inconsultis.

10 Facit pręterea Clementis VIII. Decretum ex sacrę Inquisitionis Senatus deliberatione: refert Param. d. quęst. 10. nu. 168. fol. 881. quo edictum est, vt ita in huiusmodi peccata procedatur, sicut in alia, quorum cognitio sancti Officij est, *Etiam & priuatiuè quoad regularium superiores*. e Quo ex Decreto deducitur, in hoc tali crimine Inquisitorum iurisdictionem ad omnes alios ordinarios iudices priuatiuam esse. Neque dicendum, de solis regularium Prælatis Decretum agere,

agere, neque ad alios extendi posse; littera manifestè implicat, & Decreti mens, quia verba: *Priuatiuè etiam quoad superiores regularium*, vtrumque inuoluunt, [f] quæ dum exprimunt intricatiorem casum, extricatiorē supprimunt. Aequiùs enim dubitaretur de regulariū Pręlatis, queis non è communi iure, sed speciali indulto, firmato mille clausulis sua est iurisdictio, ac ob id de illo obscurior pręsumitur notitia: sua verò est Ordinarijs è communi iure, Pontifici notior, vnde faciliùs pręsumimus derogationem. Non tanta deinde fit Ordinarijs iniuria, tantum pręiudicium, quando de hoc crimine cognoscendi per se solos facultate exuantur, alioqui Inquisitoribus immisti, cum ipsis iudicaturi, quibus non fruuntur regularium Pręlati: vnde seuerius cum illis agetur, si priuatiuè quoad illos cēseatur iurisdictio. Quocirca aduerbio illo, *etiam*, inserto, quod habet pręd ictum Decretum, dum Pontifex regulares Pręlatos sua iurisdictione priuatos expresè vult, quod ipsis plus nocet, tacitè inseruit; idem dicendum in Ordinarijs, cum quibus mitior erat sermo.

11 Comprobata igitur verissima hac conclusione, circa quā nullum moueri debet dubium, reliquūm est, vt ijs respondeamus argumentis, per quę aliqui nituntur in contrarium, quorū solutio & firmiorem resolutionem, & illustriorem reddet materiam.

12 Diluimus autem primū argumentum, si aduertamus, Doctorum omnia dicta ibi relata, in dubio procedere, dum legislator aliter non declarauit; quo declarante, & iurisdictioni ordinariæ derogatur, & quæ denuò tribuitur, etsi facta in fauorem publicum, priuatiua cēsetur. Ita admittunt ibi citati omnes. At verò in pręsenti Pontifex per commissionem suam luce clarius exprimit, separatam ab Inquisitoribus [f] piscoporum iurisdictionem nequaquam posse procedere; atque exprimit verbis id in effectu denotantibus, vt supra argumentando pro hac parte ostendimus. Ex quibus est, vt iurisdictio priuatiua censeatur, iuxtà tradita per Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 40. nu. 8.

13 Secundum autem vt diluamus, altius, & à capite exhaurire

haurire oportet. An, & cur crimen hoc de hęresi inducat suspicionem. Occurrit in primis illud inter Doctores nostros diffusius, & satis controuersum, quibus nam circunstantijs effectum sit, vt crimen in formalitate sua ab hęresi diuersum, inferat alioqui hęresis suspicionem. Qui varias tradunt regulas, quę id indicent, vt constat ex traditis per Param. vbi supra quęst.10. à nu.71. Meum verò est iudicium, nullam certam ex re hac oriri posse. Cum enim suspicio nihil aliud sit, quàm mali ex indicijs proueniens opinio, vt ait D. Thom. 2.2. quęst.60. art.3. vel potiùs Barto. qui magis ad rem, in l. admonendi nu. 21. ff. de iureiurando, cui assentit Menoch. de pręsump. lib.1. q.7. nu.44. per quam iudicis animus argumenti colore in hoc, vel illud propendet; fit consequenter, quid facti suspicionem esse, quā non pręscribas certa regula, certis signis. Quę enim hodie posita in tali homine, in tali loco, te mouent iudicem in hanc, vel illam partem; eadem in homine alio, in loco alio cras demouent. Nullum igitur tradetur documentum, per quod de hęresi suspicionem imbibat iudex, dependente à facto re tota: cùm maximè vsu veniat, talem suspicionem ex varijs circunstantijs occurrentibus aliquando grauissimum crimen non gignere, gignente leuiore alio. Crimen deinde, quod tempus, locus, persona, ab omni tali suspicione liberum reddunt; eadem mutata in contrarium, aliter reddent. Sentit doctè Simanc. de Catho. tit.50 à num.23. vsque ad finem.

14 Cùm ergo, quò ducatur iudex, nihil certi sit, totum arbitrio suo relinquitur, iuxta regul. l. 1. ff. de iure deliberandi, iuxta quæ, illud crimen de hęresi ingerit suspicionem, per quod vel lege, vel consuetudine, vel legitimi iudicis arbitrio dictantibus, peccans homo suspectus in Fide redditur. *Lege, consuetudine, legitimi iudicis*, dixi prudens, quia legislatoris lex ea cuncta, quę in arbitrio sunt iudicis, declarare poterit; cùm par sit & iudicandi, & leges ferendi potestas, vt notatur in l. Imperium, ff. de iurisdict. omn. iudic. & in cap. Ecclesia sanctę Marię, de constit.

Quia deinde cōsuetudinem legis virtutem habere, tradit Iuris-

Iuriſconſultus l. de quibus, ff. de legibus; eſſeque veriſſimum interpretem l. ſed ea ff. illo tit. Vtque tandem intelligas iudicem futurum, cui de materia Fidei cognoſcenda incumbit iuridicum onus. Hic in re hac iudex legitimus eſt, & proprius.

15 Ex quibus conſequimur euidenter, crimen de quo agitur, de hęreſi inducere ſuſpicionem. Quod inferas ex Summi Pōtificis Romani Decreto, qui in rebus Fidei ſupremus arbiter, ſupremus iudex ſic arbitratus eſt, iudicauit, rectè voluit per hanc ſuam cōſtitutionem. Inferas deinde ex Inquiſitionū diuerſis in orbis partibus agentium ſtylo & conſuetudine hoc idem obtinente. Habes in hāc rem auctores ſimpliciter aſſerentes, ex hoc tali crimine talem exoriri ſuſpicionem. Vide Pen. dict. 2. part. com. 81. Salzed. in pract. cap. 82. verb. deponantur, qui ait, *Cùm malè de ſanctiſſimo Sacramento Pœnitentiæ ſentire videantur*. Emmanuel Rod. & Farinac. ſupra citatis locis. g

16 Cauſa autem, quę in hanc impellit ſuſpicionem, ex varijs quę conſiderat Paramus de ſumi poteſt. Vltra quem hę mihi conſiderationes. Sacramēnto nempè duplicem maculam inuri poſſe; vel enim circa accidentia, vel circa ſubſtantiam maculamus. Macula erit in accidentibus, quando vel miniſtretur, vel ſumatur indecēter, vel aliquid in illius effectum, ſeu finem admittatur. Erit in ſubſtantia, tollendo doloſe aliquid de illius ſubſtantialibus. Vt ſi Baptiſmus celebretur citra Eccleſię formam. Sunt in alijs alia exempla. Sed in priori caſu licèt grauiter & miſerè miſer quis peccet, ſanctiſſimum Sacramentum, cui procumbūt Angeli reuerentes, h cœleſtiā contremiſcunt & infera, irreuerenter tractans, effectui obſiſtens, finem defraudans; non erit tamen efficax cauſa, vt ſuſpiceris hunc talem de diuiniſſimo Sacramento malè ſentire, cui nihil detrahit ſubſtantiale, miniſtrando forma debita, & materia. Licètque effectum impediat, ſeu finem, non tamen expediet, vt perſuadearis, hunc ipſum fidem non adhibere integram Sacramenti fini, & effectui. Vt etiam qui mortaliter peccat ex prauo voluntatis affectu, creaturam affectu, creaturam affectat pro fine, nō

tamen ob id opinandum erit, hunc talem ſpeculatiuè credere, *Deum* non eſſe verum finẽ, vt docent Theologi ad 1. 2. quæſt. 1. vbi Medina art. 5. in explicatione articuli. At verò in maculantes Sacramentum in ſubſtantia, grauis inclamat coniectura, veluti non credentes veriſſimam veriſſimi Sacramenti doctrinam. Qui enim certi erimus, illum rectè de Sacramento ſentire, qui miniſtrando, ſubſtantialem formam cõfringit, labefactat?

17 Infertur ex quo, meritò ſuſpectos haberi de Fide, qui in ſacra Confeſſione in turpes actus fœminas ſolicitant. Conſiſtente enim Sacramenti ſubſtantia in dolore peccati & deteſtatione obfirmata, ſubſtantiam tollit omnino à Sacramẽto, qui dum miniſtrat, peccatũ ſuadet. Neque inferas ex hac ratione, idem eſſe dicendum, cùm confeſſarius dicentem peccata quemlibet ad quodlibet aliud prouocare nitatur: quia Pontificis conſtitutio in libidinis ſolicitatores impudicitiam fœmineam iaculantes tantùm inuehitur. Satis enim fit, vel cùm ex omni ſolicitatione prædictam oriri ſuſpicionẽ dignoſcimus, vt indicat Pen. ſupra citato loco: Pontificemque ex eo in conſtitutione conſultò poſuiſſe ad libidinoſos ſolos actus, iuxtà infrà dicenda. Vel cum dicimus, non eſſe fortè per ſe efficacem hanc noſtram rationem, niſi Pontificis Decreto munitam, qui iuſtiſſimo iudicio ſuo dictam imbibit ſuſpicionẽ, ex regula ſupra poſita. Ergo habentes nos in talem hanc obſcęnorum actuum ſolicitationẽ Pontificis arbitrium, quod fortaſſe deerit in aliorum criminũ illectionem, meritiſſimo ex illa neq; ex altera opinabimur hęreſis ſuſpicionem. Atque hæc diſſoluunt argumentum hoc ſecundum.

18 Diſſoluitur facilè tertiũ, ſi dicamus, id introductum conſuetudine, quæ iuriſdictionem illam Ordinarijs cumulatiuam cum Inquiſitoribus potuit tribuere; ſi fortè verum eſt, de criminibus per ſpecialem commiſſionem Inquiſitoribus reſeruatis, de illiſquè ſuſpicionem de hæreſi indicantibus Epiſcopos in cognitionem veniſſe; quod ego non probabile cenſeo, ex ijs quæ tradunt [i] Couar. 4. Decret. par. 2. cap. 7. §. 3. nu. 6. Simanc. de Catholicis, tit. 4. nu. 2

Pen.

Pen. ad Directorium 2. par. cōmen. 81. verſ. de eo, qui viuente. Quà de re plura alio loco.

19 Quod ego admitterem faciliùs circa nefandum peccatum, quia facta de illo Inquiſitoribus commiſſio non ideò facta eſt, quòd tale peccatum de hæreſi faciat ſuſpicionem, nec hæreſim ſic peccantes abiurāt; vt patet ex Apoſtolico reſcripto, cui innititur commiſſio. Cumque non ex vi ordinarij officij ſui, *ſed ex commiſsionis cognoſcant Inquiſitores*; hæc talis commiſſio in dubio cumulatiua iudicatur in criminis odiū. At verò in noſtro hoc caſu Inquiſitorum cognitio ab officio ſuo eſt, ſic edicente Pontificis ſpeciali conſtitutione. Quod eleganter confirmatum habet Clem. VIII. Decretum, à Paramo relatum in fine 10. quæſtionis, ibi: *Sicut in alijs ad ſanctæ Inquiſitionis officium pertinentibus*, ponderando vocem, *alijs*, quæ ſimilia repetit, & eiuſdem naturæ, oſtenditque, eſſe inter ea hunc caſum, quæ ad Inquiſitores pertinent, iuxta legem, ſi fugitiui, C. de ſeru. fugitiu. vbi gloſſ. verb. alia, communiter recepta ex Couar. Pract. cap. 25. num. 3. Menoch. recuperandæ remedio 9. num. 256. Tiraq. de conſtit. part. 1. nu. 63, notatur in cap. ſedes de reſcriptis. Tandem facit Fr. Emmanuel de regul. qui optime 1. tom. quæſt. 30. art. 14. colu. vlt. Atq; ita commiſſionis reſcriptum ordinariæ iuriſdictionis excitatiuum haberi. Quæ verba de peccato nefando in reſcripto, quod vidi, non reperi ſub eadem forma. Propterea nihil mirum, ſi ex hoc ad illud non valeat argumentum.

20 Quartum, & vltimum duplicem propinat quæſtionē: an potuiſſent Inquiſitores ex vi ordinariæ ſuæ iuriſdictionis animaduertere in tale crimen abſque commiſſione, an etiam nunc poſſint in peccantes, qui peccarunt ante factam commiſſionem, libere procedere. Ad primam dico ſic: verum eſſe, tale hoc crimen de hæreſi inijcere ſuſpicionem; atque ob id Inquiſitores ex vi ſuę iuriſdictionis in ſuſpectos de hæreſi inquirere potuiſſe. m Ex cap. accuſatus de hęreticis, lib. 6. & ex ijs ſupradictis. Ex quo tamē malè inferas, fruſtrà dari prędictam conſtitutionem, tùm quia de hęreſi ſuſpicio non adeò nota erat, vt talis haberetur, non

arbitrante Romano Pontifice, nec decidente;nec in Lusitaniç hoc Regnum id consuetudo, in alia fortasse introductum,intro duxerat;tùm vel maximè, quia talis suspicio, vt fatemur, leuis est. Atque dubium moueri poterat, an in leuiter tantùm suspectos ire potuissent Inquisitores. Vt constat ex traditis per Simanc.dict. titu. 50. num.29. Vtque tolleretur dubium, immissa est constitutio, per quam in quoslibet dicti criminis reos Inquisitoribus liceret cognitio, nõ obstante prędicta suspicionis leuitate, quç inanis ob id non reputari debet. Argumenti pars postera dignissima est, quam tractet integra quçstio.

21 Oboriuntur autem nũc, imò aboriuntur Doctorum aliquot sententiæ, nostræ dissentientes,qui id asserunt non reddi de hæresi suspectos,qui solicitant in confessione, licètque habeantur suspecti, non proptereà eximi posse ab Episcoporum cognitione, per se solos cò gnoscentium,cum ipsis Episcopis hoc liceat per ius,nulla con trariante consuetudine,quç facit ad reliquos hçresis casus: de hac enim nusquam, & nunquã in hoc Regno facta est mentio.

Sed quàm çquè pugnent, & impugnent, indicat summus Pontifex illis verbis: *Nos in animum inducere nequeuntes*, &c. Ex quibus apertè videas, sic solicitantes hçresis incurrere suspicionem. Assentiuntur viri docti omnes, agentes de tali hoc casu,quos testor nu.7. At nobis stat Praxis totius Hispaniç,totius Italiç. Quod etiã colligitur ex Iacobo de Graphijs cons.1.de cogna.spirituali, qui affirmat posse Inquisitores procedere contra confessores solicitantes in confessione; nullamque de nostro Breui facit mentionem, quasi de iure communi Inquisitoribus hçc competat potestas.

22 Quo facto, per se solos de hoc crimine minimè valent cognoscere Episcopi: tum quia qui mos [n] vetuit Episcopis cognitionem per se solos de hçresis crimine,non hoc,vel illud vetuit, sed hçretica omnia, vel hçresim olentia: tum quia ipsis nefas [o] est iuxtà Apostolicas litteras in his Portugalliç Regnis, hçreticorum criminum, vel hçresi accedentium cognitio.Lubuit in hanc rem ex scribere Pij IV. Breue integrum ad Serenis. Infantem Cardinalẽ

Hen-

Henricum, tunc generalem Inquisitorem : quod nunc cum eadem extentione prorogatione Sanctissimus Clemens VIII. Illustrissimo D. Petro Castillo Generali Inquisitori concessit, sub annulo Piscatoris, Anno Domini 1604. die 23. August. Concesserunt prętereà omnes Summi Pontifices omnibus generalibus Inquisitoribus a Hērico vsq; adhuc. Patet ex Bullis. En habes Breue.

Dilecto filio Henrico tituli Sanctorum quatuor Coronatorum, Presbytero Cardinali Infanti Portugalliæ nuncupato.

PIVS PAPA IIII.

23 DILECTE fili noster, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum audiamus quosdam locorum Ordinarios istarum partium, gratia odio, vel timore causas hęresis inconsultò, ac pręcipitanter expedire, seu in longissimū tempus protrahere. Nos huic malo, quo nullum aliud in religione periculosius conspicitur, ea, qua possumus prouidentia occurrere volentes, tibi, cuius prudentię officium Inquisitionis huius prauitatis primo, & deinde legationis munus in istis Regnis, cęterisq; Prouincijs & locis Serenissimo Regi Portugallię subiectis quoad causas fidei demandata sunt, quascunque causas hęresis, & illius prauitatem huiusmodi sapientes coram ordinarijs Regnorum, Prouinciarum, & locorum pręfatorum, nunc & in futurum in quibuscunque statu, ac terminis pendentes, quandocunque tibi expediens visum fuerit, ab ipsis Ordinarijs ad te aduocandi, ac illis eorumque iudicibus, & personis, ne in eis vlterius procedant, sub censuris, & pœnis Ecclesiasticis inhibendi, easque causas cum omnibus, & singulis suis incidentibus, dependentibus, emergētibus, annexis, & connexis iuxtà facultates tibi traditas per te, vel alium, seu alios audiendi, & fine debito terminandi, cęteraq; in pręmissis, & circa ea necessaria, & opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam autoritate Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, contrarijs quibuscunque

cunque aut si ordinarijs, iudicibus, & personis pręfatis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, excommunicari non possint per litteras Apostolicas nõ facientes plenam, & expręssam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Dat. Romę apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 14. Aprilis 1561. Põtificatus nostri, anno secundo.

Breue est in Collectorio Apostolicarum litterarum, titu. 3. fol. 53.

24 *Cumulatiuam*. [a] De materia Farin. de hęresibus, q. 186 à num. 56.

25 *Facit*, [b] Quando iurisdictio censeatur concessa priuatiuè, vel accumulatiue. Couar. in cap. alma mater 1. par. §. 12. num. 3. Barbos. in l. 1. art. 4. à num. 73. 123. 134. & 143. de iudicijs.

26 *Publicus fauor*. [c] Vltra citatos, adde Decian. tractat. crimin. lib. 4. cap. 10. nu. 23.

27 Ibi, *Sicque habent omnes*. [d] Adde Azeued. l. 7. tit. 2. num. 90. lib. 8. Recopilat. Iacob. à Grattis cõs. 1. nu. 29. de cognat. spiritual. Petr. Ledesma in sũma part. 1. de pœnitent. cap. 19. conclu. 6. vers. En esta dificultad. Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 55. nu. 1. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiastici decis. 369. nu. 1. Quarant, verbo, Confessor, vers. sciendum, Baptista Corrad. in responsionibus casuum conscientię, casu 151. vers. dicitur fol. 298. & relati q. 5. nu. 18.

28 *Priuatiue quoad regularium superiores*. [e] Hoc regulare est, vt crimina religiosorum ad Inquisitionis tribunal attinentia puniantur, non per ipsorum Prẹlatos, sed per Inquisitores in simul cum Episcopo districti, ad quem pertinet religiosus Molin. de iusti. tract. 5. disput. 7. nu. 5. antequam tamẽ Inquisitores ad regularium, & insignium personarum capturam procedant, consulere tenẽtur, ex Castellę statuto generalem Inquisitorem. Simanc. de Catholicis tit. 34. nu. 32. Molin. dict. nu. 5. declarantes id nõ procedere, si in mora periculũ vertatur.

29 *Vtrumque inuoluunt*. [f] Particula etiam casum minus dubitabilem implicat Menoch. cons. 753. nu. 17. volum. 8.

30 *Supra citatis*. [g] nu. 7. vbi additio.

31 *Pro-*

31 *Procumbunt Angeli reuerentes.* h Quod absque dubio firmát D.Gregor.lib.4. dialog. cap.58. refertur à Gratiano in cap.quid sit sanguis 73.de con secrat. dist.2. *Quis fidelium habere dubium possit in ipsa immolationis hora, ad Sacerdotis vocem cœlos aperiri, in illo Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse, summa, & ima sociari, terrena cœlestibus iungi, vnũque ex inuisibilibus, atque visibilibus fieri.* D.Chrysostomo lib. 6.de Sacerdotio, Magister in 4. distin. 13. Innocent. de sacro Altaris mysterio lib.2.cap.24. & lib.5.cap.6.relati per Canis. de Eucharistia, art.6.ad fin. Bellarmin. de Eucharistia lib. 2. cap.34.§.5. Henrique lib.8. de Eucharistia cap.11.§.4.litera Q.& cap.32.§.2.litera R.& lib. 9.de Missa cap.34. §.2. Valenzuela contra Venetos 4. parte nu.60. Non solùm autem adorant, sed & oratione supplicant erga Sacramentum. Bellarmin. dict.§.5. Henriquez dict.cap.32 §.2.litera F.post alios: ideoque sacrificans per illa verba, *Iube hæc perferri, &c.* petit, vt oblatio per Angelum ad cœlum deferatur, hoc est, vt Angeli circunstantes sua prece nostrum obsequium Deo commendent D.Thom.3.part.q.83.art.4.ad 9.Bellarmin. lib.2. de Missa, cap.24.vers.1.& inde in fine sacrificij Sacerdos, vel Diaconus licentiat populum dicens, *Ite Missa est,* scilicet, hostia ad Deũ per Angelum, vt sit Deo accepta. D.Thom. dict. loco.

32 *Ex his quæ tradunt.* i Adde Rebuf. in concordata tit.de publicis concubinarijs §. & cum omne glos & cum omne, in princip. Henriquez lib.11 cap.2.§.3.& lib.12.de matrim. cap.6.§.4.qui secure affirmant contra illum, qui duas habet vxores, posse de hæresi inquiri: Vude deducitur cognitionem Episcopis eo in casu esse inhibitam, iuxta resoluta per authorem supra à num.7. tametsi in binubio inter Inquisitores, Episcopum, & iudicem sæcularem præuentioni esse locum, cùm sit mixti fori, testentur Albert. de agnoscendis, q.23.num.76. Couarru.in 4.part.2. cap.7.§. 3.nu.6. Salzedo in pract. c.80. verbo, deponi, vers. nec illud, cum sequentibus. Decian.tract. crimin.tom.1.lib.5.cap.23.nu. 1.Petr.Cabal. eodem tract. tomo 1.casu 98.num.31. Si tamẽ Inquisitores hos delinquentes tan-

tanquam suspectos de hæresi petant, ad suum tribunal causam præuentam delinquentiūque personas auocabunt, ex citatis, & Menoch. de arbitr. casu 420. nu. 214. Farin. 1. tom. q. 8. nu. 126. & 4. tom. q. 140. nu. 24 quos sic intellige, quia eo casu intrat Inquisitorum iurisdictio. Cabal. d. nu. 31. Farin. de hęresibus q. 178. nu. 72. ad fin. Forsitan de hoc casu, & simili alio mixti fori agit Azeued. l. 7. tit. 20. lib. 8. num. 82. Recopilat. dum refert Episcopum Placentinum habere ius incarcerandi laicos hęreticos, idque obtinuisse in contraditorio iudicio in regiæ iurisdictionis præiudiciū, quod præiudicium in eo mihi consistere videtur, vt in causa binubij, incestus, & similium, quæ vel suspicionem hæresis præseferunt, vel illius appellatione, licèt late comprehendantur, cesset præuētio; priuatiueq; ad Episcopum pertineat cognitio.

Resoluunt autem Albertin. & alij supracitati, cum Simanc. de Catholicis tit. 40. nu. 3. & 4. & in praxi hæreseos cap. 12. à num. 4. in binubio, non posse Inquisitores sese ingerere, nisi quando duas vel plures habens vxores, fuerit alias suspectus de hæresi, vel palam contrahat, aliudue simile concurrat; ex quo præter binubium hæresis suspicio oriatur. Mouentur primò, quia actus fornicationis, vsuræ, & furti sunt omni iure illiciti, hęreticique sunt, qui eos licitos crediderint, clemen. 1. §. vltim. de vsur. clement. ad nostram, de hęret. illos tamē exercens, nec est suspectus de hęresi, nec fidei censoribus puniendus subest cap. accusatus §. de quęstionibus, de hęret. in 6. nullaque inter vtrosque differentiæ ratio constitui potest. Secundò, quia si Inquisitores de binubio indistinctè cognoscere possunt, poterunt & de omni alio peccato contra ius naturale commisso, quòd nullus admittit. Tertio, quia fidei censores non possunt cognoscere, nisi de hęresi formali, aut de his, quę manifestè sapiunt hęresim cap. accusatus §. sane, de hęret. in 6. qui verò duas habet vxores, potiùs libidinis causa, & diuitiarum, quàm errore ductus crimen illud committit, vt innuit lex Athalarici Gothorū Regis, quàm referunt Cassiodor. lib. 9. variarum, & Simanc. de Catholicis tit. 40. num. 1.

vnde

vnde in illum suspicio manifesta non cadit, nisi palam, & publicè secundam super inducat, seu religiosus, sacris initiatus, à Mahumetis descendens, vel similis proponatur.

Prçuia tamen sub protestatione, contra omnes, contrariũ mihi verius videtur; vt scilicet Inquisitores possint indistinctè procedere contra duas vel plures habentem vxores, tanquam contra suspectum, de hçresi, licet palam vel occulte contrahat, licetque aliàs de hçresi nõ sit suspectus aliudue cõcurrat, nisi secundç nuptiç bona Fide fuerint contractç, vt bene excipiunt Simanc. dict. nu. 3. Enriquez, lib. 12. de matrimon. c. 6. §. 4. Ad nostram opinionem fundandam suppono male sentire de matrimonio, & reliquis Sacramentis, & aliter quam Sãcta Romana Ecclesia prçdicat, & obseruat, esse hereticum cap. adabolendam, de hçret. Trid. sess. 24. de matri. Can. 2. Castr. cõtra hçreses, verb. matrimon. hçresi. 5. praxis Inquisitorum, verbo, vxor. Grysaldus eodem verb. nu. 2. & an. 6. an autem naturali, vel positiua lege Diuina sit prohibitum binubium, videndi sunt post alios Bellarmin. lib. 1. de matrimon. c. 11. Henriquez lib. 11. cap. 2. §. 3. & lib. 12. cap. 6. à princip. Sãchez de matrimo. lib. 7. disput. 80. Prçtereà qui à communi fidelium conuersatione, vita & moribus dissidunt de hçresi suspecti sunt, & contra eos tanquam contra suspectos inquiri etiam nulla prçcedente infamia potest cap. excommunicamus §. adijcimus de hçretic. vbi Cardin. col. 2. & Anan. ad fin. Farinac. 1. tom. q. 9. num. 14. Duas vero habens vxores ipso facto, vita, & moribus à reliquorum fidelium consortio, & vsu dissidet, contraque Ecclesiæ dogma explicite agit, Mahumeto, Anabaptistis, & luthero vxorũ pluralitatem impie defendentibus consentiens, vt per Sanchez supra nu. 2. in eos ergo sic contrahentes, seu potius delinquẽtes tanquam contra suspectos de hæresi cognitionem Fidei censores habent, & in dubio ad ipsos cognitio pertinet, vtrum sibi iurisdictio, & animaduersio eo in casu competat ex dicendis infra q. 5. à num. 38. Imò & in distincte hæresis præsũptionem contra similem ad esse tenet nouissime Farinac. de hæresibus quæst. 138. nu. 70. post

Vmber.& Campeg. Nec obstāt ex aduerso adducta, refellitur primum si aduertas in casu, de quo nostra est quæstio, non solùm ius naturale, aut diuinum, sed & Sacramentum presse sūp tum violari, ideoque non caret hæresis suspicione propter Sacramenti abusum. Farinac. de hæresibus q. 178. nu. 72. Quæ Sacramenti circūstantia in exēplis fornicationis, furti, & similium non militat, neque Inquisitores de bigamia, seu polygamia cognoscunt, quia per illud ius naturale, aut diuinum positiuum per se offēditur, sed quia Sacramenti vnioni, & institutioni ex iure naturali, aut diuino prouenienti repugnat; quo etiam pacto secundum soluitur argumentum. Neque tertiū obstat, quod doctissimos transuersos traduxit viros, ad cuius refutationem aduerto distinctionem illam inter publicum, & secretum matrimonium vix in praxi hodierna mihi probari. Nam cum omne matrimonium, vt tale sit, publice, & in facie Ecclesiæ celebrari debeat, ex Trident. sess. 24. cap. 1. de reformat. matri. vix hodie inter Catholicos, vbi Tridentinum fuerit receptum, differentia verificari poterit. Quod si in diuersis locis, regnis, aut prouincijs habitent vxores; parum quoque ad rem attinet, semper enim homo nequam tenebras quærit: sed esto quod publicitas, vel clandestinitas augeat, vel minuat suspicionem, vtroq; casu Fidei censoribus competet cognitio. Qui tam in vehementer suspectos, quam in leuiter animaduersionem habēt cap. cum contumacia cap. accusatus, in princip. de hæret. in 6. & in dubio cognoscere possunt, vt bene resoluit Illustrissimus auctor infra q. 5. nu. 13. vbi videbis. Neque obstat dict. §. sane quo doctiores decipiuntur, tum quia distinguendum est inter actum, qui per se suspicionem hæresis importat, & inter eum, qui hæresim sapit, cum differant, vt explicabis infra q. 5. à num. 32. Tùm etiam, quia si aliquo binubij casu Fidei censoribus animaduersio competit, in dubio ad ipsos cognitio competet, vtrum sua sit iurisdictio, ex reg. l. si quis ex aliena ff. de iudicijs, explicabis q. 5. àn. 38.

33 *Sed ex commissionis*. 1 Quæri potest, vtrum Domini Inquisitores ex huius commissionis

ſionis vi conuictum, vel confeſſum de nefando crimine relaxare debeant? & ſub eorum cenſura non debere probatur primò, quia de iure communi non relaxantur huiuſmòdi delinquentes cap. clerici 4. de exceſſibus præl. tor. commiſſio autẽ Pontificia ad ius commune redigenda eſt, c. cauſam 18. de reſcript. iunctis traditis per Molin. lib. 2. cap. 1. n. 13. Menoch. lib. 2. præſumpt. 9. à princip.

34 Secundò relaxatio, ſeu curiæ ſæculari traditio vltimũ ſuplicium importat vltimate, ex traditis per tex. ibi in capit. nouimus 27. de verbor. capit. Inquiſitionis, de hæretic. cum alijs notat Suar. de cẽſuris diſp. 30. ſect. 1. nu. 22. & ſect. 2. num. 10. & in hoc caſu, cum ſit ignis, eſt omnium maximum l. capitalium 29. in princip. de pœnis, notat Farinac. in praxi criminali tom. 1. q. 19. nu. 21.

35 Sed iudex inferior in caſu ſibi commiſſo pœnam vltimi ſupplicij imponere nequit, iuxta gloſ. verb. alioquin in cap. Inquiſitionis, in princip. de accuſat. quam ſequuntur poſt alios Menoch. de arbitr. q. 86. nu. 1. Clar. in pract. §. vlt. q. 83. nu. 11. Padil. nu. 27. in l. tranſigere. C. de tranſactio. Salzed. in pract. c. 146. Caſtr. de lege Pœnali cap. 6. ad fin. & alij relati per Farinac. 1. tom. q. 17. nu. 34. verſ. & licet, quam magis communem veram & æquiorẽ fatentur, Salzedo & alij relati per Farinac. vbi proxime, contra aliam deductam ex gloſ. verb. extraordinaria, in §. in ſumma, inſt. de iniurijs, quam plures ſequuntur à prędictis præcipue à Farinac. dict. nu. 34. relati. Quam tamen licet alij communem dicant, communiter tamen reprobari teſtantur Afflict. deciſ. 276. nu. 6. Marſilius in pract. §. oportune, nu. 40 & in praxi priorem eſſe ſeruandam tuetur Carauita ritu 41. Magnæ Curię num. 15. ad fin. Mench. communem dicit vſu frequent. (& non illuſtr. vt per incuriam à Farin. refertur) c. 39 num. 26. citant vltra alia illud Ariſt. 1. Rethoricar. cap. 1. *Iudicibus inferioribus non grauia, & maxima committi debere.* Exornant Soto. lib. 1. de iuſtit. q. 5. art. 1. Mench. illuſtr. cap. 1. nu. 12. eo maxime, quod apud Eccleſiaſticos plus ponderis habere debet canonica, quam Accurſiana gloſſa.

36 Sed eſto quod Accurtij

opinio verior, communior & in praxi recepta foret contra supradicta. Apud Ecclesiasticos tamen, loco illius pœnæ, scilicet, mortis non esset relaxatio imponenda, ex qua mors sequitur, sed depositio, perpetui carceris pœna, vel alia similis Ecclesiastica, ita Bernar. in pract. cap. 146. nu. 4. à nemine, quem viderim quo ad hoc expensus, qui dum Accurtium sequitur concludit. *Pari modo Ecclesiæ censores poterunt præmissis considerατis ad depositionis, & carceris perpetui pœnam procedere ex arbitrio*, & hæc fuit sententia. Innocentij in cap. quia diuersitatem per tex. ibi, de concess. præb. recepti, ex Felin. cap. 1. num. 14. vers. item potest, de offic. delegati, agentis generaliter de quocunque iudice Ecclesiastico. Aduerte autem Bernardum praxim illam in principio, Fidei etiam censoribus ad decidendas causas obtulisse.

37 Tertiò probatur ab speciali ex constitutione Pij Quinti edita anno Domini, 1568. tertio Kalend. Septembris incipit, *horrendum illud*, de quo vltra alios Cenedo, & ab eo relati ad decretales collectan. 130. nu. 5. & Bobadil. lib. 2. cap. 18. num. 59. In qua tria considerari oportet. Primum, eam constitutionem à Pontifice aliàs in puniendis criminibus seuero extortam fuisse. Bis enim Episcopus septimacensis repulsam passus est, donec tertio quasi per importunitatem Pontifex flecteretur, nec ab vllo prędecessorum impetrari potuit. Ita ipsi Simanc. in propugnaculo de primogenijs cap. 33. Salze. in pract. cap. 80. verb. Curię tra deretur Farin. 4. tom. q. 148. nu. 28. Secundum, locum tantũ habet contra clericos, vt ex illa constat, citatique Doctores, & ab illis relati obseruant. Vltimum, vt constitutioni sit locus contra clericos crimen illud exercentes: ita vt frequentia sit necessaria, ex dict. cõstit. verbo, *exercentes*, prout bene defendit Nauar. in manua, cap. 27. num. 249. dicens ita respondisse Greg. XIII. & eius datarium. Eman. 1. tom. de regular. q. 30. art. 19. Henriq. lib. 13. cap. 36. litera N. & lib. 14. cap. 5. §. 1. litera F. Suarez de censur. disput. 31. sect. 4. num. 21. & plures alij, quos refert & sequitur Garcia de beneficijs 2. tom. part. 11. c. 10. §. 2. nu. 198. con-

contra Salzed. in pract. cap. 80. Vela, & Azeuedo relatos per Garciam, vbi proximè nu. 199. & contra Farinac. 4. tom. quęst. 148. nu. 30. & contra P. Aldrete lib. 2. de relig. disciplina tuẽda cap. 15. à nu. 27. cuius fundamenta euincunt tantum crimen illud etiam pro prima vice puniendum, non tamen probãt clericum eo casu relaxandum. Ex quibus duo deducũtur quoad propositum, priùs constitutionem illam locum non habere in laicis. Nauar. dict. nu. 249. Suar. num. 20. Graffis, Tolet. & alij, quos congerit Garcia nu. 202. Secundum in clericis requiri frequentiam ex veriori, de qua suprà. Ergo extra hunc casum in toto iure canonico non inuenies relaxationem, igitur per argumentum ab speciali, non debet in reliquis relaxatio practicari, & quod est mirandum, adeo ea constitutio viris doctissimis rigurosa visa est, vt in dubium reuocarint, an iudices præcisè eam obseruare tenerentur, vt per Suarez nu. 22. suprà.

38 Quarto ostenditur hæc pars, quia relaxationi, vt sit locus necessaria est incorrigibilitas, vel quod crimen commode per Ecclesiam puniri nequeat, vt aduertit Bernardus Diaz in pract. cap. 90. Ego addo, & quãdo emendationis non est spes; sed in proposito nullus ex tribus casibus considerati potest: incorrigibilitas enim pendet potiùs à primæua, & præcedente prælati, & iudicis punitione, quam à criminis perpetratione, cap. cum non ab homine, cum ibi notatis, de iudicijs, & colligitur, ex Bernard. cap. 96. In secundo vero casu canones sacri pœnam tam contra clericos, quàm contra laicos statuũt in cap. clerici, de excessibus pręlat. tradunt Bernard. in pract. cap. 86. Farin. 4. tom. q. 148. à nu. 23. Menoch. casu 286. qui relaxationem non iniungunt, vnde Ecclesiasticus iudex eam imponere nequit. Neque enim iudex lege crudelior esse debet.

39 Tandem emendationis spes non deest in hoc casu, teste Emanuel Rodrig. 1. tom. de regularibus, quæst. 30. art. 19. ad fin. atque ita hanc partem tenet Nauar. cons. 1. de iudicijs, vbi ait non solùm comprehensum in hoc crimine non esse relaxandum à iudice Ecclesiastico, sed nec processum iu-

dici sæculari tradendum, idem de Inquisitoribus agens tenet Albert. de agnoscendis q. 25. num.28.ad fin. iuncto num.66. vbi testatur se in facto habuisse de quodam accusato de criminibus hæresis, & apostasiæ, qui inter confitendum illa crimina dixit se commisisse crimẽ sodomiticum cum quadam muliercula,& dict. num.66. resoluit non esse tradendum curiæ sæculari, & cum prædictus Albertinus citerioris Siciliæ Inquisitor esset, Siciliaque ad Aragoniæ principatum expectet, & in eo de prædicto crimine cognoscant Inquisitores, magnam nostræ opinioni authoritatem præstat. Nec me mouet, quod in casu Albertini confessio fuit incidens. Nam cũ domini Inquisitores sint eo casu iudices, ex ea confessione, instituta accusatione per fiscalem, procedi potuit, & debuit ad pœnam ordinariam, ex tex. in cap.2.de confessis.

40 Nec contra supradicta obstabunt verba diplomatis Põtificij,quibus facultas puniendi de nefando conuictos,vel confessos pœnis etiam sæcularibus conceditur Inquisitori, cui dificultati multipliciter satisfit. Primo, quia in pęnis benignior interpretatio est facienda, reg. in pœnis lib.6.Secundò, quia si Pontifex vellet relaxationem significare, apertius declarasset,nec ambigibus opus erat in re,& pœna tam graui, arg.cap. ad audientiam, de decimis, notabilia enim speciali nota indigent, l.item apud Labeonem 15. §. hoc edictum ff. de iniurijs,ibi: *Ea enim,quæ notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur, videntur quasi neglecta*. Tertio, cum secundum canones pœna huius criminis esset excommunicatio, depositio, carceris mancipatio,in monasteriũ detrusio,& similis, voluit Pontifex,vt vltra has possent Inquisitores fustibus,exilio, triremibus,& similibus,quæ potius sęculares quam canonicę sunt, plectere,& damnare delinquentes. Quarto, ex eisdem verbis ostenditur noluisse Pontificem, vt prædicti delinquentes relaxarentur, nam relaxatio indicitur,vbi Ecclesia iam non habet quid faciat, cap. cum non ab homine, de iudicijs, sed in nostra specie iubet, vt Inquisitores puniant, designatque quibus pœnis. Ergo ipsi punire,nõ verò puniẽdos tradere debẽt.

41 Vnde dixerat Cardin. Alex. quem refert, & sequitur agens de Inquisitoribus, Boer. decis. 341. ad fin. iudicem Ecclesiasticum, quem punire potest, relaxare non debere.

42 Adde, quod relaxatio pęna est Ecclesiastica à modernioribus Pontificibus inuenta, vt ex Platina, & alijs aduertit Henriquez in summa lib. 13. de excommunicat. cap. 55. §. 2. litera I. Inquisitoresque pęnam mortis imponere non possunt, cap. sententiam sanguinis cap. clericis. Ne clerici, vel Monachi. Ergo si ipsi punire debent pœnis sæcularibus, non est interpretandum de relaxatione, quæ non est pęna sęcularis, nō de vltimo supplicio, quia non possunt; ergo alijs pœnis à relaxatione, & ab vltimo supplicio diuersis.

43 Et quādo supremus Princeps diuersas ab vltimo supplicio pœnas arbitrio iudicis imponendas insinuat, cōmissarius mortis pœnam imponere non potest, ex omnium sententia glo. verb. alioquin, in c. Inquisitionis, sic intelligenda de accusat. Maranta disput. 3. num. 14. Menoch. de arbitr. q. 86. nu. 6. post alios.

44 Vnico tamen casu limitari poterit prędicta opinio, quando scilicet rei assuefacti sunt pessimo illi sceleri, tunc enim incorrigibiles reputãtur, ex Fr. Eman. 1. tom. de regular. q. 33. art. 19. in fin. ac proinde tanquam incorrigibiles, quos Ecclesia commodè punire nequit; Curiæ sæculari tradendos ratio suadet. De quo tamen adhuc dubitabit qui casum motus proprij Pij Quinti tantum exceperit, & ab speciali argumentatus fuerit. Sed hoc, & reliqua præcedentis Inquisitorum prudentiæ & doctrinæ discutienda relinquamus, quorū iudicio stādum est. De execratione huius criminis vide quæ dicturi sumus infra q. 6. Quando autem complices non sint testes in hoc crimine notabiliter aduertes infra ad quæst. 23. Cognitionem autem hanc ab Inquisitorum tribunali remouendam, breueque, reuocandū exoptat agens de Inquisitoribus Aragoniæ Fr. Iacob. Bleda è Prædicatorum familia in defensione Fidei in causa Moriscorum consectar. 12. pag. 424 doletque illud in vulgus publicasse Paramum lib. 2. de origine Inquisitorum tit. 2. cap. 8. pag. 184.

pag. 184. Aduerto tamen dispu tationem nostram attento iure procedere, quando quidem Domini Inquisitores Lusitani ex speciali Gregor. XIII. breui cinædos brachio sæculari pro arbitrio relaxare possunt. Interim cauebis à Gracia de nobilit. glos. 9. nu. 29. dum ex dict. constitutione Pij oscitanter tradit clericum de hoc conuictum crimine, absq; degradatione à iudice sæculari puniendum.

45 *Inquirere potuisse*, [m] resoluit illustrissimus Inquisitores ex vi suæ iurisdictionis contra solicitantes in confessione inquirere potuisse, etiam absq; commissione Pontificia, quæ tamen opinio non procedit sine controuersia, suos namque pro & contra habet patronos. Nã eam tenet Pegna ad directoriũ Inquisitorum 2. part. commẽt. 81. vers. ille quoque, dum generaliter Inquisitoribus concedit cognitionem in solicitantes in confessione ad venerem, vel ad quæcunque alia flagitia, contrariam tamen sententiam tuetur P. Aldrete tract. de religios. disciplina tuenda lib. 2. cap. 15. nu. 22. Qui tamen in huius sententiæ defensione dupliciter labitur; primo dum eam imponit Nauarro cons. 1. vel 2. de hęret. qui non de solicitante in confessione, sed de habente copulam cum filia spirituali extra confessionis locũ, & tempus loquitur, qui casus longe differt à nostra specie, vt videbis apud Illustrissimum quæst. 5. num. 14. & 51. Decipitur secundo, dum Inquisitoribus tribuit tantum cognitionẽ contra hęreticos, non vero cõtra suspectos de hęresi, in quo loquitur contra tex. in cap. accusatus de hęret. lib. 6. Aldrete tamẽ sententia probabilior mihi videtur. Primò, quia praxis eam obseruat testante illustrissimo d. num. 20. Secundò, quia suspicio ex hac solicitatione resultans leuis est, vt aduertit illustrissimus hic ideoq; manifeste nõ sapit hęresim, & propterea ordinarijs, non vero Inquisitoribus competit cognitio ex reg. dict. cap. accusatus §. sane iunctis, resolutis per me q. 5. à num. 47. Vnde cauebis à Pegna, vbi suprà dum non leuem ex eo actu suspicionem deduci firmat: Tertiò, quia id elicitur ex mente Pontificis noue speciali ex diplomate in Inquisitoribus committentis, & tandem, quia id sentiunt om-

nes Doctores, dum hanc cognitionem Pontificiæ bullæ tribuunt.

46 *Qui nos*, [n] iam literis Apostolicis confirmatus est, Molin. tract. 5. de iust. disp. 28. num. 13. Quod cum Fidei negotio expediret, optauerat Simanc. de Catholic. tit. 25. nu. 5 & quoad Lusitaniæ Principatũ extant breuia, quorum mentionem facit author inserens Pij Quarti breue nu. 23.

47 *Nefas est*, [o] ex breui hic inserto nu. 13. non aufertur potestas Ordinarijs cognoscendi de hæresi iuxta iuris terminos, de quibus in cap. per hoc, cap. vt officium §. verum de hæret. in 6. Clemen. 1. §. 1. eodem, sed generali Inquisitori conceditur facultas auocandi ab Ordinarijs causas, processusq; hæresis, in quibuscunq; statu, & terminis pendentes. Vnde Ordinarius valide procedit, quousque inhibeatur, & causa auocetur, processusque ab eo factus validus est iuxta tradita per Mandos. de inhibitionibus q. 22. num. 3. cum seqq. & q. 70. solẽt tamen Ordinarij in his sese non intromittere, ne postea inhibeãtur, & quia Fidei negocio, secretoque sic conuenit, si vero aliquid reperiant, summariam conficiunt informationem, quã ad Inquisitores remittũt, Mol. tract. 5. de iustit. disp. 28. nu. 13. cuius nouæ praxis non meminit, Farin. de hæresibus q. 186. à nu. 56. vnde tota illa quæstio hodie non est in vsu, dum Episcopis seorsum cognoscendi cõtra hæreticos facultatem admittit ex iure antiquo.

SVMMARIVM.

Diploma contra solicitantes extenditur ad præterita, à nu. 1. & nu. 20. & 24. non extenditur à nu. 7. resolutio nu. 10.

Lex declaratoria comprehendit præterita nu. 2.

Intellectus cap. vlt. & cap. licet, de sponsal. duorum nu. & 19.

Lex non extenditur ad præterita num. 7. & 21. extenditur declaratoria nu. 22. & quid si pœnam contineat num. 7. 8. & 23.

Diploma contra solicitantes, quo tempore Olyssipone publicatum nu. 9.

Delinquens si dubitet, vtrum

QVAE-

QVAESTIO. III.

VTRVM AD PRAETERITA EXTENDI POSSIT Constitutio, qua & comprehendantur qui fœminas solicitauerant ante promulgationem.

1 INtricata quæstio, quæ mihi, & fortasse alijs lapsus paret, quos fugere nitar, patrocinãte Deo. Quæstionis Pars affirmatiua [a] suaderi potest. Primò, quia Pontificiam per hanc constitutionem, vt suprà probamus, non introduci, non institui ius nouum, sed iam introductum, institutũ illustrari, patens fieri videtur; cum tantum suppositã, quam declarat, hæresis suspicione, ordinariæ iurisdictionis excitatoria habeatur. Atqui quando declaratoria lex est, ex vi sua ad præterita iure extendi potest.

2 Sic docemur ex Authen. de filijs instrumenta antedotalia natis, Collat. 3. Exemplum etiam desumi licet ex cap. vlt. de sponsa duorum, [b] vbi contractum, & non consumatum matrimonium, post aliud item ratum, & consumatum, validũ censetur: quod ibi etiam præterita amplexum vides ex Pontificis sententia. Desume aliud ex cap. de infidelibus, de consanguinitate, & affinitate, ex cap. cum tu de vsuris. At qui sic ratiocinabimur; declaratoriam regulam non esse actionis regulam, sed illius merè suppositricem, & interpretem, quia declaratoriam regulam iam lex præiuerat, vel ius obligationem, vel alium huiusmodi effectum imponens. Lex igitur, per quam tale ius clarius redditur, ipsum nunquam caruisse effectu supponit. Ius enim primum non effectum quærit à declaratione, facta posteà à legislatore in maiorem lucem argu. tex. in l. hæredes §. 1. ff. de testamentis.

3 Est à nobis deinde Pontificis constitutio, quæ proprius iurisdictionis commissionem, quam legem facit. Iurisdictionẽ in iam commissa delicta alteri tradi posse quis dubitat? Atque summus Pontifex in talia peccata iurisdictione, quæ sua est,

 fungi-

fungitur, qui exerceret pro arbitrio. Ergo eadem iurisdictione ob armari Inquisitores & *permisit*, c & potuit. Iuuat maximè, quod licèt lex non directe feratur in præterita, de futuris tamen, quæ circa præterita versari possunt, disponit; vt est vulgare. Sed decretum hoc de futuris directè disponit, id est, de supplicio tali crimini inferēdo. Iuxtà quod igitur & tali supplicio æquè affici possunt multò ante decreti factam publicationem talium criminum facti rei; Poterit etiam prædicta lex in præterita peccata inuehi idest, solicitationes in confessione fœminis factas, quas tales semper punire valet Pontificis Constitutio.

4 Quamobrem facta in hūc sensum iurisdictionis commissione, vt ostensum est, nulloque in constitutione reperto verbo, ex quò in alium factam colligatur, & nos colligere debemus, ita factam esse in prędictū sensum. Minor probatur, quia nullum in hoc decreto dabis verbum concessionem consignatè astringens ad futura. Vnde inferas consequentiam. Primò, quia potestatis hęc delegatio fauorabilis est, ob id nunquam restringendam, imò pro verborum permissione extendendam asseres, iuxtà doctrinā Innocentij cap. Episcopi nu. 3. de rebus Ecclesiæ, Dominic. in cap. licet §. fin. num. 4. vers. nota benè, de elect. lib. 6. cui Decius assentit cons. 233. num. 7. Deinde, quia licèt concessio delinquentibus simpliciter videatur grauis: Fidei tamen maxime, & Religioni salubris est. Summa est ratio, quæ pro religione facit, dixit Iurisconsult. in l. sunt, in fin. ff. de relig. & sumpt. funerum. Facit tex. in cap. in fidei fauorem, de hæreticis lib. 6.

5 Tertiò probatur maximè, quia ex decreti verbis, & serie hoc planè percipitur. Prior est Pontifex in dolendis abusu, & frequentia delicti, per hæc regna grassantis, tunc addit, *Vt Inquisitores procedant in omnes, & singulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum Ciuitatum, Diœcesum, Locorum, ac Dominiorum de præmissis quomodolibet diffamatos, &c.* Ac infrà: *tam super præmissis, quàm super Fide Catholica, & quid de ea sentiant, diligenter inquirāt.* Quæ igitur verba, & constitutionis initium apertè indicant,

sum-

summi Pontificis animum sic velle, vt talia delicta, etiam eo tempore iam commissa puniat Inquisitionis sanctum Officiũ, & seueritas, vt cautio sit in futurum.

6 Probatur vltimò, quia vt superiori proxima quæstione diximus, per nouam hanc constitutionem iam nulla Episcopi cognoscendi per se solos de tali hoc crimine est iurisdictio. Ergo si neque Inquisitoribus, impunè abibunt delinquentes, contra notata in l. si operis, C. de pœnis: optimè Decianus tract. crim. lib. 2. cap. 10. num. 2. & 4. Farinac. tom. 1. quæst. 5. nu. 2. Si autem obijciatur fore, vt possint Episcopi de confessarijs cognoscere, qui ante, Inquisitores autem de illis, qui post promulgationem peccarũt; sic reijcietur magna ex hac iurisdictionis immistione oriri posse inconuenientia, & confusiones, vt cõsideranti occurret. Maximè cũ dari possit, vt confessarius ante, & post publicationem peccasset. Tuncque nefas erit; vtrosq; Episcopos nempè, & Inquisitores separatim cognitionem excipere de delinquentibus.

7 Reluctatur autem supradictis cap. 2. de constitutionibus,[d] quo asseritur nunquam legem amplexari præterita. Si autem dicatur non de declaratoria lege,[e] sed de constitutiua textum loqui, responsio adhuc est in promptu, non etiam extendi ad præterita declaratoriã legem, agentem de puniendo crimine aliquo, id præcipiendo, contrarium cuius elapso tempore obseruanter tenebatur Anan. in cap. cum tu de vsuris nu. 3. Butrius in cap. vltim. nu. 15. de constitut. vbi Feli. nu. 6. post alios dicit communem. Cum ergo lex in procedendi modo pœnam contineat quin potiùs terrendis hominibus inferatur, vt à crimine caueant in futurum, non videtur extendi posse ad præterita, vbi tunc, licèt aliòqui, sit lex declaratoria, contraibat communis obseruãtia, quam certum est, communem Regni huius fuisse vsque adhuc ante prædictam constitutionem, vt tale hoc crimen, iure ordinario, Episcoporum vindictæ subijceretur.

8 Reluctatur deinde tex. c. 1 de postulatione Prælatorum lib. 6. quò in textu constitutio, & si antiqui iuris dicatur declaratoria, prçcedentes tamen factas electiones non attingit,

prop-

propterea ad præterita, quoad pœnam nequaquam extendes.[f]

9 Cum ergo edictum hoc contra solicitantes anno Domini 1609.5.die Aprilis solemni illo fidei actu in Olysipone celebrato, palam lectum fuerit: ante hoc tempus solicitatę mulieres de solicitantibus denunciare Inquisitoribus non teneri debent. Imò restantibus adhuc prędictę quadragesimę 15. diebus, si pęnitens mulier fortè dicat se solicitatam in eadē Quadragesima, non tamen meminisse, an ante, vel post publicationem fuerit solicitata, non poterunt in hoc casu procedere Inquisitores, in delinquentem, iuxtà Bartho. celebrem doctrinam l.non solum §.sed vt probari num.2.& 3. ff. operis noui nuntiatione, conducit optimè gloss. doctrina, verbo aliqui in cap.clerici 81.distin.quā singularem dicit Roman. cons. 281. num.3. Abb. in c. cum P. num.13.de accusat.Dec.omnino videndus, respons.8. nu.42. & 43.vol.1.

10 Ecce mihi hæsitanti caliganti illuxit luminare illud, totius Hispaniæ de cantandum decus, è Societate Iesu Franciscus Suarius, Theologiæ nunc in Conymbricen. Academia Doctor primarius, qui mihi consultus respondit ita se opinari; prędictam Pontificis constitutionem etiam in illos excitari, qui ante ipsam, in sacramentali confessione mulieres solicitauerāt. Opinioni accedunt eiusdem societatis viri alij pijssimi, doctissimi, quos, & alios Theologiæ, & vtriusquè iuris peritissimos maturè consului in re tanta. E quibus est *Dominus* Andreas Dalmada, quem illustre genus, Theologiæ speculatio, quam nunc Conymbricę profitetur, Regno satis illustrem fecit. Vocant laudes calamum, reuocat suspicionis metus, notissimo cōsanguinitatis, & amicitię inter nos arctissimo vinculo. Vides corroboratam opinionem tot munumentis? Quid ni acquiescam? Acquiesco equidem, amplector, suadeo.[g]

11 Cui tamen doctrinę dico limitem, & modum adhibēdum. Tunc enim non extendetur ad pręterita nostra conclusio, cum talia crimina ab Ordinario iudice praiudicata fuerint; manent tunc extincta in foro Ecclesię. Vel enim reus iudicialiter absolutus est; ob id sistet accusatio non vltra pro-

grediens cap.de his, de accusationibus,& ibi relati per Cenedo Collect.113.num.1. par.2. glos.2. & omnes in c. habét.2. q.5.l.si cui §.1.vbi Bart. & cõmunis ff.de accusationibus l.licet 6.ad fin. vers. sed si absolutus ff.nautæ, caupones. Greg. Lopez l.12.tit.1.par.7. glos.1. tradunt post alios Couar.2.resolut.cap.1.à principio.Clarus in pract.§.vlt.q.57.à principio. Latè Decianus tract. crimin. lib.3.c.30.per totum. Probat apud nos lex regia lib.5. titul. 113.in principio.Vel damnatus idem reus per diffinitiuam sententiam est,atque similiter in ipsum accusatio progredi non potest,iuxta communem mentem in dict.c. de his, & in dict. l.si cui §.1.glos.2. in principio, in leg.qui de crimine 9.vbi Doctores,C.de accusationibus,ex pluribus Clarus dict. q. 57.nu. 1.& 12.Greg.vbi proximè,in glos.1.Gomez de delictis cap.1 num.27. Tradunt latiùs citati per Cenedo vbi supra.

12 Qui modus, & limes ampliantur,primò vbi ab eodem accusatore non tantùm,sed vbi diuerso ab alio accusatio refricatur glos. & omnes in dict. c. de his,glo.Bart. & alij in d.§.1. cõmunis, vt per Couarru.Clarum,& prçcitatos, insinuat Ordinatio dict.principio, ibi: *Naõ seja daby em diante mais accusado.* Expresse dicta lex 12. partitç, ibi: *No lo podria accusar otro ninguno.* Ampliatur deinde,vbi absolutio non solùm data sit reo per accusationis, sed per Inquisitionis viam. Bart.& alij in dict. l. si cui §. 1. Abbas nu. 7. post Innocentium quem citat,& alij,vt per Beroium nu. 20.in dict.cap.de his.Couarru. vbi supra nu.5. Marant. de ordine iudiciorum part. 6. tit. de Inquisitione num.49. Gregor. d.l 12.glos. 3.Clarus d. q.57. nu.7.Dec.d.cap.30.nu.5. communem dicentes.

13 Ampliatur prçtereà,quãdo legitimi superioris indulgẽtia & gratia per remissionem, abolitionem, vel dispensationem; non si solùm per sententiam, aut iustitię ordinem reus absolutus est glos. & Doctores in dict. cap.de his glos.penult. cap.vlt.de temporibus ordinat. & cap.ex tua verbo, irritari, de filijs presbyter. Communis ex Couarru. vbi supra nu.2. Gregor.in glos.2. Clarus nu.9. Decian.nu.7.

14 Secundo constitutionẽ mode-

moderandam duco, si quo tempore promulgata est, crimina iam venerant ad Ordinarij iudicium, inchoata iam, & formata causa, tunc ad pręterita delicta non extendi debere censeo, quia rem integram iam non dabis, quam legitimè prçoccupauerat aliud forum, quem modum docet Bart. l. omnes populi q.5. num.40. ff. de iustitia & iure, qui asserit statutum nũquam pręterita attingere decisa iam, vel finita, vel in principalis causę iudicio pendentia, ibi additio litera E. multa congerit; Iuuant, quę Ordinatio de iurisdictionis disponit pręuentione lib.2.titul.9.in principio, & §.3.circa illam, Cabedo decis.88.tom.1. Multa eleganter tradit Decianus lib.4. cap. 20. num.7.& cap.22.à num.1. Si autem h solicitator constitutionem Pontificiam prçodoratus, pręsentiens id obnixè curauit, vt Ordinario nomen suum deferretur, ac causaretur ipse faciliùs absoluendus, forsan frustra faceret, ex ijs, quę tradit Boerius decis.289. num.10.in fin. post Iasonem, & alios. Decian.d.cap.20.nu.24.

15 Similiterq; si multi sunt anni i post factam solicitationẽ: atque solicitata fœmina iterum veniens ad ipsummet confessarium, peccata dictura, ipsum inuenit alium, peccati dolentem: vel si ex parte alia, l etsi non ex confessione, sibi constat verisimiliter de mutatione, & peccati dolore: alijsque tandem verisimilibus innixa fundamentis bonum habet, bonum plerunq; habitum; Tunc videtur ipsa olim solicitata fœmina non vrgeri ad denunciationem.

16 Nec opinioni retentę, debere nempè prędictam constitutionem ad solicitationes extendi ante promulgationem factas, erunt obstaculo pro parte contraria adducta fundamẽta. Respondemus ad primum: valere communem illam m doctrinam, quando de superioris, *acta praterita ligare volẽtis*, m mente non constat, atqui si cõstet, tunc sub lege, vel commissione comprehendi certum est, iuxta superius tradita. Sed de Pontificis mente, & voluntate apertissimè constat ex verbis, *Quomodolibet diffamatos*, & ex verbis, *Super præmissis diligenter inquirant*. E quibus manifestè colliges per Pontificiam constitutionem Inquisitoribus licere, de diffamatis cognosce-

re,

re, & delinquentibus, qui delicta aggressi fuerant ante factã commissionem.

17 Dissoluitur facilè secundum argumentum ex cap. 1. de postulatione prelatorum lib. 6. cum dicamus, textum illum, vel gesta antea comprehendere debere, ni insereretur vox de cętero. Fatetur Imol. cap. vlt. num. 12. vers. nam primo de constitutionibus; glos. ibi in dicta voce de cętero.

18 *Pars affirmatiua.* [a] Quã sequi videtur Iacobus de Graphis cons. 1. nu. 36. de cognat. spirituali, circa explicationem constitutionis Neapolitanę, qua confessarij ad turpia spirituales filias solicitantis, reuocatur ipso iure audiendi confessiones facultas, vt non comprehendat confessarium, qui ante constitutionem illam filias spirituales solicitauit, induxitue ad turpia, de quo notabis infra nu. 24.

19 Ibi: *Cap. vltim. de sponsa duorum.* [b] Textus iste adducitur pro contraria parte. Dum Innocent. III. declarans prius matrimonium ratum, pręferri posteriori consummato. Innuit hanc declarationem non extendi ad pręterita, vt constat ex illis verbis: *In matrimonijs de cætero contrahendis illud te volumus obseruare*, notat Morla in emporio iuris tit. 1. q. 6. nu. 13. sed communis in dict. cap. vlt. intelligit ex consuetudine posteriora matrimonia valuisse ante illam decisionem, quam merito reprobat Couar. de sponsalibus 2. part. cap. 7. §. 3. num. 5. At vero communis in eum sensum accipi potest, vt intelligatur interueniente Pontificis maximè dispensatione, quę ex illo verbo, *de cætero*, deducitur, prout intelligit, ibi Prępositus, Felin. nu. 7. post Imol. in cap. vlt. de constit. quę vera est interpretatio, nam si Pontifex ex veriori, & recepta in praxi sententia, in matrimonio rato dispensare potest, ex traditis post alios, per Hẽriquez lib. 11. de matrimon. cap. 8. §. 11. & lib. 12. cap. 5. §. 3. Nauarr. cap. 22. nu. 21. Menoch. casu 455. num. 4. & lib. 2. pręsumpt. 10. num. 37. Sanchez lib. 2. de matrimo. disput. 14. num. 2. Barbos. in rubr. part. 2. nu. 103. ff. soluto matrimon. iustaque dispensandi causa est scandalum, Menoch. d. pręsumpt. 10. num. 42. & cons. 385. nu. 7. Sanchez lib. 2. disput. 16. nu. 3. cum sequentibus,

quentibus, magna certe scandala, & incommoda oriri poterant, si in specie dict. cap. si. separarentur posteriora matrimonia consuetudinis prętextu inita, & priorá redintegrarentur in maximum prolis, & familiarum dedecus, & perniciem. Meritò ergo Pontifex eo casu dispensauit, tametsi declaratio ex rei natura comprehenderet prę terita, prout intendit illustrissimus.

20 *Permisit*. [c] Per illa verba, *De præmissis quomodolibet infamatos inquiras, procedas, punias, &c.* quę Inquisitionis, processus, pœnęque facultas respicit etiam infamiam, & reatum pręcedentem, contra quę de pręsenti inquiri, & animaduerti iubet Pontifex, aduertit Illustrissimus auctor num. 16. Adde quod quando constitutio declaratoria secundum verba referri potest ad pręterita, & futura, debet trahi etiam ad pręterita. Gabriel. lib. communiũ titul. de regul. iur. conclus. 3. nu. 11.

21 *Cap. 2. de constit.* [d] Ornãt Menoch. casu 185. num. 1. Morla in emporio iuris tit. 1. q. 6. Cenedo ad decretales, collect. 1. Marta de iurisdict. part. 4. casu 94. à nu. 27. Soar. de legibus lib. 3. cap. 14. à princip. Salas de legibus, disput. 21. sect. 7. à num. 17.

22 *Declaratoria lege.* [e] Hęc ad pręterita extenditur Mandos. reg. 9. Chancel. q. 3. nu. 2. & regul. 32. q. 12. nu. 7. Syluester verbo, lex §. 23. repertoriũ Inquisitorum, cum addit. verbo, dubium. Gabriel. tit. de regulis iuris conclus. 3. nu. 10. Salas de legibus disput. 21. sect. 7. à num. 17. Morla omnino videndus in emporio iuris tit. 1. q. 6. nu. 12. cum sequentibus, optime declarans.

23 *Ad præterita quoad pœnam nequaquam extendes.* [f] Sylu est. & Mandos. citati nu. prę cedenti, Morla in emporio tit. 1. q. 6. nu. 11. & optimè à nu. 15. Azor. 1. tom. lib. 5. cap. 16. q. 13. Salas de legibus, disp. 21. sect. 7. nu. 19.

24 *Suadeo*, [g] Vltra ea, quę addidimus num. 20. ex eo mihi hęc sententia probatur, quia expresse declarauit edictũ publicatũ Vlysipone nonis Aprilis, anno 1609. cuius publicationis meminit actor nu. 9. ibi: *Tiuerem cometido, ou prouocado, ou cometerem, ou prouocarem*. Mitius tamen cùm illis agendũ

fore

fore arbitror cum actore, q.24. nu.15. Nec obstat sententia Graphis consf.1.num.36.de cognatione spirituali, cuius meminimus num.18.agit enim generaliter de folicitante, vel cognoscente carnaliter filiam spiritualem, etiam extra cõfessionis actum, & locum, & de reuocatione facultatis audiendi cõfessiones antea obtentę, quod longe diuersum est à nostra quęstione.

25 *Si autem*, [h] Adde Barbosa l.si quis postea, num.88.ff.de iudicijs. Merito actor noster vsus est, verbo, *forsan*, Nam nec sententia Boerij cum cęteris, nec applicatio ad nostrum casum mihi vera indistinctè videtur. Puto enim, quod si delinquens à diuersis iudicibus (inter quos detur pręuentio, vt in mixti fori criminibus) puniri possit; poterit vtique ad iudicis benignioris tribunal recurrere, ex Cępola cautela 5. in princ. post alios.

26 Rei enim semper iudiciũ timent, & fugiunt l.inter stipulantem §.1.ff.de verbor. Ideoq; rei appellantur fugientes l.properandum §. etsi quidem, vbi glos.verbo, fugientem. C de iudicijs, notat Zas. num. 2. in dict.§.1.Cabedo li.4. diuersor. cap.10.nu.7.

27 Indeque illis etiam in causis capitalibus transigere integrum est l.transigere, C.de transact. vbi Padil. Corras. 2. miscel. cap. 1. Gouean. lib. 1. variar.cap.30.Cuiat.19.obseruat.cap. pen. & passim alij; repugnat ergo rationi non quęrere mitiorem iudicem.

28 Vnde sententia Angeli in l.si seruus plurium §. penul. ff.delegat.1.quam sequuti sunt Boer. & alij relati à nostro auctore, intelligenda est, quando pœna ridicula, & leuissima imponitur à iudice pręuento, ex traditis per Gam. decis.53. Tiber.Decian.lib.4.cap.16.nu.7. tom.1. Barbos. in l. hęres absens § proinde num.60 ff. de iudicijs. Admissa tamen Angeli opinio non potest in nostri breuis specie verificari. Tùm quia illa procedit casu, quo vterque iudex in actu habet cognoscendi, & puniendi iurisdictionem, nos autem agimus de iudice futuro euitando. Tùm etiam, quia per breue non compellũtur fęminę solicitatę ad deferendum, sed Inquisitoribus inquirendi, cognoscendi, & puniendi facultas committitur,

qua

qua si velint, vti possunt, & ab ipsorum arbitrio pendet rescripto vti. Cur ergo compelletur reus futurum arbitrium, & iudicium expectare.

29 Poterat tamē nostri autoris sentētia iuuari ex eo quia scientia breuis, seu rescripti ęquipolet citationi cap. cum causa 22. vers. quia tamen ante, de officio delegat. cap. suggestum 15. cap. adhęc 30. glos. magna in cap. meminimus 9. de appellat. Sed adhuc subsisto: Tùm quia vix ín nostra specie probabis scientiam de re Inquisitoribus commissa, quę non pręsumitur reg. pręsumitur in 6. Tùm etiam, quia citata iura agunt de persona certa & nominata, contra quam rescriptū fuit impetratum, quę cum sint exorbitantia non debent extendi reg. quę à iure lib. 6. ac proin de personas incertas & nominandas, seu deferendas comprehendere non debent, si pręuentę fuerint. Antequā enim personę exprimantur, commissarius non habet in actu iurisdictionem, vnde pręuentioni locus erit cap. pastoralis 14. §. quoniam, de rescriptis cap. volentes, vbi Abb. not. 1. & alij de offic. legati, Bart. in l. 4. §. si tam vicinum ff. de damno infecto; Mandos. forma 2. commission. verb. in executione citationis: Nec replices quod si hęc regula sit obseruanda, idem procedet etiam post breuis promulgationem, vt ante reorum delationem possit Inquisitoribus per pręuentionem cognitio auferri. Refellitur enim obiectio, supposita iurisdictione quoad alios priuatiua post promulgationem. Quod planius locum habebit, si commissio adhuc Inquisitoribus pręsentata non fuerit ex reg. cap. vt debitus honos 69. de appellat. cum ibi notatis.

30 Adde quod rei diffugiū in specie cap. suggestum de appellation. cum similibus, in magnum impetrantis cedit nocumentum, cuius làborem & expensas frustratur, nec debitum, nec rem soluens, aut restituens, quę ratio in nostra hypothesi cessat, cessabit ergo & argumentum, ex reg. l. Papinianus ff. de minoribus & in materia criminali planius procedet dissimilitudo. Nam in terminis à Boerio, & à communi propositis ea ratio versari videtur.

31 Quia in illis pœnitentia non liberat à pęna l. qui ea mente

mente,67.ff.de furtis,Alciat.in l.si insulam,84.nu.27.ff. de verbor.Menoch. remed.9. recup. nu. 144. Per contrarium vero solicitantis pœnitentia solicitatis fœminis nota, eas à deferendo solicitante liberat ex traditis per nostrum auctorem, num. 15. iuncta nostra additione in scholijs sequentibus.

32 *Multi sunt anni*, i tres annos exigit cõmunis ad emẽdationem præsumendam in criminoso, ex Mascard. conclus. 600.nu.14.Alciat. reg.2. præsumpt.7.Farinac.in praxi q.23. à nu.26.& decis.51.nu.10.lib. 1. vbi agit de suspecto de hæresi,qui abiurauit.

33 *Vel ex alia parte*, l quia hæreticus is desinere dicitur, qui pœnitentia ductus se ipsũ corrigit Decian.respons.5. nu. 1.volum. 2. emendatio enim delicti extinguit nomen, & infamiam,cap.ferrum, 50.dist.cõ ducit tex.in l.1.§.vlt.ff. de ædilit.edicto, vbi non dicitur phreneticus,qui talis esse desijt, cumulat alia Menoch. casu 499. num.30.rationes tamen ab auctore relatæ non solum obtinent ante,sed etiam post huius delicti reseruationem, vt deobligent fœminam ad denunciandum, si correctio fraterna locum in nostra materia habet, prout habere, si certa emendationis sit spes,resoluit idem auctor cum cõmuni q.18. nu.14.

34 Vnde infero ad illum casum, quod si fœmina solicitata non denunciauit, & tamẽ ex aliarum delatione confessus, vel conuictus confessor abiurauit,& ab Inquisitoribus punitus est,tenebitur ne hæc,quæ tacuit confessorem deferre? & quod teneatur constat, quia in hac causa proceditur ad instar hæreticæ prauitatis ex ipso breui, notatque Illustrissimus q.2. nu.4.& q.4.num.7.& 11.& passim in causa autem hæresis absolutus, siue condemnatus, superueniente noua probatione iterum condemnari debet,latè Rojas de hæret.2.p.assert. 49. & 50.igitur idem in nostra specie dicendum videtur. Contrarium tamen puto verius, ratio, quia ex Illustrissimo in præsentiarum,fœmina deferre non tenetur, si de emendatione solicitantis sibi constet, & ad hunc effectum Illustrissimus admittit etiam fraternam correctionem, q.18. nu. 14. ergo siue confessor sit absolutus, siue condemnatus, si de eius emendatione

E con-

constat, non erit deferendus, quæ opinio iuuatur ex resolutis per Illustrissimum à nu. 12. & ita in nostro casu poterit fœmina absolui virtute bullæ ab excommunicatione, cum deferendi obligatio cesset, prout supponitur ex confessoris emẽdatione. Nã in casu abiurationis de ea constat, in casu verò absolutionis par credere est cõfessarium sibi præcauere debere, ac per consequens abstinebit deinceps à solicitationibus, quæ emendatio sufficit, vt solicitata fœmina deferre non teneatur, quod si absolutus perseueret in solicitationis vitio, erit proculdubio deferendus, etiam ob præteritam solicitationem. Nec obstat argumentum hæretici, tum quia in eo casu agitur de iudicio Inquisitorum repetendo ex noua probatione, quod forsan & in nostro casu, si fœmina deferat, locum habebit. Nos autem agimus de obligatione deferendi. Tum etiam, quia in causa hęresis hæreticus, qui tacuit complices, qui puniendi sunt, vel diuersam hęresim, diminutus est, & vere non absolutus, vel saltem, plene non punitus, ac proinde nil mirum, si nouum in eum instituatur iudicium.

35 *Acta præterita ligare volentis*: m potest enim legislator præterita comprehendere l. leges C. de legibus, ibi: *Nisi nominatim, & de præterito tempore, & adhuc pendentibus negotijs cautum sit*, resoluit glos. recepta in cap. vlt. de const. cum alijs Syluester verb. lex q. 23. Azor. 1. tom. lib. 5. cap. 16. q. 13. Salas de legibus disput. 21. sect. 7. num. 17. in princ. & nu. 18. Suar. eodem tract. lib. 3. capit. 14. à nu. 9.

SVMMARIVM.

Diploma contra solicitantes requirit diffamationem, num. 1.

Inquisitores procedunt contra solicitantes, licet nulla laborent infamia, à num. 2.

Solicitans raro infamia laborat, num. 3.

Inquisitores tripliciter in causa heresis procedunt, nu. 4. *sic & contra solicitantes, nu.* 7.

Accusationem inscriptio accusantis, denunciationem fraterna correctio, Inquisitionem infamia præcedunt, nu. 5.

In-

QVAESTIO. IIII.

VTRVM PAVLI V. CONSTITVTIO IN solicitantes in confessione ad actus turpes, locum habeat in eos, quibus nulla adhuc talis peccati nota inusta est.

1 QVæstioni causam dederunt prędictæ constitutionis, illa verba : *De præmissis quomodolibet diffamatos, &c.* Quæ etiam dubitare fecerunt multæ litteraturæ viros inquirentes de solutione, quorum mens sic erat : sic procedentem constitutionem eos tantùm illigare, de crimine iam aliqua notatos infamia. Atquè ab illis stare videtur, esse pœnalem constitutionem, nequeuntem extendi vltra verborum latitudinẽ, regula odia, lib.6. Ergo constitutio solùm de diffamatis loquens eos non complecti poterit, quos nulla tetigit infamia.

2 In quos tales nimis anxios retorqueri potest vetus illud : *Nodum in scripto quæris*. Atquè nullum est dubiũ, quin valeant Inquisitores in quoslibet procedere suspectos de hoc crimine, de quibus denunciatum est; quin prætereà [denunciare omnes teneantur, etsi de denunciatis nulla extet, nec pro-

probetur infamia. Quæ assertio hac confirmatur ratione; generaliter per hanc constitutionem concessisse Inquisitoribus summum Põtificem potestatem procedendi in tales delinquentes iuxtà eandem illam formam, quà & in hæreticos. Sed nulli dubium est, quin Inquisitoribus ex suæ facultatis vi liceat in hęreticos procedere denunciatos, & suspectos, etsi ipsi in nulla sint infamia. Ergo inuehi poterunt in talis criminis reos armati hac eadẽ facultate.

3 Deinde si Pontificis mẽs esset, vt solum intelligeretur commissio in diffamatos, nemo quidem ad Inquisitores, nisi de diffamatis, deferre teneretur. Hoc autem esset constitutionẽ destruere, & praxim tollere. Ergo patet sequella: Si iurisdictio limitatiuè concessa est ad infamiam patientes, vltra iurisdictionis terminos denunciationes Inquisitores non excipere poterunt. Quo dato, cessare constitutionis praxim vides; quia facto semper secretissime tali hoc peccato, peccãtis nunquam vera apparebit infamia. Quo circa raiò, vel nunquam surget in delinquentem Inquisitorum iurisdictio. Ergo vides certissimam hanc assertionem, quę nunquam dignè controuertetur. Maximè quia difficilè, imò nefas sit pœnitentibus, quę mulieres sunt, dijudicare, quando ipse confessor dici posit infamatus, aut infamia liberatus.

4 Neque obstabunt prędicta verba, quę prębuere dubitãdi ansam, ibi: *Quomodolibet diffamatos*, &c. Quorum sensus vt ex vulgata iuris peritia eliciatur. Aduertendum est primo dari triplicem viam, quam insistit Inquisitorum tribunal, vt de hęreticis cognoscant, accusationem, denuntiationem, Inquisitionem, qui sunt vulgares procedendi modi in omni crimine. Vt apparet ex rubr. de accusationibus in Decretalibus. Tradunt omnes per textum, ibi: l. 2. C. de apostatis, & cap. accusatus, de hęreticis lib. 6. Afflict. lib. 1. constitut. rubr. 1. Carreri. in Pract. tit. de hęreticis num. 102. Repertor. Inquisitor. verb. denunciatio, cum vulgaribus.

5 Aduerte secundò, sicuti regulariter in accusatione requiri libellum cum inscriptione, & legitimum accusatorem,

& in denũciatione prǫeuntem monitionem cum caritate; ita in Inquisitione de aliquo facta, requiri infamiam, veluti ipsi quidpiam particulare, quam vocant clamosam insinuationem, a est tex. in cap. qualiter in 2. cap. Inquisitionis, §. tertię, de accusationibus. Latè Duen. regu. 298. Clar. §. vult. quęst. 6. Abb. Felin. ac post alios Marian. nu. 16. in cap. licet, de accusationibus.

6 Aduerte tertiò, recipi specialiter in causa hęresis, vt particularis fiat Inquisitio, etsi vera delinquentem non prǫcedat infamia, b ita Duenh. vbi supra, nu. 9. Simanc. de Catholicis, cap. 44. num. 9. Auenda. respõs. 31. in principio; Communis ex Clar. §. vltim. q. 6. vers. item scias. Dummodo tamen prǫcedant Inquisitum suspicio, vel indicia, quę pro infamia sunt, vt exponunt supra citati. Nauarr. in cap. inter verba cõclus. 6. nu. 296. Clar. vbi supra. Vti etiam in prędicto hęresis crimine receptum est, vt monitione non prǫcedente, possit fieri denunciatio. Simanc. de Catholicis, cap. 19. nu. 6. & 10. Atquè à nobis diffusius probatum est.

7 Quibus suppositis, primò dicendum est, in tali hoc crimine in peccantes agi posse accusatione, denunciatione Inquisitione. Facta enim in hęresi procesione per hos tales modos, oportet, vt procedatur in hoc crimen iuxta constitutionis supra relata verba, quod & illa intendunt Pontificis, ibi: *Diligenter inquirant, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, &c. procedas.* Quasi non solùm Inquisitoribus fas sit inquirere, sed & procedere quocunq; modo, quacunque via.

8 Secundò dicendum est, nullo modo prǫire debere infamiam ad accusationem faciendam, vel denunciationem. Patet, quia infamia circunstat Inquisitionem, nequè in iure requiritur ad alium processum, vt supra diximus, ac probat tex. dict. cap. qualiter. Quapropter ne dicas in sua constitutione iaculata insolicitantium abolitionem, Pontificem sic voluisse, vt declarandis reis noua requisita postularentur, defraudato iure. Vnde fit consequens, illa verba: *Contra quomodolibet diffamatos*, connectẽda subsequentibus: *diligenter inquirant*. Quasi requiratur qualisqualis infamia Inquisitioni

tioni faciendæ, non autem alijs procedendi modis, accusationi, denunciationi.

9 Erit prętereà consequenter teneri quemuis sub mortali & excommunicatione, [c] quæ iam fulminata est, denunciare de reis etiam non diffamatis, *si certus sit*, [d] vel legitimè saltem habeat notitiam. Non requisita enim in denunciatione præcedenti infamia, non est cur à denunciatione excusetur aliquis. Tandem sic infertur fore, vt aduersus denunciatum, etsi vera infamia non præcedat, possit sanctę Inquisitionis promotor libellum offerre accusationis, per quam processum faciēt Inquisitores, quia ad accusationem nulla præcedens requiritur infamia.

10 Tertiò hoc maximum, & præcipuum est, quòd potest in delinquentem creari noua, & specialis *Inquisitio*, [e] licèt nō detur vera, & legitimè probata infamia, dum prçeant tamen vrgentia indicia, de reo grauis suspicio, quę in crimine hęresis locum occupant pro infamia, vt supra dictum est. Atque probatur, quia iubet summus Pontifex eamdem in hoc crimine obseruari formam, quę obseruatur in hęretico, quod non requires, vt prçcedat vera infamia, pro qua sunt sufficiencia indicia, vel suspicio ad specialē Inquisitionem. Ergo ad inquirendum de hoc crimine, vel indicia, vel suspicio sufficere debent.

11 Neque verba: *Quomodolibet diffamatos*, contra arguēt. Imò fortissimè firmant assertionem nostram, si maturè discutias. Illud enim *quomodolibet* ad significat non esse opus vera infamia, sed qualemqualem sufficere, cap. indemnitatibus, §. sanè, vers. si qua, & ibi glos. de elect. lib. *6*. cap. statutum, §. nullo, de rescriptis, eodē lib. Clem. 2. in fi. de priuileg. post alios Menoch. de recuper. remed. *6*. nu. 15. Parum quidem infamię est, quę prouenit ab indicijs, & suspicione. Ergo ab illa ad specialem Inquisitionē iri potest. Iuuat declarasse Pontificem verba; *Quomodolibet diffamatos*, per sequentia, ibi: *Iuxta facultatem tibi contra hæreticos*, &c. per quæ formam intelligit, qua inquiritur de crimine hæresis: Cum ergo de crimine hæresis suspectus, vel grauatus indicijs, quomodolibet habeatur diffamatus, vt in ipsum specia-

liter inquiri possit, idem meritò dicendum est in hoc crimine; atque benè fundata iuris peritia probare, & approbare videtur horum verborum sensum.

12 Vnde iam inferas, summum Pontificem per illa verba noluisse Inquisitorum iurisdictionem coarctare, imò voluisse per ampliare. Cum enim ex prędictæ constitutionis vi in prædictos reos procedere potuissent per accusationem, vt supra testatum fecimus, etiam voluit, vt & per Inquisitionem posset specialiter factam, cui faciendæ non requiras veram infamiam, sed qualemqualem, vti obseruāt in crimine hęresis. Quę iuxta interpretanda est Pontificis mens.

13 *Requiri infamiam, quam vocant clamosam insinuationē*, a Sic Innocent. in princip. Abb. nu. 5. Anania in cap. qualiter, 2 de accusat. Soto de tegendo secret. membro 2. q. 6. dub. 3. pro eodem capiunt. Verumtamen infamia, & clamosa insinuatio, licet eumdem operentur effectum, differunt, & tanquam diuersa ponuntur in dict. cap. qualiter, ibi: *Per clamorem & famā*, & ibi: *Denunciante fama, vel deferente clamore*, cap. Inquisitionis, §. 1. de accusat. ibi: *Super quo non laborat aliqua infamia, seu clamosa insinuatio non præcesserit*, vbi Aret. num. 3. cap. licet Heli, de simonia, ibi: *Per publicam famam, vel insinuationem frequentem*, resoluunt Alciat. nu. 61. vers. 2. in cap. perniciosam, de offic. ordina. Nauar. in cap. inter verba, conclus. 6. nu. 124. Ex quorum mente (quidquid Salon 2. 2. q. 69. art. 2. controuers. 1. differentiam agnoscens, potius confundat, quam explicet, dum infamiam ad iudicij attestationes, insinuationem verò ad extraiudicialē rumorem refert. Tùm insinuationis vim violans. Tùm iudicium ad infamiam requirens. Cùm potiùs infamia iudicium pręcedat) infamiā est quoties legitimus rumor de crimine inter probos, & honestos viros spargitur, qui verosimiliter rei notitiam habere possunt, glos. vlt. iuncto tex. in cap. Inquisitionis, §. vlt. de accusat. optime Bart. in l. de minore, §. plurimū, à num. 5. ff. de quęst. Soto de tegendo, membro 2. q. 6. Insinuatio verò clamosa est, quando per plures crimen iudici extraiudicialiter frequenter insinuatum est, ac proinde ad inquirendi

quirendi effectum non est necessaria legitima, & perfectè probata fama, ex resolutis per Alciat.dict. nu.61. Sed sufficit illa extraiudicialis insinuatio, cap.qualiter,2.ibi: *Sed sæpe*,de accusat.Sufficit enim ad Inquisitionem contra aliquem formandam alterum membrum; scilicet infamia, vel insinuatio prout citata iura exposcunt, & exponit late post alios Farinac. 1.tom.q.9.à principio.

14 Licet autem prędictę locum habeant regulariter in quacunque Inquisitione particulari, attamẽ in nostra specie, sicut in causa hæresis non est necessaria fama, vel frequens illa insinuatio,vt concludit auctor illustrissimus, probant que in causa hęresis Param. de origine Inquisit.lib.3.q.6. nu.92. & q.7. num.34. & plures alij, quos congerit Farinac. de hæresibus,q.185.nu.48. Dummodo indicia præcedant.Martin. Delrio de disquisitionibus magicis,lib.5.sect.2.vers.5. Farin. vbi proxime nu.50.

15 Sed magis in specie inspici oportet, quæ indicia in nostra materia sufficiant ad solicitantis delati capturam,torturã, & condemnationem. Sed quia de probatione respectu condẽnationis agit auctor illustrissimus infra q.23.de reliquis in præsentiarum disputari absre non erit.

16 In qua quęstione Didacus à Cantera in quęstionibus criminalib. c. de plena probatione,nu.47. fol. mihi 313. resoluit vnius fœminę solicitatę delationem sufficere ad solicitantis capturam;& torturam. Mouetur, quia quando de sui natura,nec actu,nec habitu possit sciri crimen,nisi per socium, tunc sufficeret dictum socij ad torturam,licet non sit aliud indiciũ, quę fuit opinio Gomez, 3.to.c.12.nu.18. Blanch. de indicijs à nu.378.tradentium in criminibus exceptis dictum socij facere indicium ad torturam,etiã sine adminiculis. Sed hęc opinio communiter reiecta est,& contrarium,vt veriorem, & in praxi receptam sequuntur post alios Menoch. de arbitr. casu 474. nu. 45. & lib.1. de præsumpt.q.89.nu.73.Mascar. conclus.158. nu.3. & conclus. 1312.nu.52. Farin.1. to.q.43. à nn.147. vbi n.150.post alios resoluit idem procedere in crimine hęresis, & in tract.de hęreticis,q.185.à nu.130.

17 Ad-

17 Aduerto autem, quod fundamentum Canteræ, & pręcedens Doctorum controuersia versatur in criminis socio, qui cum non sit integer, cap. in Fidei fauorem de hęret. in 6. mirum non est non sufficere ipsius dictum ad torturam quam legitima indicia pręcedere debent, l. 1. l. vnius §. in ea causa, l. fin. ff. de q. c. cum in contemplatione vbi glos. verb. quęstionibus, de regulis iur. prosequuntur post alios Mascard. conclus. 1386. à princip. Farin. 1. to. q. 37. à nu. 1

18 Quod procedit etiam in criminibus exceptis Peguera decis. 17. nu. 1. Farinac. q. 37. à nu. 60. Nos autem agimus de ea, quę solicitata fuit, inquam regulariter crimen non cadit, vnde videtur Canterę opinio admittenda, licet falso, & alieno nitatur fundamento.

19 Verum tamen non placet eius resolutio, quia receptior est sententia, fœminæ vel mari asserenti se tentatum, aut solicitatum non esse credendū ad torturę condemnationem, vt resoluit ex alijs Farin. 1. tom. q. 43. nu. 94. nec ad probationē Marta. voto 138. à nu. 1. Barbosa ad Ord. Lusit. lib. 5. tit. 13. §. 6. nu. 1. Riccius decis. Metrop. Archiep. 118. nu. 5. part. 2.

20 Distinguendū ergo erit, quod aut fœmina deferens est inhonesta, & malæ famę, aut honesta: in primo membro reijciēda, ne dicam repręhēdenda est, cap. testimonium de testibus cum similibus. Si vero sit honesta, dicatque se in confessione à confessario fuisse solicitatam, non sufficit eius dictum, quia singularis est, non solum ad torturam, vt proxime resoluimus, sed nec etiam ad purgationem indicendam, vt resoluit Iacob. Leomissę, consil. 55. num. 12. volum. 1. apud Ziletum, sequitur Farinac. 4. tom. q. 147. nu. 32.

21 Secundum quos dictum fœminę honestę importat tantum pręsumptionem.

22 Quę cum sit vnica ad torturam non coget ex traditis per Menoch. de pręsump. lib. 1. q. 89. nu. 3. Farinac. q. 36. à nu. 219. Dum probant per l. maritum vbi glos. verb. à quęstionibus, & verb. illicite, ff. de quęstionibus non posse deueniri ad torturam per dictum vnius testis, nisi sit omni exceptione maior, aut delictum semeplene probatum, quod declarat Farin. de hęres. q. 185. à nu. 130.

23 Cum autē pręsumptio

sit minus, quam semiplena probatio, ex Claro in pract. §. fin. q.20. in princip. Petra de fideicommissis q.6. nu.75.

24 Imo & minus, quam indicium Natta cons. 499. nu.7. volu.3. Roland. cons.37. à nu. 17. volu.3. Mascard. de probat. lib.1. q.10. nu.14. Albert. de agnoscendis, q.36. nu.38. Menoch. lib.1. de presumpt. q.7. à num.6. Petra de fideicommissis q.9. nu.134.

25 Vnicum autem indiciũ non sufficit ad torquendum, ex doctrina Bart. nu.9. in l. fin. ff. de questionibus, recepti ex Menoch. de arbitr. casu 270. nu.32. Farin. q.37. nu.43. consequens est dicamus non sufficere ad torturam.

26 Stante ergo hac contra confessarium presumptione, seu indicio, stat tamen pro eo sacramenti reuerentia, persone qualitas, vnde in hoc dubio in confessarij fauorem, sicut in sigilli fractione, si accusatus confessarius neget, resoluit Abb. & communis in cap. omnis de pœnit. Lap. allegat. 94. Henriq. in summa lib.6. cap.19. nu.10.

27 Ex hac nostra resolutione infertur ex vnius fœminæ quantumuis honeste delatione non esse confessarium in carcerem detrudendum contra Canteram in quest. crim. cap. de plena probatione, nu.47. pag.113 eodem, quo Cantera innititur fundamento, docet enim moris esse apud fideicensores neminem incarcerandum, nisi sufficientes adsint præsumptiones, seu probatio ad torquendum; satis autem supra probauimus in proposita hypothesi confessarium non esse torquẽdum. Ergo nec carcerandus erit. Præcipuè, si vera est illa sententia quod nec in causa heresis, sit præsbyter incarcerandus ex vnius testis delatione seu dicto, de quo Simanc. in inchiridion violate religionis, tit. 25. rubr. de comprehendendis, nu.5. Farin. de heresibus, q.185 num.7.

28 Prædicta tamen delatio ad inquirendum erit sufficiens, Menoch. de præsumpt. lib.1. q.88. nu.14. Farin. q.37. à nu.25. quod si per Inquisitionem apparuerit confessarium leuis, seu potius malæ vitæ esse, poterit & capi, ac subinde torqueri, ex traditis post alios per Menoch. nu.6. Farin. n.65. vbi proxime, & que Mandos. ad Lapum, allegat.94. litera R. circa sigillum fran-

frangentem. Sic intelligo Riccium 3.part.decis.collect.549. dum tradit Neapoli ad deferẽtis dictum cõfessarium tortum fuisse propter solicitationis vitium. Nam vt ipse explicat interuenit Inquisitio pręcedens.

29 Concludo ergo, quòd licet in hoc crimine, sicut in quolibet alio occulto, & difficilis probationis ad torquendum Iudex debeat esse promptior, quã in alijs, & ideo leuiora sufficiãt indicia, ex doctrina Bald. in l. quicunque, nu.25.C. de seruis fugitiuis, recepta ex Granut. Theoremat.23.nu.15. Farinac. post alios, q.37.à nu.150. In criminibus tamen exceptis nõ sufficit vnus testis ad torturã, qui non sit omni exceptione maior, vt supra probauimus, & tradit Peguera decis. 17. nu.1. cõmunis est Farin.q.37.nu.60.

30 Fœmina autem licet in criminibus occultis & exceptis admittatur, nunquam tamen est omni exceptione maior, Bursat.cons.20.nu.22. Roland. cons.7.num.12.& cons.24.nu.63.volu.1.Hieron.Magon.dec. Lucan.89.num.3. Farin.q.59. num.26. & in materia torturæ q.37.nu.63.

31 Ibi; *Non præcedat infamia*. [b] In gratiam huius quæstionis, inquiri operæ pretium erit, quare in his fit specialis Inquisitio absque infamia, contra cap.qualiter, de accusat.cap. licet Heli, de simonia, cum similibus? dicendum erit prædicta iura ad ius pertinere priuatũ, quoniam infamiam præexigũt ad ius singulorum tuendum circa bonitatis præsumptionem, secundum quam vnusquisque bonus præsumitur, cap. vlt.de præsumpt. cap. store, de regul. iuris.D.Thom.2.2.q.60.art.4. Soto lib.3.de iustit. q.4. art.4. quod ius priuatum esse constat ex regula l.1.§.huius studij, ff. de iustitia, ac proinde ã partibus remissibile cap. 2. de accusat.in 6.obseruat Clar.§. vlt.q. 6.nu.9.

Hinc fit merito defendi leges, & statuta, quæ in nonnullis casibus ob vtilitatem publicã nulla præcedente infamia speciales admittunt Inquisitiones, præferunt enim priuato bonũ publicum, sic contra electum proceditur, c. cum à nobis 19. vers.is igitur, de elect. Contra testes, seu tabelliones falsum committentes, contra calumniatores, & id genus alios, de quibus Bart. l.2. §. si publico, nu.10.

num.10.ff.ad l.Iuliam,de adulter. Gom.3.tom. cap.1.nu.49. not.4. contra seruos de nece Domini l.1.ff.ad Syllanian.Cōtra officiales publicos in syndicatu, Marant.6.p. in princ. nu. 28.quidquid Clar.d.q.6. hunc casum aliter defendat: & tandem in nostra specie,pro qua adducitur text. in cap. excommunicamus 13. §. pen. de hæret.vbi omnes, & vltra hic citatos,& scholio præcedenti,adde Menoch.conf.100.nu.67. Cōfirmatur autem nostri auctoris sententia ex alia communiter recepta,quod in omnibus enormibus delictis,non est necessaria præcedens infamia ad Inquisitionem specialem formandā, ex doctrina Bart. in extrauag. ad reprimendam,verbo,Inquisitionem, ad medium, vers. sed tunc,Gig.de crimine lęsę Maiestatis, lib.1.rubr. qualiter procedatur,q.9.nu.6.Menoch.cōs. 100.nu.66. Cephal.cons.304. volu.3.nu.88.Farin.q.9.nu.15 & de hęresibus q. 185. nu.48. Cùm in his atrocioribus liceat iura transgredi, ex Bald.q.10. in l.obseruandum, ff.de offic. Præsidis, in quam conclusionē allegatur text. in l.1.C. de falsa moneta.

32 Vnde extra crimina enormia infamia pręcedere debet Inquisitionem specialē, cap.qualiter,de accusat. cum similibus,vt resoluisti præcedēti scholio, aut loco infamiæ indicia necessaria sunt,ex Bart.in l.congruit, ff. de offic. Præsidis recepto, vt per Dueñ. regul. 298. limitat.12. Farinac.q.92. num.20.

33 Indicia autem hæc infamiæ loco requisita non quęlibet, sed illa requiruntur, quæ infamiam euincant, hinc fit dicta trium, vel quatuor testium ad specialem Inquisitionem non sufficere licet enim iudicialiter plene conuincant, c.in omni negotio,de testibus.

34 Extraiudicialiter tamen solùm faciunt iudicium ab infamia longe diuersum, cap.Inquisitionis, §.vlt.de accusat. quod ad instituendam specialem Inquisitionem non sufficit, d. §. vlt.Nauar.cap. inter verba,con clus.6. corol.48. Dueñas reg. 298.nu.1. Sufficiunt tamen ad instituēdam Inquisitionem super infamia,cap.2.ibi: *Infamia omissa Inquisitione*, de accusation.in 6.Innocen. in c.licet,de accusation. communis ex Claro §.vlt.q.6.vers.scias etiam.

35 Quod

35 Quod autem crimen hoc sit enorme ex eo constat, quia est depositione dignum, imo & degradatione, de quo infra q.24. à nu.7. & à nu.23. Hinc cauebis à Deciano. 1.to. lib.5.cap.29. nu.1. tradente non posse in causa hæresis procedi sine infamia, si specialiter contra aliquem inquiratur.

36 *Sub mortali & excommunicatione*, c de quo infra q.20.

37 *Si certus sit*, d licet sciat se esse solam solicitatam, vt probamus infra q. 10. nu.8. & q.18.nu.13.

38 *Inquisitione*, e Dueñas reg.298. Martin Delrio, Mag. disquisition.lib.5.sect.2. vers.5 ad finem post Clarum quem citat.

SVMMARIVM.

Pars negatiua, à nu.1. affirmatiua, & resolutio, à nu.6

Inquisitores an cognoscere possint de his, quæ hæresim sapiunt, sed non manifeste, num.3. & à num.32.

Doctores, qui agunt de solicitantibus in confessione, non excludunt actum proximum, nu.4. & 17.

Iurisdictionem alienam vsurpare peccatum, nu.5.

Solicitatio ante, vel post confessionem immediate pertinet ad Inquisitores, nu.6. & 18.

Factum, vel in proxime faciendum æquiparantur, nu.7. & 28. sic in vindemia, vel proxime, in naufragio, vel naufragij trepidatione, tempore belli, vel proxime, & similia, nu.19.

Potentia proxima actui habetur pro actu, nu.7.

Destinatio habetur pro actu completo, nu.8. & 22.

Fidei causa fauorabilis, nu.8.

Frumentum asportans, et captus in itinere incidit in pœnas cõmissi, nu.8.

Vicinitas actuum vnum facit, nu.9. & 24.

Legis extensio admittitur, ne frustratoria dispositio maneat, nu.10.

Sacrilegium an detur in solicitatione ante, vel post confessionem, nu.12. & à num.25. & 30.

Sigilli violatio non consideratur, nisi de peccatis in confessione detectis, num.26.

Sacrilegiũ in quo cõsistat, nu.27.

Con-

QVAESTIO V.

QVO TEMPORE FIERI DEBEAT SOLICITATIO, ut denunciandi detur obligatio: an necesse sit fiat in confessione,an sufficiat fieri proximè ante,vel post?

1 NEgatiua pars videtur efficacissimè probari, primò,quia per Pauli V. commissionem tantùm de solicitãtibus cognoscere possunt Inquisitores. Verum ipse Pontifex sic ait: *Sacramentali confessione abutentes, & mulieres pœnitentes, dum earum audiunt confessiones, ad actus inhonestos prouocantes,* pertinere ad Inquisitores. Sed non abutuntur cõfessione ante vel post solicitantes, nec mulieres prouocant, dum earum confessiones audiunt. Ergo non subdi videntur Inquisitoribus: cum fœminæ maximè ante, vel post confessionem,nec sint, nec dici possint pęnitentes,confitentes,seu pęnitentiæ actum exercentes. Vim maximè facit vox, *audiũt*, ex quà pro genuina significatione pręsens tempus intelligas.

2 Secundò, quia propterea In-

Inquiſitorum cenſuræ ſubijciũtur ſic peccantes, quòd de Sacramentis malè opinari, illiſq; iniuriam facere videantur. Sed ante, vel poſt confeſſionem ſolicitantes, nullam Sacramento faciunt iniuriam; cum ſaltē per ſuam partē (eo modo, quo res ſucceſſiuè exiſtunt) ante cōfeſſionem ſimpliciter nondum ſit, nec extet Sacramentum, nihilquè iam extet poſt abſolutionem. Ergo nec iniuria fit, nec ſacrilegium, quæ digna ſint ſancti Officij animaduerſione.

3 Tertiò, Nauar. lib. 5. conſiliorum edict. 2. conſ. 2. de hęreticis, incipit, vtrum Inquiſitores nu. 4. illud aſſerit cōcluſionem recipi receptiſſimam, non poſſe Inquiſitores cognoſcere, niſi de peccatis hęreſis, vel hęreſim manifeſte [a] olentibus. Quod adeò recepit, gloſ. c. accuſatus, §. ſanè, verb. manifeſtè, de hęreticis lib. 6. ibi recepta per Ioannem Andream, Dominic. Franc. & alios, vt doceat, non ſufficere in dubio noſſe an crimen hęreſim ſapiat, necne, ſed requiri, vt manifeſtè ſapiat, quò poſſint Inquiſitores cognoſcere. Ergo ſaltem excitato dubio, an iuriſdictio ad ſolicitationem extendatur factã ante, vel poſt confeſſionem, minimè ad Inquiſitores deferetur de delinquentibus.

4 Proptereà Ludouico Lopez videtur [b] hęc probari opinio inſtructor. conſcientię p. 1. c. 35. §. at hic iam. Qui ait, caſus pertinere ad Inquiſitores, quando confeſſor intra confeſſionem fęminam ſolicitat. Adhęrere videtur Sanch. lib. 7. de matri. cap. 55. in principio, quatenus docet eſſe Inquiſitorum talium delictorum cognitionē, quando confeſſarius vtitur cōfeſſione, tanquam medio ad libidinem, in ipſaquè confeſſione ſolicitat pœnitentem.

5 Vnde iuxta prędict. opinionem, grauiter peccabunt fęminę, ſi ante, vel poſt confeſſionem ſolicitationem factam ad Inquiſitores detulerint; cum graue ſit peccatum peccata proximorum abſcondita non iudicibus reuelare: cum confeſſarij boni eſſe debeant ob ſe, & benè audire ob alios, vt ait Aguſt. cap. non ſunt audiendi 11. q. 3. & cap. nolo 12. q. 1. Peccabunt inſuper Inquiſitores, ſi ex tali denunciatione procedant, quia vſurpare alienam iuriſdictionē ex ſuo genere mortale peccatum eſt. D. Tho. 2. 2. q. 60. art. 6

receptus, vt per Nauar.d.cons. 2.de hęreticis nu. 4. & notatur l.vlt. ff. de iurisdictione omniũ iudic.

6 Hęc tamen est conclusio. Ante, vel post confessionem, in confessionis ipso loco, vel in altero facta solicitatio, pertinet ad Inquisitorum cognitionem, atque fœminę tenentur in foro conscientię, & sub excommunicatione rem Inquisitoribus aperire. Ita expresse docent Henriq. in sum. lib. 6. c. 17. nu. 4. littera L. Frater Emanuel Rode. summ. c. 207. nu. 1. aliàs 204. 119. aliàs, in quo cap. de luxuria agit, clarius idẽ docuit 1. tom. regul. q. 59. art. 4. vers. vnde iustissimè, & 2. to. q. 27. art. 1. ad fin. & art. 2. ad med. atque, art. 3. in princ. Paramus d. q. 10. nu. 90. esseque S. Officij stylum, & communẽ vsum tradit idẽ Param. nu. 116. & 119. vbi refert Ledesm. in additionibus ad tertiam partem q. 56. art. 2. conclus. 1. sic opinantem. Quę verissima esse mihi rogatus respõdit D. Franciscus Suarius.

7 Probatur primò, quia id habetur pro facto, quod proximè faciendum est, atque ęquo iure censetur esse factũ aliquid, vel in proximè faciendum, d vt tradit Bart. per textum illum in l. penult. ff. de militari testamento, vbi Bald. ipsum liquat, qui ait: propinqua potentia actui habetur pro actu. Quod etiam dicit in l. si impuberi nu. 2. ff. de tutoribus, & curatoribus. Ripa nu. 57. in l. admonendi, ff. de iureiurando, Paramus refert multos d. num. 34. quos vltra, Tiraq. vide omnino post connubiales leges, glos. 2. à nu. 2. cum perditũ habeatur quod statim perdendum est, glos. in d. l. pen. verb. confestim. Ergo pertinente ad Inquisitores inter confessionem facta solicitatione, & pertinebit eadem ratione quę ante, vel post fiet.

8 Secundò, quia pro actu completo habetur destinatio secundum Feli. cap. cum adeò de rescriptis nu. 2. & 4. Et tradit post multos Paramus num. 38. Quę doctrina procedit maxime in fauorabili causa; vt post Alexan. ait idem Param. nu. 39. sed fidei causa fauorabilis est, vt patet ex Clem. sępe de verborum significatione Simanc. post alios de Catholic. cap. 40. nu. 30. Cum solicitato igitur iuris sit Inquisitorum, ne abeat impunè talis solicitatio, valebit in ea prędictus canon.

cum

cum conatus maximè,& processus ad maleficium pro impleto habeatur e maleficio,vt elicitur ex textu in l. is, qui cum telo, C.ad legem Cornel. de Sicarijs,& ex l.1.§.Diuus Adrian.ff. eodem: Vltra alios Menoch.de arbit.casu 360.nu.59. Atque à simili confirmatur, quia iuxtà sententiam communem apud Clar.§.fin.q.82. statut.7.nu.8. vers.pone,quod ille;Si quis cõtempta Lusitana lege, quæ vetat asportandas merces extra Regnum in itinere comprehendatur reus, etsi neq; extra Regni fines, poterit tamen acerrimè vexari.Ergo similiter in nostro casu.

9 Tertiò,quia vicinitas factuum ante, vel post vnũ facit, & eundem actum, eandemque dispositionem,ratione contextualitatis, & similitudinis iuxta textum in cap.officij.§. nos autem de electione, l. si ventri, §. in bonis. ff. de priuilegijs creditorum.Atquè igitur de his actibus, ac si essent vnus, vnum fit iudicium per l.cum antiquitas, C.de testamentis, ac iuxta doctores, quos citat Paramus nu. 43. Quo in auctore supradicta omnia videbis diffusiùs.

10 Quod vltrà aduertendum est, talem hanc opinionẽ optimè suaderi, si incommodis prospiciatur.Qui enim reperies confessarium,qui ita æstuet libidine,ita præceps sit,& effrænis, imò ita stultus,vt in ipso confessionis actu fœminam solicitet? Solicitabit quidem ante, vel post, ne ad tribunal reus veniat Inquisitorum, atque præterea summi Pontificis constitutio sẽper frustrà erit.Quod argumentum in iure validissimum est ex multis,quæ tradit Euerard.in centurijs, loco 8. Facitq; communis doctrina,vt etiam in onerosis legibus,ne omnino, vel penè frustrẽtur, necessaria fiat extentio, argumen. tex. in cap.si ciuitas de sententia excommunicationis lib.6.vt ex illo textu colligit Nauar. in sum. cap.27. nu.51.ante finem. Couar.3.variarum cap.3.nu.9.vers.5.Quia semper prudenter lex facta habetur, vt optatum cum vtilitate finem obtineat, Atqui hoc idem in lege præcipuum est, quæ in religionis,& Sacramenti venerationem, animarumq; salutem sancitur; quæ omnia nostræ constitutioni conueniẽtissima sunt.

11 Neque nobis retinentibus hanc talem opinionem pro con-

contraria parte reluctabuntur adducta fundamenta. Sic autẽ ad primum respondetur: non obstare illa verba? *Vt Sacramẽto pœnitentiæ in sacramentali cõfessione abutantur:* tùm quia illic summus Pontifex factum refert; ob idquè sub communi vsu, quo tale factum frequentiùs obuenire solet, verba subintelligenda sunt. Frequentiùs vero hoc modo committi solet peccatum, ad confessionem proximè, sub eius initio, vel fine. Tùm prætereà, quia in aliquo actu illud moraliter fieri dicitur, quod proximè, & ferè concomitanter cum illo fit: maximèque si sub eius fiat amictu, & prætextu, vt hic est, & nos suprà probatum fecimus.

12 Ad secundum autem fatemur, nisi in actu confessionis, non dari sacrilegium g iuxta ea, quæ affert Henriq. in sum. lib. 6 cap. 19. nu. 8. atque ex Suarez colligitur de pœnitentia, disp. 33. sect. 2. & 3. Veruntamen ob adductas rationes necessario extendi debere constitutionẽ, quæ in solicitationem fertur, ante, vel post confessionem factam. Cum enim Sancti Officij instructionis dispositio instructa super hanc rem confessariũ ad venerea pœnitentem prouocantem suspectum de hęresi declarare videatur, potuit & similiter confessarium suspectum habere, ante, vel post confessionem proximè solicitantem. Cũ paria sint, in confessionis actu, vel incontinenti ante, vel incõtinenti post aliquid fieri. Ex supradictis regulis, de quibus latè Tiraq. de cõuention. retract. p. 2. §. 1. glos. 4. & glos. 5. nu. 25. in terminis post alios tradit Paramus d. q. 10. nu. 44. & 45.

13 Ad tertium respondeo, toties Hispaniæ Inquisitionum vsum nos certos reddere sine controuersia, talem hunc casũ ad sanctum Officium pertinere, ac de illo posse Inquisitores cognoscere. Cum maximè sententia, h glos. in dict. verb. manifestè, verum non cõtineat, quia probabilior est contraria opinio, vt per Imol. cap. 1. de officio delegati nu. 8. & post alios tradit Felin. ibidem nu. 17. vers. septima est. Arelatan. de hæreticis notab. 3. esseque praxi, & vsu receptum affirmat post plures Simanc. de Catholicis, cap. 30. nu. 21. Ac post Cardinalem Iason nu. 6. in l. 2. ff. si quis in ius vocatus, qui communiter reprobari testatur dictam glos.

14 Aduertimus tamen, non licere Inquisitoribus de incæstus crimine i Inquisitionem facere, quod cum filiabus spiritualibus habuere confessarij, quorum peccata excepere per sacramentalem confessionem, quoniam tales fœminæ neque in confessionis actu, neque proximè solicitantur, verum post longum à confessione tempus: quod eleganter docet Nauar. consf. 2. de hæreticis: incipit, *Vtrum Inquisitores* per totum, & post Emmanuel Rod. tradit Paramus d.q.10.nu.91. Etsi ibi Nauar. immeritò arguat, putãs longe aliter censuisse sapientissimum senem, sequitur Iacob. de Graphijs sic intelligendus, in decis.p.1.lib.2.ca.48.nu.16.

15 Similiter nec ille confessarius Bullæ pęnas incurrit, qui spirituales confessionis filias literis amatorijs, lenis, & internũtijs solicitat, cum talem in actu confessionis nullo modo solicitare dicas. Nec cõtra stat Graphij cons. 1. de cognat. spirit. à nu.37. dum asserit taliter solicitantes eisdem pęnis adstringi, sicut & illis adstringuntur qui in confessione sacramentali fęminas solicitant. Namque id pro responsione moneo, pręfatum auctorem solùm loqui iuxta terminos casus, de quo agit: qui casus Neapoli (vbi Pœnitentiarius maior ille existit) indistinctè reseruatur. Casus autẽ reseruatus ecce est. *Confessarius qui filiam spiritualem in confessione, siue extra confessionem solicitauerit, ne possit deinceps confessiones audire: imò ipso iure, licentia, quam ad munus istud exercendum illi erat concessa, manet inualida:* Verum in nostræ Bullę terminis, absolutè omnis solicitatio minimè reseruatur: sed illa solùm quę in ipso confessionis actu committitur. 16. Ibi, *Manifeste*, a vide infrà à num.45.

17 Ibi, *Videtur*, b Doctores, quos auctor illustrissimus allegat, non excludunt proximum confessioni actum, cùm non phisico, sed morali modo sint intelligendi, vnde auctor rectè, verbo, *videtur*, vtitur, sicut nec bulla illum excludit, ex relatis nu.6. Sic Henriq. lib.6. cap.10. §.2. litera H. meminit tantùm clerici in confessione solicitantis, & tamen lib.4. cap.14. §.4. ad fin. lib.5. cap.10. §.11. litera T. li.6. c.17. §.4. litera L. & cap. 23. ad fin. addit. *intra, prope, aut circiter*. Probaturque no-

frangentem. Sic intelligo Riccium 3.part.decis.collect.549. dum tradit Neapoli ad deferẽtis dictum cõfessarium tortum fuisse propter solicitationis vitium. Nam vt ipse explicat interuenit Inquisitio precedens.

29 Concludo ergo, quòd licet in hoc crimine, sicut in quo libet alio occulto, & difficilis probationis ad torquendum Iudex debeat esse promptior, quã in alijs, & ideo leuiora sufficiãt indicia, ex doctrina Bald. in l. quicunque, nu.25.C. de seruis fugitiuis, recepta ex Granut. Theoremat.23.nu.15. Farinac. post alios, q.37.à nu.150. In criminibus tamen exceptis nõ sufficit vnus testis ad torturã, qui non sit omni exceptione maior, vt supra probauimus, & tradit Peguera decis. 17. nu.1. cõmunis est Farin.q.37.nu.60.

30 Fœmina autem licet in criminibus occultis & exceptis admittatur, nunquam tamen est omni exceptione maior, Bursat.cons.20.nu.22. Roland. cons.7.num.12.& cons.24.nu. 63.volu.1.Hieron.Magon.dec. Lucan 89.num.3. Farin.q.59. num.26. & in materia torturæ q.37.nu.63.

31 Ibi; *Non præcedat infamia.* b In gratiam huius quæstionis, inquiri operæ pretium erit, quare in his sit specialis Inquisitio absque infamia, contra cap. qualiter, de accusat.cap. licet Heli, de simonia, cum similibus? dicendum erit prædicta iura ad ius pertinere priuatũ, quoniam infamiam præexigũt ad ius singulorum tuendum circa bonitatis præsumptionem, secundum quam vnusquisque bonus præsumitur, cap. vlt.de præsumpt. cap. stote, de regul. iuris.D.Thom.2.2.q.60.art.4. Soto lib.3.de iustit. q.4. art.4. quod ius priuatum esse constat ex regula l.1.§.huius studij, ff. de iustitia, ac proinde à partibus remissibile cap. 2. de accusat.in 6.obseruat Clar.§. vlt.q. 6.nu.9.

Hinc fit merito defendi leges, & statuta, quæ in nonnullis casibus ob vtilitatem publicã nulla præcedente infamia speciales admittunt Inquisitiones, præferunt enim priuato bonũ publicum, sic contra electum proceditur, c. cum à nobis 19. vers. igitur, de elect. Contra testes, seu tabelliones falsum committentes, contra calumniatores, & id genus alios, de quibus Bart. l.2. §. si publico, nu.10.

num.10.ff.ad l.Iuliam,de adulter. Gom.3.tom. cap.1.nu.49. not. 4. contra seruos de nece Domini l.1.ff.ad Syllanian.Cōtra officiales publicos in syndicatu, Marant.6.p. in princ. nu. 28.quidquid Clar.d.q.6. hunc casum aliter defendat: & tandem in nostra specie,pro qua adducitur text. in cap. excommunicamus 13. §. pen. de hæret.vbi omnes, & vltra hic citatos,& scholio præcedenti,adde Menoch.conf.100.nu.67. Cōfirmatur autem nostri auctoris sententia ex alia communiter recepta,quod in omnibus enormibus delictis,non est necessaria præcedens infamia ad Inquisitionem specialem formandā, ex doctrina Bart. in extrauag. ad reprimendam,verbo,Inquisitionem, ad medium, vers. sed tunc,Gig.de crimine lęsę Maiestatis, lib.1.rubr. qualiter procedatur,q.9.nu.6.Menoch.cōs. 100.nu.66. Cephal.conf.304. volu.3.nu.88.Farin.q.9.nu.15 & de hęresibus q. 185. nu.48. Cùm in his atrocioribus liceat iura transgredi, ex Bald.q.10. in l.obseruandum, ff.de offic. Præsidis, in quam conclusionē allegatur text. in l.1.C. de falsa moneta.

32 Vnde extra crimina enormia infamia pręcedere debet Inquisitionem specialē, cap.qualiter,de accusat. cum similibus,vt resoluisti præcedēti scholio, aut loco infamiæ indicia necessaria sunt,ex Bart.in l.congruit, ff. de offic. Præsidis recepto, vt per Dueñ. regul. 298. limitat.12. Farinac.q.92. num.20.

33 Indicia autem hæc infamiæ loco requisita non quęlibet, sed illa requiruntur, quæ infamiam euincant, hinc fit dicta trium, vel quatuor testium ad specialem Inquisitionem non sufficere licet enim iudicialiter plene conuincant, c.in omni negotio,de testibus.

34 Extraiudicialiter tamen solùm faciunt iudicium ab infamia longe diuersum, cap.Inquisitionis, §.vlt.de accusat. quod ad instituendam specialem Inquisitionem non sufficit, d. §. vlt.Nauar.cap. inter verba,concl.6. corol. 48. Dueñas reg. 298.nu.1. Sufficiunt tamen ad instituēdam Inquisitionem super infamia,cap.2.ibi: *Infamia omissa Inquisitione*, de accusation.in 6.Innocen. in c.licet,de accusation. communis ex Claro §.vlt.q.6.vers.scias etiam.

35 Quod

35 Quod autem crimen hoc sit enorme ex eo constat, quia est depositione dignum, imo & degradatione, de quo infra q.24. à nu.7. & à nu.23. Hinc cauebis à Deciano. 1. to. lib.5.cap.29. nu.1. tradente non posse in causa hæresis procedi sine infamia, si specialiter contra aliquem inquiratur.

36 *Sub mortali & excommunicatione*, c de quo infra q.20.

37 *Si certus sit*, d licet sciat se esse solam solicitatam, vt probamus infra q. 10. nu.8. & q.18.nu.13.

38 *Inquisitione*, e Dueñas reg.298. Martin Delrio, Mag. disquisition.lib.5.sect.2. vers.5 ad finem post Clarum quem citat.

SVMMARIVM.

Pars negatiua, à nu.1. affirmatiua, & resolutio, à nu.6

Inquisitores an cognoscere possint de his, quæ hæresim sapiunt, sed non manifeste, num.3. & à num.32.

Doctores, qui agunt de solicitantibus in confessione, non excludunt actum proximum, nu.4. & 17.

Iurisdictionem alienam vsurpare peccatum, nu.5.

Solicitatio ante, vel post confessionem immediate pertinet ad Inquisitores, nu.6. & 18.

Factum, vel in proxime faciendum æquiparantur, nu.7. & 28. sic in vindemia, vel proxime, in naufragio, vel naufragij trepidatione, tempore belli, vel proxime, & similia, nu.19.

Potentia proxima actui habetur pro actu, nu.7.

Destinatio habetur pro actu completo, nu.8. & 22.

Fidei causa fauorabilis, nu.8.

Frumentum asportans, et captus in itinere incidit in pœnas cōmissi, nu.8.

Vicinitas actuum vnum facit, nu.9. & 24.

Legis extensio admittitur, ne frustratoria dispositio maneat, nu.10.

Sacrilegium an detur in solicitatione ante, vel post confessionem, nu.12. & à num.25. & 30.

Sigilli violatio non consideratur, nisi de peccatis in confessione detectis, num.26.

Sacrilegiū in quo cōsistat, nu.27.

Con-

Sape-

QVAESTIO V.

QVO TEMPORE FIERI DEBEAT SOLICITATIO, vt denunciandi detur obligatio: an necesse sit fiat in confessione, an sufficiat fieri proximè ante, vel post?

1 NEgatiua pars videtur efficacissimè probari, primò, quia per Pauli V. commissionem tantùm de solicitãtibus cognoscere possunt Inquisitores. Verum ipse Pontifex sic ait; *Sacramentali confessione abutentes, & mulieres pœnitentes, dum earum audiunt confessiones, ad actus inhonestos prouocantes*, pertinere ad Inquisitores. Sed non abutuntur cõfessione ante vel post solicitantes, nec mulieres prouocant, dum earum confessiones audiunt. Ergo non subdi videntur Inquisitoribus: cum fœminæ maximè ante, vel post confessionem, nec sint, nec dici possint pęnitentes, confitentes, seu pęnitentiæ actum exercentes. Vim maximè facit vox, *audiũt*, ex quà pro genuina significatione pręsens tempus intelligas.

2 Secundò, quia propterea In-

Inquisitorum censuræ subijciũtur sic peccantes, quòd de Sacramentis malè opinari, illisq; iniuriam facere videantur. Sed ante, vel post confessionem solicitantes, nullam Sacramento faciunt iniuriam; cum saltẽ per suam partẽ (eo modo, quo res successiuè existunt) ante cõfessionem simpliciter nondum sit, nec extet Sacramentum, nihilquè iam extet post absolutionem. Ergo nec iniuria fit, necè sacrilegium, quæ digna sint sancti Officij animaduersione.

3 Tertiò, Nauar. lib. 5. consiliorum edit. 2. conf. 2. de hęreticis, incipit, vtrum Inquisitores nu. 4. illud asserit cõclusionem recipi receptissimam, non posse Inquisitores cognoscere, nisi de peccatis hęresis, vel hęresim manifeste [a] olentibus. Quod adeò recepit, glos. c. accusatus, §. sanè, verb. manifestè, de hęreticis lib. 6. ibi recepta per Ioannem Andream, Dominic. Franc. & alios, vt doceat, non sufficere in dubio nosse an crimen hęresim sapiat, necne, sed requiri, vt manifestè sapiat, quò possint Inquisitores cognoscere. Ergo saltem excitato dubio, an iurisdictio ad solicitationem extendatur factã ante, vel post confessionem, minimè ad Inquisitores deferetur de delinquentibus.

4 Propterea Ludouico Lopez videtur [b] hęc probari opinio instructor. conscientię p. 1. c. 35. §. at hic iam. Qui ait, casus pertinere ad Inquisitores, quando confessor intra confessionem fęminam solicitat. Adhęrere videtur Sanch. lib. 7. de matri. cap. 55. in principio, quatenus docet esse Inquisitorum talium delictorum cognitionẽ, quando confessarius vtitur cõfessione, tanquam medio ad libidinem, in ipsaquè confessione solicitat pœnitentem.

5 Vnde iuxta prędict. opinionem, grauiter peccabunt fęminę, si ante, vel post confessionem solicitationem factam ad Inquisitores detulerint; cum graue sit peccatum peccata proximorum abscondita non iudicibus reuelare: cum confessarij boni esse debeant ob se, & benè audire ob alios, vt ait Agust. cap. non sunt audiendi 11. q. 3. & cap. nolo 12. q. 1. Peccabunt insuper Inquisitores, si ex tali denunciatione procedant, quia vsurpare alienam iurisdictionẽ ex suo genere mortale peccatum est. D. Tho. 2. 2. q. 60. art. 6

receptus, vt per Nauar. d. cons. 2. de hæreticis nu. 4. & notatur l. vlt. ff. de iurisdictione omniũ iudic.

6 Hæc tamen est conclusio. c Ante, vel post confessionem, in confessionis ipso loco, vel in altero facta solicitatio, pertinet ad Inquisitorum cognitionem, atque fœminæ tenentur in foro conscientiæ, & sub excommunicatione rem Inquisitoribus aperire. Ita expressè docent Henriq. in sum. lib. 6. c. 17. nu. 4. littera L. Frater Emanuel Rode. summ. c. 207. nu. 1. aliàs 204. 119. aliàs, in quo cap. de luxuria agit, clarius idẽ docuit 1. tom. regul. q. 59. art. 4. vers. vnde iustissimè, & 2. to. q. 27. art. 1. ad fin. & art. 2. ad med. atque, art. 3. in princ. Paramus d. q. 10. nu. 90. esseque S. Officij stylum, & communẽ vsum tradit idẽ Param. nu. 116. & 119. vbi refert Ledesm. in additionibus ad tertiam partem q. 56. art. 2. conclus. 1. sic opinantem. Quæ verissima esse mihi rogatus respõdit D. Franciscus Suarius.

7 Probatur primò, quia id habetur pro facto, quod proximè faciendum est, atque æquo iure censetur esse factũ aliquid, vel in proximè faciendum, d vt tradit Bart. per textum illum in l. penult. ff. de militari testamento, vbi Bald. ipsum liquat, qui ait: propinqua potentia actui habetur pro actu. Quod etiam dicit in l. si impuberi nu. 2. ff. de tutoribus, & curatoribus Ripa nu. 57. in l. admonendi, ff. de iureiurando, Paramus refert multos d. num. 34. quos vltra, Tiraq. vide omnino post connubiales leges, glos. 2. à nu. 2. cum perditũ habeatur quod statim perdendum est, glos. in d. l. pen. verb. confestim. Ergo pertinente ad Inquisitores inter confessionem facta solicitatione, & pertinebit eadem ratione quæ ante, vel post fiet.

8 Secundò, quia pro actu completo habetur destinatio secundum Feli. cap. cum adeò de rescriptis nu. 2. & 4. Et tradit post multos Paramus num. 38. Quæ doctrina procedit maxime in fauorabili causa, vt post Alexan. ait idem Param. nu. 39. sed fidei causa fauorabilis est, vt patet ex Clem. sæpe de verborum significatione Simanc. post alios de Catholic. cap. 40. nu. 30. Cum solicitato igitur iuris sit Inquisitorum, ne abeat impunè talis solicitatio, valebit in ea prædictus canon.

cum

cum conatus maximè,& processus ad maleficium pro impleto habeatur e maleficio,vt elicitur ex textu in l. is, qui cum telo, C.ad legem Cornel. de Sicarijs,& ex l. 1. §.Diuus Adrian.ff. eodem: Vltra alios Menoch.de arbit.casu 360.nu.59. Atque à simili confirmatur, quia iuxtà sententiam communem apud Clar.§.fin.q.82. statut.7.nu.8. vers.pone,quod ille;Si quis cõtempta Lusitana lege, quæ vetat asportandas merces extra Regnum in itinere comprehendatur reus, etsi neq; extra Regni fines, poterit tamen acerrimè vexari.Ergo similiter in nostro casu.

9 Tertiò,quia vicinitas factuum ante, vel post vnũ facit, & eundem actum, eandemque dispositionem,ratione contextualitatis, & similitudinis iuxta textum in cap.officij.§. nos autem de electione, l. si ventri, §. in bonis. ff. de priuilegijs creditorum.Atquè igitur de his actibus, ac si essent vnus, vnum fit iudicium per l.cum antiquitas, C.de testamentis, ac iuxta doctores, quos citat Paramus nu. 43. Quo in auctore supradicta omnia videbis diffusiùs.

10 Quod vltrà aduertendum est, talem hanc opinionẽ optimè suaderi, si incommodis prospiciatur.Qui enim reperies confessarium,qui ita æstuet libidine,ita præceps sit,& effrænis, imò ita stultus,vt in ipso confessionis actu fœminam solicitet? Solicitabit quidem ante, vel post, ne ad tribunal reus veniat Inquisitorum, atque prætereà summi Pontificis constitutio sẽper frustrà erit.Quod argumentum in iure validissimum est ex multis,quæ tradit Euerard.in centurijs, loco 8. Facitq; communis doctrina,vt etiam in onerosis legibus,ne omnino, vel penè frustrẽtur, necessaria fiat extentio, argumen. tex. in cap.si ciuitas de sententia excommunicationis lib.6.vt ex illo textu colligit Nauar. in sum. cap.27. nu.51.ante finem. Couar.3.variarum cap.3.nu.9.vers.5.Quia semper prudenter lex facta habetur, vt optatum cum vtilitate finem obtineat, Atqui hoc idem in lege præcipuum est, quæ in religionis,& Sacramenti venerationem, animarumq; salutem sancitur; quæ omnia nostræ constitutioni conueniẽtissima sunt.

11 Neque nobis retinentibus hanc talem opinionem pro

contraria parte reluctabuntur adducta fundamenta. Sic autē ad primum respondetur: non obstare illa verba? *Vt Sacramēto pœnitentiæ in sacramentali cōfessione abutantur*: tùm quia illic summus Pontifex factum refert; ob idquè sub communi vsu, quo tale factum frequentiùs obuenire solet, verba subintelligenda sunt. Frequentiùs vero hoc modo committi solet peccatum, ad confessionem proximè, sub eius initio, vel fine. Tùm prætereà, quia in aliquo actu illud moraliter fieri dicitur, quod proximè, & ferè concomitanter cum illo fit: maximèque si sub eius fiat amictu, & prætextu, vt hic est, & nos suprà probatum fecimus.

12 Ad secundum autem fatemur, nisi in actu confessionis, non dari sacrilegium g iuxta ea, quæ affert Henriq. in sum. lib. 6 cap. 19. nu. 8. atque ex Suarez colligitur de pœnitentia, disp. 33. sect. 2. & 3. Veruntamen ob adductas rationes necessario extendi debere constitutionē, quæ in solicitationem fertur, ante, vel post confessionem factam. Cum enim Sancti Officij instructionis dispositio instructa super hanc rem confessariū ad venerea pœnitentem prouocantem suspectum de hęresi declarare videatur, potuit & similiter confessarium suspectum habere, ante, vel post confessionem proximè solicitantem. Cū paria sint, in confessionis actu, vel incontinenti ante, vel incōtinenti post aliquid fieri. Ex supradictis regulis, de quibus latè Tiraq. de cōuention. retract. p. 2. §. 1. glos. 4. & glos. 5. nu. 25. in terminis post alios tradit Paramus d. q. 10. nu. 44. & 45.

13 Ad tertium respondeo, toties Hispaniæ Inquisitionum vsum nos certos reddere sine controuersia, talem hunc casū ad sanctum Officium pertinere, ac de illo posse Inquisitores cognoscere. Cum maximè sententia, h glos. in dict. verb. manifestè, verum non cōtineat, quia probabilior est contraria opinio, vt per Imol. cap. 1. de officio delegati nu. 8. & post alios tradit Felin. ibidem nu. 17. vers. septima est. Arelatan. de hæreticis notab. 3. esseque praxi, & vsu receptum affirmat post plures Simanc. de Catholicis, cap. 30. nu. 21. Ac post Cardinalem Iason nu. 6. in l. 2. ff. si quis in ius vocatus, qui communiter reprobari testatur dictam glos.

14 Ad-

14 Aduertimus tamen, non licere Inquisitoribus de incæstus crimine i Inquisitionem facere, quod cum filiabus spiritualibus habuere confessarij, quorum peccata excepere per sacramentalem confessionem, quoniam tales fœminæ neque in confessionis actu, neque proximè solicitantur, verum post longum à confessione tempus: quod eleganter docet Nauar. cons. 2. de hæreticis: incipit, *Vtrum Inquisitores* per totum, & post Emmanuel Rod. tradit Paramus d.q.10.nu.91. Etsi ibi Nauar. immeritò arguat, putās longe aliter censuisse sapientissimum senem, sequitur Iacob. de Graphijs sic intelligendus, in decis. p.1. lib.2. ca.48. nu.16.

15 Similiter nec ille confessarius Bullæ pęnas incurrit, qui spirituales confessionis filias literis amatorijs, lenis, & internūtijs solicitat, cum talem in actu confessionis nullo modo solicitare dicas. Nec cōtra stat Graphij cons. 1. de cognat. spirit. à nu.37. dum asserit taliter solicitantes eisdem pęnis adstringi, sicut & illis adstringuntur qui in confessione sacramentali fęminas solicitant. Namque id pro responsione moneo, prefatum auctorem solùm loqui iuxta terminos casus, de quo agit: qui casus Neapoli (vbi Pœnitentiarius maior ille existit) indistinctè reseruatur. Casus autē reseruatus ecce est. *Confessarius qui filiam spiritualem in confessione, siue extra confessionem solicitauerit, ne possit deinceps confessiones audire: imò ipso iure, licentia, quam ad munus istud exercendum illi erat concessa, manet inualida:* Verum in nostræ Bullę terminis, absolutè omnis solicitatio minimè reseruatur: sed illa solùm quę in ipso confessionis actu committitur. 16. Ibi, *Manifeste*, a vide infrà à num.45.

17 Ibi, *Videtur*, b Doctores, quos auctor illustrissimus allegat, non excludunt proximum confessioni actum, cùm non phisico, sed morali modo sint intelligendi, vnde auctor recte, verbo, *videtur*, vtitur, sicut nec bulla illum excludit, ex relatis nu.6. Sic Henriq. lib.6. cap.10. §.2. litera H. meminit tantùm clerici in confessione solicitantis, & tamen lib.4. cap.14. §.4. ad fin. lib.5. cap.10. §.11. litera T. li.6. c.17. §.4. litera L. & cap. 23. ad fin. addit. *intra, prope, aut circiter*. Probaturque no-

stra aduersio, si Sanchez lib.7. de matrim.disp.55. nu.1. & 2. ponderetur. nam nu.1. dixerat ad fideicensores pertinere cognitionem cõtra Sacerdotem, qui in confessione pœnitentem solicitat, nu.vero 2.agit, quãdo extra confessionem filiam spiritualem cognoscit, quẽ casum, vt opponat, sic declarat: *Quãdo non accipitur confessio, vt medium, sed multo transacto tempore Sacerdos rem habet cum fœmina, cuius aliquando confessionem excepit*, vides, quod in priori membro comprehendit etiam actum confessioni proximum, vt à posteriori distinguatur.

18 Ibi: *Conclusio*, [c] Eamdem sententiam aperte sequuntur Henriq.in loc.cit.nu.17.Fr.Petrus de Ledesma de pœnit.cap. 19.sub conclus.6.fol.327. alias 264.ibi: *En la misma confession, ò proximamente à la confession.* Iacob.à Graphis cons.1.nu.29. ad medium, de cognat.spirituali.Fr. Francis. Ortiz in summa summarum, c.24.nu.11, Viualdo in Candelabro 3.p.tit.de irregul. sub nu.62. vers. vltra pœnas, fol.mihi 87.Basil.de impedim.matr. cap.24. §.2. vers. sed quid dicendum. Benedictus Aegidius Lusitanus citans illustrissimum in tractat. de iure & priuileg. honestatis, art.11.nu. 19. Colẽdissimus Card.D.Balthasar Moscoso de Sandoual Episcopus Giennensis en la instruccion de Curas, cap.17.§ 5. qui nostrum illustrissimum authorem commendat, & sic per Clement.VIII. declaratum fuisse refert Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis.369. nu.1.

19 Ibi: *Factum aliquid, vel in proxime faciendum*, [d] sic illud dicitur factum tempore vindemiæ, quod factum fuit parum ante vindemiam, vel potius in vindemiæ preparatione, l.diuortio, in princip. vers. neq; enim, iuncta glos. verb. vindemię, ff. solut. matrim. vbi notat Bald. col.2.& Alex. Sic & Pędius ait posse etiam dici (ad pœnam incurrendam contra rapientem ex naufragio) ex naufragio rapere, qui cum non dum naufragium fiat, in ipsa trepidatione rapiat, l.4.ff. de incẽdio, ruina, exornãt Rom. cons.301.nu. 8.vbi bona additio, Boer.decis. 249.à num.6.Tiraq.de retract. tit.2.§.1.glos.5.nu.6. Valasc. de iure emphyt.q.27.num.13. vers.rursus, resoluentes idem dici fieri tempore belli, quod in

belli trepidatione, seu immediata pręparatione, quod ad varios iuris articulos conducit, prout proxime citati ad praxim vtilia deducunt.

20 Sed adhuc manet dubium, qualis dicatur actus proximus: in quo resoluendum est illum esse proximum, qui immediatus fuerit, quo supposito alterius sequitur continuatio, argu.l.tria prędia, l.qui cella, §. in rusticis, ff.de seruitut.rustico rum pręd.notat Bald.cons.356 volum.1. & ita in nostra specie ille actus dicetur confessioni proximus, inter quem, & ipsam confessionem non potest alius magis proximus dari: sicut proxima ea dicuntur, quæ immediatè contingunt, l. ait prętor, 1.§.æstas, ff. nequid in flumine publico. Proximus in successionibus, quem nemo præcedit, §. hoc quoque de succes. feud. Vel erit proximus, quod in idē reincidit, quando confessor ad extraneos actus non diuertit Param.q.10. num.47.lib.3. Ac proinde, si post absolutam mulierem confessarius ad extraneum alium actum diuertat, quamuis eam statim solicitet, incontinenti solicitasse non dicetur, ac per consequens hæc constitutio locum nō habebit, vt resoluit Aegidius de iure & priuileg. honestatis, art.11.nu. 19.post illustrissimum, quem allegat. Sic in atrocioribus, vt puniatur conatus, non sufficit tractatus, sed necesse est, vt dicatur peruentum ad actum proximū, vt sequatur insultus, vel offensio, deducit multa Farin. cons.4.nu.7.litera M.

21 Aduertas tamen notabiliter, quod licet respectu tēporis, in quo specialiter sacramenti circumstantia & irreuerentia requiritur, proximus desideretur actus; attamen ad puniendā solicitationem non est necessarius proximus conatus, sed remotus sufficit ex l.vnica, C.de raptu virgin. resoluit Menoch. de arbitr.casu 359.nu.33. quæ resolutio ad materiā quęstionis septimę optime conducit.

22 *Conatus pro impleto habetur*,[e] sic solicitans leno, etiam quod lenocinium effectum nō habuerit, punitur ex Petro Caballo tract. crimin. tom.1.centur.2.casu 171. nu.15. non tamen ordinaria lenocinij pœna, sed extra ordinaria ex Gom.l. 80.Taur.nu.74.Petr.Greg. syn tagm.lib.36.cap.11.num.6. ad fin.Menoch.casu 534.num.48.

Farin. q.144. nu.33. Cabal.d. nu.15.quod probat text.in l.1. §.fin.ff.de extraordinar. criminibus:quo pacto conciliari possunt, Bertachin. & alij relati, & reprobari per Farin.d.q.144. num.34.

23 Quando verò, & in quibus casibus conatus puniri debeat ordinaria,vel extraordinaria pœna, consulendi sunt Anton. Gomez 3.tom. cap.3. nu. 30. Couar. omnino vidẽdus in clem.si furiosus,2.p.in princip. à nu.6.Menoch. de arbitr.casu 360.à num.1.Decian.tract.crimin.tom.2. lib.9. c.29. à princip.Farin.tom.4.q.124.à nu.1. Petr.Caballus 1.tom.cap.27.à princip.

24 *Vicinitas actuum ante vel post vnum facit,*[f] vnde sicut clericus in fraganti delicto à laico iudice capi potest, c.si iudex laicus,de sentent.excommunication. in 6. sic etiam capitur immediatè post delictũ, ex Bernard. de Plotis apud Ziletum cons.133.nu.22. ad fin.tom.1.

25 *Nisi in actu confessionis non dari sacrilegium,* [g] imò sacrilegiũ dari, quando sacerdos ante vel post immediatè solicitat, constat ex fundamentis, de quibus hac quæst.à nu.7.

26 Nec obstat, quod violatio sigilli non consideratur,nisi de peccatis intra sacramentalẽ confessionem detectis, ex Henriq.& Suar.ab auctore citatis, quia aliud est frangere sigillum sacramentale,aliud sacrilegium committere,quod confessor cõmittit, dum irreuerenter circa illius sacramenti administrationem se gerit, tam etsi nõ intra, sed immediatè,& circiter in loco, & administrationis tempore impudicitiam exerceat.

27 Cum sacrilegium consistat in rerum sacrarum irreuerentia D. Tho. receptus 2.2.q. 99.art.1.in corpore.

28 Factum namque concernit non solum actum, in quem dirigitur, & disponitur, sed antecedens, & subsequens immediatum,pulcher tex. in l.cum pater 30. ff. de negotijs gestis (si spiritualem, & carnalem æqui pares natiuitatem.) vbi actio tutelę pro filij nasciturì tempore concessa comprehendit subsequens, & antecedens natiuitatis immediatum tempus, ibi: *Si natus fuerit posthumus,tutelæ erit actio, & in eam vtrumque tempus veniet,et quo, antequam nasceretur infans, gessit,et quo postea quã natus sit.*

29 Ra-

29 Ratione namque cõnexitatis, & immedietatis idem concedi resoluit Azo in Brocard.rubr.90.alias 98.nu.2.

30 Si enim prohibitio vtrũque comprehendit latus, & in ipso Sacramenti actu datur sacrilegium, dabitur & inutroq; latere, ex eo quia ex prohibitione propter Sacramenti reuerentiam in hac specie constituta resultat sacrilegium, vt docet Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 55. nu.3. atq; ita cõmitti in hac specie sacrilegium tenet expresse Sanchez vbi proxime nu.1.iunctis resolutis per me supra nu.17. Imo & illustrisimus auctor idẽ tenet q.24. nu. 2 & 6.& Param.lib.3.q.10.nu. 53.& 119.post Ledesm. quem scita Vitorel. ad Sa. verb. cõfessio,nu.25. Lusius in sũma,cap. 24. nu.11. Graphis conf.1. nu. 28.de cognat.spirit.Quod si sollicitatio Sacramentum subsequatur, nulla erit dubitatio, quando quidem & sacrilegium committit sacerdos cognoscẽs filiam spiritualem, de qua agimus, multo transacto tempore post confessionem ex resolutis per Sanchez d.disp.55.à nu.3.

31 De quo latius additio, nostra infra nu.50. cum seqq.

32 Quãdo Inquisitores possint cognoscere de criminibus quę manifestè sapiunt hęresim, confunduntur scribentes: tres ergo constitue conclusiones, prima sit Inquisitores ex vi cõmissionis contra hęreticam prauitatem nõ possunt cognoscerẽ de his, quę non sunt hęresis, vel notorium non habeant hęresis saporem. Probatur conclusio, Inquisitores nec debent, nec possunt sese ingerere, nisi de negocijs Fidei, hoc est, quę probata concludunt errorem contra Fidem, cap.accusatus,§. sane, de hęret. in 6. sed huiusmodi sunt ea tantum quę vel sunt hęreses, vel proxime accedunt ad hęresim, & illam sapiũt manifestè non alias d.§. sane, cum sequentibus.

33 Vnde ea, quę aliquod hęresis vestigium pręseferunt, vel hęresim aliquo modo sapiunt, sed non manifestè, ad Inquisitorum cognitionem proculdubio non pertinent, vt constat ex diuinationibus, & sortilegijs, quorum exempla adducit Pontifex in d.§. sane, hęc enim non sunt hęreses, habent tamen qualemqualem hęresis saporem: quia sunt opera dęmonis, cuius auxilium inuocatur, & cum quo sal-

tem

tem tacitum pactum celebratur cap.1.26.q.4.D.Tho.2.2.q.95 art.2.ad 2.& plures per Simãc. de catholicis,cap.21.nu.9. per quę ad gentilium errorem maxime acceditur cap. 2. 26.q.5. saporemq; hęresis pręseferunt, cap.non obseruetis,26.q.7.ibi: *Qui talibus credunt,sciant se Fidem Christianam,& Baptismum preuaricasse,& vt paganum,& apostatam,idest retro abeuntem, & Dei inimicum iram Dei grauiter in æternum incurrisse*. Nõ tamen ex eo cognitio Inquisitoribus competit, d.§.sanè, vbi non bene Pontifex dubitaret ; an ea pertinerent ad fidei cẽsores,si nullus in eis hęreseos sapor reperiretur.

34 Inde inferes diuinationes, & sortilegia per se sumpta, etiamsi pactum expressum, vel tacitum cum dęmone interueniat,super his,quę ab ipsis effici possunt, cuius modi est reuelatio eorum, quę nobis sunt occulta,cap.sciendum, 26.q.4.nõ pertinere ad Inquisitorum iurisdictionem,si nulla detur alicũde admixtio hęresis veluti dęmonis adoratio, aut manifestus sapor illius inducatur, veluti si consulatur ad ea, quę ipse per naturã scire nequit,glo.d.verò. saperent sic intelligenda cum resolutis per Castr.lib.1. de iusta hęret.punit.c.13. Simãc.de Catholicis,cap.21. à nu.10. & cap.30.à nu.14.post D.Tho.2.2.q.95.art.2. Griland. de sortilegijs q. 10. nu. 19. Villadiego q.9.à nu.6.& relati p Emanuel Barbos.in addit.ad Ordinat.Lusitan.lib.5.tit.3.§.1. nu.1.& 4. Vnde cauebis à varijs exemplis Simanc.d.c.21. à nu.11.& nu. 15.in quibus indistinctè iurisdictionem Inquisitoribus concedit,& nu.10.violat,& interpretatur tex.in d.§. sane agere, de sortilegijs, & diuinationibus , quę fiunt ex simplicitate,non verò ex malitia.Melius ergo Oldr.cons.210. Põzinibius in tractat.de Lamijs, nu.81. Malleus malefic.3.p.q.1.vers. & ppter. Farin.de hęresibus,q.181.à nu. 91. nostram amplectuntur cõclusionem.Quidquid contradicant Fr.Barthol.Spin.apolog.3 in Ponzinib. cap.vlt. & Martin Delrio lib.5.de magia, sect.15.

35 Hodie tamen Inquisitores ex Pontificijs constitutionibus cognoscunt contra omnes sortilegos, & malefic. Azor instit.moral.1.p.lib.9.ca.26. q.4. Farin.d.q.181.nu.101. Sãchez in summa,lib.2.cap.38. nu.92.

De

De qua materia congerit plures Barbos. ad Ord. Lusitan. lib. 5. tit. 3. §. 2. nu. 4. Adhuc tamen puto, quod si sortilegia, diuinationes, & maleficia hęresim nō sapiant manifeste, locus erit pręuētioni inter laicos, Episcopos, & Inquisitores, iurisdictioque Inquisitorum accumulatiuè cēseatur, quo pacto defendi potest opinio Mallei malefic. 3. p. q. 1. vers. sed quod cum seqq. Dum tradit crimen hoc ad laicos iudices pertinere, licet hęresim cōtineat, & de vsu, & praxi iudicū laicorum testantur Gregor. de Valentia ad D. Tho. 2. 2. disp. 6. q. 13. punct. 4. vers. & quidem, Caball. 2. tom. resolut. crim. cētur. 3. casu 223. nu. 71. Intelligēdi. n. sunt quoties in his sortilegijs & maleficijs nō admiscetur idololatria, aut manifestus hęresis sapor inest.

36 Secunda conclusio. Inquisitores ex vi commissionis contra hęreticam prauitatem possunt, & debent se se intromittere contra suspectos de hęresi. Non solùm vbi vehemens, sed etiam vbi leuis est suspicio, cap. cōtumacia, cap. accusatus, in princip. cap. vt officium, in princip. de hęret. in 6.

37 In quo illud meminisse oportet dici leuem, & modicā suspicionem in proposito per comparationem ad vehementem. In se tamen notabilis esse debet iudicis arbitrio, glos. 1. in c. excōmunicamus, 1. §. qui autem, de hęret. Hostiens. in summa, tit. de hęret. §. qualiter, nu. 4. vers. sin autem, iuxta quòd explicandi sunt Squillac. de Fide, cap. 36. Bossius in pract. tit. de hęret. nu. 6. Simanc. de Catholic. cap. 50. nu. 27. Rojas de hęret. 2. p. nu. 20. & num. 180. Arelat. de hęret. notab. 27. Farin. de hęresibus, q. 187. à nu. 23. Dum tradunt in hoc crimine posse procedi contra quoscūque, pro quauis etiam leui suspicione. Nam suspicio in se minima sufficere non debet in hoc grauissimo crimine, in quo cautius est agendum, cap. vt officium, §. verum, de hęret. in 6. iunctis resolutis per Villadiego de hęret. q. 11. nu. 4. Rojas 2. p. nu. 18. Aduertunt in specie Simāc. de Cathol. cap. 50. à nu. 28. Decian. 1. tom. lib. 5. cap. 35. nu. 29. Azeue. l. 7. tit. 20. nu. 8. lib. 8. recopilat. Nauarr. cons. 1. nu. 8. de hęret. in 2. edit. cons. 2.

38 Quis autem leuiter, vel vehementer dicatur suspectus, vidēdi sunt Alber. de agnoscēd.

q.34.nu.46.Simãc.de Cathol. c.50. à nu.24. & relati per Farin.d.loco.

39 Tertia conclusio.Inquisitores in dubio possunt cognoscere,vtrum dictum,vel factum manifeste, vel non sapiat hęresim,ad suam iurisdictionem fundandam. Probatur conclusio, quoniam quicunque iudex potest cognoscere,an sua sit iurisdictio in casu, de quo agitur quando dubium vertitur, vtrũ in ea specie ad ipsum pertineat cognitio,ex reg.l.si quis ex aliena,ff.de iudicijs, quę ęque procedit in iudice delegato, c. super literis,ad fin.vbi Felin.à nu. 18.de rescript.l. pręscriptione, C. si contra ius. Gracian. reg. 123.à princip.

40 Cùm ergo Inquisitores sint iudices delegati in vtroque foro, cap.ne aliqui de hęret. in 6.Henriq. in summa, lib.6.c.7. §. 3. Sanchez in summa lib.2. cap.12. à nu.1. omnino videndus,vbi agit,vtrum hęc facultas competat etiam in solo poenitentiæ foro, de quo latiùs infra q.21. à nu.15. & in eis non reperiatur limitata regul. dict.l.si quis ex aliena,oporteatque verificare qualitatem, in cuius euentum eis iurisdictio competit,poterunt proculdubio de ea qualitate cognoscere contra gloss.verb.manifeste,in cap.accusatus,§.sane, de hęret.lib.6.à nonnullis secutam, communiter tamen reprobatam ab alijs, vt per nostrum auctorem in pręsenti, atque ita hanc conclusionem tenet repertor. Inquisitor.verb.hęresis, col.4. vers.vlterius,& col.5. vers. item quæritur,Francisc. Leon in Thesauro fori Ecclesiastici cap.36. nu. 19.vers. Sed quando, Caballus resolut.crimin.2.tom.centur.3 casu 223.nu.73. Pegna cõmẽt. 67.ad fin.ad direct. p.2.Martin Delrio de magia lib.5. sect.15. axiomat.1.in fin.quem vide.

41 Nec placet distinctio Decia.tom.1.lib.5.c.23. nu.9. dũ ait Inquisitoribus licere extraiudicialiter cognoscere, an sua sit iurisdictio non vero iudicialiter, quę distinctio per se confunditur ex supradictis,quo etiã pacto explicabitur alia eiusdẽ distinctio d. cap.23. nu. 1. tradentis Inquisitores non posse cognoscere in dubio, an dictũ, vel factum sit hęresis, vel non, posse tamen cognoscere, an sit hęresis manifesta,vel nõ. Nam prior illa cognitio pertinet ad Theologos qualificatores Martin

tin Delrio de magia lib. 5. sect. 15. axiomat. 1. ad fin. quod & intendit Pegna ad direct. 3. p. comment. 67. ad fin. & inde obseruabis lapsum cõmunis, quę dum docebat Inquisitores non posse cognoscere, an factũ vel dictum sapiat hęresim, vel nõ, vt verum est; prępostere inferebant id prętoribus (quasi in dubio possessoribus, dum manifeste contrarium non constat) cõuenire, cum potius neutris, sed qualificatoribus cognitio competeret.

42 At cõclusionem nostrã confirmat aperte, text. in cap. statutum 9. de hęret. in 6. vbi Inquisitores cognoscunt, an statuta laicorum impediãt, vel retardent ipsorum Inquisitorum officium, ac proinde sicut in eo dubio sic & in hoc, & alijs erũt iudices competentes, ita vt ad illud tribunal competat cognitio, vtrum factum, vel dictum sapiat hęresim, vel nõ, & si ijdẽmet Inquisitores sint etiã Theologi, de eodem dubio possunt cognoscere, si vero iurisperiti, ad qualificatores, vt pote Theologos erit ea prouincia demandanda, ex ipsius senatus commissione, cum vtrique eiusdem tribunalis sint ministri.

43 Iuxta quas conclusiones, Inquisitores, non possunt cognoscere de criminibus, quę sapiunt hęresim, sed non manifeste d. §. sane, cognoscunt tamẽ contra quemcunque leuiter de hęresi suspectum d. cap. accusatus in princip. cum alijs de hęret. in 6. & in eo stat differẽtia, quod in priori membro licet plane probetur factum, vel dictum, non tamen ex illis certa resultat hęresis, sed ex circumstantijs aliquo modo, vel manifestè sapit hęresim, hęresisque indicia leuia, vel vrgentia importat, de quo Siman. de Catholic. cap. 50. à nu. 31. Vnde in hac specie non aliter cognoscit Inquisitor, quam si suspicio sit admodum vrgens, quę probato facto, vel dicto concludat manifestum, seu notorium hęresis saporem iuxta d. §. sane.

44 Illud obiter aduertendũ erit circa hanc materiam, quod differunt inter se esse hęresim, manifeste sapere hęresim, vel aliquo modo sapere. Nam hęresis denotat veritatẽ, cui propriè hęresis diffinitio competit. Secundum vero denotat maximam similitudinem, & vrgentissima indicia erroris in fide. Vltimum autem aliquam similitudinem,

litudinem, indicium, aut vestigium eiusdem. Sic in materialibus, cum dicimus, hic est talis cibus, veritatem ostendimus, cũ vero obsonium manifeste sapit talem cibum, denotamus saporem patentem, qui vel primis labijs degustanti cuicunque producitur & apparet. Tandem cum cibus aliquo modo præsefert saporem alterius cibi, significamus saporem illius non patentem, nec omnibus statim notũ, quidquid aliter distinguat, & explicet Martin Delrio disquit. magic. lib. 5. sect. 15. sub axiomat. 1.

45 Redeundo vero ad propositum in secundo membro, seu in specie vltimę conclusionis cõstat de hæresi formaliter, extat tamen dubium circa dictum, vel factum, vtrum delatus reus dixerit, vel fecerit, & ex probationibus in iudicio faciendis pendebit, an vera sit suspicio, & an reus fecerit, vel dixerit, & in defectum probationum concludentium, vel purgatio indicenda, vel abiuratio de leui, aut de vehementi erit iniungenda iuxta tex. in cap. excommunicamus, §. adijcimus de hęret. cap. literas de pręsumpt. c. accusatus in princip. de hęret. in 6. de quo alibi.

46 Itaque aliud est agere de suspitione circa factum, vel dictum hęretici, de quo dubitamus, aliud de suspitione circa hęresim, de qua non constat, vtrum sit hęresis, sed dubitamus, & suspicamur, vtrum factũ ipsum, seu dictum etiam plene probatum sit hęresis, vel hęreticus talia exercens, vt in specie d. §. adijcimus, vers. vel aliquos vbi Marian. nu. 29.

47 Hinc refutabis communem Doctorum interprętationem ad d. §. sane, qui vt opinionem glos. ibidem, verb. *manifeste*, fugiant, & cognitionem cõtra leuiter suspectos admittãt, incidunt in Scyllam, præpostere explicantes verba illa, *hæresim saperent manifeste*, dum inuertunt, *Hæresim manifestam saperent*, contra rectam Pontificis mentem, & constructionẽ, imo & rationem. Sic exponunt omnes ibi Domin. cons. 54. Barbat. cons. 55. lib. 1. repertorium Inquisitor. verb. hæresis, tit. de sapientibus manifestam hęresim, Squilacensis de fide c. 8. cũ sequentibus. Siman. de Catholicis cap. 21. à nu. 10. & cap. 30. à nu. 14. Decian. 1. tom. lib. 5. cã. 23. nu. 3. & post alios Farin.

de

de hęresibus, q.181.nu.95. sed audiendi non sunt, tum quia literam violant, tum etiam quia omnis hęresis iure definita dicitur manifesta, cap. erit autem lex dist.4.

48 Et quo ad ipsam legem omnia sunt certa l. cum quidã, §.suum, ff. de acquirẽda hęred. At vero factum, vel dictum nõ est necesse, vt sit notorium, vel manifestum, id enim ex iudicialibus probationibus resultabit ad notata in cap. excommunicamus, §. adijcimus, de hęret. c.1. de officio delegat.

49 Imo & quando propositio manifesta non est, hoc est, iure non definita, quod possint Inquisitores damnare nouas hęreseos propositiones, quando ex scriptura, aut traditione, & patrum consensu colliguntur, pręmissa Episcoporum, & Doctorum consultatione, iuxta cap. ad abolendam, de hęreticis, docent post alios Arelat. de hęret. not.19. Simanc. de Catholic. c.48. nu.19. cũ seqq. Letmatius lib.2. de instauranda religione, cap.9. Grisald. in decisionibus Fidei, verbo, concilium, nu.11. prout latius trado in repetitione, cap.1. de pactis, quę facultas cessat admissa scribentium interpretatione ad d. §. sane.

50 Cõstat ergo, quod verb. *manifeste*. Non refertur ad hæresim, sed ad saporem, quẽ qualificat, & ita si aduertas, licet diuinatio, & sortilegium sapiãt hęresim, & quidem manifestã, non tamen pertinent ad Inquisitorum iurisdictionem attento iure, nisi ex circumstantijs sapor hęresis fiat manifestus.

51 *De incæstus crimine*, Inquisitores non cognoscunt de incęstus crimine, quia licet aliquo modo hęresis dicatur, iuxta l.7. tit.20. lib.8. recopil. Non tamẽ manifeste sapit hęresim, ex nostro auctore post Nauar. & cęteros, quos citat, quibus addo Azeued. à nu.80. in d.l.7. & ita confirmabis resoluta scholio pręcedenti à nu.32. & post illustrissimum quem citat Aegidius de priuilegijs honestatis, art.11. nu.19. ad fin.

52 Commisceri vero cũ filiabus spiritualibus est sacrilegium ratione specialis prohibitionis Ecclesiæ, cap. si quis Sacerdos, cap. fin. ibi: *Non debet Episcopus, aut clericus commisceri cum mulieribus, quæ ei suasue rint peccata confessæ, si forte (quod absit) hoc contigerit, sic pœniteat,*

pœniteat, quomodo de filia spirituali, 30. q. 1. Item est quoque incęstus ratione vinculi similis cognationi ex eo Sacramento contracti, cap. omnes, 30. q. 1. vbi Symmachus ait: *Omnes quos in pœnitentia accepimus, ita filij nostri sunt, vt in baptismate suscepti.* Vt cum communi, & veriori resoluit Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 55. cum seqq. Ac proinde hęc circumstantia tan quam speciem mutans est in confessione aperienda, Candelabrum aureum de confessione, nu. 50. alias tit. de circumstantijs, nu. 20. & alij, quos refert, & sequitur Sanchez d. num. 7. & Henriq. in summa, lib. 12. de matrim. cap. 11. nu. 1. agnoscit in ea copula sacrilegiũ, tametsi idem Henriq. lib. 4. de pœnit. c. 14. §. 4. Sà mutans sententiã, verbo, confessio, num. 25. & alij relati per Sãchez nu. 2. vbi proxime, non esse necessario fatendam sine solido fundamento existiment.

53 Alterutra tamen opinio in praxi seruari potest propter Doctorum auctoritatem. Vnde non admitto circumstantiam hanc non esse declarandam ex consuetudinis vi, vt intẽdit Pater Basilius de impedimentis matrimonij, cap. 24. §. 2. ad fin. Tùm quia nemo de hac desuetudine testis esse potest, cum de omnium confessionibus testificari nequeat. Quoti enim in confessione explicant, quę necessaria non sunt, & multo magis, quę scrupulum timoratis viris inijcere possunt? vixque percipio, qua ratione confessori constare possit, quod pœnitens hanc sacrilegij circumstan tiam omittit. Tùm etiam, quia ratio, qua Basilius mouetur, nõ euincit. Esto enim quod cognatio illa ex confessione contracta euanuerit, quod nullus admittit, adhuc sacrilegij vis stat propter legis Ecclesiasticæ prohibitionẽ ex d. cap. fin. 30. q. 1. & ita diuersa est prohibitionis ratio à cognationis vinculo, vt supra aduertimus. Cessante ergo cognationis spiritualis vinculo, non proinde cessat legis prohibitio. Nec etiam satisfacit alia Basilij ponderatio, dum resoluit quod cõfessor si sese maribus, quos in confessione audiuit, immisceat, non tenetur hanc circumstantiam explicare, quia respondeo, quòd prohibitio, prohibitionisque pœna confessorem comprehẽdit, qui cum fœminis tantum commiscetur,

cetur,d.cap.fin.ibi: *cum mulieribus*,d.cap.omnes,ibi:*Ad suam pœnitentialem accedat*.

54 Et ita in prædictis iuribus fornicatio cum fœminis tantum prohibetur, vt constat ex d.cap.omnes,ibi: *Nullus causa fornicationis ad suam pœnitentialem accedat*, d. c. si quis Sacerdos, ibi: *Si quis Sacerdos cum filia spirituali fornicatus fuerit,sciat se graue adulterium commisisse*, quam fornicationẽ in verbo, *commisceri*, de quo in d.c.vlt.30.q.1.intelligi constat ex eo, quia Celestinus est auctor vtriusque text. tam d.cap. si quis Sacerdos, quàm d. cap. vlt. Fornicatio autem seu adulterium inter mares non datur.

55 Quia fornicatio, incæstus, adulterium connotant copulam in vase naturali, Sayrus in claue Regia,p.1.lib.8.cap.5. nu.20. vbi compendium Constantini Nolani. Etsi ergo constitutiones prędictæ vigerent, non comprehenderent mares, vnde non ex eo ipsarum constitutionum abolitionem inferas contra Basilium.

56 Benedictus Aegidius in tractatu de iure, & priuilegijs honestatis,art.11.nu.18.ad fin. noue resoluit hanc cognationẽ mutatione loci,seu personę extingui, quia hęc cognatio non est perpetua. Vnde infert non committi sacrilegium cum ea, quę alium confessorem eligit, licet prius filia spiritualis fuisset concubitoris, & in eo distingui à cognatione ex Baptismo, vel Chrismate orta,quę est perpetua. Sed hanc differentiam nec ratione, nec auctoritate probat, & iura indistinctè loquuntur in vtraq; cognatione. Et admissa hac sententia facile legi fraus fieret, nam confessor consuleret filię spirituali,vt aliũ eligeret confessorem, quo electo,prior confessor ad eam accederet,& expleta libidine, iterum se illi in confessorem offerret, & postea remitteret eam ad alium confessorem, post cuius electionem cum ea copulã haberet, & ita quoties illis libuisset,legem frudarent,nec video, quod Neapoli, vbi in cognoscentes filiam spiritualem viget statutum pœnale, de quo illustrissimus q.5.num.15. talis interpretatio in praxi admittatur. Imo si ex confessarij mutatione cessat sacrilegium, Non sunt reprehendendi,sed laudãdi,qui vt minus peccent, hac variatione vtantur.Imo & elude-

retur omnino lex, si comprehē- si concubitores in delicto, cauta fœmina, & antea à confessario admonita assereret se antea alij confessam fuisse, confessoremque mutasse.

SVMMARIVM.

QVAESTIO. VI.

VTRVM PVERI AD NEFANDVM VENEREM solicitati a confessario denunciare teneantur.

1 DE nefando crimine a mihi nunc materies, & sermo; quem differo cũ dolore, & pudore. In detestationem cuius ipse Deus, cui omnia patent, preterita, presentia, futura, in dubio est (vt ita loquamur) an fidem habeat ad se clamantibus super infames ciuitates. *Descendam, & videbo*, ait Dominus, quasi hac præfatione significans, non posse dari in terris sic dęmoniaca peccata, sic extra vsum, & naturã; esseque sibi opus terras lustrare visurum oculis, quę auribus perceperat. Vidit tandem, irascitur, ignem mittit in quinq; illas vrbes, & turpitudinis filios: misere perierunt, consumpti sunt.

2 Sed dolentem me, & pudentem facit loquentem proximorum salus, quę mihi inprimis: Diui Chrisostomi deinde exemplum, exponentis D.Paulum ad Corinth. epist. 37. qui ait, neminem quid se indignũ facere, dicentem de tali hoc crimine pro instructione, & pęnã malorum; Atque Lactantius gladium stringit in talis peccati reos lib.6. de diuina institutione cap.23. Dico maximè, meum hic non esse sermonem

de nefandi peccati poenis, agit de quibus satis elegās textus in l.cum vir, C.ad legē Iuliam de adulterijs, quem illectū pręterire scholas pro materiæ turpitudine, ait ibidē Bart. est etiā illud Alberici, legis illius pulchrum esse stylum, rem turpem, iustam sententiam. Sed id monitum velim, me tātùm pręloqui, quid in foro conscientiæ faciendum sit, quando, ò Deus, incidatur in tale quid?

3 Intricatam satis aggredimur quæstionem, & controuersam, multorum mentes intricātem, & controuertentē. In quà pars negans primò probatur, quia dispositio nihil est, quando eius verba non verificantur, l.quod cōstitutio, ff.de militari testam. l.4. §.toties, ff.de damno infe. Sed constitutionis verba solùm verificantur in cōfessarijs ad actus inhonestos in confessione foeminas solicitantibus. Ergo ad pueros nequaquā potest extendi; cū foemina, & mas opponantur, in l.sed & si quis, §.1. ff.institutoria actione, maximè in odiosis, & poenalibus.

4 Secundò, quia ob id, quod communiter accidit, sanciūtur leges. Atqui rarò masculi, foeminæ frequentiùs solicitantur. Ergo solùm solicitatæ foeminæ denunciare tenentur. Quapropter ipsa foemina virū, aut virvirum rapientes à poenis *excusantur*,[b] in raptores statutis, vt per Decian. in tract. criminali, lib.8. c.7. nū.28.& 29.& cap. 13.nu.33.& 34. latè Sanchez de matr. lib.7. disp.12. nu.25. [b] Neque fas est credere, pueros solicitari à sacerdote in confessionis loco, extra quem facilis est alloquutio, & solicitatio. Sed hoc idem longè aliter in foeminis, ad quas in cōfessione solicitandas tale peccatum plerūque opportunam nanciscitur occasionem, quia multis in cōfessione tantùm, neque alibi extra ipsam, potest fieri solicitatio, & alloquutio.

5 Tertiò, quia si possint de hoc crimine cognoscere Inquisitores, vel ex cōmuni iure, vel ex priuilegio, vel esset ex consuetudine. Non autem dicas ex communi iure, quia nullibi expressum inuenias; neque ex priuilegio, cum tantum id referat expresè cōfessarium solicitantem foeminā; neque ex consuetudine, cum in edicto Fidei palàm lecto, nulla de tali hoc crimine facta sit mentio. Ergo punire tale crimen minimè valēt

In-

Inquisitores. Ob quæ fundamēta dubius hęret. in quęstione Paramus d.q.10.nu.92. & seq.

6 Verumtamen probabiliùs apparet; constitutionem nostrā tales personas, & turpia delicta amplexari, ad quæ possunt solicitari masculi. Ergo si prouocētur ad nefandam libidinem, de crimine tenentur Inquisitores certiores facere. Cui opinioni *assentit* b Ludouicus Lopez instructorio conscientię, par. 1. cap. 35. vers. at hic iam in fine. Docet expressè Salzedus in practica criminali fol. magno, c. 82. vers. deponantur in fi. vbi ait, sic seruatum in casu, in quē grauissimè inciderat confessarius quidam, qui pęnitentē marem ad posterā venerem solicitarat. Idem tenet expressius Emmanuel Rod. tom. 1. regul. q. 59. artic. 4. in fi. Iterumque 2. tom. q. 27. art. 3. sicq; tenendum respondit, quem consului D. Frāciscus Suarius. Atque securius duco, & prudentius ire cū multis, & his doctissimis, quàm cū solo vno Paramo dubitare. Quibus sanè adiungi potest Iacobus de Graphijs consil. 1. de cognat. spirit. à nu. 45. qui post longam disputationem pro, & contra, num. 51. affirmat ita declaratum, & cōclusum fuisse in curia Archiep. Neapolitana.

7 Mouēt me deinde legislatoris mens, & legis ratio, quę multò maiori iure in masculos, quàm in fœminas vires sumit. Vt vides ex ipsius cōstitutionis proœmio, in quo est propria motionis causa, vt Pontifex delegationem faceret. Ex identitate autem rationis expressa in lege, facere in ipsa licet extensionem, quod etiam ad legem pęnalē multi extendunt. Atque colligitur ex c. si quis suadente, 17. q. 4. Quod ad conuersos, & nouitios extenditur, cū tantùm de clericis loquatur, & monachis, c. non est dubiū, & ibi gl. 2. de sent. excom. cap. religioso, & ibi gl. vlt. eod. tit. lib. 6. Hoc autem multò certiùs est in nō pęnali lege, certissimū erit in fauorabili. Sed fauorabilē censeo nostrā cōstitutionem, vt obiter supra dixi 3. quęst. Quia non ideò lata est, vt imponantur pęnæ, sed vt delegetur iurisdictio, Fides seruetur integra, Sacramenta colantur, animarum casus vitentur. Ergo ad omnem turpem, & inhonestam extenditur solicitationem, quę pœnitentibus in confessione fit.

8 Alterum sic iacio funda-

mentum: suspectiorem de Fide reddi cõfessarium, si masculum potius solicitet, quàm fœminã, quia Pœnitentiæ Sacramento maior infertur iniuria, cõfessario masculum ad libidinẽ prouocante. Propterea ex antiquæ iurisdictionis vi, non facta noua hac cõstitutione, de taliter peccante possent Inquisitores cognoscere, iuxtà dicta in 2. & 3. quęst. Et poterunt maiori iure, ipsa supposita constitutione, quia quoad declarandum hoc delictum, veluti de Fide inijciẽs suspitionẽ, in Sacramentis polluta, potiùs declaratiuę, quàm constitutiuę vim habet. Propterea multò latiùs extendi potest per identitatem rationis in lege expressam, eiusdem generis ad grauiùs delictum, quod etiam in lata quadam significatione sub fœminarum solicitatione contineri potest, vt patebit ex ad primum argumentũ responsione.

9 Tertiò, quia leges, & canones eos puniũt ęqua pœna, qui puerum, aut fœminam ad stuprum prouocant, l. 1. qui puero, ff. de extraord. crim. l. stuprum, §. 1. ff. ad leg. Iuliã de adulterijs, c. solicitatores, vers. qui puero, de pęnitentia, dist. 1. vltra alios Rebuff. in l. quibus 57. vers. solicitatores, ff. de verb. sig. Menoc. de arbit. lib. 2. casu 360. nu. 59. Gomez l. 80. tauri, nu. 5. Nãq; quando & in masculo, & in fęmina datur eadem ratio, nõ est cur applicetur sexus diuisio, vt notat eleganter Bal. in l. vnica, nu. 17. in fi. C. de raptu virg. cũ respectu animę nullum sit sexus discrimen, ex Gomez in reg. de infirmis, quęst. 6. §. sed istis.

10 Facit tandem quia leges, etiã pęnales ad similia frequentissimè extenduntur. Neque in ipsis, quàm in nostro casu plus, imò minus valent rationes. Sic vidimus dispositionem cap. 1. de maledicis, quę est in clericos, eandem esse & in laicos, tradit ex communi Farinac. q. 105. nu. 398. Atque in eum, qui non Pontifici, sed Cardinali legato iniuriam, aut maledictũ infert, vt per eundem nu. 399. Sic eadẽ ratione acris pęna imposita muros, vel vrbium portas transcendẽtibus, & rumpẽtibus erit acrior, ex eodẽ Farinacio q. 20. nu. 146. & 147. Sic etiam similiter eadẽ pęna, quę viro est matrimoniũ bis ducenti, priori superstite vxore, erit & fęminę bis nubenti, priori superstite viro, ex Antonio Gomezio in l. 80.

Tauri,

Tauri,n.28. Ita etiã de infirmis resignantibus regula, religiosas fęminas dignitatem habentes ęquè cõprehendit,atque viros, vt per Lud.Gomez in d.regula, q.6. Quod totum confirmatur ex cap. 2. de apostatis, vbi soli acolyto, qui sacerdoti ministrat, rebaptizanti irregularitas imponitur.Cumq; nullus legatur textus,per quem talis pęna statuatur rebaptizãti sacerdoti; pęnam,quę in acolytum,etiam in sacerdotem extẽdunt omnes Doctores,asserentes per eum textum irregularem esse.Rationem cuius extensionis exponit optimè Suarius 3.par.q.71. disput.31.sect.6. Vltimò tãdem, & plus confirmatur in specie, quia sodomiticus coitus, sicut & fornicarius ad diuortiũ sufficiens est, cum tamen à iure id tantùm disponatur in fornicatione, prætermissa sodomia. Vtrumque ex multis probat Sanchez de matrim.lib.10. disput.4.nu.8.

11 Ex quibus videtur colligi conclusio,idem esse dicendũ, quando confessarius non ad sodomiam,sed ad mollitiẽ pueros solicitarit.Rationes enim adductę,si quid valẽt (valent quidẽ) nõ minus vnum,quàm alterum probant. Francisci Suarez responsio maximè fauet, qui ad masculos, & ad turpia omnia delicta,ad quę ipsi solicitari possunt,hanc extendit constitutionem. Cum ergo possint ad hoc pueri prouocari, crimenq; fornicatione grauius sit, veluti in naturam cõmissum,vt per Graphijs par.1.lib.2.c.88. & c.91. nu.vlt.Atque ex vtroque Thoma tradit Nauar. in Man.c.16. num.3. Quod expressius docet idem D.Th.2.2.q.154.art.11. & 12.Rectè infertur talẽ casum ab Inquisitoribus puniri debere. Qui enim erit,vt reseruetur fornicatio, non item mollities, quę scelestior est? Tradit in simili casu Comitolus lib.1.respons.moral.q.39.num.2.vers. secũda dubitatio.Verùm adhuc in quęstione hęreo,neque mihi facilis solutio, quam nemo dabit, nisi prçuijs longis disputationibus.

12 Neque contrariorum argumentorum refutatio magni negotij est. Etenim ad primum respõdetur,quod etsi in litteris constitutionis fęminæ nominẽtur à confessarijs frequentius solicitatę in hoc crimen;sub eis tamen masculos intelliges,quibus abuti optant confessarij, vt

fęminis. Videtur autem per fęminas intellexisse Pontifex pœnitentes omnes, & fœminas,& mares,qui hi,vt fęminæ, solicitantur. Quem sensum, & mentem apertè elicies ex l.cum vir, [d] C.ad legem Iuliam de adulterijs, dum ait Constantinus Imperator; *Cum vir nubit in fæminam*. Vnde est sermo, quando cum alio masculo masculus matrimonium contraxit, ac sub matrimonij colore ad eum accessum habuit. Atque illius legis hic sensus videtur, dum ait. *Cum vir nubit in fœminam*, idest, cum vir viro alteri nupsit, quo abutebatur, sicut fœmina. Quam mentem aperte tenet gl.c.1.ibidem cui similis in cap. cum secundum verbo, naturæ de hęreticis lib.6.Couar.2.par. de sponsalibus cap.6.§.8.nu.1. ad fin.eleganter Gomez l. 80. Tauri,nu.32. ibi ait, vtriusque linguæ peritissimum quendam commendatarium interrogasse in Academia Salmantic. cathedræ perpetuum moderatorem,qui respondit,hunc esse verum,& genuinum illius legis,& verborum sensum.

13 Quod etiam curiosè cõfirmant receptissimi historiographorum, & poetarum libri, qui perspicacissimũ faciunt, illo tunc tempore inter masculos nefandissima contrahi matrimonia, dotes consignari. [e] Quod expresse habet Suet.in Nerone cap.28. qui sic: *Puerũ sporum ex sectis testibus, etiam in muliebrem naturam transfigurare conatus est, cum dote, & flammeo per solemni, nuptiarum celeberrimo officio deductum ad se pro vxore habuit: huncq; Augustarum ornamentis excultum, lecticaque vectum, & circa conuentus, mercatusq; Graciæ, ac mox Romæ circa sigillaria comitatus est, identidem exosculans.* Habet etiam Iuuen.satyr.2.

Quadrigenta dedit Graccus sestertia, dotem Cornicini.

Et infra.

Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir.

Plura aggerit in eadem satyra.

Quæ causa officij: quid quæris? nubis amicus.

14 Non autem maioris erit negotij secundi argumenti refutatio. Posita enim in lege frequentioris vsus verba, eam restringere nequaquam solent, quin ad casum minus frequenter extendantur; vt multis adductis probat Tiraq. de retract. lignag.

lignag §.2.glos.vnica, nu.4.& sequentibus. In specie Emanuel Rod.d.tom.2.art.3.in fin. Deciani autem ad confirmationem respondetur, inter vtrumque casum magnā reperiri differentiam, iuxta ea, quæ tradit Sanchez lib.7.de matrim.disp. 12.nu.25. Maximè cum sint nō contemnendi auctores, qui cōtrariam opinionem verissimam asserunt, Bald.in l.vnica, nu.25. C.de raptu virg. Tiraq.vbi proximè nu.4.& 9. Gomez in reg. de infirmis resignantibus, q.6. §.Sed his non obstantibus; Gomez in l.80.Tauri, nu.37. Henriq.lib.12. de matrim.c.14.nu. 4. Decian. sibi contrarius d.lib. 8.c.13.nu.28. Et facit optimè text.in l.& cum, ff.ad legem Iuliam de vi publica.

15 Vltimū tandem diluimus argumentum, asserentes crimē hoc tale, tum ex communi iure pertinere ad Inquisitores ex dictis in q.2. Tum etiam ex privilegio iuxta tradita in 1.ac 2. fundamentis, exque ad primum argumentum responsione; prçterea ex consuetudine, iuxta Salzedi, & Emanuelis Roderici de ipsa supra citatis locis testimonia.

16 *De nefando crimine,*[a] de pęnis sodomitarū, & de horrēdo hoc crimine, vltra clasicos, multa tradunt Azeued. l.1.tit. 21.à nu.1.lib.8.recopilat. Menoch. casu 286. Decian. cons. 83. vol.1. Caball.1.tom. resolution criminal. casu 16. Farinac. tom.4. q.143. à nu.73. & q.148. Ludou.de Sotomayor, 1.ad Timoth.epistola 1.verbo, masculorum cōcubitores. Petr. Mathe.in const.27. Pij Quinti. Cantera in quæst. crimin. c.de sodomia. Cebal.communium, q.247. nu.6. Marta de iurisdictione 2.part. cap.15. Cened. collect. 130. ad decretales. Circa verò clericos huius criminis reos latissimè Garc. de beneficijs, 2.tom.part.11.cap.10. nu.191. Farin.q.148.à nu.28. Soarez de censuris, disput.31. sect.4.à nu.17. Marta d.2.part. c.16 & passim alij: ad huius criminis detestationem nonnulla silentio prçteriri nequeunt.

17 Auctorem huius nefandę libidinis Orpheum Thracē referūt ex Ouid. 10. Metamor.

Ille etiam Thracum populis fuit auctor: amorem
In teneros transferre mares, citraque iuuentam,
Aetatis breue ver, et primos carpere flores.

18 Ve-

18 Verius tamen est ante diluuium inualuisse, ex Villadiego num. 1. in l. 5. tit. 5. lib. 3. fori. Vltra varias pęnas, quibus prędicatores animaduertebantur, ignis pęna vindicandū hoc crimen statuere Cæsares in l. omnes, C. Theodosian. de adulter. addidit & Iustinian. Zonara auctore, virilium amputationem, quam pęnam innouarūt Egica, & Reccindus Gothorum Reges in l. 5. & 6. tit. 5. lib. 3. del fuero juzgo, vbi Villadiego num. 3. Iustinianę constitutionis non meminit, leues pęnæ si cum delicti magnitudine comparētur, ex Brison. ad l. Iuliā, de adulter. q. 1. Nam, vt cętera omittam, grauius hęresi tradit Petrus Mathe. constit. 27. Pij Quinti.

19 Sertorius Romani Imperij terror, adeo vitiū hoc abhorruit, vt propter nimis infamem vnius militis libidinem, vniuersam cohortem, quia istius argumento necesse esset, & deteriores alios continere, vltore gladio deleuerit, referente Appiano lib. 1. bellorum ciuilium.

20 Vnde si talis delinquens punitus, & morte multatus, vitę redderetur, iterum morti tradendus esset, vt impurum spiritum renascens, pęna torqueret, si Lucæ de Pēna credendum sit in l. siue ex prætoriano, col. 3. ad medium, vers. quinimo si sodomita, C. de exactoribus, lib. 12. prout ad criminis grauitatem refert Cabal. 2. tom. cent. 3. casu 257. num. fin.

21 Hoc per hyperbolem intelligatur propter criminis immanitatem, quandoquidem ex resurrectionis miraculo, innocentia potius, quā culpa deduci posset. Cum & viros etiam nefando scelere inuolutos, & igni addictos, beatitudinem miraculosè consequutos fuisse cōstat; refertur enim in vita B. Ioannę, cap. 14. (quam singulariter, vt assolet, conscripsit P. Antonius de Daza ex Seraphica familia, & Prouincia sanctę Cōceptionis Custos, Ordinisque Secretarius, vir in quo an nobilitatem cū summa animi summissione coniunctam, an potius morum integritatem cū vario scientiarum studio connexam admireris, apud ęquos virtutum, & litterarū arbitros dubitari potest) quod vidit animam cuiusdā rei ob nefandum combusti à rogo in cęlos ascendisse. Narrat etiā Fr. Franciscus Diago in historia Prouincię Aragonię Ordinis Prędicatorum, lib. 2. c. 60. quod

cum

cum duo de nefando conuicti, ad ignem ducerentur, Sanctus Vincentius Ferrer à iustitię ministris impetrauit, vt punitionē tantisper differrēt, iussit autem vir Sanctus, vt delinquētes operirentur, ne circūstantibus horrorem incuterent, ipsiue, & alij animum à prædicantis discursu auerterent, qui totus ad sceleris immanis detestationem sermonem conuertit, quo finito, ministris annuit, vt munus suum exequerentur. At remotis stragulis, non homines, non corpora, sed cineres apparuere, tanta enim contritio ex prędicationis vi, & sancti viri meritis reos criminis inflammauit, vt alia pęna non indigerent, forsitanq; illinc cęlestem ad patriā sine purgatorio igne euolarunt animę. Caue tamen, ne ex his specialibus priuilegijs peccandi ansam, pœnitentięve protelandę occasionem aucuperis.

22 Hodie in Hispania ignis pœna viget, vt constat ex l. 1. tit. 21. lib. 8. recopilat. vbi Azeued. Villadiego l. 5. tit. 5. lib. 3. nu. 3. vbi de praxi testatur del fuero juzgo, & in Lusitania Ordinat. lib. 5. tit. 13. in princ. vbi additionator Eman. Barbosa.

23 Quę Regia cōstitutio ad eliminandū à repub. scelus hoc, eum qui manifestauerit, pręmio inuitat, ita vt si crimen probetur cōtra delatum in carcerem detrusum, deferens dimidiā obtineat partem bonorū confiscatorum, vel ęstimationem illius prout elegerit, ne vnquam delatio detegatur, quod si reū delatum bonis carere constet, ex ęrario regio centum aureos in secreto cōsequetur, ita disponit in §. 4. tacentem verò bonis, & exilio multat in §. 5. & §. pen. testes duos singulares admittit, de quo vide q. 22. nu. 27. ad fin. Complici verò detegenti veniam, & securitatem concedit. Quo casu an socius deferens sit testis contra socium, vide infra q. 23. nu. 17.

24 Qui autem stare possit, vt diaboli sint succubi, & incubi in coitu contra naturam, & tamen ab hoc aufugiāt scelere, videndus Fr. Barthol. Spineus apolog. 2. in Ponzinib. de Lamijs, cap. 2. secūdum quem excitant ad illud, tempore tamen, quo committitur, aufugiāt propter suę naturę nobilitatem, quod si perpetrari nequeat sine ipsorum concursu, tunc peccatū proprię nobilitati, & naturę

prę-

prçferunt. Multa de incubis,& succubis dæmonibus Martin. Delrio de magia lib.2.q.15.Incubos autem, & succubos dçmones negare impudentię tribuit D.Auguſt.lib.15.de Ciuitate Dei, c.23.Suar.de religione, com.1.lib.2. de ſuperſtitione, c.14.nu.8.

25 *Excuſantur*, [b] Adde Emanuel Barboſ.& ab eo relati ad Ordinat. lib. 5.tit. 18.§.3. nu.2.An autem minor ætas excuſet à pœna ordinaria, Farin. q.92.à nu.87.circa vero materiam l.1. C.de raptu virginum, vide Auguſt. Barboſa ad Trid. ſeſſ.24. de reform. cap. 6. fol. 97.& eius pater Eman.Barboſ. d.§.3.nu.1.vbi infinitos refert.

26 Ibi: *Aſſentit*, [c] Adde Quaranta verbo Cōfeſſor, verſ. ampliatur, fol.199.de hac quęſtione iam nulla lis eſt.Nā Sanctiſſimus Paulus Quintus 29. Nouembris anno 1612.decreuit, ſeu declarauit breui noſtro comprehendi etiam ſolicitātes mares. Ita Cardinal. Millinus reſcripſit anno 1613. 28. Februarij ad Inquiſitorem Luſitanię generalem Epiſcopū Eluēſem Dom.Petrum de Caſtillo.

27 *Ad l.cum vir*, [d] vltra relatos nu. 16. adde Cantera in quęſtionibus criminalibus,cap. de ſodomia,num.68. Ceuallos communium, q.247.nu.6. nec pęnas euitabit, qui in volētem nefandum ſcelus committat, vt in Cornelij crimine tradit Valer.lib.6.cap.1.

28 Ibi: *Dotes conſignari*, [e] Concinit Martial. lib. 12. epigram.42.

Barbatus rigido nupſit Calliſtratus Afro
Hac, qua lege viro nubere virgo ſolet.
Præluxere faces, velarunt flammea vultus,
Nec tua defuerunt verba Thalaſſe tibi,
Dos etiam dicta eſt. Non dum tibi Roma videtur
Hoc ſatis? ſpectas nunquid & vt pariat?

29 Illud notandum, quòd quamuis nonnulli huic vitio vehementer indulgerent, adeo tamen barbarum, & ferinum omnibus viſum fuit, vt ipſimet pędicatores illud legibus damnarent, vt in Auguſto cernere licet, cuius ſecretiorem cœnam explicare in animo non eſt, ſcelus tamen ipſum grauibus prohibuit pœnis. Prout ludit, & aſſentādi ergo cecinit Martial. lib.6.epigram.

Luſus

Lusus erat sacræ connubia fallere tedæ,
Lusus, & immeritos execuisse mares.
Vtraque tu prohibes Cæsar, populisque futuris
Succurris, nasci quos sine fraude iubes.
Nec spado iam, nec mœchus erit te Præside quisquam.
At prius, ò mores, & spado, mœchus erat.

Tanti .n. pudicitia æstimata est, vt institores libidinis, seueros eius vindices euasisse animaduertamus, Valer.lib.6.c.1.S.6.

SVMMARIVM.

Verba

QVAESTIO VII.

VTRVM CONFESSARIVS IN CONFESSIONIS actu pęnitentis faciem laudando à pulchritudine, venustate, gestu, libidinosi animi veluti signa ostendens ad alliciendam fœminam, omissis verbis expressioribus, incidat in pœnas Bullæ.

1 DVo cõtinet hęc quæstio ambiguũ alterũ, certum. Supponit intentionem certam, verba dubia, & quæ in varios sensus torqueri possunt. De animo Deus solus iudex, capit. erubescant in fin. 32. distin. Agendũ igitur de verbis, quæ ad vtrumque nobis præbent latam viam, glos. in l. 1. C. vsufruct. & ibi Doctores, cui consonat illud Bald. in l. scire, nu. 5. ff. de legibus, dum ait, illud multiplicer exponi, cuius nescitur veritas.

2 Pro parte negatiua facit in primis, verba Bullæ restringenda solum ad illos confessarios, pęnitentes ad actus turpes solicitantes, quod cum poenale sit, proprium casum excedere non debet, vt sæpissimè dictum est, ac probat caput poenitentià dist. 1. Atque prætereà asseri non potest, *laudare*, a idẽ esse: ac prouocare ad turpitudinem. Imò credere dignũ est, confessorum alloquia foeminarum pulchritudinem commendantia illuc tendere, vt ipsæ à pulchra facie causam habeant desiderandæ virtutis, & spiritualis decoris. Atque confirmatur, quia sacerdotum foeminas

minas basiandi actus non sumi solet in malam partem, vt notatur in cap. absit 11. quæst. 3. vbi gl. verb. *Sinistrum*, affirmat, clericum amplexum foeminam debere interpretari, eam benedicendi causa, fecisse, quam Cæsar Lucianus sequitur inter cõs. Farinac. conf. 25. nu. 46. lib. 1.

3 Facit secundò, pro eadem parte infame nomen, quod reus adquirit ex comprehensione facta Inquisitorum iussu, poena prętèrea, & carceris angustiæ. Quę omnia, quoad fieri possit: restringenda sunt iuxtà regul. iuris l. interpretatione, ff. de pœnis. Neque fas est, vt tã leuis causa tot pariat nocumẽta, infamiam, pœnam; fidelium scandalum hæreticorum gloriam. Atquè deinde si ex qualibet vel leuissimà causa comprehenderentur confessarij, fugerent vel boni à confessionibus audiendis, in animas retardantes zelum, quibus frigescit charitas, decrescit Dei timor, maritis, & patribus datur occasio, vt vxores, & filias auferant à salutiferi Sacramenti frequentia.

4 Facit tertiò minus malum in dubio præsumendum; regul. in obscuris, de regul. iuris in 6. c. estote misericordes, eod. tit. in antiquis. Etsi ergo verba illa & in bonum, & in malum sensum adduci possint; de malo dũ non constat, bonus præsumendus est, l. meritò, ff. pro socio, cap. cum dilecti, vbi glos. verb. valeant, de accusat. l. proximè, ibi. *In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minus iustius, quam tutius*, ff. de his, quę in testamento. Stat etiam ab hac opinione, quod in reuerendo illo Sacramentali loco, cui Deus assidet iudex, & testis, omnia intelligi debent iuxta sanam doctrinam, quæ, dum de alia non constat, præsumenda est cap. si forte, vbi glos. verb. scientia de ele. in 6. prędictum roborat, quia verba, quę in hęreticum, & catholicum sensum afferri possunt, in catholicum potiùs, quam in hæreticum afferenda sunt: Resoluit Rojas 1. p. de hæreticis, nu. 366. qui ibi multos citat. Et cõfirmatur ex magni Gregorij sententia dicẽtis, *Graue satis esse, & indecens in re dubià certam dari sententiam*. Refertur in cap. graue 11. q. 3. Faciunt cap. quamuis, & cap. non solùm eadem causa, & quæstione.

5 Tandem si ambigua verba

ba in quæstione, in qua sumus, essent accipienda in prauum sensum, nec bona dicere auderent confessarij, & necessaria; quia bonorum est, culpam timere, vbi culpæ ne vestigium quidem apparet cap. 2. de obseruat. ieiun. Aeque igitur timerent pænitentis inscitiam, intortam mentẽ, mali animi aliquid. Quæ omnia vergerent in animarum perniciem: debitum enim consilium pœnitenti non daretur, officio suo deesset confessarius.

6 Affirmatiuam verò partẽ primò roborare videntur rationes, & causæ, quibus ductus Sũmus Pontifex cognitionem de hoc crimine tradidit Inquisitoribus, quæ fuisse videntur, vt nimirùm Sacramentum dignissimè coleretur, mali sacerdotes metu saltem pœnæ ab huiusmodi peccatis cohiberentur, atquè vtriusque sexus Christicolæ confidentiùs accederent. Quæ probant Bullæ verba ad medium, ibi: *In diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi Fidelium, scãdalum non modicum*. Qui verò in confessionis actu verba fundit, imò perdit garriendo, fœminam à pulchritudine laudãdo, Pontificis animum nihili facit prædicta iubentis maximà iniurià polluit Sacramentum, qui ipso abutitur, & legis pœnam subterfugere nititur hac verborum circuitione, & ambage cõtra l. nõ dubium, C. de legibus, cum vulgaribus.

7 Secundò tali tempore, tali loco, apertis Sacramenti fontibus, vbi velata reuelantur, mors atteritur, reparatur vita, sanctis monitis vtendum est, veris, & seueris consilijs, abiectà omni verborum leuitate, & lasciuià. At illud, de quo quæstio est, extra rem tendit, & vt plurimum, ad libidinem, saltẽq; scãdalum parit, falsi imaginem habet, quod à verosimili longè abest l. non est verosimile ff. quod metus causa.

8 Tertiò, Bullę pœnà ligatur, qui in confessione nutibus, & amatorijs signis b pœnitentem pellicit ad turpes actus, opinatur Paramus de Inquisitorum origine q. 10. num. 116. & nu. 118. Nosque diximus diffusius q. 1. *Nutus vero*, c & obscuriora signa plusquam verba sunt, quę suam habent significationem, iuxta quam intentionem interpretabimur, cap. intelligentia de verborum, cap.

ex literis in 1. de sponsalibus.

9 Quartò, qui rei illicitę operam dat, nō excusatur à culpa, atque in illum mala est pręsumptio cap. lator, cap. suscepimus, c. Ioannes cum aliis de homicidio. Quamuis autem licita, imò necessaria sit confessio ad animarum salutem, ea tamen blāditiæ eo modo dictæ illicitę habentur, quibus facillimè fœminę seducuntur, irritantur ad libidinem. Quę omnia ex se periculosa sunt per circumstantias, atquè vt talia, fugienda, ne frustratorium reddatur Pontificis intentum; confessariusque se contineat ab experiendo, & tētando fœmineam infirmitatem huiusmodi blanditiis, & irritationibus; maximè cum in concernentibus animam factum dubium in deteriorem partem sumatur, vt apparet ex cap. ad audientiam, cap. significasti in 2. de homicidio, cap. Iuuenis de sponsalibus.

10 Ex his manat dubium, pro quo tria pręnotanda, intentum, & Pontificis mens, Bullę verba, iuris regulę. De mente primò, & causa qua motus Sūmus Pontifex Inquisitoribus cognitionem commisit de peccantibus in Bullam, supradictū est arg. 1. pro affirmatiua parte, quę satis erunt breuitatis ergò.

11 Secundò verba Bullę, quę ad materiam facere videntur, hęc sunt: *In sacramentali cōfessione abutātur, & ibi ad actus inhonestos*, & ibi *prouocare tentando*. Panor. cap. 2. de conuersione infideliū, asserit abusum dici, quando quis abutitur re aliqua contra suam naturam, ita abusum esse iuxtà grecam vocem, cum per licentiam re aliqna male vtimur. Actus deinde eandem, quam finis, malitiā habet. Vnde, si detur inhonestus finis, dabitur, & inhonestus actus c. cum minister 23. q. 5. Tentatio dictum, vel factum est ad faciendam de aliquo experientiam. Cum enim volentes quicquid alicuius exploratum habere, siue patiētiam, siue potentiam, loquimur, vel aliquid facimus, quo tentati appareat effectus, ipsum tentare dicimur; tradit Toletus in sum. lib. 4. c. 19. nu. 1. Superest tertiò, vt per iuris regulas Inquisitionem faciamus, in cuius enodationem ita considerari oportet, Bullam primò pœnā continere, quę restringi debet, ac simul fauorem Fidei, qui non item, imò extendi licet. Collige ex illis verbis,

ibi: *Tam super præmissis, quam super Fide Catholica, & quod de ea sentiant diligenter inquiras.*

12 De extensione pœnalis legis varię quodammodo sunt Doctorum opiniones, ex quibus, & ex multis in pręteritas quęstiones citatis, tres colligũtur communes. Est prima, nullam in pœnalibus admttti extẽtionem, sic voluit glos. pen. in cap. non dubium, de sententia excommunicatio. Alteraque est, pœnalem legem sancitam in animæ fauorem extendi, sicuti fauorabilem, quam procedere aiunt in his terminis, c. si quis suadente. Erit tertia, [d] pœnalem legem factam in publicã salutem, & vtilitatem, vti fauorabilem, extendendam omnino ita Bart. in l. quemadmodũ, nu. 4. C. de agricol. lib. 11. commendat, & singulare dicit Ias. in l. quod Seruius, nu. 2. ff. conditione causa data.

13 Quibus pręnotatis, ne dubium differatur, restat, vt hęc sit solutio. Atque equidem fateor, rem dubitatissimam esse, consultosque viros doctos variè respondere. Ego autem rem integram verisimilibus coniecturis inuestigandam censeo, considerata confessoris, & delatricis foeminæ qualitate, vt in vtroque foro, & de re tam graui rectissime fiat iudicium. Interimquè adhærens alienæ, & magis communi menti quæstionem opinor soluendam iuxtà argumenta pro parte affirmatiua, ad verbum ex præmissis confirmata, quę obiter tetigimus in Bullæ explicatione. E quibus colliges, sacerdotes poenitentes prouocãtes eo modo in Bullam ire, colligarique eius poenis. Primò, quia hanc fuisse Pontificis mentem apparet: re deinde abutitur contra naturam suam, prętereà ex fine actus rectę rationi contrarij: tandem quia tentat foeminam in peccatum pelliciẽdi animo.

14 Difficultati autem, quam opponit poenalis lex, sic respõsum dari potest: extentionem non hìc, sed comprehensionem dari, præterea fidei fauorẽ præualere: summa est ratio, quæ prò religione facit. Iuuat fieri extentionem pro animarum fauore in l. poenali, glos. verb. *alios* [e] in cap. sciant cuncti de electione in 6. ratio consonat cap. solitæ de maioritate, & obedientia.

15 Atque pluribus confirmatur opinio. Quem enim pręterit,

terit, si huiusmodi laudes, & blãditias impune abire permittere tur, occasionem dari malis sacerdotibus abutendi Sacramẽtis in Dei calumniam, animarũ perditionem, fidelium non mediocre scandalum? Posse deinde vitari Bullę poenas, frustrari Põtificis intentum cum cautela, quę alioqui facile reparari non posset contra sententiam glos. cap. 1. verb. *adimetur*, de vsuris lib. 6.

16 Nec prętermittenda est ratio ad confirmationem faciẽs prędictæ sententię: nam qui capti libidine libidinem poenitẽtibus suadere conantur, pręsumendum est hos tales hoc verborum lenocinio, his irritamentis poenitentes primò tentare, posteà audere, ac velle turpem exercere actum. Itaque tentãt, audent; volunt. Et si autem ex Aristo. lib. Etic. intemperantià destruatur prudentia: Inquit enim, libidinem maximam esse intemperantiam; poenę tamen metus, dubium de tertij consensu confessorem continet, fræna cum facit, licet prouenientia ex passione aliqua difficile celari, & contineri possint.

17 Ad contraria respondẽt supra dicta. Atque ad primum responsio est ex secundo fundamento, quo probamus illa supposita lenocinia verborum esse merè solicitationes. Ad illud pręterea, poenalem legem proprium casum non excedere, est etiam responsio ex prima opinionis huius corroboratione. Ad vltimum tandem, quo supponitur, confessarium foeminã poenitentem ad spiritualia cõducere pulchritudinis exẽplo, sic responderi potest, eum, qui syncero animo sic foemineas dotes commendat, longe dissimiliora verba proloqui, syncera, sana, nihil olentia libidinis, quę nec erunt qualia proposuimus in quæstione, nec qualia expo suimus in argumentis.

18 Ad confirmationem responsio est; quia etsi deosculari, & amplecti in bonam, & in malam partem adduci possit. Ex quo tamen à communibus accidentibus, & ex communi vsu ad libidinis actũ referatur, & impudicitię, de impudico osculo, & lege nullo modo permisso intelligi debet. Propterea prædictam glos. in d. c. absit 11. q. 3. increpat, ac abijcit Menoc. de præsumptio. lib. 5. præsumptione 2. nu. 59. & 60. Angel. de maleficijs, verbo. *Che hai adul-*

adulterato la mia donna, col. 4. num. 18. ac ante illos Abbas in cap. 1. de clericis non residentibus nu. 7. Iuuat, quod aliquādo lex solàm confabulationem interpretetur in deteriorē partem, vt adnotauit pręcitata gl. allegans cap. ne aliqua 27. q. 1. Atque colligitur ex c. pernicio sam in fin. 18. q. 2. & ex c. clericus cum multis ibidem 81. dist.

19 Ad secundum, quod licet infame nomen, & cętera grauia sint, Sacramenti tamen abusum, & peccatorum onus, quo poenitentes laborant, grauiora esse. Vide denique oppositum pro parte contraria fidelium scandalum, oppositam hęreticorum gloriam, &c. stare potiùs hęc omnia à parte affirmatiua.

20 Ad tertium negari dubium, quod si detur, detur solutio ex dictis in prima confirmatione.

21 Quartum soluit solutio, bonos meliores reddi, & cautiores, effręnes frenatiores, ac minus audaces.

20 Ibi: *Laudare*, a cum in præsentiarum illustrissimus auctor agat de signis, & nutibus ad solicitationem pręsumendā. Illud meminisse oportet, quod aduertimus supra quęs. 5. n. 21. sufficere signa remota ad solicitationis pręsumptionem.

21 Vnde ne ex his paruis scintillis ad magnum perueniatur incendium; qui infirmus fuerit, ne pręceps fęminarum confessiones accipiat, ne forte dum fragiles foeminas audit, halitu pestilenti inficiatur, tentatione que victus solicitet; non igitur eas inspiciat Henriquez lib. 3. de poenit. cap. 17. §. 4. pręseferat vultus serenitatem, & grauitatem paternam, omni familiaritate, & mutuo aspectu vitato, Salas 1. 2. q. 47. tract. 13. disput. 6. sect. 17. num. 104. to. 2. audiat in locis publicis coram alijs Lucius in summa, cap. 24. nū. 11. quod statuerat Gregor. XIII. referentibus Michaele de Auinon. de vnitate ouilis, c. 29. nu. 14. Cened. ad sext. collect. 11. nu. 5.

22 Ideoq; iure optimo statutum est à Barbastensi Episcopo in Synodo Dioecesana in Regno Aragonię anno 1586. Ne mulierum cōfessiones absq; vrgenti necessitate audiri possint in Ecclesijs ante solis ortū, vel post illius occasum, prout refert Cened. num. 6. vbi proximè, idem antea constitutum ex-

extat in Concil. Prouinciali Mediolanensi,1.p.f.11.col.1.

23 Ob eandemque causam in Iesus Societate decretũ est, ne confessarius,qui in foeminæ domum ad excipiendam confessionem vocatur,à socio discedat,quod si necessitas,negligẽtia,aut casus effecerit,vt socius socium ægrotantis fęminæ peccata excipientem videre non posit, tunc non ipse confessarius,sed diuersus in eandem redeat domum ; sic & Mediolanensi Diui Borromei constitutione Actor. par. 4. sub titulo de visitatione, & cura infirmorum, in princip.fol.535.decernitur.

24 Vt quando parochus ad ęgrotas accedit foeminas, sibi comitem adiungere curet virũ, vel Ecclesiasticum, vel laicum sanctæ Charitatis operibus deditum, & omninò nunquam erit in cubiculo solus,& cum necesse fuerit ob poenitentię Sacramentum ministrandum,patenti ostio id pręstabit:ita optima,& imitanda constitutio.

25 Imo & ante,post ve confessionem exceptam ne verba officiosa impendat, seu perdat potius, Lucius in summa c.24. num. 10.

26 His obseruatis in re seria, & tanti momenti prudens confessor labandi occasionem euitabit,ne forte fędetur, dum aliorũ pedes lauat, sed memor continentię,quam voto solemni in susceptione sacri ordinis promisit,se linteo cilicino præmuniat,sic Ioan.XIII.in exemplum Christus Dominus linteo se præcinxit, vt Apostolorum pedes lauaret, prout aduertit Henriquez lib. 3. de pœnit. c. 17.S.4.lit.L. Adde Illustrissimũ Cardinalem D. Balthasarem Moscoso de Sãdoual Episcop. Giennensem en la instruction de Curas cap. 17. §. 5. qui nos citat.

27 *Nutibus, & signis*, b tribus modis solicitatio fieri potest verbis,nutibus,& tactibus, vt colligitur ex traditis per illustrissimum auctorem in præsenti,& q.1.nu.14.post Param. de origine inquisit. lib.3. c.10. nu.116.& 118.In pręsenti quęstione de nutibus, & signis agit, quæ & tactum comprehendunt, & tam in nutibus, quàm in tactibus eadem militat doctrina.

28 Licet enim vtraque, vel ex materiæ paruitate,vel ex ioco non sint mortalia,veluti ma

num

num fœminæ, pedem, vel brachium premere, vellicare, digitos intorquere, tangere mammillas, & similia, dummodo absit finis mortalis, vel pollutionis periculum, vt explicant Nauarr. cap. 14. num. 31. Sanchez lib. 9. de matrim. disputatio. 46 nu. 16. Salas 1. 2. q. 74. tract. 3. disput. 6. sect. 20. num. 146. & sect. 21. nu. 149.

29 Sic & secluso periculo proprio, vel alieno, & praua intentione luxuriæ, non erit mortale dicere verba amatoria, *requiebros*, ex ioco, scurrilitate, vel vanitate ad conciliandam gratiam, beneuolentiam, seu amorem nõ turpem ex Nauar. cap. 14. nu. 31. alias 42. Sanchez supra nu. 36. & 37. Salas sec. 24 nu. 163. dicto loco.

30 Quia actus à fine potius & intentione, quam à facto ipso malitiam, & speciem formaliter accipiunt, cap. cum voluntate 54. de sentent. excommunicat. D. Thom. 1. 2. q. 1. art. 3. & post Arist. q. 18. art. 6.

31 Attamen in foro externo ad incurrendam pœnam, damnandamque personã præsumuntur peccata mortalia, vt bene aduertit Salas d. sect. 20. nu. 144. præcipue si adsit scandalum, vt post alios Sanchez lib. 9. disput. 46. num. 35. Salas tractat. 13. disput. 6. sect. 24. num. 163.

32 Quę enim delinquũtur, atrocitatem ex loco, tempore, causa, persona, & qualitate recipiunt, & ideo exempli gratia, quę in pagano aut nulla, aut leuis fuerit culpa, in milite grauis & dãnanda erit, ex Petr. Aero. lib. 2. decretorum, ti. de re mili. cap. 27.

33 Sic quę aliàs venialia erunt, iocumque, vel leuitatem præseferent, tempore tamen Sacramenti administrandi exercita erunt mortalia, & damnanda.

34 Sic ex Dinarcho contra Demosthenem constat Themistium Aphidnęum, quod initiis Eleusiniis Rhodiam citharistriam violasset, Athenis capite mulctatum.

35 Illud Religionis, sacrarumque rerum commendationem, & reuerentiam admonet, & cum admiratione excitat, vt P. Coelius, M. Cornelius, M. Cethegus, & C. Claudius, quia exta parum curiose deorum aris admouerant, Flaminio abire iussi, & coacti sint, ex Valer. lib. 1. c. 1. §. 4. adeo Religionis ob-

seruantissima fuit antiquitas et Ethnica.

36 Quid ergo si nō parum curiose, sed iniuriose, & scurriliter sacrosancta Sacramenta, diuinaque pharmaca flamines non Ethnici, sed Catholici tractauerint. Si enim auertere homines à sacrificio peccatum magnum est 1. Reg.cap.2. ibi: *Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines à sacrificio Dñi*, grauius scelus erit detrahere à confessionis Sacramento. Non enim sufficit Sacramenta ministrare sancta, sed necesse est, vt sancte ministrentur, ex Tridentin.sess.24.cap.1. de reformatio.matrim.ibi: *Rem esse sanctā, & sancte tractandā*, Deuter. 16. *Iuste, quod iustum est, persequere*. Deus enim magis aduerbia, quam verba remunerat, glos. verbo qualitas in c.1.de collus.detegend. Aegid. lib.1. de regimine Princip. c.5.

37 Recedat igitur stultiloquium ex D.Paul.Ephe.5. Prębent enim verba ad res ipsas ingressum ex D. Athan.d.cap. 5. ad Ephes. Vnde confessarius, qui tali loco, & tempore lutum, scurrilitatē, impudicos gestus, aut tactus puro fonti admiscere tentauerit, dignas dabit pœnas breui comprehensas.

38 *Nutus vero, & obscuriora signa plusquam verba sunt.* c Licet enim in cupidinis foro primum locum, verba habeant Ouid.lib.1.de arte amandi.

Nihil opus est digitus, per quos arcana loquaris.

Nec tibi per nutus accipienda nota est.

Si tamen tempus, aut locus expressiora verba non admittant, ad signa & nutus recurrēdum ex eodem Ouid. ibidem.

Illam respicias, illam mirere licebit.

Multa supercilio, multa loquare notis.

Cuius meminit Paramus lib. 3.de origine Inquisit. quæst.10 num. 118.

39 Imo silentis obtutus, & lachrymæ nonnunquam maiorem habent vim, quam verba Ouid.lib.3. de ponto eleg.1.ad vxorem.

Tum lachrymis demenda mora est, submissaque terra
Ad non mortales brachia tende pedes.
Tu pete nil aliud, nisi sæuo, vt ab hoste recedam.
Hostem fortunam sit satis esse mihi.

Plura

Plura quidem subeunt, sed tu turbata timore
Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
Suspicor hæc damno tibi non fore: sentiet illa
Te maiestatem pertimuisse suam.
Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit,
Interdum lachrymæ pondera vocis habent.

40 Indeque merito Neapoli parochus, qui inquisitus fuit, quod mulieres tentauerat ad turpia in actu confessionis fuit à cura per annum suspensus, contra quem plures deponebant se fuisse tactu, & signis tentatas; referente Aloysio Riccio par. 3. collect. 599. non maiori pœna punitus fuit, quia negauit in tortura, idem Riccius in praxi fori Ecclesiastici, dec. 369. nu. 1.

41 *Erit tertia*, [d] Azeued. l. 5. tit. 15. lib. 5. nu. 5. recopil.

42 Glos. verb. alios, [e] recepta ex Azeued. l. 5. tit. 15. lib. 5. nu. 4. recopilat. De extensione legis pœnalis multa Suar. de legibus lib. 6. c. 3. cum sequentibus, Salas eodem trac. quæst. 97 tract. 14. disput. 21. sect. 4. & 5. Barbos. l. si constante in princ. à nu. 94. ff. solut. matr. tom. 1.

SVMMARIVM.

Pars affirmatiua proponitur num. 1.
Prouocans ad venerem, & ad alia flagitia æque punitur ex sententia Peñæ nu. 2. & 9.
Pars negatiua suadetur ex bulla restrictione ad carnalia n. 3.
Immundities magis contrariatur Sacramento pœnitentiæ, quam aliud peccatum num. 4. & à num. 10.
Raptor puellæ non ex libidine non punitur raptoris pœnis num. 4.
Statutus quæstionis num. 5.
Resolutio pro negatiua nu. 6.
Solicitans ad diuersa peccata à carne nō incidit in pęnas breuis num. 6.
Solicitans ad mollitiem, vel nefandum incidit in bullam n. 7.
Inhonestum ad quid referatur num. 8.
Fœminæ magnam debent confessarijs reuerentiam, & contra confessarij fœminis nu. 11.
Confessor parturit spiritualiter filias ad munditiam cum illis ser-

seruandam num. 12.
Communicare mox potest pœnitens de hæresi, non vero de peccato carnis nu. 13.
Carnis peccatum est magnæ adhærentiæ, & contagium contrabit num. 14.
Pater filijs furtum, homicidium, & similia suadens non tam directe paternitatem offendit, quantum si carnaliter sese cũ illis immisceat nu. 15.
Confessor, qui in confessione malũ suadet, grauiter est puniendus, & an reddatur suspectus de Fide nu. 16. & 17.

QVAESTIO VIII.

VTRVM INTELLIGATVR CONSTITVTIO IN confessarium mulieres solicitantem à venereis diuersa ad alia peccata.

1 PArs affirmatiua, probari potest, primò, quia constitutionis verba non tantùm astringunt ad venerea, vel ad alia huiusmodi, sed extẽduntur generaliter. Sic, dum factum refert, ait Summus Pontifex; *Ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones, alliciendo, & prouocando, vel allicere, aut prouocare tentando*: mox dũ commissionem facit, sic addit: *contra omnes, & singulos sacerdotes de præmissis quomodolibet diffamatos.* Atqui inhonesti actus non solum inerunt confessario ad fornicationem, sed ad facinora quælibet stimulanti, homicidia, periuria, blasphemias, & similia alia. Quod indicat sermonis proprietas: probant iura aliquot in l. 1. ff. de conditione causa data in l. si possessor 55. ibi; *Inhonestos quæstus*, ff. de petitione hæreditaris l. cum profitearis, ibi: *professionẽ inhonestam*, C. de reuocandis donationibus, atque ex alijs; vnde eruas verbum *Inhonestum*, ad facinora alia retorqueri posse.

2 Probatur deinde, quia si confessarios ad venerea solicitantes in confessione iure suspectos habes de hæresi; & à fortiori habebis suspectiores, qui ad diuersa solicitarint, & nocentiora, vt mulieres nempe manus sibi inferant mortiferas, veneno maritos tollant, parentes vel filios

lios occidant, perpetrent impia, deteſtabilia alia. Quę facta, quã alia, fortiorem inijciunt hęreſis ſuſpicionem. Atque talis opinionis auctor eſt, & doctor eruditiſſimus Pegna ad Directorium Inquiſitorum 2. par. comment. 81. verſ. ille quoque, verba cuius exſcripta reddo: *Ille quoque grauiter peccat, nec leuem contra hit malę credentiæ ſuſpicionem, qui in Sacramento confeſſionis vel ad venerem, vel ad quæque flagitia, ſeu peccata prouocet confitentem, & propterea, iure etiam optimo, iudicio Inquiſitorum ſubiectus eſt.*

3 Contra docuit Petrus Ledeſma in additionibus ad 3. p. q. 56. art. 2. §. & non eſt idem; prout citat, & ſequitur Paramus d. q. 10. num. 121. & 122. Probant primò, quia in conſtitutione Pontificis ſolùm ad carnalia ſolicitatio iure ſubiicitur Inquiſitoribus; atque in delictis non fit extentio cap. in pœnis de regulis iuris lib. 6. l. interpretatione ff. de pęnis. Multa refert idem paramus vbi ſupra, ſatiſq; vulgare eſt.

4 Secundò ſic ducuntur, reperiri in carnis peccato immunditiem quandam huic Sacramẽti vinculo magis contrariãtem. [a] Inuritur enim infamiæ nota taliter peccanti, qui enormibus annumeratur per textum in cap. infamia 3. quæſt. 7. Quod crimẽ veluti Reipublic. pernicioſius multò grauius, quam reliqua, reputari, ac puniri debet, cum mali exempli maximè ſit cap. præcipuè 11. q. 3. l. 3. §. Sed ex ſenatu, ff. ad legem Corneliam de ſicarijs, Menoch. de arbit. caſu 380. nu. 4. Tiraquell. de pœnis, cauſa 44. nu. 53. Quod corroborare poteſt Deciani doctrina in trac. criminali lib. 8. cap. 7 n. 36. qui ait, minimè pœnis puniendum, ſi quis puellam raperet, pręter quam libidinoſa motus alia cauſa, l. 1. C. de raptu virginum.

5 Adductis his pro vtraque parte, illud in primis moneo ad explicationem, non nos in præſenti differere, an valeant attento iure procedere Inquiſitores in confeſſarios in confeſſione prouocantes fœminas ad peccata, *qualibet*, [b] verum an per iuriſdictionem ex vi commiſſionis huius acceptam poſſent, & inquirere de confeſſarijs alia peccata, pręter venerea, fęminis in confefeſſione perſuadere conantibus.

6 Quo ſuppoſito illa mea eſt

est opinio, nihil ex vi commissionis commissa generali facultate (de qua meum iudicium suprà palam feci quæst. 2.) pertinere ad Inquisitores cognitionem de solicitatione facta ad alia criminum genera, quę ab actibus inhonestis, & venereis nõ sint, quia nimia est extentio, quę neque expressè, neque tacitè, neque directè, neque indirectè in constitutionis verbis, & contextu videtur contineri. Sola enim quędam rationis similitudo non sufficiens est, quando diuersitatis ratio multiplex facile considerari potest. Atque sanctę Inquisitionis sanctum decretum à sanctissimo Clemente VIII. pronunciatum huic rei satis lucem dedit. Refert Param. q. 10. fol. 881. ibi: *Solicitantes mulieres pœnitentes ad impudicitiam, & peccata carnis.* Atque ex hoc inferas diuersa à carne crimina prorsus excludi.

7 Illud tamen sine controuersia est, posse Inquisitores in confessores procedere, qui ad nefandam venerem, vel mollitiem feminas solicitarint. Sicut enim de inhonestis actibus Pontificis generalis est sermo; sic sub eadem commissione omnes cõprehenduntur confessores in confessione stimulantes fęminas ad turpes actus, & inhonestos cuiuscumque speciei, & qualitatis, quia sub genere omnes species comprehenduntur, & terminus indefinitè positus in huiusmodi legibus æquiualet vniuersali, seu distributo, vt cõstat; tum quia de vna, quam de alia maior non datur ratio, tum etiam, quia quando lex non distinguit, nec nos etiam distinguemus sine lege alia, vel cogẽte ratione. Ergo conclusio apertissimè est, constitutione hac alligari confessorem ad nefanda solicitantem; est enim sub illo genere obscænissimus, & turpissimus actus. Propterea etsi non exprimerentur verba, ratio tamen, & legis intentio, quæ in vitium fortior est, fortasse sufficeret; vt ex dictis in quæst. 5. clarius apparet.

8 Argumẽtis autem pro affirmatiua parte facilè satisfiet, si dicamus; verbum, *inhonestos* ex frequentiori vsu ad carnalia coarctari, licet ad peccata alia extendi possit l. si cam dies 26. §. si arbiter, vers. sed si ibi, *inhonestum*, & ibi: *veluti lupanar*, ff. receptis arbitris, l. affectiones 5. ibi: *inhonestè circa meretrices*, ff. de donationibus, l. pronunciatum

tum 46. §. mater familias, ibi: *quæ inhonestè vixit*, ff. de verborum significatione, vbi notat Alciatus numero 10. Latiùs Rebuff. colu. 1. facit cap. 1. in fin. ibi: *quam inhonestè multos admittat*, de ijs, qui filios occiderunt.

9 Ad secundùm sic respondeo, commissionis intẽtionem peccatis noluisse occurrere, quę maiorem irreuerentiam exhiberent in poenitentiæ Sacramentum.

Sed ea solùm fuit Pontificis mens, vt irreuerentia, & peccata, quę frequentiùs obuenire solebant, penitus abolerentur, vt vides ex motiuo in constitutione expresso, quo ductus Summus Pontifex sic instituit. Auctoritati etiam Francisci Pegnę sic respondeo; [c] illum nempe loqui non de speciali commissione, sed de Inquisitorum generali illa potestate, qua inquirunt de suspectis. Ob idque sic intelligendum esse iuxta supra dicta in quæst. 2.

10 *Immunditiem quandam huic Sacramenti vinculo magis contrariantem*, [a] Baptis. Corrad. in casibus conscientiæ, casu 151. vers. dicitur, fol. 298. & casu 13. in addit. refert verba Ledesm. ad 3. p. q. 56. art. 2. vbi additio subiungit.

11 Quod vt fœminæ debẽt magnam reuerentiam confessarijs iure diuino, ita ipsi tenentur specialiter cum illis munditiam seruare, & non est idem de alijs peccatis, sicut in peccato immunditiei. Nam in peccato isto est quædam immundities, quę magis cõtrariatur huic vinculo; hæc Corrad.

12 Ego aduerto, quod in hoc Sacramento confessor peccatorem tanquam filium spiritualiter parturire debet, ad Galat. 4. *Filioli, quos iterum parturio*. Si ergo purus, & spiritualis partus in spurcissimum, & carnalem conuertatur, offenditur directè huius lauacri, & generationis puritas, quæ indecentia non tam in reliquis committitur peccatis: nam peccatum impuritatis prę cęteris maximam affinitatem per se cum hęresi habet, ex D. Chrysostomo in illud Apostoli habentem autẽ, *Impossibilę est*, inquit, *Impossibile profectò, si vitam impuram habeas, in Fide non vacillare*, quid ergo si hęc impuritas in purissimo Sacramento exerceatur? augebitur vacillatio. Ac per cõsequens prę sumptio maior ex

hoc,

hoc, quam ex aliis resultabit peccatis.

13 Sic alias post pęnitentiã de peccato etiam hęresis, licet mox communicare, non ita post pœnitentiam de peccato carnis, si credimus D. Ioan. Climac. in Canon. Apostolorum, gradu 15.

14 Peccatum enim hoc est magnæ adhærentię ex D. Gregor. 31. moral. cap. 31. D. Tho. 1. 2. quæst. 75. ar. 5. cætera enim peccata, licet in pęnitentię Sacramento, aut circiter aperiantur, sunt veluti transitoria, & extrinseca, hoc verò ita adhæret, & inescat, vt semel admissũ contagiosam scabiem in magnũ animarum periculum, & damnũ relinquat. Meritò ergo in hoc solo, quia frequentius, & periculosius, & mens, & constitutionis ratio versatur.

15 Sic licet pater cum filiis homicidium, furtum, vel simile communicet scelus, non tãtùm paternitatis, & filiationis vinculum offendit directe, quantum si carnaliter sese cum illis immisceat; eodem modo cætera peccata non opponuntur directe reuerentię Sacramento, & confessori debitæ, nec spirituali generationi, nec speciali prohibitione interdicuntur, vt aliàs aduertit Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 55. nu. 5. ad 4.

16 *Ad peccata quælibet*, [b] licet in confessionis Sacramento prouocans pęnitentem ad diuersa à carnis illecebris scelera, non incidat in nostri breuis pęnas, acriter tamen, & seuerius puniri debet, quam si diuerso loco, & tempore de illis perpatrãdis agat, ex Dionysio de Franciscis conf. 43. num. 7. apud Ziletum, volum. 2. de quo viden. nu. sequent.

17 Ibi: *Hic respondeo*, [c] Hęc Pegnæ sententia dubia videtur, ex resolutis in hac quęstione, forsitan defendi posset, quando confessor solicitat pęnitentem ad eadem peccata, quę confitetur, veluti si sortilegium se fatetur, confessor autem ab eo petat, vt se doceat & similia, tunc enim practicanda videtur Pegnæ opinio, & inter hanc solicitationem, & nostram discrimen erit, quod in hac necesse est occasionem ex peccato confesso accipere, & procedit suspicio de Fide, dum medicus loco medicamenti venenum prębet. In illa verò ad turpia siue confessor ex confessione peccati occasionem aucupetur, siue non,

alias

alias enim amplectenda est sententia, de qua in præced. enim fundamentum namque Pegnę falsum est, non enim non leuis suspicio de Fide, ex ea solicitatione insurgit, vt resoluimus quęst. 2. num. 45.

SVMMARIVM.

Affirmatiua pars num. 1.
Verba scripta frequentioris vsus gratia non mutant in alijs iuris dispositionem, num. 1.
Fœmina solicitans in confessione incidit ex Paramo num. 2. cõtra num. 3.
Differentia inter sacerdotem, & fœminam solicitantes nu. 4.
Resolutio quæst. num. 5.
Confessor solicitatus à fœmina nõ tenetur denunciare fœminam solicitantem nu. 5.
Peccata in confessione commissa sub sigillo continentur nu. 6.
Confessor à fœmina solicitatus, si consentiat an incidat in breue nu. 8. quid si consentiat, ne à fœmina infametur nu. 9. quid si somno sopitam, aut paroxismo, arte, vel morbo comprimat num. 10. quid si morbo comitiali laborãtem comprimat num. 11.

QVAESTIO. IX.

VTRVM IN CONFESSIONE SOLICITATVS A FOEMINA confessarius teneatur de tali hac ad Inquisitores deferre.

1 ET pro parte affirmante ingeri potest aliqua dubitandi ratio; quia superiùs dicebamus nomen aliquo in lege positum ob vsum frequentiorem, non similia, quę rariora sunt, excludere. Sentit glos. in clemen. 1. de rescriptis, verbo *præsidentes*, quam ibi sequuntur Doctores ex Feli. cap. nonne num. 5. vers. fallit 5. de presumptionibus, Costa cap. si pater 1. par. verbo, si absque liberis num. 28. Ex multis celebrem trãdit Velascus tom. 1. cons. 8. nu. 2.

2 Facit deinde, quia solicitans

tans fęmina confessarium ęque Sacramentum lędit,atque confessarius,cum solicitat. Ergo & solicitatrix,& solicitator Inquisitorum iurisdictioni æque subiiciuntur . Hinc libet Paramo opinionem tueri d.q.10. in fin. vers.at ne omnino .

3 Nihilominus tamen esto totus à contrarie opinantibus, qui talis fęminę tale peccatum non nostrę constitutionis esse asserunt.Primò quia in confesso res lex tota directè fertur;quos non solùm nominat frequentioris vsus ratione,vt supponit dubitandi ratio,sed per se tantum de illorum audacia, & iniquitate directè tractat ad illud vergens, vt corrigantur,se recipiāt in meliorem frugem; vt videbis ex toto proęmii contextu atq; ex verbis infrà: *contra omnes,& singulos sacerdotes , tam sæculares , quam quorumuis ordinum, etiam exemptorum* . Atque ibi *sacerdotes*,verbum ponderabis, quod omnino absolutum est . Atqui inter confessarium , & pęnitentem multum interest . Propterea sub confessario non comprehendes pęnitentem , neque sub alterius nomine alterum intelligi fas est. Ergo constitutio solum agit de sacerdotum peccatis,ommissis aliis quorumlibet .

4 Secundò, confirmari videtur hęc opinio multiplici dissimilitudinis, & diuersitatis ratione:tum quia de fęminis illud rarum est, & inauditum,quod in humanis legibus non ita considerari solet: tum quia Sacerdotum peccatum longe grauius, periculosius, nocentiusque est. Pręterea maior è sacerdoribus pollutę doctrinæ oritur suspicio,quos obligat vera,& seuera doctrina , diuinus status,qui fęminis non nunquam propinant mortifera verba , merum venenum suadentes, turpia ipsis licere , contemptis conscientiæ stimulis , vt tandem libidini satisfiat . Quod de fęminis respectu sacerdotum nunquam pręsumi potest.

5 Vnde manifestè infertur conclusio, solicitatum sacerdotem non teneri de fęmina denunciare solicitante; quia neq; hoc pręcipit constitutio, neque Inquisitorum pręceptum constitutionis virtute latum ad hos extenditur.Est enim intelligendum iuxta constitutionis sensū. Pręterea neque cōueniens erat hoc imponi confessariis arctissimo secreti sigilli pręcepto constri-

strictis: quia est si verum habeatur, sigillum hoc per se obligare, vt peccata tantum cęlentur à pœnitente dicta, non autem ea (vt sic dicam) concomitanter in confessione, & sub confessionis velamine commissa.

6 Verumtamen quia redigi in has tales angustias confessarios periculosum esset, securius est absolutè secretum: peccata enim in confessione commissa contineri possunt sub sigillo, veluti sub principali accessorium. At discernere difficile est, quando sigillum in his obliget, vel non obliget. Ergo non verisimile est tale pręceptum imponi sacerdotibus, neque teneri de fœminis solicitantibus denunciare: Atque ita tenendum esse à me rogatus respondit D. Franciscus Suarius.

7 Adductum pro contraria parte primum fundamentum ex nostro primo resolutionem sumit· secundum autem ex secundo.

ANNOTATIO.

8 Quid si confessor à fœmina solicitatus, consentiat, & ad copulam, inhonestosue alios deueniat actus, an habeat locum Breue. Videtur quod sic, vt resoluit Iacob. à Graphis, conf. 7. à nu.8. de pœniten. & remis. vide tamen quæst. 11. nu. 11.

9 Quid similiter si vocatus ad ægrotantis confessionem, ab ipsa solicitetur minas fundente, ni in copula consentiat, se exclamaturam vim ab illo sibi inferri, ad quam infamiam euitandam confessarius in actu venereo consentiat. In quo dubio licèt confessarius, Iosephini exẽpli oblitus, peccet, ex text. in c. sacris, de ijs, quę vi. Non tamen erit locus nostræ constitutioni, ex traditis per Graphis d. conf. 7. num. 1.

10 Quid tandem si confessarius fęminam non solicitet, sed porrecto poculo amatorio in somnum incidat fœmina, quo sopitam illam agnouit? Iacob. à Graphis conf. 17. à nu. 2. de pœniten. & remis. Breui comprehendi sentit. Ego distinguerem: aut enim confessor poculo, vel arte aliâ procurauit, vt fœmina amore ipsius confessarij caperetur, ipsumque solicitauerit, ni consentiat, obseruanda erit cõclusio Illustrissimi Auctoris in pręsenti num. 5. Si consentiat, Recurrẽdum erit ad quęst. 11. Aut somno graui laborantẽ confessoris artificio oppressit in ipso confessionis actu, aut pro-

 xime,

xime, vt supponimus: & in hoc euentu nescio, quo pacto sit locus constitutioni, fœmina namque somno sopita copulam non sentit, vnde delationi locus esse nequit: confessarius verò se ipsũ prodere non tenetur, vt infra quęst. 21. nu. 2. licet si crimen probetur per confessarij confessionem, Breuis pęnas dabit. Quod amplio ad fœminam peccata expiantem, & repente paroxismo correptam confessarii arte, & à confessario compressam, quia in his omnibus datur solicitatio ex parte confessarii, si non verbis, at ipso facto.

11 Vnde contrarium dicerẽ, si morbo comitiali laborantem comprimat: vnde Graphis resolutio indistinctè in nostra specie locum non habet, agit enim casu, quo confessario solicitanti, turpiave exercenti facultas confessiones excipiendi ipso iure adimitur: quę pęna etiam locum obtinet in eo, qui poculum porrexit, aliudve procurauit ad copulam quocunque tẽpore, & loco cum filiabus spiritualibus exercendam.

SVMMARIVM.

Breue in solicitantes non obligat per se ad denunciandũ, nisi ex Inquisitorum praecepto num. 1.

Nullus tenetur ad denunciandũ, nisi probare possit nu. 2. & 8.

Denunciare non tenetur quis, si sit in dubio aliquem esse haereticum, nu. 3. & 9.

Denunciare an teneatur impedimentum matrimonij, qui illud probare nequit, nu. 3. & 9.

Haereticus occultus non tenetur se prodere Inquisitoribus, nu. 4. & 11.

Fœmina solicitata etsi veniat in actum turpem, denunciare tenetur solicitantem, num. 5. 6. & 10.

Manifestare tenetur quis crimen in tertij, & reip. damnum superiori praecipienti, nu. 7.

Clem. 2. de haereticis circa denunciationem, n. 8.

Denunciatio solicitatae contra solicitantẽ an sit iudicialis, diciturque Inquisitoribus tanquã patribus, nu. 12.

Fœmina solicitata denunciare tenetur, etsi solicitationem probare non possit, imo & si certo sciat se solam fuisse

soli-

solicitatam, num. 13.
Denuncians hæreticum, vel de hæresi suspectum, licet non probet, non tenetur talionis pœna, nu. 14.
Denunciator ex consuetudine probare non tenetur, pręcipue si ex officio, aut in bonum publicum denuciet, nisi sint delatores, numer. 15.

QVAESTIO X.

VTRVM SI FOEMINA SOLICITATA VENIAT in actum, teneatur tamen de solicitatore ad Inquisitores referre.

1 PRæit quæstionem admonitio, nullam in hoc decreto fęminis, aut à confessarijs solicitatis personis obligationem imponi de confessoris delicto denunciandi: sed Inquisitoribus solùm facultatem concedi de illis inquirendi, talis peccati turpitudine notatis. Vnde ante factam ab Inquisitoribus Inquisitionem non tenetur denunciare solicitata persona. Ergo Inquisitorum officii erit, quemque denūciandi onere adstringere, vti Castella obtinet. Neque dubium est, quin eadem huius Regni Inquisitoribus sit facultas, ex Decreti, vel ex generalis potestatis vi, qua possunt inquirere de suspectis in Fide, iuxta dicta in 2. & 3 quæst. Atqui tam fęminæ, & alii quicunque scientes de tali hoc crimine quocunque modo tenentur sub excommunicatione adire Inquisitores, reos indicaturi. Quod vides ex excommunicatione supra hanc rem meritissimò lata Maii die 13. anno Domini 1610.

2 Atqui ratio hæc est sciens dubium: ad denūciationem nullus tenetur, quam probare non potest. Docet Rosella. verb. cōfessionis celatio num. 13. in fin. Angel. verb. confessio 8. nu. 22. Henriquez multis aliis citatis lib. 13. cap. 18. nu. 3. & est glos. verb. proferatur in extrauag. 1. de sentent. excommunic. inter communes Clem. 2. de hæreticis vers. quod si taliter, ibi: *vt ea probare valeant*. Consonat text. in c. plerumque 2. quæst. 7. & in cap. placuit 6. quęst. 2.

Quod etiam ad crimen hęresis extendunt post alios Palat. in rep.cap.notab.3.§.26. num.9. Villadiego de hęret. quęst. 10. nu.7.Repert. Inquisit.verb.denunciato, vers. generale, post med.& in crimine lęsę Maiestatis, probat Bald. quem alij sequuntur, vt per Nauarr.in cap. inter verba,conclusione 6. nu. 388 per Menoch. de arbitrar. casu 355.Ergo cum fęmina solicitationem probare non possit, similiter nec de illa denunciare tenebitur.

3 Facit secundò Nauarri doctrina conf.3.de hæreticis,incipit: *dubito*,qui asserit,minime quem teneri ad sanctum Officiũ denunciare, si in dubio sit, aliquem hæreticum esse, vel eum è signis sic suspicans, quod tamen probare non possit. Atque sic confirmatur, quia si matrimonij iudex sub excommunicatione iubeat inter contrahentes obstaculum patefieri, patefacere non tenetur,qui testibus illud probare nequit, vt aliqui habent, quos refert, & supplementum sequitur Gabrielis dis. 28.q.2.artic.3. prout illos refert Sanchez lib. 3. de matrim. disp.13.num.1.Ergo à simili in nostro hoc casu.

4 Facit tertio Diui Chrysostomi illud: *Non tibi dico, vt te prodas*. [a] Refertur in c.quis aliquando post principium,de pęnitentia,dist.1. ex quo text.infert D.Thom.2.2.q.69.artic.1. vt ex illo, atque Soto colligit, & tuetur Rojas de fauore Fidei singul.3.num.35. & docuit Simanc. expressè ante illum de Cathol.cap.42.nu.13. hęreticum occultum se ipsum prodere,& denunciare non teneri. Verumtamen si confessarium mulier deferat Inquisitoribus, forsan sacerdos reus deprehensus inter purganda peccata, ipsam fęminam peccati adiutricem significet: ergo nunquam vllo modo talis fęmina denunciationi obligatur.

5 Dico tamen posse Inquisitores fęminas ad denunciationem obligare, licèt confessorũ libidinẽ adimpleuerint libẽtes, atque sic intelligendum pręceptum, si absolute latum est, & sine restrictione, quia æquum est, & exerceri potest immaculato exercentis honore: fęmina enim sic peccans cum confessario, peccatum suum non aperire tenetur, tacere potest, neque interrogari debet. Quod si autẽ suũ crimen simul patens fecerit impru-

imprudens,ſiue libens dicat,ad interrogata reſpódens: propterea nec punienda,nec infamanda eſt,vt conſtat ex poſito fundamento.

6 Vlteriùs, & ſecundò probatur, quia æqua lex ſemper obligat in conſcientia, quando adimpleri poteſt ſine adimplẽtis incommodo: ſed fœmina celando crimen ſuum (vt ſupra diximus) poteſt ſolicitantem palam facere: ergo ad id faciendũ obligatur. Atque ſic confirmatur, quia ſi ante fœminæ cõſenſum actui turpi,iure poterãt Inquiſitores denunciationẽ ad ſe vocare, poſſunt eodem iure poſt fœminæ conſenſum: ergo à fœminis turpem actũ habentibus cum confeſſarijs,confeſſarios ad Inquiſitores denunciari poſſe clarum eſt.

7 Probatur tertiò, quia tenetur quis ſub mortifera culpa, imò ſub excommunicatione, quæ iam lata eſt, crimen manifeſtare: quia manifeſtare præcipienti ſuperiori crimen alicui tertio damnũ inferens, quilibet obligatur, teſte D.Thoma 2.2. q.70. art.1. ad 2. quem omnes ſequuntur ex Sanch.d.diſp.13. nu.2. in princ. Ergo à fortiori peccatũ aperias bono publico, & toti Reip.damnũ importans, vt docet ibidem idẽ D.Thom. Atque hanc opinionem eſſe tenendam conſultus mihi reſpondit D.Franciſcus Suarius.

8 Huic retentæ opinioni,nõ obſtant in contrariũ ſupra allata. Eſt enim reſponſio ad argumẽtum primum, illud in publica,& iudiciali procedere denũciatione,tendẽs maximè in criminis vindictam,in qua denuncians partem ſe facit,probationem offerens:liceтq; in illa ſubſcriptio talionis pœnæ non requiratur; in cæteris tamẽ accuſationis locũ ſubintrat, de qua agitur in l.ea quidem, C.de accuſat. iuncto cap.2. eodem tit. per quam, vt quis non tenetur ad accuſandum,ſi crimen accuſanti improbabile ſit,ex D.Th. 2.2.q.68. art.1. & ibi Caietan. Sot.de ratione tegendi, mẽb.2. q.5. concl.1. ſic nec ad denunciãdum. Longe aliter eſt in denunciatione, quæ maximè tendit in correctionem, & ſpirituale bonum. [b] Hæc enim Prælato,veluti patri,indiſtinctè faciẽda eſt: quia fieri poteſt, vt eidẽ interroganti peccatũ peccator vel dicat,vel ſuffuſus rubore,legitimè ab eodem monitus emẽdetur.Nec obſtat d.Clemen.2.

de hæret. quæ non agit de denunciatione hæresis, verum de Inquisitoribus in officio delinquentibus, in qua cessant adductæ rationes.

9 Nauarri autem doctrina solubilis est, si tantũ procedere dicatur quãdo quis, crimen suspicans, subodoratur: nõ autem quando certò scit à visu, vel ab alio quolibet corporeo sensu, vel saltem ab aliquo percipit, fide digno. Probat elegãter ipsemet Nauar. dicto conf. 3. nu. 1. Ad confirmationem respondemus, esse verissimàm cõtrariam opinionem, vt per Couar. in 4. Decret. 2. per c. 6. §. 10. nu. 21. Guttier. lib. 1. canonic. cap. 11. nu. 27. Tradit ex multis Sanchez dicta disp. 13. nu. 2. ad fin.

10 Ad argumẽtum tertium respondetur ex nostro primo fundamento, quo supponimus, posse mulierem denunciationẽ facere sine sui nominis iactura, atque si casu de crimine dicat, nullam ex dicto sibi oriri posse obligationem, aut infamiam, neque ab Inquisitoribus ob id puniri posse. Adde in simili Nauarr. consil. 5. de hæret. num. 4. incipit, Est pęnitens.

ANNOTATIO.

11 *Nõ tibi dico, vt te prodas.* [a] Adde Guttier. lib. 1. can. quęst. cap. 11. nu. 40. vide quæ resolui quæst. 21.

12 *Longe aliter est in denunciatione, quæ maximè tendit in correctionẽ, & spirituale bonũ.* [b] Sentit Illustrissimus, quòd hæc denunciatio, qua fęmina solicitata defert confessarium, nõ est iudicialis, nec in criminis vindictã, sed in correctionẽ, & emendã, diciturq; Inquisitoribus tanquam patribus, vt prodesse, nõ nocere possint, indeq; soluit primum argumẽtum, quare in hoc crimine denũciare teneatur fęmina, licèt illud probare nõ possit, cõtra resoluta ab eodẽ nu. 2. Ego verò puto hanc denunciationẽ iudicialem esse, & deferri fidei censoribus, nõ tanquã patribus, qui prodesse, hoc est paternè corrigere, & secretè, sed tanquam iudicibus, qui nocere, hoc est iudicialiter punire debẽt, vt cõstat ex Breui, nosterq; auctor agnoscit q. 24. de quo est text. optimus in c. hoc videtur, 12. q. 5. ibi: *Si indicet talibus, qui magis possunt prodesse, quã obesse, siue ad corrigendum eum, siue ad Deum pro illo placandũ, si & ipse cõfessionis adhibeat disciplinam*, explicãt D. Th. 2. 2. q. 33. art. 8. ad vltim. Nauarr. in c. inter verba,

ba, corol.66.nu.289. hispanè, latinè verò num.386. Guttier. lib.1.can.quæst.cap.11.nu.21. cum sequentibus.

13 Constituo enim, quòd quãquam fœmina illud probare non possit, denunciare tamen tenetur, vt bene cõcludit auctor nu.7. imò etsi fęmina certò sciat se vnicã esse, quæ solicitata fuerit, denunciare tenetur, nõ quia forsitan & aliç quoque solicitatę reperiri, & dari possint, vt putat Lucius in summa summarũ, c.24.nu.10. sed esto illa sola solicitata fuerit, quia in criminibus hæreseos, hæresimq; manifestè sapientibus, tenetur quis reuelare, etsi secreto sibi soli notus sit reus, vt cũ Castro resoluit Auctor infra q.18.nu.13.

14 Quia sufficit si dicat denunciare se zelo Dei, vel timore pęnæ contra non reuelantes cõminatæ, ex directorio Inquis. 3.part. rubr. de secundo modo procedendi in causa Fidei per denunciationẽ, nu.68. in princ. vbi Peña commen.15. vers. his peractis. Farinac. de hæresibus, q.185.nu.71. & ideo nõ sit reus talionis, si non probet, Henriq. in summa post Nauarr. Simanc. & alios libro 5. de pnitentia, c.10.§.11. in fi. Paramo lib.3. de origine Inquisit. q.8.nu.22. Farinac.d.nu.71. nisi de calumnia appareat, ex Paramo nu.23. Farinac.71.

15 Eo maximè, quia de consuetudine denunciator non tenetur probare quod denũciat, vt post Bald. & alios testantur Mascard. conclus.505. num.2. Farinac.d.num.71. Forsitan tamen horum sententia locum habet in eo, qui ex officio, vel non ad interesse, sed in bonum publicũ denunciat, quia is probare non tenetur ex communi, de qua per Farin. 1.tom.q.16. nu.16. cum sequentib. vbi limitat in delatoribus, hoc est, *spias*, per l.cum patronum, §.1. ff. de iurepatr. quia semper probare tenentur, aliàs pęnas dabunt.

SVMMARIVM.

Delinquens non effugit pœnas, si probet se illectum, nu.1.12. & 26.

Solicitari ab alio qui passus est, veniam non meretur, num.2. & 8.

Confessarius solicitatus si consentiat, an hæresis suspitionem incurrat,

currat, num. 3. 5. & 9.

Negatiua pars suadetur, nu. 4.

Solicitatio scandalosa est materia iurisdictionis Inquisitorũ, nu. 4.

Qui casu, non consultò crimen cõmittit, leuiùs punitur, num. 4.

Suspitio hæresis non reperitur in confessario solicitato, si consentiat, nu. 5.

Aborsum procurans, non incurrit pœnas bullæ, si imprudentia aborsui causam det, nu. 6.

Fr. Suarij opinio, nu. 7.

Confessor solicitatus si cõsentiat, an incurrat Breuis pœnas, nu. 7. 12. 15. & 17.

Clem. 1. verb: scienter de consanguinit. nu. 7.

L. qui cum vno, §. qui filium, ff. de re milit. nu. 8.

Sacramenta à parato recipere dupliciter distinguitur, quando sit peccatum, nu. 10. & 17.

Solicitatio si à fœmina, & confessario inuicem fiat, an Breuis locus sit, nu. 11. & à nu. 18.

Sodomitans consentientem, & allicientem punitur, nu. 12.

Pœna solicitanti ad copulam imposita, à fortiori comprehendit copulam consummantem, nu. 13. 17. & 20.

Confessarius audiens turpia, si in pollutionem incidat inuitus, nõ peccat, nec ab opere abstinere debet, nu. 11. meritumque regulariter habet, nu. 14. & 25.

Cõfessarius tenetur fœminam repellere solicitantem, num. 15. & 19.

Solicitatio per oscula, amplexus, vel aliàs sunt præambula ad copulam, nu. 16.

Pudicitia per oscula, tactus, & signa venereorũ læditur, n. 16.

Castitas per copulam læditur, nu. 16.

Breue contra solicitantem, à fortiori cõprehendit consummantem, nu. 16. declaras nu. 24.

Confessarij, & pœnitentis cooperatio æquè offendit Sacramenti puritatem, nu. 18.

Bulla meminit solicitationis ex parte viri ob frequẽtiã, n. 19.

Solicitatio ad turpia regulariter à maribus incipit, nu. 19.

Solicitatio sufficit, licet effectus nõ sequatur, nu. 20.

Confessor si fateatur copulam in actu confessionis, fuisse tamen à fœmina solicitatum, ea contrarium firmante, cui credendum? num. 21. & 25.

Confessio cũ sua qualitate est accipienda, etiã in delictis, saltem ne ordinaria pœna cõfessus puniatur, nu. 22. declaras n. 25.

Confessarius si dicit se solicitatũ,

an

an euadat Breuis pœnas, nu. 23. & nu. 25.
Confessor si solicitatus cõsentiat, non subiacet Inquisitoribus, num. 24.
Bulla contra solicitantes armatur in solicitationem à confessario prouocatam. nu. 25.
Actus simpliciter probibitus, comprehendit etiam illum, qui allectus fuit ad ipsum perpetrãdum, nu. 26.

QVAESTIO XI.

SI MVLIER TACITE, VEL EXPRESSE CONFESSARIVM solicitarit, libidinosum animum prius significans, arripiens postea ipse confessarius turpem occasionem, turpem actum exerceat; vtrum talis casus spectet ad Inquisitores.

1 PRoximam superiorem quæstionem hæc altera insequitur agnata, quæ variè à varijs non indoctis controuersa est. Partem cuius affirmatiuam sic tutantur aliquot, ijs innixi fundamentis. Quia pœnas fugere à lege statutas nemo potest vllo modo, si causetur, [2] ac probet, se illectum, & commonefactum aggressum crimina, nempe aliquẽ occidisse, furtum fecisse, & sui præcipitium, & alia perpetrasse id genus peccata, suadente, & persuadẽte quouis altero: Ergo non excusabitur sacerdos per factam sibi à fęmina solicitationem ab Inquisitorum censura, & supplicio.

2 Facit secundò, pro opinione textus, qui lucem rei prębere videtur, in l. qui cum vno, §. qui filium, vers. qui enim ff. de re milit. vbi Iurisconsultus Arrianus, post statutas pęnas, quas incurrunt desertores militię, & desertorum solicitatores, vlterius progreditur de illis quęrendo, qui non solicitantes, solicitari tamen passi sunt. Atque sic ille: *Qui enim se solicitari ab alio passus est, veniam non meretur*. Ergo à simili, confessario venia denegabitur, qui solicitatus à pœnitente fœmina, miserè annuit. Quem textum meminit Rebuff. atque ex illo colligit hanc conclusionem in l. quibus 57. col. 7. vers. solicitari, ff. de verb. significatione.

3 Ter-

3 Tertiò faciunt constitutionis verba aliquot, ibi: *Grauiorum peccatorũ mole eas onerãdo, & in manibus diaboli tradẽdo in diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi fidelium non modicũ damnum.* Atque infra: *Sacramentis à Christo Domino nostro institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant.* Quæ verba rectè confessario applicari possunt, qui illectus à pœnitente fœmina, obscęnum adimplet actum. Ergo si confessarius non obstet solicitationi, imò æstuanti fœminæ morem gerat, per sacrilegium hæresis suspicionem incurret. Quæ opinio Paramo placet dicta q.10. in fin. vers. at ne omnino.

4 Sententiam priori contrariã alij sic probant; primò, quia iurisdictionis Inquisitorum est scandalosa solicitatio, seu illa, qua fęminam prouocat confessarius, quæ causa est, vt fęmina peccet. Hic autem non datur scandalosa solicitatio, sed merus in libidine consensus, & societas. Ergo talis confessor nequaquam dici potest pęnitentis solicitator. Roboratur fundamentum, quia qui casu, non autẽ consultò crimen cõmittit, debet puniri leuiùs. Tradit ex multis Tiraq. de pęnis temperãdis, causa 13. Maximè si preces interueniant, & blanditiæ, vt habes per eũdem Tiraquell. causa 37. quæ fortiores sunt, & quasi furoris incitatrices si ab amore sint, vt idem latiùs docet causa quarta.

5 Secundò, nullam videtur dari omnino in tali sacerdote malæ doctrinæ suspicionem, cũ cõmissus error manifestè ab infirmitate, & oblata in castitatem occasione exoriatur prorsus, ac sine Sacramenti errore. Ergo legis huius nec mens, nec verba hoc tale delictum comprehendunt.

6 Faciũt tertiò in simili Doctores, constitutionem exponẽtes in procurantes aborsum, latam à Sãctiss. Domino Sixto V. quę sic incipit: *Effrænatam perditissimorum hominum*; qui docent non teneri quem pęnis à prædicta constitutione statutis, si ex imprudentia quadam, non ex iniqui animi obstinatione causã det aborsui: quia vox illa, *procurauerit*, non id solũ postulat, vt sequatur, sed vt procuretur aborsus. Tradit Graphijs par. 1. decis. lib. 2. cap. 63. nu. 9. Vivald. in explanatione d. Bullę à nu.

à nu. 13. Ergo voces illæ, *prouocare, & allicere*, nõ verificãtur, si fornicari aggrediatur confessarius solicitante fęmina; sed id requirunt, vt ab eodem eadem prouocetur, & alliciatur.

7 Quam quęstionẽ puto non capiendã vna manu, sed à priori diuersam posteriorẽ sentẽtiam libẽs amplector.[b] Atque interrogatus, respõdit, certiorẽ esse, & veriorem Doctor Franciscus Suarius. Neque illa ꝓ contraria parte retẽta, & adducta fundamẽta reluctari poterunt. Respõdetur ad primum, longum dari discrimen inter vtrũque casum. Quando enim lex crimen committẽtibus pęnam imponit, parum refert ad supplicij leuamẽ, si persuasus quis illud cõmittat. Si autem imponat prouocantibus, & solicitantibus, etiam si homo reus fiat, fractus stimulãte alio, infirmitati occumbens, nõ id sufficiens erit ad inferendam pęnam, vt in 1. & 3. fundamentis probatum fecimus. Iuuat Clement. 1. & ibi gl. verbo, *scienter*, de consanguinitate, & quę circa illam tradit idem Suarius de censuris disput. 23. sect. 5. à num. 21.

8 Ad argumẽtum autem secundũ ex tex. in l. qui cum vno, vers. qui enim, respondetur, in casu procedere, de quo loquitur ipse textus: quando nempe filium suum pater subtraxit militiæ belli tẽpore, qui pater exilio mulctatur, & bonorũ partis proscriptione. At requisitus iuuenis in deteriorem militiã datur, cum aliquantulum peccat, se solicitari permittens. Atqui tamen ordinaria pęna non punitur, militiæ desertoribus sancita. Agit de qua tex. in l. desertorem, ff. de re milit. Quo in casu ad opinionem nostram, & in contrariam magis facit.

9 Tertiò denique satisfaci ũt cõstitutionis verba, tum ex tertio supra posito fundamento, tũ ex eiusdem constitutionis verbis, apertè significantibus non fornicarijs, sed solicitantibus confessarijs pęnas imponi, ibi: *Mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones, alliciendo, & prouocando, seu allicere, & prouocare tentando*.

10 Verum quid, si ad inuicẽ fiat solicitatio, à fęmina primò, à confessario deinde, ita vt mutuò pelliciant ad turpis actus complemẽtum? Casus quidem distinctione indiget. Dupliciter parare quis se potest in peccatum;

via eſt ad conſummationem præambula:ſi autẽ ſine his præambulis turpia exerceantur, excuſabis confeſſarium? excuſa quoque ſi non à fœmina, ſed à natura prouocãte, dum obſcœna, & turpiſſima excipit, cõmouetur, & ad venerem exercendam inflammatur, quò quid abſurdius, cum id ipſum conſtitutio damnet?

14 Imo maior in natura prouocante, quàm in fœmina blandiente, & ſolicitante vis reperitur quoad propoſitum. In primo enim caſu confeſſarius ſpirituum commotionem, & pollutionem inuitus pati tenetur, cum eam reijcere nequeat, nec ab incœpto opere abſtinere debeat, ex traditis per D.Greg. relatum in cap.1.diſt.6.D.Thom. 2.2.q.154.art.5.Nauar.in man. c.16.num.6. Sanchez de matr. lib.9.diſput 45.nu.4.Salas 1.2. q.74.diſput.6. ſect.17.nu.100. poſt infinitos, quos congerit Pater Zumel 1.2.quæſt.74. art.8. diſput.4.

15 Per contrariũ verò dum in confeſſione, aut ſub confeſſionis prætextu fœminã vafram, impudicam, & ad venerea tentãtem audit, reijcere, & propellere tenetur, inſiſtentem verò deſerat, & aufugiat: quòd ſi nolit ſuæ conſulere ſaluti, iam nõ pati, ſed potius agere, & cooperari dicetur: vera ergo videtur Parami opinio relata ab Aucto re num.3. qui tamẽ in ea Sũmi Pontificis oraculum deſiderat.

16 Accedit, quia licet ſolicitatio per oſcula, amplexus, & ſigna ſint præambula ad copulam, ex gloſ.verbo, propter, in l.1.ff.de extraord.crim. P.Gregor.ſyntag.lib.9.c.23.à nu.13. & pudicitia per oſcula, amplexus, tactus, & ſigna venereorum lædatur, caſtitas verò per copulam, D.Thom.2.2.q.151.art.4. plus peccatur in caſtitatis, quã in pudicitiæ offenſione, ex Barboſ.poſt alios in l.2.par.1.à nu. 70. ff.ſol. matr. ac proinde ſtatutum puniens ſolicitantem, à fortiori conſummantem comprehendit, præcipuè in hac materia, cum maior iniuria conſummatione, quàm ſolicitatione inferatur Sacramento, iuxta prædicta, vide tamen quæ reſolnis infra à nu.18. & à nu.24.

17 *Petam*,[c] quando ſit peccatum, vel non petere Sacramenta à parato: Proſequere cũ Suar. tom.3. de Sacram. q.65. diſput.18.ſect.1. Henriquez in Summa lib.1.cap.30.

18 *Non*

18 *Non in primo casu*, [d] in vtroque membro fidei censoribus cognitio, & animaduersio in confessarium admittenda videtur ex ijs, quæ congessi q. 9. nu. 8. & hac quæst. à num. 12. confessarij enim, & pęnitentis, (si hoc nomen meretur) cooperatio æquè offendit Sacramenti puritatem, confessariumque suspectũ reddit, siue solicitatio non præcedat, siue à fęmina incipiat.

19 Constitutio autem solicitantis confessarij mentionem facit. Tum quia regulare est prouocationẽ ad turpia ab homine incipi, ex Tiraquel. l. 9. connub. nu. 110. ad quod alludit Ouid. 1. de arte amandi.

Conueniat maribus, ne quam nos ante rogemus;
Fœmina iam partes victa rogantis aget.

20 Tum etiam, quia sufficit ex parte confessarij solicitatio ad turpia, licet effectus non sequatur, vt Breuis pęnis subijciatur. Quòd si confessarius sine propria solicitatione ad copulã deueniat, Sacramenti puritate proculdubio abutetur, quæ est constitutionis ratio: licèt enim à fęmina prouocetur, tenetur ipse sui officij, & status memor id non admittere, nè in Fidei suspicionem labatur: aliàs enim si ab ægroto contagioso se infici patiatur, meritas dabit pęnas. Notauimus quęst. 6. nu. 26. sodomiæ scelus non excusari perpetrantẽ, etiam apud Ethnicos, qui in volentẽ, consentientiem, & prostitutum cõmiserit.

21 Quòd si hęc valet euasio, frustrabitur constitutio, fatente confessario turpia, per solicitationem tamen à fęmina inceptam, in quo dubio potius viro, & sacerdoti, quàm fęminæ credendum videtur.

22 Confesſioque cum sua qualitate erit accipienda, ex doctrina gl. recepta, verb. siquidẽ, ad l. siquidem, C. de exception. resoluunt Marant. 6. par. tit. de confessione, nu. 27. Boer. decis. 339. num. 3. Franc. Marc. decis. 439. nu. 6. & decis. 520. num. 4. part. 2. Surd. decis. 258. num. 5. quæ regula procedit etiã in delictis, & in his, quæ sunt de genere prohibitorio. Quamuis. n. in illis qualitas adiecta nõ liberet reum propter iuris præsumptionẽ illi resistentem; attamen ordinaria pęna puniri non debet, vt in sodomitante in lectu socium, & putante se ad fęminã accedere, in facti contingentia de-

defendit, & obtinuit Ant.Gomez 3.tom.cap.3.nu.26.sequitur Ioseph.Lud.dec.Lucēsi 19. nu.17.quem vide à nu.7.& generaliter Capyc.dec.155.n.11. Ossc. decis.60. in fi. Thes.decis.13.nu.7.Gabr.lib.7.de maleficijs, conclus.19.nu.7. Galganeto de condit. & demonstr. part.2.cap 1.q 73.nu.13. post alios Emanuel Mendez in praxi Lusitaniæ,lib.5 c.1.nu.44.

23 In nostra ergo specie, cū nō negetur delictum, vt supponimus,sed qualificatum proponatur, si qualitas pœnam diminuit,& in proposito iurisdictionem à fidei censoribus abdicat, ex sententia auctoris,abdicabit proculdubio semper, si confessarius prædicta qualitatis cautela vtatur in edicti elusionem, & tunc punitio ad Ordinarios transferetur, ex quibus opinio Parami probabilis videtur.

24 Quibus tamen non obstātibus, placet Illustrissimi opinio ex eo, quia breue in solicitantem, quæ actio in solicitato deficit,dirigitur.Vnde licet grauius peccetur in copula, quàm in solicitatione, non tamen pœnalis constitutio agens de solicitatione,ad copulā extēdetur, si consentiat solicitatus confessor, tunc enim valebit argumētum de solicitatione ad copulā à fortiori, quando vtraque à confessario primo,& principaliter procedit: Secus verò si à fœmina incipiat, quia in hoc casu non reperitur totalis malitia ex confessoris parte, quam breue damnat,& punit.

25 Nec obstat cōfessio qualificata, quia regula illa locum habebit in qualitate accessoria, non verò in ea, quę per se stat, & est diuersa, quę separari potest à confessione, vt exemplificant, & resoluūt Boer.& Marc. citati num.22. Bart. Ang.Bald. & Fulgos.contra Salicet.in l.siquidem, C.de except. Abb.in c.bonæ 2.nu.29.vbi Imo.n.11. de postul.Prælat. & passim alij. Hæc autem qualitas in nostra specie non est accessoria, sed principalis,& distincta,& de illa tantùm, & principaliter agitur, vtrum scilicet confessarius solicitauerit, nec ne. Nec etiam oberit argumentum solicitationis, seu instigationis à natura, quia si hanc coadiuuet, & amplectatur confessarius,dabit vtique pœnas, aliàs verò ipsa per se multoties, & regulariter solicitato meritum affert,prout resoluunt citati num.14.

26 Quod

26 Quod autem diximus de sodomita, quod non excusatur ob complicis inductionẽ, procedit in actu, qui simpliciter prohibetur, vt eleganter explicat Illustrissimus auctor num 7. in nostra verò specie ad incurrendam breuis pœnam, deficit actus prohibitus .s.solicitatio.

27 Tandem effugere solicitantem fęminam optimũ esset: sed si ex fragilitate assentiat cõfessarius, non excuso à peccato, quòd argumentum suadet, sed à pœnis breuis, quæ prouocantem persequuntur.

SVMMARIVM.

Episcopi, & Archiepiscopi dignitas, & excellentia, num.1.& 14.

Sacerdotis nomine Episcopus comprehenditur, nu.2.& 13.

Inquisitores procedunt cõtra omnes personas, et an contra Reges, nu.3.& 15.

Episcopi hęretici accusandi, nu.4.

Inquisitores non possunt procedere contra Episcopos hæreseos causa notatos, vel suspectos, num.5.6.& 25.

Inquisitores nõ procedunt contra Episcopos titulares, n.7.et 26.

Inquisitores non possunt procedere contra nuncios, aut officiales Apostolicos, nu.8.& 28.

Inquisitoribus licet dicta testium excipere contra Episcopos in causa Fidei ad Sedem Apostolicam remittenda, nu.9.

Inquisitores possunt detinere, & carcerare Episcopos in causa Fidei, si fuga timeatur, quod procedit etiam in officialibus Sedis Apostolicę, nu.10.& 30.

Inquisitores possunt procedere contra Episcopos electos, non verò cõfirmatos, nu.11.et 31.

Cardinales Inquisitores cognoscunt contra Episcopos in causa hæresis, nu.12.cõtra, n.32.

Dispositio, licet loquatur de Sacerdotibus, non comprehendit Episcopos, nisi specialiter nominentur, nu.13.

Inquisitores non possunt procedere contra Reges, & supremos Principes, nu.15.

Rex semper censetur exceptus. num.16.

Summus Pontifex solus potest cognoscere contra Regem hæreticum, nu 17.

Imperatores, Reges, supremique Principes edicto Inquisitorum quoad reuelãdũ subijciuntur, nu.18.

In-

QVÆSTIO XII.

Vtrum Episcopi Inquisitoribus subiecti sint, si solicitarint in confessione.

1 Posset de quęstione liber integer cõcinnari, ni occurrentia depellerem: libemus saltem, impellẽte promisso ordine, pauca loquentes, & ad propositũ attinentia. Atqui de excelsa Archiepiscoporum, & Episcoporum dignitate, & excellentia [a] loquũtur diffusiùs Rodericus Zamoren. Episcopus in vitę humanę speculo lib. 2. c. 10. Zechius de Republica Ecclesiastica, tit. de statu Patriarcharum, nu. 4. & sequentib. & de Prelatorum statu, cap. 1. nu. 5. ad fin.

2 In hac quæstione vides affirmatiuam partem, quòd valent Inquisitores in sacerdotes procedere, vel exẽptos, in qualibet constitutos dignitate, & pręeminentia: ergo & in Episcopos, quos æquè comprehendas sub sacerdotum nomine: est tex. expressus c. sacerdos de off. iud. ord. Atque ibi communiter adnotant periti canonum, Imola, Anania, Abbas in princip. Card. oppositione 1. num. 1. ad hoc textum adducens c. solemnitates dę consecr. dist. 1.

3 Secundò, valẽt Inquisitores & in Reges, Principes, Duces procedere in Fidem peccantes: [b] Ergo à fortiori & in Episcopos. Consequentia apertè constat. Firmatur antecedens in c. vt officium, §. denique de hęret. lib. 6. ac tradit Eymericus par. 3. Directorij q. 31. & ibi notauit Pen. comm. 80. Carreriũ citans de hæreticis, nu. 85. vers. item potest procedere contra quascunque personas. Simanc. de Catho. c. 34. nu. 32. Albert. in c. 1. q. 7. nu. 4. atque Paramus post illos lib. 3. q. 5. nu. 24.

4 Tertiò, etsi non facilè accusari debeant Episcopi, à subditis maximè, iuxta notata in c. cum P. de accusat. & Decian. plura responso 8. vol. 1. à nu. 2. Si de hęresi tamen suspecti sint, ab omnibus accusari possunt, vt statutum est secunda Synodo Rom. sub Põtifice Symmacho, Simanchasq; refert de Catholicis, c. 24. nu. 7. Cum ergo in re fidei nulli, præter Inquisitores, dentur iudices, apud quos fieri possit denunciatio; atque Episcopi solicitantes, suspecti reddantur, iuxtà d. quæst. 2. bene inferas posse in illos procedere Inquisitores.

5 Puto tamẽ certissimã contrariam opinionẽ, quę exprẽssè probatur in c. Inquisitores, de hæret. lib. 6. ibi: *De huiusmodi crimine*, scilicet de hæresi, *inquirere contra Episcopos nequeunt, aut eius prætextu procedere contra eos*. Ergo à fortiori non inquirent, si ipsi non omnino hæretici, sed de hęresi solùm suspecti sint. Notãt Doctores ibi, Repertorium verb. Episc. vers. ad secundum. Villad. de hęret. q. 7. nu. 15. Carrer. nu. 74. Calder. de hæret. c. 8. nu. 9. Prosequitur Siman. d. c. 25. nu. 7. post alios Pen. 3. part. Directorij, comm. 76. Locatus in opere iudiciali, verb. Episcopus nu. 9. Rojas de hæret. sing. 55. nu. 2. [c]

6 Rei cuius ratio nõ est Episco-

scopalis status sola dignitas, vt habet glos. verb. expressè d.c. Inquisitores; sed quia etiam in hoc scandalum est, & Diœcesis damnum, arg.tex.in c.quia periculosum de sent.excom.lib.6. Insuper causę grauitas, quę omnia cautissimè agendū monent; atque fore, vt generali qualibet cōmissione in quoslibet hęreticos, non comprehensi, imò excepti censeantur Episcopi, eo quod exprimi oportuit speciali mentione, arg.tex.in l.itē apud 15.§.ait prætor, versic.ea enim, ff.de iniurijs. Atque ita necesse est deferatur res prius ad Apostolicam Sedem, cuius est diffinire Episcoporū criminales causas, c.accusatus, cum sequentib. 3.q.6.cap.saluo, cū seq. 9.q.3. declarando, vt per Abb.& Feli. in c. non potest, de re iudicata, Simanc.d.c.25.nu.10.

7 Amplia primò idē intelligi de Episcopis, qui titulares nominātur. [d] Licet enim pastores agant sine ouibus, sine diœcesi Præsules; [e] de quibus tex.est in Clement. in plerisque de elect. Gomez de annali possessore, q.47.vers.accedit; cum tamen à Papa creentur, magnæq; diœceses passim horū ope indigeāt: necessariò dicas de horū talium criminibus consulendum Summum Pontificem. Firmat post alios Simanc. d.c.26.nu.12.

8 Secundò amplia, nō posse similiter Inquisitores in Nuncios procedere, aut Sedis Apostolicę officiales, [f] exēptos specialiter per nouā extrauagantē Cum Matthęus de hęreticis, inter cōmunes tradit Albert. c.1. supra eodem, q.7.nu.4. Repertorium verb. Inquisitores, in princ. Simāc.c.34.nu.36. Peñ. d.comment.36. vers.iam quod de Episcopis. Qui autem Apostolicę Sedis sint officiales vide apud Cenedos 3. par. collect. 14. num.1 & 2.

9 Limita primò, quòd licèt Inquisitoribus nefas sit de Episcopis inquirere, fas tamen erit dicta testium excipere, seruare, Apostolicæ Sedi denuncianda. Sic disponit tex. d.c.Inquisitores, ibi: *sciuerint, vel inuenerint*, aliter enim, nisi per testium huiusmodi depositiones, nō sciūt, vel inueniunt probabiliter Inquisitores. Aduertunt Villadiego de hęretica prauitate, q. 7. nu.15. Simanch. de Catholic. c.25.nu.8.& in praxi hęreseos, c.8.num.2. Atque post Repert. Peñ. tradit d.comm.76. versic. monendi. Quod ante habuisse

videtur Monachus d.c.Inquisitores, num.3.[g] Iuuat eum, qui Iudex non est, posse in reum testimonia excipere ad proprium Iudicem cũ elogio mittẽda, l.1. C. de exhib. reis, l. Diu. Adria. ff. de cust. reor. l.3. in princ. ff. de re mil. Aduertit Simãc. d. nu.8. Facit in specie tex. in extrauag. cum Matthæus, vers. volumus, de hęreticis inter communes.

10 Limita secundò posse Inquisitores Episcopos tenere, & detinere, si horum talium fuga, vel absentia timeatur, dum ad Sedem Apostolicam, vel ad superiorem legitimum deferũtur delicta: sicut & eos detinere possunt, de quibus agit d. extrauag. cum Matthæus, Villadiego d.q.7.nu.15. Repert. verb. Episcopus, ver. ad secundum sentit Simanc. c.34. nu.82. Conducit reg. tex. in Auth. de defen. ciuit. §. audient, in princip. collat.3. Verum cũ generaliter vetetur Inquisitoribus processio in Episcopos, atque grauiores criminales causæ, vel hæreticæ, Apostolicę Sedi reseruari iubeãtur, vt statuit Trid. sess.24. de refor. c.5. parcissimè hac facultate vteris, ne quod factum est in fidei amplificationẽ, fiat in ministrorum damnum. Aduertit optimè Pen. d. comm.76. vers. cęterum.

11 Limita tertiò, habere locum supradicta in cõsecratis solùm Episcopis, sed non item in electis, quos Capitula elegerũt, vel alij, præterquã Sũmus Pontifex, quos tales, antequã approbati, & consecrati sint,[i] nullus dicet Episcopos, iuxta doctrinã glo.1. in cap.1. de relig. domib. Felin. in c. eam te, de rescriptis, à nu.1. Selua de beneficio par.1. q.2. nu.31. Ac post Bertach. & alios notat Simanc. d. tit.26. num.11.

12 Illud denique addam Romæ statutũ à Pio Pontifice IV. per extrauag. quæ incipit: *Romanus Pontifex*, anno Domini 1563. vt nẽpe colendissimi Cardinales,[l] in tota Christiana Republica, generales Inquisitores in Episcopos animaduertere possent, & in alios quoslibet Prælatos, de quibus ibi: eosque moneant, citent, requirant, vt intra certum terminum personaliter compareãt, idque sub grauibus pœnis in d. extrauag. contẽtis, vt cum processus perfectus fuerit, Sanctissimo D. N. referatur, vt debita, & iusta sentẽtia cõtra tales promulgetur, quã extrauag. refert Pen. inter Apostolicas litteras, fol.128.

13 Ad-

13 Adducta argumenta in principio quæstionis diluuntur facillimè. Primò sic respondemus, requiri, vt inquirāt de Episcopis Inquisitores, expressam in cōmissionis Apostolicæ litteris mētionem, & si ipsi comprehendantur sub nomine sacerdotes, iuxta dictū c. Inquisitores, quod nō datur in præsentiarū. Sit ad secundū responsio, consequentię negatio, quia ob Episcopalis dignitatis excellētiam de Episcopis non cognoscunt Inquisitores, licèt cognoscere possint de sęcularibus potestatibus. Ad tertiū hoc erit, posse Episcopos accusari de hęresi suspectos, sed Inquisitoribus negamus obnoxios, iuxta supra dicta.

ANNOTATIO.

14 *De excellentia.* [a] De excellentia Hierarchiæ militantis Ecclesię, latè Cassan. in Catalogo glorię mundi, 4.p. per totam, P. Fr. Hieronymo de Saona integro libro de la Hierarchia celestial, y terrena.

15 *Valent Inquisitores & in Reges, Principes, Duces procedere in Fidem peccantes.* [b] Primo cōstitue Inquisitores procedere non posse contra Imperatores, Reges, supremosve Principes, ex Deciano tom. 1. criminal. lib. 5. c. 23. nu. 7. Cened. ad sextum, collect. 14. nu. 2. & quāuis Eymericus direct. 3. par. q 31. vbi Peña comment. 80. ab Illustrissimo citati, id non tanquam certum, sed velut tutius, recurrēdum fore prius ad Romanum Pontificem existiment, puto tamen de iure verius esse, tum ob rationes, quas adducit Peña.

16 Tum quia regalis persona semper excepta censetur in statutis, quæ ad inferiores diriguntur, iuxta tex. in cap. fin. §. nec aliquis de off. deleg. lib. 6. ornāt ad varia Staphil. de litteris gratiæ 3. par. signaturæ, nu. 62. Ant. de Burgos in c. Ecclesia, à nu. 89. de const. Cassan. in Catalogo gloriæ mundi, p. 5. cōsid. 24. nu. 202. Gonzal. reg. 8. Cancell. in proœ. §. 2. nu. 37. Cabed. lib. 4. diuers. c. fin. nu. 7. & in specie Trid. sess. 24. c. 9. de reform. mat. Henriquez lib. 11. de matrim. c. 6. § 5. glo. G.

17 Ac subinde ad Summum sanctum Pōtificem pertinet cognitio, & iurisdictio contra Regem hæreticū, c. ad Apostolicę, ibi: *de hæresi*, de re iudic. lib 6. iunctis resolutis per Menchac. illust. c. 8. a nu. 20. Bursat. cons. 124. nu. 75. vol. 1. Bellar. lib. 5.

de Rom.Pontifice, cap.7.& 8. Molin.de iust. 1.tom.tract.2.disput.29.concl.3.Suar.lib.3.cōtra sectas Angliæ, c.23.à nu.1. Azor 1.tom. instit. lib. 8. c.12. q.17. & c.27.q.7. dum docent posse Romanum Pontificem vti excommunicatione, & depositione in Regem hęreticum.

18 Secundo constituo Imperatores, Reges, Principesq; supremos in tēporalibus superiorem nō recognoscentes, edicto Inquisitorum quoad effectū reuelādi subijci, ex Paramo lib.3. de orig.Inquisit. q.5.§.quoniā, à nu.24.f.635. & nu.40.f.638. sētit Illustrissimus Auctor q.22. à nu.14. sic intelligo Valdes in tract. de dignitate Regū Hispaniæ, c.19.nu.88.dum ait, Reges Catholicos anno 1483. sanctæ Inquisitionis tribunal impetrasse à Sede Apostolica, cui Reges ipsi subessent.

19 Tertio probo cōtra Gubernatores, Rectores Reipub. aliosve Magnates, & Viceregès procedi debere consulto prius generali Inquisitore, ex Eymerico, & Peña relatis num.15.de quo infra num.24.

20 Quarto moneo cauendū à Pena in direct.3.par. commē. 77.ab Eman.2.tom.de regular. q.81.art.1. ad fin. asserentibus contra Generales, & Ordinum Magistros procedi debere eodē modo, quo cōtra Episcopos, ex eo, quia causę maiores contra Prælatos sunt reseruatæ Sedi Apostolicę, ex Trident.sess.24. de reformat.c.5. adducit etiam Eman.extrauagātem, cuius meminit Illustriss. Auctor num.12. Sed nō sunt audiendi, quia exceptio c.Inquisitores, de hæret. lib.6.& extrauag.cū Matthęus, de hæret. inter cōmunes, quam refert Auctor nu.7. cū excipiāt Episcopos, Nuncios, & Officiales Sedis Apostolicę, ad cęteros extendi non debet, ex reg. l.siquidem, §.fin. ff.de penu legat. resoluit in specie Albericus in cap.1.q.7.de hæret. in 6.

21 Nec illis fauet Trident. d.cap.5.quia cum speciatim de Episcoporū causis agat, in illis, non verò in alijs locum habet, ex resolutis per P.Greg.lib.31. syntag.c.30.nu.9. Sarmien.lib. 1.select.c.14.nu.8. Nauar.cōs. 2.nu.5.de iud.Iordan.de maioribus Episcoporum causis, c.4. nu.6. Pij verò extrauagans ad rem nō facit, vt videbis nu.32.

22 Quod autem cōtra prædictas personas, consulto prius generali Inquisitore, procedatur,

tur, nihil commune habet cum Episcoporum priuilegio, quidquid inuoluant Peña, & à quo tacito desumpsit Eman. vbi sup.

23 Quinto statuo Inquisitores procedere posse cõtra quoscunque Religiosos, & personas Ecclesiasticas, etiam exemptas, c. vt officium, §. denique, c. accusatus, ad fin. de hæret. in 6. Simanc. de Catholicis, tit. 34. nu. 32. Eymer. 3. p. q. 28. & 29. vbi Pena cõmen. 78. Eman. 2. tom. de regul. q. 81. art. 1. Molin. de iust. tom. 6. disp. 28. nu. 18. etiã si sint præuenti à suis Prelatis, Azor 1. par. moral. lib. 8. c. 18. q. 12. Farinac. de hæres. q. 186. nu. 28.

24 Vltimo noto, non solùm contra Magnates, vt diximus nu. 19. sed etiã cõtra quoscunque Religiosos, aliasve personas notabiles, vt ob nobilitatẽ, litteras, dignitatem, vel ob vitæ exemplum, Inquisitores procedere non posse, nec carcerare, incõsulto generali Inquisitore, illiusq; supremo Senatu, vt habet sanctio Madritij anni 1561. resoluũt Simanc. de Catholicis, tit. 34. nu. 32. Molin. tom. 6. de iust. tract. 5. disp. 28. nu. 18. post Peña, quẽ citat Farin. de hęres. q. 186. nu. 28. Vnde reijcies fundamentũ eiusdem Peñę, & Emanuelis refutatum supra nu. 20. Quod si verum esset, iam cuiusuis religiosi, & Episcopi priuilegium idem foret, contra exceptionem Trid. sess. 24 c. 5. de reform. prout resoluisti d. nu. 20.

25 Num. 2. [c] adde Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 5. c. 23. nu. 2. Moli. de iust. tom. 6. tract. 5. disp. 28. nu. 19. Farin. de hæresibus, q. 186. à nu. 113. Emanuel 2. tom. de regularib. q. 81. art. 1. ante fin.

26 *De Episcopis, qui titulares nominantur.* [d] Adde Moli. tom. 6. de iust. tract. 5. disp. 28. n. 19.

27 *Sine Diœcesi Præsules.* [e] Vnde licèt Episcopus familiarẽ suum non subditum ordinare possit, si per triennium secum fuerit commoratus, iuxta Trid. sess. 23. c. 9. de refor. iunctis resolutis per Flami. lib. 4. de resig. q. 2. à n. 91. Garc. de beneficijs, 2. par. c. 5. à num. 80. Episcopus tamen titularis, quia Diœcesi caret, hoc beneficio, & priuilegio nõ gaudet, ex Trid. sess. 14. c. 2. de refor. ibi: *Etiam prætextu familiaritatis continuæ, commensalitatisve*, Salzed. in pract. c. 26. litera C. §. tertius casus, pagina mihi 117.

28 *Officiales.* [f] Adde Decian.

1.tom.crimin.lib.5.c.23.n.10. Molin.de iustit. tom.6. tract.5. disp.28. nu.20. Farinac.de hęresibus, q.186.nu.45.

29 *Num.3.* [g] Adde Molin. tom.6.de iustit.disp.28.nu.19. Farin.de hęres.q.186.nu.116.

30 *Collat.3.* [h] Adde Molin. tom.6.de iustit.disp.28.nu.19. Farin.de hęresib.q.186.n.119.

31 *Antequam approbati, & consecrati fuerint,* [i] sufficit approbatio Romani Pontificis, licet adhuc non sint consecrati, quia iam Episcopalē habent iurisdictionem, c.transmissam 15. de electione, & ideo in illis locum habet priuilegium cap.Inquisitores, de hæret.lib.6. Trid. sess.24.c.5.de reform.prout in specie resoluit Molin. de iustit. tom.6. tract.5. disp.28. nu.19. adde Cened. collect.4. num.3. ad 6.Suar.de censur.disput.41. sect.2. nu.7. Sanchez de matr. lib.8. disp.2.nu.11. Guttier.de matrim. lib.3.c.49.à nu.16.

32 *Colēdissimi Cardinales.* [l] Quod colendissimi Cardinales Inquisitores generales in vniuersa Rep. Christiana procedere possint contra Pręlatos, Episcopos, & alios superiores hęreticos, vel de hęresi diffamatos, tradit Peña in direct.3.par.comment.76.ex extrauag.Pij, cuius in pręsēti meminit Illustrissimus Auctor, sequuntur Fr.Emanuel de regularib.2.tom.q.81.art.1. ad fi. & Auctor noster, Farin.de hęres.q.186.nu.123. Sed labitur Pena, qui alios secum duxit, nam d.extrauag.incipit, *Romanus Pontifex* (quam Pena, Emanuel, Farinac. Pio V. tribuunt, cùm tamen Pius V.anno 1566. ad Pontificatus summi apicem ascenderit, nō potuit illā edere, quæ anno 1563. promulgata erat, ideoq; meritò Illustrissimus eam Pio IV. acceptam refert, prout verè ab eo condita fuit) cōcedit limitatā iurisdictionem cōtra prędictos Pręlatos in Prouincijs, & locis, in quibus Lutherana secta inualuit, commorantes, vt ex tenore ipsius patet, quam refert Pena inter Apostolicas litteras, pag.128. Perperam ergo extenditur particularis, & localis illa constitutio ad vniuersam Remp. Christianam contra ipsius tenorem.

Quod etiā probatur, quia si extrauag.illa totius Reip.Christianæ Episcopos hęreticos, vel de hęresi suspectos tangeret, in oēs Prouincias dirigenda erat, vel saltem inter constitutiones Pij IV.quę circūferuntur, collocanda

canda (inter quas eã non reperies) non verò in archiuio tantũ generalis Inquisitionis Romanę recondenda, ex quo eã trãscripsit Pena, vt ad marginẽ firmat.

33 Stat ergo hodie Trident. decretũ sess. 24. c. 5. de reform. in quo decernitur, quòd causæ hęresis cõtra Episcopos ab ipso tantũ Romano Pontifice cognoscãtur, & terminentur: nõ ergo ad colendissimos Cardinales, sine noua, & speciali manu ipsius Sanctissimi Pontificis signata commissione, hęc cognitio pertinebit extra casum d. extrauagantis, iuxta Trid. d. c. 5. prout resoluunt citati num. 21.

34 Ex tenore etiã d. extrauagantis colliges cognitionem in ea specie competere contra quoscunque Pręlatos, Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alia quacunque, etiam Cardinalatus potestate perfulgentes. Vnde ab speciali non cõpetet iurisdictio indistinctè contra superiores Magistros Ordinũ, vt putat Emanuel d. art. 1. ad fin. Tum quia prędicta extrauagãs nullum Pręlatũ excludit, ac proinde non solũ contra superiores Magistros, sed etiam contra inferiores Pręlatos, & quoscunque alios in quacũque dignitate cõstitutos, locum habet. Tũ etiam, quia restricta est ad loca Lutheranorũ, ad quę ob ipsorum hęreticorũ potentiam notorium est, tutum, vel saltem liberum non patere accessum. Immeritò ergo Eman. ex prædictæ extrauagantis tenore ab aliorum Inquisitorum in partibus commorãtium, iurisdictione eximit Ordinum Magistros, cęterosque Pręlatos, de quibus in d. extrauag. vnde obseruandum est, quod notauimus suprà à num. 20. not. 4.

SVMMARIVM.

Laicus sub sacerdotis fictione solicitãs, an incidat in Breue, num. 1. & 5.

Sacerdotis nomine solus comprehendatur quis, & vnde deriuetur, nu. 2.

Laicus sub nomine sacerdotis nũquam venit, nec illi committi possunt auctoritate Pontificia sacris ordinibus annexa, n. 3.

Pœnitentiæ Sacramentum cõstat ex materia, & forma, nu. 4.

Absolutio à laico impartita non est sacramentalis, nu. 5.

Cona-

QVAESTIO XIII.

Vtrum qui se simulat sacerdotem, & confessarium, mulieremq; bona fide se expiantem solicitat in ipso actu confessionis, puniri debeat pro Bullæ forma.

1 DVo nobis capita respõsionem suggerunt pro negatiua parte, illud primum, latam Bullam in solùm sacerdotes. Vide: *contra omnes, & singulos sacerdotes*, &c. Alterum deinde: faciendam omnino in cõfessione ipsam solicitationẽ, de qua sermo est summi Pontificis. En verba: *Vt Sacramento pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur.*

2 Circa illud primum notari debet, solùm illos intelligi sub hoc nomine, *sacerdos*, qui auctoritate diuina consecrãtur per ministerium ordinis. Sunt veri mini-

ministri Sacramenti Pęnitentiæ soli sacerdotes, Trid.seſſ.14.c.6. quibus solis ligandi,& soluēdi datą est potestas, iuxta Ioan. illud 20. *Quorum remiseritis peccata*,&c. Habetur in c.verbum de pęnit.dist.1.Probat tex.in c.1.§.vna, verſ.& hoc vtique, de summa Trin. Trid.seſſ.13.c.1. Atque hæc potestas,nisi per cōsecrationem, per alium nullum actum alicui cōceditur. Dicitur autē sacerdos, quasi sacra dans, vel sacrificans, c.cleros,21.dist. quæ apertiùs cōstat ex nominis diffinitione: *Est sacerdos vir veri Dei cultui, determinatis personis, cōcessa diuina auctoritate, firmiter deputatus*,Tol.in Sum. lib.1.c.1.in princ.qui ibi explicans voces, *auctoritate diuina*, sic ait,quia nemo propria sua voluntate,& placito se sacerdotem creat.

3 Ex quibus clarè inferas, nunquam comprehendi laicos sub hoc nomine *sacerdos*, quod nullo casu laici sibi sument: neque propterea poterunt fungi confessarij officio: quin potius contrarium dicere falsum est,& à veritate Euangelica penitus alienum. Docet Trid.vbi supra seſſ.14.c.6. Laici enim obsequi cogūtur,quibus nulla est imperādi auctoritas, inquit tex.cap. Ecclesia,de constit. Licet igitur vestem clericalem sibi induant, confitentium peccata excipiāt, cętera ministrent ad hoc tale Sacramentum spectātia, frustra faciunt.Dicta firmat,illis neque cōmitti posse auctoritate Pontificia,quę Ecclesiasticis ordinibus connectuntur,iuxta cōmunem in c.quanto de consuetud. vbi Abb. nū.8. post alios Suar. tom.1.de Sacramētis, disp 33. art.4.sect.2. verſ.tertia sententia est.Quo fit,vt absurdum habeatur, constitutionis pœnas, quę solùm in sacerdotes iaculantur,ad laicos extendi posse.

4 Prænotandum etiam circa illud alterū,ex duobus constare Pœnitentiæ Sacramentum, ex confeſſionis materia, & absolutionis forma,sic Cordub.quęst. theol.lib.2.q.2.opin.3. verſ.itē secundo. Pœnitentię Sacramētum tunc fit, quando proprius sacerdos iurisdictione fungens, in foro cōscientię rectè absolutionem impertit accusanti se,& speranti veniam.Sacramentalis verò confeſſio tum datur, cum adest peccātis accusatio,& peccatorum secreta detectio, percipiente proprio sacerdote, à quo sacramētaliter absoluatur.

Quæ

Quæ autem fit alio intentu, nõ sacramentalis est: consistente in absolutione Pœnitentiæ Sacramenti essentia.

5 Vnde liquet, factam à laico absolutionem sacramentalẽ nõ esse, neque vllũ sortiri effectũ. Cum enim laicus sacerdos non sit, nec vlla fruatur potestate circa Sacramentũ, vt supra probauimus, infertur, non his pęnis puniẽdum, quas soli sacerdotes incurrunt, ad turpes actus in cõfessionis actu fęminas prouocantes. Primò, quia in sacerdotum nomen non veniunt: quia deinde nulla ipsis est iurisdictio in pœnitentes. Ob id etsi peccata audiant, & absoluant, nullũ erit Sacramentum, quia data absolutione inani, est omnino nulla sacramentalis cõfessio, quia nulla iurisdictionis potestas, quæ necessariò requiritur.

6 Ecce autẽ liquentibus his omnibus, superaddam nõnulla, vt cętera faciliùs intelligantur. Primò igitur, iuxta cõmunem, in delictis atrocioribus punitur conatus, etiã non obtento effectu, [a] l. si quis non dicam, C. de Episc. & cleric. l. quisquis, C. ad legem Iuliam Maiest. tradit post alios Menoch. de arb. casu 360. à nu. 1. & 27. Decia. tract. crim. lib. 5. c. 83. nu. 4. & lib. 7. c. 35. Qui Doctores sancientes regulam, asserũt, conatum solùm, & ad delinquendum animũ, etiam non effecto delicto, pœnã regulariter mereri. Quid autẽ dabis atrocius, quã sanctissimi Sacramenti iniuriam, sacerdotalis ordinis contemptum, fidelibus factũ dolum? quæ omnia ipsi efficere conantur, qui sumpto clericali indumento, peccata excipiunt, pœnitentes solicitant ad turpia. Igitur dicẽdum videbatur, hos tales fore obnoxios Bullę pœnis: eo maximè, quia exteriores actus, indicãtes delinquẽdi animum, puniri debent, etsi non adimpleto effectu.

7 Multa denique omittens, velim notetur pro responsione, ad peccandum conatũ, nõ facto delicto, puniri debere ordinaria pœna pœnalis humanæ legis, si ipsa hoc exprimat, si non item, extraordinaria [b] quidem punietur; quatenus conatus, & delicti attẽtatio per se malus actus est. Ita supracitati Doctores, Nauarr. c. si quis non dicam, de pęnitẽtia, dist. 1. nu. 3. & 6. Verùm hic nulli dantur conatus, quia exterius opus conatũ nõ dices: quod opus indignum est Inquisitorũ censura: ad laicos in hoc

casu non extendi debet eorum iurisdictio,cum, iuxta prædicta, non comprehendi possint sub hoc nomine *sacerdos*.

8 Nec obstabit secundo laicos,simulantes se sacerdotes,& pœnitentium peccata excipientes, ad sigillum, & peccatorum firmam retentionem obligari: licèt enim illa confessio non sit sacramẽtalis,sigilli tamen,& secreti retẽtio tenet sub mortali. Quia licet Sot.dist.18.q.4. art. 5.concl.4.sacramentale nõ esse hoc sigillum sentiat,dissentiunt tamen multi,quia facta est confessio instar & ad modũ Sacramẽti. Nauarr.in Sum.c.8.nu.7. & c.18.nu.51. Tol.lib.3. c.16. nu.3.ad fin.ibiq; additio Valẽt. & alios refert: Suarius optimè de pęnitentia,disput.33.sect.2. nu.3.& sect.4.nu.7. Atque ratio est, quòd qui sic audit, pœnitentem,& Pœnitentię Sacramentum iniuria afficit.Pręterea illa confessio,etsi de facto ad sacerdotem (vt sic dicam) nõ terminetur,tamẽ vt fit à tali homine pœnitente, ex Sacramenti prouenit intẽtione,& sacerdoti fit,& aperitur:facta maximè prę dicta constitutione in pęnitentis,& Sacramenti fauorem,quę vt talis, ad omnẽ confessionem bona fide factã,sub Sacramenti ratione, & intentione amplianda est,vt Suarius arguit supracitatis locis.Ergo à simili sicut hi tales in Sacramenti reuerentiã sigillum seruare tenentur,sic ob illa tenebũtur,ex quibus maior Sacramento oritur iniuria, nobis maius scandalum.

9 Pro qua obiectione, quæ caliginis nõ nihil habet, aduertendum est, omnes teneri ad sigillum, qui pœnitentis peccata norint ex confessione quocunque modo, quacunque via,siue mox detur,siue differatur absolutio. Quod constat ex Viuald. in candelab. 1. par. de sigillo; nu.10.c vbi multos citat. Sed vt pœna,de qua quæstio est,incurratur,sacerdotium in primis requiritur, vt in principio annotauimus,deinde sacramentalis confessio, vt ea indicãt à nobis dicta circa alterum illum, quem præposuimus, secundum punctum: cum autem laicus nequaquã sacerdos sit, nec facta illi confessio sacramentalis putetur;atque vtrunque à Pontifice expresè postuletur; inferas hos tales non obnoxios Inquisitorum iudicio.

10 Atque illud occurrit, ꝙ taliter peccantes,nunquam fugient,

gient, quãdo aliàs Inquisitionẽ fugient,& pęnam ex eo meritã, quod fictè pęnitentes audiant, & prouocent ad obscęna: quia ob simulatum sacerdotium ex antiqui iuris cõmissione, veluti de hæresi suspecti, subduntur Inquisitoribus. Vidimus nuper Conymbricæ in publico illo, & solemni Fidei actu anno M. DC. X. quendam abiurasse, qui ad diaconatum tãtum promotus, presbyteratũ exercebat. Hoc notatur in c. 2. de cler. non ordinato minist. traditq; Salze. in pract. crim. cap. 12. littera A. Et Greg. XIII. hoc crimen considerans, tanquam hæresim sapiens, officio Inquisitionis puniendum commisit, vt ex tenore constitutionis colligitur, quã refert Eman. Rod. 2. tom. reg. quæst. 28. art. 2.

11 Atque iam antea statutũ erat à Paulo IV. [d] felic. record. Pontifice Maximo per specialẽ suã constitutionẽ, inito Inquisitorũ Cõcilio, quod laici omnes, qui confessiones audierunt, & sacra fecerunt, non sacris insigniti, atque abusi sunt sanctissimo Altaris Sacramento, seculari iudicio tradi debent, vt refert Locatus in opere iudic. Decre. 8. die 17. Febr. anno 155 , fol. 476. Maiolus de irregul. lib. 4. cap. 13. num. 1. & 5. Salzed. vbi proximè Paulus de irregularit. 6. par. tit. de cler. non ordinato ministrante, nu. 3. qui quendam Hispanum Fratrem cuiusdam Ordinis tradi seculari brachio in Romana Curia se vidisse attestatur, iussuque Papę Alexandri VI. incineratum fuisse.

13 Verũtamen si laicus non veluti sacerdos cõfessiones exceperit, vrgẽte necessitate, iuxta dispositionem tex. c. 1. post initium, de pęnitentia, dist. 6. & c. sanctum, vers. cum in naui, de consecr. dist. 4. & c. 2. de furtis, verbis tantũ deprecatiuis vtẽs, non formalis absolutionis, sed simplicis orationis vim habentibus; nõ hoc modo, neque hac pęna punietur, siquidẽ pro alio orare illi permittitur, etsi vti Clauibus vetetur. Tradit glos. verb. prętерquam, c. Pastoralis, de offic. ord. quã Nauar. memorabilem asserit c. 1. in princ. nu. 74. de pęnitentia, dist. 6. & in Man. c. 26. nu. 27. Tradit in specie Maiol. d. nu. 5. atque ex Suarez colligitur de cẽsur. disp. 42. sect. 4. à nu. 14. Henriquez lib. 6. c. 2. nu. 7. & c. 2. nu. 1. & lib. 14. cap. 6. num. 2.

14 Vltimo aduertendum est

circa

circa Gregorij XIII. cõstitutionem, quã referam in fine quæstionis, sanctissimæ Inquisitioni solum hunc casum committi, [f] cũ qui presbyteratus sacro ordine non insignitus, confessiones audit, ac simul absolutionẽ impartit, non autem qui solùm confessiones audit non absoluendo. Quod satis exprimunt illa verba: *Et confessiones audire, ac absolutionem impartiri*, quia illa coniunctio, *ac*, id exprimere nullum est dubium. Si autem cõfessiones audit, absolutionem non impartiendo, nullum exercet Sacramentum. Quo facto catholicę veritati nõ obstat; re ille obstat, & facto, qui sine presbyteratus ordine Sacramentorum administrationi operatur, vt vides ex constitutione, aduertit Emanuel Rod. tom. 2. de regularibus, d. art. 2. ante fin. quæst. 27.

15 Secundo etiam aduertẽdum est ex eodem Auctore, vbi supra, illum, qui fruitur presbyteratus ordine, nõ in crimen incidere prauitatis hęreticæ, Inquisitioni obnoxium, si absque actuali iurisdictione fidelium excipiat confessiones, veniam donans, & absolutionem à peccatis mortalibus. Inquisitioni enim per constitutionem illam solum ille traditur, qui confessiones audit, & absoluit, presbyteratus ordine omnino carens: Quod insuper ꝓbatur. Vt enim hoc crimẽ Inquisitorum tradatur cognitioni, ex hęresi occasio desumitur, quã maximè his temporibus miserè propugnãt hęretici: seculares nempe eorũ Sacramentorum, quę Eucharistia sunt, & Pęnitẽtia, ministros esse posse. Quam hęresim re illi exercent, qui carentes presbyteratu, se inserunt pręfati Sacramenti administrationi.

16 Vtrum autem hos tales presbyteros comprehẽdat hęc nostra commissio, indicabit sequens dubium. Nunc veniamus ad Gregorij Bullam.

17 GREGORIVS Papa XIII. *ad perpetuã rei memoriã.* Officij nostri partes sedulò pręstare tenemur, vt dubia, quę varijs Doctorũ opinionibus hinc inde diuersa sentientibus, agitãtur, ea ad iurisdictionem sanctissimi Officij Inquisitionis hęreticæ prauitatis pertinent, nostræ declarationis oraculo (ꝑut ratio ipsa suadere videtur) dilucidentur, vt nulla cuiquam dubitandi occasio in posterum relinquatur: ad aures nostras si-

qui-

quidem nuper peruenit, multos esse, qui dubitent, an contra eos qui in sacro presbyteratus ordine nō constituti, Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionē impartiri ausi fuerint, per Officiū sanctissimæ Inquisitionis hæreticæ prauitatis in Hispaniarum Regnis institutum, & illius Inquisitores procedendum, vel etiā animaduertendum sit, ac hi, qui talia patrauerint, vel per Inquisitores prædictos puniri debeant. Nam etsi multorum sentētia affirmetur, prædictum delictum ab Inquisitoribus plectendum esse, hisce præsertim tēporibus, quibus hæretici temerè audēt proferre, vel seculares eorū Sacramentorum ministros esse posse. Non desunt tamen hi, qui contrariæ adhærent opinioni, vnde plerunque per eorundem Regnorū Inquisitores diuersa feruntur in huiusmodi causis suffragia. Nos itaque (vt omnis difficultas, dubitatioq; tollatur) animaduertentes eos qui presbyteratus ordine non sunt insigniti, & se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt, facto catholicā veritatem impugnare, quæ solos presbyteros ministros eorundem Sacramētorum constituendo, illos dūtaxat, quibus eadem munera congruere existimauit, cōmitti voluit, eorum qui in presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrant, ac confessiones audiunt, vt præfertur, cognitionē, & punitionem etiā ad Inquisitionis officiū, & Inquisitores ante dictos pertinere, ita huiusmodi delicti ratione, aduersus eos inquirere, procedere, ac culpabiles repertos punire, Officium, & Inquisitores prædicti valeant, Apostolica auctoritate præsentium tenore perpetuò declaramus, & diffinimus, & ita ab omnibus, & singulis Ordinarijs, & delegatis Iudicibus sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliqua iudicandi, & impetrādi difficultate, iudicari, ac diffiniri debere, irritū quoque, & inane, si secus super à quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignorāter cōtigerit attentari, decernimus. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon iuribus, municipalibus legibus Regnorum prædictorū, pragmaticisq; sanctionibus, ac statutis, & consuetudinibus ciuitatum, & locorū quorumcunque dictorum Regnorū, etiam iuramento, confirmatio-

ne Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis forsan per Nos, ac quoscunque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, sub quibusuis verborum formis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, seu de Apostolicæ potestatis plenitudine, vel ad supplicationem Regum, Ducum, & aliorũ Principum concessis, & confirmatis, quibus omnibus, illorum tenores præsentibus pro expressis habẽtes, illis in suo robore permansuris, hac vice dũtaxat specialiter, & expressè derogamus, cęterisq; cõtrarijs quibuscũque. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 6. Augusti, millesimo quingentesimo septuagesimo quarto anno à natiuitate Domini, Pontificatus nostri anno tertio.

ANNOTATIO.

18 *Punitur conatus.* [a] Vltra ea quæ resoluisti quæst. 5. num. 22. & 23. illud moneo nõ obesse conatum, cum iniuria nullum habuit effectum, quod intelligo si per reum stetit, l. 1. ff. quod quisque iuris: inuenio autem in atrocioribus conatum in expressis in iure casibus puniri, ex Anton. Conscio ad leg. Iuliam Maiestatis, Riccio in praxi fori Ecclesiastici, decis. 369. num. 1. Archid. & Nauar. nu. 3. in c. si quis tam fęminam, de pęniten. dist. 1. Casus iure expressi.

1. Aggressio, c. si quis necandi, de pœn. dist. 1.
2. Attentatio, l. si quis, C. de Episcop. c. si quis solas, 36. q. 2. cap. vlt. qui filij sint legit.
3. Ausus, c. si quis pulsatus, de pęnit. d. 1.
4. Cogitatio, l. præsenti, C. de his, qui ad Ecclesias, c. quoniam multi, d. 47.
5. Conatus, c. quoniam multi, 14. q. 4.
6. Expectatio, c. si fęneraueris, 14. q. 3.
7. Imperfectio, l. 1. ff. de varijs, & extraord. crim.
8. Intentio, l. is, qui cum telo, C. ad leg. Cornel. de sicarijs, c. si quis cum telo, de pęnit. d. 1. l. 1. ff. ad l. Pomp. de parricid.
9. Persuasio, l. si quis seruo, ff. de furtis, & de ser. corrup.
10. Solicitatio monialis, cap. si quis rapuerit, 27. q. 1.
11. Solicitatio ad turpia in cõfessione, ex nostro Breui.
12. Voluntas, l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. c. nuptiarũ, 27. q. 1.

19 Ex-

19 *Extraordinaria*,[b] deducitur ex l.1.ibi: *Perfecto flagitio capite punitur, imperfecto in insulam deportatur*, ff.de varijs,& extraordin.crim.l.nec interest, ff.ad l.Iul.de vi priuata, obseruat Bald.consl.443.vol.3.Boer. autem decis.316.nu.4. vniuersam controuersiam ex personarum conditione,rerum qualitate, & temporum distinctione diffiniendam tradit,cui subscribit Guilielmus Onciac. quæst. academic.lib.2.quęst.76. nu.4. Sed vltra omnes verissima est, non puniri conatum ex vniuersali cõsuetudine, etiam in atrocissimis, sicut cõsummatum crimen, ex Farin. in praxi, tom.1. q.17.num.49.Eman.Barbos.ad ordinat. Lusitan. lib.5. tit. 18. §.2.nu.1.quod intelligo,nisi conatum tantùm lex puniat,prout in nostra specie.

20 *Omnes teneri ad sigillum qui pœnitentis peccata norint ex confessione quocunque modo,quacunque via,ex Viuald.de sigillo, num.*10.[c] Hæc Viualdi traditio modificanda est, vt solus Sacerdos, qui solus est huius Sacramenti minister, ad sigillum teneatur, D.Thom. addit. quæst. 11. art.3. communis ex Henriquez lib.6.de pœniten.cap.20. §.1. De interprete autem controuertũt citati per Henriquez d. lib.6. cap. 19. §. 9. litera F. cæteri verò non sigillo, sed naturali secreto astringũtur, Henriquez d. cap.20. §.1. contra Nauarrum,& Viualdum citatos ab Illustrissimo. Contra quos communis est in contrarium Henriquez d.§.1.litera D. quãuis Suarez de pęnit. disput.33. sect. 4. alios ad sigillum teneri velit, solusque Sacramenti minister frangens, iuris pœnas incurrit Henriquez d.§.1.

21 Saluari tamen potest Viualdi,& aliorum opinio,vt procedat, quando notitia peccati ortũ habuit à sacramentali confessione, quàm impius, aut imprudens confessor detexit,tunc enim ad omnes trãsit sigilli obligatio cum suo onere, Nauarr. cap.Sacerdos, nu.43. de pęnit. dist.6.Salzed.in pract.cap.109. litera B. Suar.de pęnit.disp.33. sect.5.nu.8.

22 Vnde si Iudex, aut Prælatus, etiam bona fide procedens,aduertat notitiam habuisse ortum ex confessionis detectione, tenetur statim cessare ab ea Inquisitione, & processu, & facta pro infectis habere, neque potest reum ea de re interroga-

rogare, Henriquez lib.6.de pęniten.c.20.§.2.Sot.in 4.dist.18. q.4. art.5. ad fin. Reginald. in foro pęnit. 1.tom. lib.3. cap.2. sect.2.à nu.29.

23 Cum ex nostra, & alijs sacris familijs plures mihi, consultationis ergo, casus proponātur, in duobus circa præsentem materiam perniciosè erratum respondi, quos hic ad pręcauēdum inserere libuit. Quidam religiosus nescio quid surripuit, & statim extra Conuentum seposuit, Prælatus subtractas res deprehendit, conuocatis Fratribus, post debitam reprehensionem, præcipit confessarijs, ne delinquentem absoluāt, nisi restitutis rebus. Reus ad se rediens, per viam, & manum confessarij, cui delictum, & restituendi animum detegit, res in Monasterium reducere, & Pręlato restituere constituit, ad quem effectum schedulam cōfessario tradidit, vt qui res habebat, eidem eas redderet. Confessarius Prælatum adit, exeundi foras veniā petit, exitusque rationem reddit, ostensa schedula conclusa, quam Prælatus capiens, ex subscriptione litterā, & manum agnouit delinquētis: concessa exeundi licentia, vocat reum, eumque grauiter reprehēdit, suppliciūq; coram alijs minatur, reus vt supplicium, & publicam iam infamiam euitaret, fugam arripuit, qui deprehensus carceris, flagellationis, & aliàs sustinuit pœnas. Respondi, reum in furto, & fuga minus peccasse, quā confessarium, & Pręlatum; nam hæc notitia ortum habuit à sacramentali confessione. Quandoquidem nec Iudex, seu Prælatus punire potest deprehensum in casu, vel nocte, in qua confessor dixit committendum furtum, ideoq; vigilandum admonuit Henriquez lib. 6. de pęnit.c.20.§.2.

24 Alter casus: Quidam Pręlatus prohibuit, nè Religiosi presbyterij ordine nō insigniti, confiterentur alijs confessarijs, nisi Magistro tantùm nouitiorum: duo ex non sacerdotibus petiere per confessarium à Pręlato, vt sibi liceret diuerso à Magistro nouitiorum confessori, quem Prælatus nominaret, peccata sua pro illa vice confiteri. Excanduit Prælatus, & negare perrexit, donec precibus, & rationibus internuncij flexus, aliū confessorē designat, sed prius tā Magistro nouitiorū, quàm alijs reli-

religiosis nequitiam, quàm sic vocabat, & quasi peccata, seu peccati genus, & speciem manifestat, eosque ante cõfessionem flagellis cędi iubet. Ego respondi Prælatũ multipliciter, & grauissimè peccauisse: tum ob difficultatem concedendi licentiam contra D. Thom. in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. ad 6. Ang. confessio. 3. nu. 31. Sylu. confessor. 1. q. 16. Nauarr. c. placuit de pęnit. dist. 6. nu. 131. Vict. de confessione, num. 132. in fin.

25 Qui docent Pręlatum, vt sit facilis in concedendo hanc facultatem, aliàs peccat mortaliter: quia prope certam prębet occasionem subditis sacrilegiũ committendi: non tenetur tamen facultatem dare confitendi cuilibet, si ꝓbabiliter timet, quòd non eliget æquè bonum, Palud. dist. 17. q. 4. vel saltem idoneum, Sylu. supra: vnde iustè illi interdicere poterit, nè apud talem cõfessorem fateatur, quẽ apertè cognoscit non esse idoneum ad subditi confessionem excipiendam.

26 Tum etiam quia arctissimè ad sigillum, aut quod propiùs accedit ad sigillum, tenetur Prælatus, à quo licentiam petijt confessor, aut reus pro casu reseruato, quia hic est persona cõfessioni necessaria, & aliquo modo est confessor, aliàs confessio fieret odiosa, nec ob eam notitiam potest inquirere, & multò minus procedere, & animaduertere contra pęnitentem, Henriquez post alios de pœniten. lib. 6. c. 20. §. 3.

27 Ex prędictis noua quęstio ad nostri Breuis apparatũ excitari poterit, vtrum laicus confessionis interpres, si in eodem actu solicitet, quod facilè fieri ignorante linguam confessario potest, Breuis pœnis subiaceat. Non incurrere suadet, quia is nec est sacerdos, vt aliàs argumẽtabatur Illustrissimus q. 13. nu. 2. nec huius Sacramenti minister, D. Thom. in addit. q. 8. art. 1. Triden. sess. 23. c. 4. in doctrina. Contrarium tamen mihi dicendum videtur, tum quia in hoc casu eademmet datur ratio, quæ in confessore, hoc est abusus Sacramẽti, sacrilegium, antidoti remedium in venenũ, sumiturq; Sacramentum vt medium ad peccandum.

28 Tum etiam quia interpres, licèt laicus, participat aliquid de actu clauis, D. Thom. in addit. ad 3. part. quæst. 11. art. 3. in corpore, Suar. tom. 4.

disput.33. sect.5. num.4. Sub nomine igitur sacerdotis comprehenditur siue extẽsiuè, siue per participationem. Seraphin. ad Diuũ Thomam dicto art.3. Accedit, quia licèt Innoc. III. solum sacerdotẽ ad sigilli vinculum declarauerit astrictum, in cap. omnis, de pœnit. & remiss. includit tamen interpretem. Seraphin. dicto loco; ideoq; communior est, teneri ad sigillum æquè ac confessariũ, ex Nauar. in Manua. c.8. nu.7. & in c. sacerdos, num.42. & 115. Henriquez communem dicens lib.6. de pęnit. c.19. §.9. litera F, quia sicut de actu clauis participat, vt diximus cum D. Thom. participat etiam sigilli rationem, ex eodem D. Tho. in 4. d.21. q.3. art.4. ad 3.

29 *Paulo Quarto.* [d] Breue Pauli IV. innouauit, & obseruari iussit Clem. VIII. anno 1601. de quo Quaranta in sum. Bullarij, verb. ordo, fol.394. duplex autem huius Pontificis decretũ extat, prius die 20. Maij anno 1557. contra celebrantem, qui presbyteratus ordine caret, vt absque alia disputatione tradatur curię sęculari puniendus; posterius, cuius meminit noster Auctor, vtrunque refert Locat. in praxi Inquisit. pag.491. & 492. inter decreta sanctissimi Officij Romæ facta, de quo Farinac. de hęresibus, quæst.193. num.39.

31 *Solum hunc casum committi.* [f] Resolutio Emanuelis 2. tom. de regul. q.27. art.2. vers. hęc constitutio, quam Illustrissimus Auctor refert, mihi nõ probatur: Tum quia particula, Et, sępe in iure pro disiunctiua accipitur c. verum, ibi: *Pro vita, & rebus seruandis*, de iureiurando, c.2. ibi: *Te, tuaque liberando*, de homic. aduertit Suar. de cẽsuris disp 46. sect.2. nu.8. Sic exponitur altera Clementis VIII. constitutio nè in absentia confessio, & absolutio fiat, non enim vtriusque simul concursus requiritur, sed alterum sufficit, vt Illustrissimi ex speciali Pontificis mandato declararunt, post, quam declarationem doctissimus Suarius disiunctim legit, cum antea coniunctim pręcdictã explicauerat constitutionẽ de pęnit. disp.21. sect.4. Tum etiã, quia in Gregoriana constitutione relata per Auctorem, nu.17. eadem particula constituitur inter illa verba, *Missas celebrant, ac confessiones audiunt.* Nemo autẽ liberabit

à con-

à cõstitutionis pęnis Missas celebrantem, qui presbyteratus ordine careat: ideò Paulus IV. vtrâque diuerso complexus est decreto, vt notauimus num. 29. & praxis obseruat, prout testatur Illustrissimus Auctor supra nu. 10. Farinac. de hęres. q. 193. nu. 39. Sicut ergo ad incurrendam pęnam ab Inquisitoribus imponendam nõ requiritur insimul & Missas celebrare, & cõfessiones audire, eodem modo verba illa, *Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impertiri audent*, in decisione, *Ad Missas celebrare, ac confessiones audire*, restringuntur, ibi: *Voluit eorum, qui in presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrant, ac confessiones audiũt, vt præfertur, &c.* nota verbum, *audiunt*, per se stare.

Confundíturque Emanuelis opinio eodem fundamento, cui ipse innititur. Ait enim, quod si fictus presbyter confessionem audiat, & absolutionem nõ impertiatur, nullum cõfert Sacramentum, quasi si impertiatur, conferat Sacramentũ, quò quid absurdius? Quod per incuriam, vt multa aliàs, fuit expensum, sic in eodem artic. 2. dum inuehitur in eum, qui sacerdotis gradu carens celebrat, addit: *Ex his colligitur quàm detestabile, & horrendũ crimen sit sanctissimum Eucharistiæ Sacramẽtum manibus pollutis, & profanis tangere, & sacrilega mente recipere celebrando. Et Gregor. XIII. hoc crimen cõsiderans officio Inquisitionis sanctissimæ puniendum commisit:* quę consideratio aliena est à ficto sacerdote, cum non sacrificet.

32 Accedit, quia confessio, quam non sequitur absolutio, dicitur sacramentalis, quatenus fit à peccatore in culpę recognitionẽ, diciturq; spiritualis filia, quę peccata confitetur, c. ad limina, §. fin. cũ seq. 30. q. 1. notasti supra q. 5. nu. 14. & in specie Graphijs cõs. 1. nu. 21. de cogn. spir. & infra quęst. 14. n. 7. & 10. Vnde si in proposito fictus presbyter Inquisitoribus subijcitur, si absoluat, idem dicendum erit si confessionem audiat, absolutione non impertita.

33 Sic etiam is non minus incurrit irregularitatem, si audiat confessionem, & absolutionem non conferat, quàm qui eam confert, Suar. de censur. disput. 42. sect. 4. nu. 19.

34 Cum enim agamus de ministerijs, in quibus Sacramẽ-

tum nō conficitur, attendimus ad sacrilegium, quod committitur in vsurpatione talis ministerij, irrisione, & ludibrio Sacramenti, cui iniuria infertur, ab Inquisitoribus vindicanda per meritas pœnas. Nihilque efficit absolutionis, quæ nihil operatur, defectus; & factum, non verò effectus damnatur.

35 Licèt aliàs fingens se religiosum, & absoluens, seu alia Sacramenta sine Parochi licentia ministrans, non incurrit excōmunicationem, quam, si religiosus esset, incurreret per Clement. 1. de priuil. Suar. de cens. disput. 22. sect. 4. nu. 2.

SVMMARIVM.

Sacerdos absoluendi potestate carens, an si solicitet in confessione, incidat in Breuis pœnas, nu. 1. & nu. sequentibus.

Bulla in solicitantes agit de solicitatione in Sacramento, nu. 2.

Bulla contra solicitantes exprimit curam animarum habentes, siue eam pro alijs exercentes, aut confessionibus audiendis deputatos, nu. 3.

Confessio bona fide pœnitentis, & cōfessoris facta, censetur sacramentalis, obligatque ad Breuis pœnas solicitantes, nu. 4.

Confessio pœnitentis bona fide, sacerdotis ficti malo animo habita, an obliget solicitantes, nu. 5. & 13.

Confessio ex scientia confessoris, et pœnitentis inualida propter potestatis defectum, an solicitantes comprehendat sub Bullæ pœnis, nu. 5.

Confessio facta in ordine ad obtinendam licētiam, censetur sacramentalis, obligat ad sigillum, atque solicitantes, quid vero de ficta inter eos, nu. 6.

Sacerdos iurisdictionem habens, non tamen ex causa absoluēs, si solicitet, incidit in Breuis pœnas, nu. 7.

Confessio facta spe veniæ, negata absolutione, est sacramentalis, nu. 7. & 14.

Sacerdos solicitans in actu confessioni antecedenti, licet confessio non sequatur vel ex pœnitentis repugnantia, vel ex ipsius confessoris uoluntate, incidit in Breue, nu. 8.

Confessio facta sub signo crucis, non tamen animo accusandi, non est sacramētalis, nec obligat solicitantes, nu. 9.

Confessio facta animo se accusandi, licet non consequendi absolutio-

QVAESTIO XIV.

Vtrum absoluendi potestate carens presbyter, & in confessionis actu fœminam pœnitentem solicitans, pœnis afficiendus sit, iuxta Bullam.

1 PRoximam superiorem quæstionem iure insequitur hęc altera, quę mihi, atque illa, æquè grauis, multò implicatior, molestissima, pro qua explicanda libros legi, volui, reuolui, vt verum docerer à veris magistris.

2 Igitur quęri potest, quid habendum, si sine iurisdictione absoluendi sacerdos, vel quia excõmunicatus denũciatus est, aut suspẽsus, vel quia iratus clerico manus imposuit, vel quia sibi tantùm licuit sacra facere, sacerdoti simplici, non habenti ad peccata excipienda vel à iure, vel ab Ordinario concessam iurisdictionẽ, si (inquam) is talis pęnitentes audit confessor, & so-

& solicitat, quæri oportet de vera circa hanc rem opinione. Et negantem partem ex eo quis tutari conabitur, quòd de solicitatione tantùm agat constitutio, per quam Sacramento fit iniuria, irreuerentia. Sed in hoc casu non datur Sacramentum, ob id neque iniuria.

3 Facit deinde, nos superiori quæstione asseruisse, datam absolutionem à laico, absolutionem sacramentalem non esse: Ergò idem asseretur, cum exarmatus iurisdictione sacerdos confessiones audiuerit: Tolet. lib. 3. cap. 10. num. 2. Faciunt Bullæ verba ibi: *Curam animarum habentes, siue eam pro alijs exercentes, aut alias audiendis confessionibus pęnitentiũ deputati*. Cum igitur carentes iurisdictione sacerdotes, neque curam habeant animarum, neque pro alijs exerceant, neque tandem confessionibus deputẽtur, bene colligas sic peccantes non alligari hac nostra constitutione.

4 Pro resolutione autem velim paucis monere, hanc talem confessionem dari posse varijs modis, quia fiet primò bona pęnitentis, & confessoris simul fide, quia putat vterq; non deesse iurisdictionem: quem talem opinor subiacere Bullæ pœnis, etsi postea certo sciatur iurisdictionem defuisse, quia contra dicere re vera Pontificis menti multum derogaret. Quia deinde confessio illa, quantum ex pęnitentis, & sacerdotis intentione est sacramentalis est, & per accidẽs venit defectus. Propterea ad Sacramenti pertinet reuerentiam ad seruandam in ea Bullæ dispositionem, vt in simili tradit Suar. de pœnitent. disputatio. 33. sect. secunda num. 4.

5 Secundo potest id accidere pœnitentis bona fide, sed sacerdotis malo animo. Qui casus mihi difficilis, ambiguus nimis est, quia scindor in varia, vrgentibus superiori quæstione adductis fundamentis, cum videatur etiam non maiorem obligationem ex tali confessione, quam ex illa laico facta, oriri: quę illa nequaquam esse videtur sacramentalis, facta coram illegitimo iudice, & sacramenti falso ministro. Facit contra fraus magna, & dolus, qui totus esse potest in fraudanda Bulla. Atque si quis fortè confessor in Inquisitores reus incideret, negaret se facultatem habere exaudiendi peccata:

cata: probatio ob id incũberet Promotori, quæ cum sit in tali hac re difficilis, pœnas vitarent mali confessarij contra Pontificis veritatem, mentem, intentũ: eo maximè quia dolus nemini patrocinari debet, & contra cõfessionis bonum. Peritiores iudicium interponant, doceant, mihi satis præcurrere, viarum lubrica, & anfractus indicando. Interim approbo posteriorem hanc sententiam. [a]

6 Tertiò, hoc euenire potest cum vtriusque certa scientia, & confessarij, & pœnitentis, qui simul certi sunt, iurisdictionem non interesse. Quod quidem si faciant in ordinem ad sacramẽtum pęnitentiæ, obtinendæ iurisdictionis spe; tunc etiam mea est opinio, talem casum Bullæ verbis comprehendi: datur iam enim sacramentalis confessionis quædã inchoatio: Vt si quis confessario inferiori peccatum dicat superiori reseruatum, eo animo, vt minor à maiori iurisdictionẽ obtineat: quia animarum res alio modo inter se reuera tractari non possent in ordinem ad sacramentum pœnitentię perficiendum. Si autem reuelatio illa non ordinetur, vt Sacramentum perficiatur, petatur iurisdictio, cum solùm habeat illo casu cuiusdam consultationis rationem, minimeque debeat sacramentalis confessio appellari; videtur profectò non hac commissione comprehendi, vt ex Suarez colligitur d. dispu. 33. sect. 2. nu. 4. Henriquez in sum. lib. 6. cap. 21. n. 4. Idem dicendum existimo, si comprehendatur ex artificiosa confessione, pęnitentem accedere nõ accusandi se animo, sed irritandi, & illaqueandi confessarium, vt in simili tradit Hẽriquez vbi proxime nu. 3. in principio. atq; in specie docet Graphijs conf. 1 de cognat. spirit. nu. 25.

7 Hinc primò percipi potest quid dicendum sit, cum sacerdos iurisdictionem habens, & pęnitentem ęquissimè non absoluens, ad obscæna solicitauerit, quia hic talis iuxta Bullam puniendus videtur. Atque ex supra dictis affirmatiua pars tenẽda est, quia facta confessio spe veniæ, etiam negata absolutione, sacramentalis est, [b] Cordouben. quæst. Theo. lib. 1. quęst. 2. opin. 3. Erit ergò, solicitantem confessarium in confessione pęnitentem pati debere Bullę pęnas, maximè quòd illis verbis Bulla vtitur: *in sacramentali* con-

confessione, quæ datur in proposito. Facit Suarius dict. sect. 2. num. 8.

8 Secūdò quæri potest, vtrū solicitatio, de qua est prædicta constitutio, dicatur vere solicitatio, nulla existente sacramentali confessione. Pòterit enim vsu venire, vt mulier ante accusationem solicitetur, nolitque posteà se accusare, vel etiam compunctus confessarius ad alterum remittat exaudiendam. Inter quæ affirmatiuam partem probabilem, imò certā habeo, c etiam non insecuta sacramentali confessione, dummodo tamen fiat solicitatio confessionis sacramentalis prætextu, ad quā natura sua illi præcedētes actus dirigantur, quæ contingit illius prętextu, ac actuum ratione, natura sua confessionem præcedentium. Propterea moraliter loquendo in sacramentali confessione Sacramentum læditur. His adde, dari alioqui faciendi fraudem præsentissimam occasionem, vt facilè intelligas. Atque in nostro casu solicitationis resoluit in specie Graphijs conf. 1. de cognat. spirit. à n. 25. vbi latissime.

9 Tertio infertur, requiri ex pęnitentis parte, vt intentione sacramentali faciat confessionem, idest vt peccata dicat in hoc foro se accusandi animo, & Ecclesiæ clauibus subdendi. Vides, non satis esse pęnitentem dicere: hæc tibi dico in confessione, etsi dicat flexis genibus persignata signo Crucis, quia talis confessio non sacramentalis est, quę non fit confitendi animo, & intentione, neque vllum confessionis habet effectum. Vnde si hanc talem confessarius prouocarit mulierem, non Inquisitorum foret iudicium. Ita inferas ex Sot. dist. 18 q. 4. art. 5. conclus. 5. Nauarr. in Man. c. 18. nu. 55. & post Caet. & Simanc. ex Suarez d. disp. 33 sect. 2. nu. 6. Henriquez lib. 6. c. 20. nu. 3. post principium.

10 Contra dicendum videtur, quando pęnitens fęmina à principio accedat sine excipiendę absolutionis intentione, sine contritione & emendæ proposito, modo tamen illi mens sit se accusandi in illo foro, & obsequendi, prout potuerit, vt aliquo modo Ecclesię satisfaciat. Quod satis erit ad Bullę pęnis adstringendum confessarium, quia sacramentalis confessio, quæ sacerdoti re vera fit, vt Dei ministro saltem iam cępta est.

Ergò

Ergò satis est, vt ex ipso exoriatur obligatio. Docet Suarius post prędictos Doctores d. sect. 2.num.9. Et probatur: vt enim confessarij pęnas dent pro Bullę forma, non opus est, vt sacramenti spectetur finis: Ergò parũ refert, non perfici cõfessionem. Fauet cap. quod quidam de pęnitentijs, [d] vbi de publicis peccatoribus dicitur ad confessionem esse admittendos: *Licet enim huiusmodi pœnitentia vera non sit, talis tamen confessio admitti debet.*

11 Tandem contrarium haberi necesse erit, quando non cõfessionis, sed cuiusuis rei prętextu venit mulier ad confessarium, publicè in Ecclesia aliarũ fęminarum peccata audiẽtem, qui licet tunc venientem solicitet, non idcircò pęnas incurrit, quia etsi prouocet in cõfessionarij loco, non tamen pęnitentem prouocat, sed aliam longe diuersam.

12 Quæ autem argumenta in principio quęstionis veræ huic sententię reluctantur, ex dictis facilè soluas.

ANNOTATIO.

13 Ibi: *approbo posteriorem banc sententiam*, [a] Quę mihi verissima est non tam ex fraude, & dolo, quem causare potest improbus confessor, dum absoluendi potestatem sibi non competere asserit, sed quia tenetur ad sigillum confessionis Henriquez cum communi libr. 6. de poenit. c.21.§.4. & quia valida est confessio, si obtenta iurisdictione absoluat Sot. in 4. dist. 18. q. 4. artic. 5. communis ex Henriquez d.§.4.lit.V. Vnde non ex eo, quod ordinarij approbatio deficit, impius sacerdos poenas euitabit. Sic religiosus potestate conferendi Sacramenta carens, ea conferens, est excommunicatus: clemen. 1. de priuilegijs, iunctis resolutis per Suar. de censuris disput. 22. sec. 4. à nu. 22.

14 Ibi: *Sacramentalis est*, [b] Graphis conf. 1. à nu. 20. de cognat. spirituali.

15 Ibi: *Certam habeo*, [c] resolutio Illustrissimi in duobus casibus, qui forsitan soli euenire, & considerari poterunt, certissima mihi videtur.

16 Primò, si fęmina sub crucis signo velit peccata detegere, & à confessario interrumpatur ad turpia solicitante; posteriore si filiam spiritualem, hoc est ex pręcedentibus confessionibus notam, ad genua procumbentem

bentem ante crucis signū præoccupet confessarius solicitans. Tertium vidi casum Inquisitoribus deferri, si accedens fœmina confessionis causæ à confessario præueniatur, vt confessio in aliud tempus relinquatur, vt tunc eam solicitet, forsitan confessarius eam aliunde nouerat.

17 Diuersus est casus, si confessor non paratus ad audiendas confessiones solicitet, fœmina verò reiecta solicitatione, confessionem petat, & statim cōfessor, omissa solicitatione audiat, quo casu non incidet, vt bene considerat Benedictus Aegidius in tract. de iure, & priuileg. honestatis, art. 11. nu. 19.

18 *Cap. quod quidam de pœnitentia*, [d] & in hoc casu confessor ad sigillum tenetur, Henriq. lib. 6. de pœnit. c. 21. §. 3. ad fin. Suar. de pœnit. disp. 33. sect. 2. num. 9.

19 Secundum quos ad sigilli vinculum requiritur ex parte pęnitentis, vel animus accusandi se ad effectū absolutionis cōsequēdæ, vel saltem animus obsequendi Ecclesiæ præcepto, ad euitandas censuram, & pęnas, vt in meretricibus, & alijs verificari potest, qui licet nō absoluantur, confessio tamen sacramētalis est, quidquid dicat Sot. lib. 5. de iustit. q. 7. art. 1. ad 1. de pęnitente, qui non intendit cōfiteri integrè omnia, sed vnum, vel aliqua peccata, quem tamē explicat Henriquez d. §. 3. litera R. intelligendum esse de pęnitente, qui non dicit accusans se tanquam Iudici, sed vt capiat, aut det consilium amico.

20 Adeo, quod licet confessor absolutionem neget, confessionis tamen schedulam dare poterit, & aliquando expediet, Henriquez lib. 6. cap. 22. §. 4. de pęnitentia, post med.

SVMMARIVM.

INquisitorū iurisdictio delegata, & ideo restringenda, n. 1.
Confessor in confessario simulans audire confessionem, & absoluere, si solicitet, an incidat, nu. 2. & 11.
Rescripta ad casus habentes rationem similem, extenduntur, nu. 3.
Breue in solicitantes, an de confessione ficta agat, nu. 4. & 5.
Statutum comprehēdit, quod statuen-

QVAESTIO XV.

Quid de confessarijs sentiendum, iurisdictionem habentibus, si in loco ipso, in quo confessiones audiunt, mulieres prouocent, non actualiter earum peccata excipientes, nulla facta confessione, sed vt peccatum dissimulent, inspicientes decipiant, sacramentaliter audire simulant, signa facientes, absolutionis actus, & alia, quæ in vera fiunt confessione.

1 SEquentem, & connexam inuitant superiores quæstiones, quam separatim pono, quæstionũ breuitati studens, quæ lectori semper arridet. Atque in vestibulo dicendum videtur, non esse Inquisitorũ talis casus cognitionẽ, quia ipsis tributa iurisdictio delegata sit, quæ stricta strictè interpretanda est; atque ob id solùm illud comprehendere videtur, quod est in codẽ expressum Breui. c.cum olim 1. ante fin. ibi: *Cum in rescripto nulla de eo mentio haberetur*.& cap.P. & G.in fi.ibi: *Cum ad alias personas nequeãt prorogari*, de off. deleg.ac traditur in c.nonnulli, §.sunt & alii,& ibi glos.verb.lites,de rescript. maximè cum in proposito neque detur sacramẽtalis confessio, neque Pœnitentiæ Sacramento fiat iniuria. Quare opinionẽ probo, ac verissimam existimo.[a]

2 Quo non obstante,contra visum fuit piis, & doctissimis viris,

viris, qui asserunt, rationem,& mentem Breuis etiam obligare huiusmodi confessiones simulantes,peccantes sub confessionis scuto,& in opprobrium.

3 Hoc apparet, quia extenduntur rescripta ad casus habẽtes rationes similes, glo.notab. in Clem.1.verb.*præsidentes*, de rescript.atque in Clem.1.verb. *eligatur*, iuncto tex.de elect. & est tex.in c.cũ dilecta, vers.nos igitur, de confir.vtili, vel inuti. licèt loquãtur per taxatiua verba. Cassad.dec.6.nu.11.de iure patron. quamuis sit in pœnali, & correctoria materia,vt tradit idẽ Cassad.decis.1.nu.2.col.2. vers.& dominus Spinosa,de rerum permut. Expresseq; dicuntur venire, & comprehendi in dispositione. Paris.cons.96.nu. 20.32.& 33. vol.4.& in cons. 32.nu.72.vol.1. Et cũ eadem, & similis ratio sit in nostro casu,interueniantq; in Breui conuenientia, & memorata peccata, etiam comprehendet prædictum casum.

4 Imò æquius videtur, debere Inquisitores procedere in nostro casu, quia vltra quod adest ficta confessio, vt in casu in Breui expresso, [c] adest etiam Sacramenti Pœnitentiæ deceptio, illusio, & confessionis contemptus,quam simulant expleturi libidinem. Quod summè puniendum est. Clem. 1. cum ibi adductis per glo.de renunc. in ecclesiasticis prçsertim personis,in quibus magis prohibetur, vt probat idem tex.

5 Nec impugnat, quòd in casu in Breui expresso erant in confessionis actu:quia illa confessio,de qua Breue est,non vera, sed ficta est, [d] & eadẽ atque in nostro casu, qui etiam fictam habet confessionem.Cumq; autem ficta sit vtraque cõfessio, [e] & eandem habeat rationem, vt dicas, ꝙ Inquisitores de vno,nõ autem de altero casu possint cognoscere, velle erit verbis, non rationi, & mẽti legẽ imponere. Quod nequaquam asserendum est, cap.commissa,de elect.in 6. l.2.in fi.C.cõmun.deleg.sensus enim,& mens,non verba inspici debent,c.si postquam,versic. si verò,de elect.eodem lib. cap. propterea, & cap.intelligentia, de verb.significatione.

6 Preterea illud comprehẽdunt constitutio, & statutum, quod statuissent,& prouidissent similiter statuentes,si de eo interrogati essent,glo.vltim.in fi. in l.tale pactũ,§.fin.ff.de pact. [f] etsi

etsi verba non illud sonent, vt tradit Soc.iun.cōs.139. nu.12. vbi attestatur dictam glo.esse communiter approbatã, vol. 1. Curt. iun. vbi etiam attestatur de communi cons.89. num.4. & est tex.& ibi: ita sumat. Bart. in l.Titius, §.si Lucius, in fine, ff.de liber.& posthum.& in cōcessionibus Papæ, vt hic, expressè ait Paris. cons.114. num.17. & cons.96. num.31. in fine, & cons.72. num.99. lib.4. tradit Grammaticus decis. 102. num. 117. & in rescriptis, [g] de quibus agitur, quia includi illud censetur, quod rescribens verisimiliter interrogatus includeret: tradit Capycius decis. 69. num. 20. in fi. Pro quo textus esse videtur in cap. super litteris, de rescriptis, ad fin. vbi illud debet considerare delegatus, quod delegans consideraret.

7 Verum si quo tempore Breue emisit Summus Pōtifex, interrogaretur, an vellet, vt Inquisitores procederent in confessarios taliter peccantes, forsasse responderet, [h] sic velle, sic iubere: ergo in casu idem dicendum est, quod in illo expresso in Breui.

8 Præterea prædictum Breue cōmissionem, & facultatem Inquisitoribus impertit, vt de istis inquirãt confessarijs, atque de eorum circa Fidem opinione, qui de Ecclesiæ Sacramentis male sentire, illis illudere videntur. Atque si ob id, etiam sine Breui, & noua commissione procedere poterant Inquisitores, dicendum est, quòd multo fortiùs possent, stante Breui, cum eorum officium, & iurisdictionem excitarit, & adauxerit, arg. tex. in cap.licèt, de officio ordinarij.

9 Ex eoque id magis probatur, quod proęmij ratio prædicti Breuis generalis est, quia nempe dicti confitentes, seu confessarij Pęnitentiæ Sacramento iniuriã faciebant, ac reddebant mulieres oneratas grauiorum peccatorum mole, tradendo illas in manus diaboli, in diuinæ Maiestatis offensam, & animarũ periculum. Quæ proęmij ratio cũ vigeat, adsitque in nostro casu, etiam in dicto Breui comprehēdi videtur, licet ad certum casum referri appareat, l.fin.ff.de hæred.instit.l.regula. §.& licet, vers.nam initium, ff.de iuris, & facti ignor. Etiam quòd coniecturata esset ratio, Cassad.super regulis Cancell.decis.39. nu.3. & 4. Beneque ait Ludouicus

M Go-

Gomes in regula de annali, q. 9. in princ.

10 Nec interest, quòd pęnale sit Breue, atque consequenter per iura vulgaria restringi debeat, quia cum in fauorem animarum sit, etiam quod poenale esset, extendi debet glo. in cap. si postquam, verb. *alios*, & in cap si postquam, verb. *prouisione*, in si de elect. in 6. & tradit idem Cassad. decis. 5. num. 10. de constitutionibus. Tu lector lege, meditare, iudica.

ANNOTATIO.

11 *Verissimam existimo*. [a] Verissima est Auctoris sententia, cum nec ratio, mens, verba, nec contraria argumēta in hoc casu procedant.

12 *Memorata peccata*. [b] Intelliguntur non de peccatis fęminæ apud confessarium expositis, cum Auctor supponat cōfessionem non præmitti, sed de peccatis cōfessarij, qui eo tempore, & loco solicitat.

13 Ibi: *Vt in casu Breuis*. [c] Si confessio in casu Breuis ficta esset, & non sacramentalis, vel saltem in ordine ad illam, non haberet locum Breue, ex traditis per Iacob. à Graph. consil. 1. num. 25. de cognat. spirit. & per nostrum Auctorem q. 14. nu. 9.

14 *Illa confessio, de qua Breue, non vera, sed ficta est*. [d] Vide quę adnotaui nu. 13 vnde meritò num. 1. conclusimus, argumenta nullam vim habere in Breuis specie.

15 *Cum autem ficta sit vtraque cōfessio*. [e] In pręsenti quęst. nulla supponitur confessio, & in hunc sensum fictā vocat Auctor, sed in Breuis terminis fictā non dicas ex fęminæ parte.

16 *Glos. vlt. in l. tale pactum, §. fin. ff. de pactis*. [f] singularis, & recepta est glos. hæc ex Cost. in cap. si pater, 1. par. vers. absque, nu. 15. Tiraquell. in l. si vnquā, in princ. à num. 55. Peralt. in l. si quis, in princ. num. 151. ex vers. tertius casus, ff. de legat. 3. Gom. l. 4. Taur. num. 7. Molin. lib. 1. cap. 13. nu. 90. Gam. decis. 238. Gabriel lib. communiū titul. de regulis iur. conclus. 10. Alphan. collect. 269. & passim alij, sed prædicta glossę theorica (quam amphibologicam appellat Peralta supra num. 152.) periculosa est, nec paruam confusionem, & vim multoties dispositionibus ingerit: cum non sufficiat voluntas disponendi in mente retenta, l. si repetendi, C. de cond. ob causam, nisi trāseat in actualem dispositionem taci-

tacitam, vel expressam, quæ ex verbis, & disponentis mente deduci possit, l.si quis ita, §.si quis cum, ff.de testamen.tutel. Idque colliges ex l.quidam cũ filium 46.ff.de hæred.instituen. l.commodissimè, ff.de liber. & posthum.l.ille, aut ille, ad fin. de leg.3.l.in his 16.ff.de cond. & demonstr.

17 *Et in rescriptis*. [g] Adde Gabriel. lib.communium titul. de reg.iuris, conclus.10.nu.13. Molin. lib.4. de primogen.c.5. num.18.

18 *Fortasse responderet*. [h] Possibilitatis latissimus cãpus, & nõ sufficit esse possibilem rationem, seu mentẽ, vt prȩsumatur Cassanate cons.53. nu.68.

SVMMARIVM.

Solicitantes in alijs Sacramentis, an Inquisitoribus subijciantur ex Breui, pars affirmatiua primo ex Breuis Bulla, nu.1.

Similium idem iudicium, nu.1.

Abusus Sacramẽtorum cum corpore, & sanguine Christi, & similibus, suspitionem de Fide inducit, nu.2.

Fractor vnius Sacramenti punitur, sæpius pœnis impositis fractori aliorum Sacramentorum, nu.3.

Presbyter rem habens cum filia spirituali ex Cõfirmationis Sacramento, punitur depositione, qua punitur rem habens cum filia spirituali ex confessione, nu.3.

Resolutio negatiua, nu.4.

Iurisdictio non extenditur vltra commissionem, num.4.

Leges potius ad ea proferuntur, quȩ frequentius contingunt, nu.5.

Periculum vbi maius, ibi plenius consulendum, nu.6.

Pontifex noluit agere in Breui de abusu aliorum Sacramentorũ, nu.6.

Clausulæ in Bullis referendȩ non ad id, quod incidenter tractatur, sed ad id, quod ex consulto, & principaliter prȩtenditur, nu.7.

Pœnitentiȩ Sacramentum est inferioris gradus, prȩsentiores tamen labandi occasiones prȩsefert, nu.8.

Abusus Sacramentorum tunc hȩresis suspitionem ingerit, quãdo sapit hȩresim, nu.10.

QVAESTIO XVI.

Quaritur an Breue hoc ad alia Sacramenta extendi debeat, ita vt qui Sacramentum ministrat Eucharistia, matrimonij, vel aliud quid simile, puniatur eisdem pœnis, iuxta Breue, si accedentem fœminam solicitarit.

1 QVæstioni affirmatiuè respondendum videtur. Suggerunt primò responsionem ipsius Bullæ verba, dũ Pontifex dispositionis huius reddendo rationem, sic ait: *Nos in animũ inducere nequeuntes, quòd qui de fide rectè sentiunt, Sacramentis à Christo Domino institutis abutantur.* Atqui facta de Sacramentis mẽtione in numero plurali, nullum excludi, imò omnia comprehẽdi liquet. Iuuant illa verba, ibi: *Aut illis iniuriam facere:* assonat gl. vlt. in c. inter cætera, de rescriptis: ibiq; textus, quod de similibus idem est iudicium: maximè quia inferioris gradus Pœnitẽtiæ Sacramentum est. D.Thom. ad 3. partem, q. 65. art. 3. in corpore: ac ibi Suar. in comment. ad fin.

2 Secundo firmat glos. hanc sentẽtiã in c. accusatus, §. sanè, de hær. in 6. verb. *saperent,* vbi diuinationes referendo, ac hæresim sapiẽtia sortilegia, inquit, *vel faciunt prædicta cũ corpore, & sanguine Christi,* &c. *& his similibus.* Quo fundamẽtó nixus Bern. Comen. in Lucerna Inquisitorũ, verb. Sacramentis abuti, ibiq; Peg. tenẽt firmiter, de hęresi præbere suspitionem nõ solũ qui corpore, & sanguine, sed qui alijs vtuntur, imò abutũtur Sacramentis. Vnde apertè constat, voluisse Pontificem Inquisitoribus cognitionẽ tradidisse non solũ in solicitantes in confessionis, sed in quorũlibet aliorum Sacramentorum actu.

3 Facit tertiò Sacramenti vnius fractori sępè impositam pœnam, & aliorum Sacramentorum fractores amplecti, vt adnotat Ber. Diaz in pract. crimin. cap. 82. nu. 2. Vbi tenet, presbyterum rem habentem cum spirituali filia, quã habuit à Confirmationis Sacramento, puniẽdum illa depositionis pęna, qua puniuntur qui cum filia ex confessione turpem adimplẽt actũ. Licet tex. cap. si quis sacerdos, 3. q. 1.

3.q.1. de illis tantùm, nõ de istis agat. Iuuat, quòd rationis identitas maximè in illis rebus considerãda est, in quibus euidens aliqua fulget vtilitas, l. in rebus, ff. constit. Princ. Ecce vtilitas est dum mala vetantur, cultus, & reuerentia Sacramẽtis exhiberi iubentur omnimodo.

4 Contrarium tamen, idest pars negatiua probabilior videtur, & certior. Primò, quia cum cõstat de legislatoris mente, legis extensio nec fieri debet, nec coniecturis locus relinquitur. Constat autem ex relatione à Pontifice accepta, ex dispositione, & prohibitionẽ, solũ intellexisse de Pęnitentiæ Sacramẽto. Ex eo videas, ꝙ per id animarũ saluti plus incumbitur, lapsus, relapsus, peccata, & conscientię adita recluduntur: è quibus nacta occasione confessarij miserè cadũt, abeuntes sanctissimo Sacramento, lædentes, pęnitentiũ oneribus grauiora imponentes onera. Ergo iurisdictio non vltra id extendi debet, quod in petitione, & commissione continetur, Rota nouissima decis. 785. nu.2. par.1.

5 Facit secũdò, leges potius ad ea aptari debere, quę & frequenter, & facilè contingunt, quàm ad ea, quæ perrarò eueniũt, l. nam ad ea, ff. de legibus, quia vbi periculum maius intẽditur, ibi proculdubio est pleniùs consulendum, cap. vbi periculum, in princ. de elect. lib. 6. l.1. vers. sed & si quis, ff de Carboniano edicto. Patet autẽ non alijs Sacramentis ita inesse occasiones fęminis solicitãdis, neque reperiri incõuenientia, quę facilè consideres in Sacramento Pęnitentiæ: Ergo in hoc, non in alijs Pontificis mens, & rationes vigent.

6 Ad cõtraria autem, & primum respõdendum est ex verbis Bullę, quòd etsi Pontifex locutus fuerit in plurali numero, nõ tamen id voluit,[a] vt reliqua cõprehendi possent Sacramenta, vt vides ex ijs in primo fundamẽto à nobis dictis de ratione, & causa Pontificiæ commissionis, quę pro petitis interpretanda est. Neque, meo iudicio, verisimile est, voluisse Pontificẽ ijsdem Bullę pœnis illos vrgere, qui alijs abutuntur Sacramẽtis, prouocantes ad turpia, de quibus nulla proponebatur cõtrouersia.

7 Est doctrina Bart. per Felinum recepta, & alios cõmuniter, vt tradit Emanuel. Rodrig. 3. tom.

3.tom.regul.q.54. vers.& confirmatur: qui omnes affirmant, positas clausulas in aliquo Breui non ad id referendas, quod incidēter tractatur,& accessiuè, verùm ad id,quod ex consultò, & principaliter prætenditur.

8 Respondetur prætereà ad cōfirmationē,Pęnitentię Sacramentū,licèt alijs dignitate inferius sit,pręsentiores tamē offerre occasiones, vt fęminas cōfessarij solicitent,quę per id,quàm per alia frequentius solicitātur.

9 Secūdę, & tertię obiectiones solutu faciles sunt, cū multiplex diuersitatis ratio,iuxta sū pradicta, detur in nostro casu.

ANNOTATIO.

10 Ibi: *Non tamē id voluit.* Rectè Pontifex in nostri Breuis procemio abusum Sacramentorum considerat ad effectum, vt ad speciem,de qua agit, inferat. Abusus enim Sacramentorum, tunc reos ad Inquisitores defert, quando ex ipso facto hæresis suspitiò, vel sapor resultat: nam etiam qui in peccato celebrat, recipitve Sacramentum, illo abutitur, sed hæreseos reus non erit, quia factum illud manifestè hęresim nec aliquo modò sapit, aut hęresis suspitionem pręsefert, & sic de cęteris.

SVMMARIVM.

Solicitatiò circa tertias personas dupliciter consideratur, vel quando confessor solicitat in alterius gratiam, uel quando solicitat, vt pœnitens lenocinium in sui fauorem exerceat, nu.1.& 2.

Obscęni actus vetantur in nostra constitutione, nu.3.

Solicitans in alterius gratiam in confessione, incidit in Breue, num.5.

Solicitatio ad turpes actus indistinctè vetatur, siue per se, siue per interpositas personas intentetur, nu.6.

Solicitans per tertiam personam in cōfessione, an incidat, nu.7. & sequentibus.

Actus inhonesti, & illiciti reprobantur in Breui, nu.9.

Francisci Suar. sententia, nu.9.

D. Andreæ Dalmade sententia, nu.12. laudatur, nu.15.

Solicitatio ad turpia, intelligitur ad turpia tam respectu sui, quàm alterius personæ, numero 13.

Con-

QVAESTIO XVII.

Vtrum solicitatio ad actus inhonestos, de illis tantum intelligi debeat, quos ipsa pœnitens, & confessor inter se exerceant, an etiam de alijs diuerso modo exercitis.

1 TVrpem actum duplicem consideres, qui sibi directam ferent solicitationem, non verò adimplementum inter ipsummet cōfessarium, & pęnitētem. Primū, si in cōfessione cōfessarius fęminam turpiter prouocet, turpiter alteri tradendi animo, lenonem agens, & venereū conciliatorē. Secundum (in quē frequentior dari potest casus) si confessarius pęnitentem inducat, vrgeat de prostituenda sibi filia, consanguinea, amica, qualibetve altera: seducatur tandem pęnitens, vt alteram seducat ad confessoris nutum, & voluptatem, lenā agens, & venereā conciliatricē.

2 Quo in sensu, in proposito vtroque casu prædictos actus dico non exerceri inter ipsum confessorem, & pęnitętem, quia primos illos pęnitēs exequetur, & alia persona, pro qua lenocinatus est confessor. Exequētur secundos ipse confessor, & persona illa, pro qua lenocinata est ipsa pęnitens. Ac propterea in neutro casu proposito, in sensu exposito, turpes actus, ad quos inclinat solicitatio, vides exerceri inter confessorem, & ipsam pęnitentem.

3 Quod igitur attinet ad difficile illud primum, negatiuam partem, prædictam nempe turpium actuū solicitationem non esse, de qua agit nostra constitutio, multi ex eo roboratam desumunt, quia ibi solùm vetari videtur obscænorum actuum solicitatio, ratione quorum ipsa exijt cōstitutio. Obscæni autem actus ij sunt, quos ipse confessarius exerceat, & pœnitens, non

autem ipsa pęnitens, & persona altera: Ergo huiusmodi actus, seu potius ad ipsos solicitatio, vetantur in constitutione. Nota videtur maior, colligitur minor ex cōstitutionis ratione in principio, vbi Romanum Pōtificem id dolere, & queri vides, quòd passim vsuuenire solebat in cōfessione, ac id nihil aliud intelligas, quam à confessario ad perdendam pœnitentem solicitationem.

4 Quis enim præsentire, nedum affirmare posset, Christiano homini viscera esse tam diabolica, tanta stultitia cæcutientem, vt spiritualem confessionis locum dæmoniorum redderet carnificinā: factus carnifex, alijs scindens, nō impellente propria libidine? E quibus percipi videtur, primum casum constitutioni nihil debere, cum scilicet sacerdos non sibi, sed alteri fœminam solicitet: quæ erat propria consecutio.

5 Pars tamē affirmatiua mihi verior est, & euidentissima: idq; ex vnico fundamento: quia in prędicta constitutione omnis facta pœnitenti comprehenditur solicitatio, quæ verè, & propriè fit inhonestis actibus alliciendo, cuiusmodi nostra hæc est: confessor enim verè pęnitētē solicitat ad inhonestum actū: nihilque interest cum confessario nè, an cū altera diuersa exerceatur persona. Nullum autem dabis verbum in constitutione confessoris solicitationem illam coarctante ad inhonestos actus exercendos cum ipso confessario, Fidei maxime fauente hac constitutione, vt sæpius dictum est, vrgente etiam in eo casu legis ratione, idest irreuerentia Pœnitentiæ Sacramento illata per talem hanc solicitationem factam in cōfessione, vt mox dicemus, difficultatem soluendo pro parte opposita: Ergo solicitatio, de qua agitur, cōstitutione alligatur, ob idque pęnitentes denunciationi adstringūtur.

6 Neque ex ratiocinatione pro altera parte cōtrarium colliges solutioni nostræ: maiorem enim negabis, si intelligas, in nostra constitutione vetari solùm solicitationem, quæ vti frequentior præcipuum Pontifici fundamentū fuit emittendi Bullam. Namq; prohibetur (vt diximus) omnis solicitatio propriè directa ad inhonestos actus, quæ legis rationem indicet, iniuriam scilicet illatam Pęnitentiæ Sacramēto. Quin potius in

hoc

hoc tali caſu eo maiorem inferes iniuriam, quo inferendi minus te impellat motiuũ, ab extrinſecis petitum: quod nobis opponebatur in argumento.

7 Ineſt ſecundo caſui maius dubium, cũ ſcilicet confeſſarius pęnitentis ſolicitat induſtriam, & diligentiam, qua alteram ſibi quærat confeſſario, prouocet, conciliet. Atque ea eſt ratio pro difficultatis negatiua parte, quia ex prædictæ conſtitutionis contextu ſolum videas, ſolicitationem prohiberi factam à confeſſario ipſimet pęnitẽti ad turpitudinẽ inter vtrumque exercendam. Sed confeſſarius in tali hoc caſu, ex ſuppoſitione noſtra, non eam turpitudinem pęnitẽti ſuadet, imò merum lenocinium, & turpem interceſſionem: Ergo talis hæc ſolicitatio extra Bullam eſt. Maior, ex qua tota eſt ratiocinatio, ſic probatur: actus ibi inhoneſti, non intelliguntur quicũque peccaminoſi actus, ſed illi tantùm propriè, & verè inhoneſti, qui venerei ſunt, & in caſtitatem directè peccantes: Ecce autem pęnitens pro confeſſario ſolicitãs alteram fęminam nõ immediatè peccat inhoneſtè, & in propria caſtitatis materiæ, neque propria ſtimulata libidine, ſed ducta, & inducta promiſſis, oblata pecunia, vel quouis altero dono.

8 Hanc verò negatiuam partem viri aliquot docti, ponderata ſerie, & ordine præfatæ conſtitutionis approbare contendunt, atque ex eo confirmant, quòd in hac conſtitutione, ſicuti in pœnalibus alijs, quod maximè intenditur, ſolùm attenditur, non autem ad finem, aſſumptũ medium, l. verum 40. ff. de furtis. Illud autem à confeſſore ſolicitante maximè intentum alterius fœminæ ſunt inhoneſti actus, non ipſius pœnitẽtis, quę tantùm aſſumitur medium: Ergo, &c.

9 Verumtamẽ pars affirmatiua,[b] etiam pugnante difficultate, mihi probabilior eſt; quia pęnitenti in hoc caſu intẽta ſolicitatio etiam eſſet ad inhoneſtos actus, quatenus ipſa pęnitens ſuadendo alterã, & alliciẽdo, moralis eſſet cauſa actuum alterius. Qui enim alicui peccatum ſuadet, illius cauſa moralis eſt, atque ob id ipſi imputatur ſuadenti. Quapropter à ſacerdote facta pęnitenti ſolicitatio, etiam in hoc caſu, ad actum eſſet inhoneſtum ipſius pęnitentis,

tis,

tis, ratione culpę, & peccati, etsi ad ipsum actum materialiter inhonestum, seu (vt ita loquar) ad ipsam materialem inhonestatē non dirigatur solicitatio.

10 Solutionē nostram maximè iuuat in constitutione cōnexa vox: *inhonestos, & illicitos*. Vides vocem vltimam, *illicitos*, addi ad ampliandum, quasi aliquid denuo operetur. Patet enim, inhonestos omnes actus, ad quos solicitare potest cōfessor, illicitos esse. Si ergo connectit, *et illicitos*, in ea materia omnes actus illicitos amplexari voluit, quos fortasse per alterum verbum, *inhonestos*, non ita clarè comprehenderes. Atqui dubitabit nemo, solicitationem de qua agitur, ad actum ire illicitū in materia castitatis.

11 E quibus liquet responsio ad rationem in oppositum. Nam illa solicitatio, de qua sermo est, ad actus attinet inhonestos ipsius pęnitentis, modo explicato, vel saltem illicitos: ac propterea constitutioni debet. Ad confirmationem ex l. citata, qualis qualis sit, respondeo, in nostra constitutione etiam medium illud sumptum comprehendi, quia etiam ipsius pęnitētis inhonestus actus est, ad quē in confessione solicitatur à confessore.

12 Quęstionis vtrāque partē probabit Dominus Andreas Dalmada;[c] probationem verissimam esse interrogatus respōdit Doctor Franciscus Suarius.

ANNOTATIO.

13 *Mihi verior videtur*,[a] Constitutio enim, quę loquitur de solicitantibus ad turpia, intelligitur ad turpia tam respectu sui, quàm alterius personę, vt in nostris terminis resoluit Iacob. à Graph. cons. 1. nu. 41. ad fin. de cognat. spiritual.

14 *Affirmatiua*.[b] Faciūt quę tradit Iac. à Graph. cōs. 1. à nu. 38. de cognat. spir. circa cōfessarium, qui filiā spiritualem per lenā solicitat, vt æquè comprehēdatur, ac qui ipsā per se solicitat, ex cōstitutione, quę solicitātis expressit casū. Facit & motus proprius Sixti V. cōtra procurātes aborsum, ibi: *Per se, vel interpositas personas*, vbi Viual. n. 10. Notissima nāque iuris regula est, *Qui per aliū facit*, lib. 6.

15 D. Andreas Dalmada,[c] qui ob doctrinę eminentiā, cū mille aureorū stipēdio iure iā fruitur primario, vir ad maiora natus.

Cui meliore luto finxit pracordia Titan.

SVMMARIVM.

QVAESTIO XVIII.

Vtrum ante ad Inquisitores delationem præmitti debeat fraterna correctio.

1 EN nobis materies ampla, in quam quò plures dixerunt, eo amplior. Dicam ego saltem de terminorum expositione, præmissum omittens, & mittens dubiũ ad Doctores, qui illud discutiũt, docent de crimine hęresis controuersantes.

2 Supponitur in primis, fraternam correctionem (de qua disserendum est) esse inter opera eleemosynę, charitatis, seu spiritualis misericordię, de quibus D. Thom. 2. 2. q. 32. artic. 3. Archid. per tex. ibi in cap. tria, dist. 45. vbi Turrecrem. nu. 1. & Prępofit. nu. 3. Sot. de ratione tegẽdi memb. 2 q. 1. vers. Quod si perconteris. Nauarr. in Man. c. 22. nu. 4. Vnde quemadmodũ eleemosynę, & misericordię corporalis actus (de quibus multa citati Doctores) pro loco, & tẽpore, vrgente proximorum necessitate, nonnunquam cogunt sub mortali, etsi à consilio sint, ac tantum sub veniali, c. pasce fame moriẽtem, dist. 86. obseruat communis post S. Thom. d. q. 32. art. 5. Sot. de ratione tegẽd. memb. 2. q. 1. concl. 1. vers.

tertio

tertio id comprobatur: Couarr. 3.resol.c.14.nu.5.concl.1. Nauar.vbi proximè,nu.5.Ledesm. post alios 2.4.q.15. artic.3. ex col.2. Ita quidem, imò maiori cogente ratione sentiendũ omnino de operibus charitatis, eleemosynę, & spiritualis misericordię, velut in nobilioribus, quę ad animam spectant corpore nobiliorẽ, ex D.Th.d.q.32. art.3. & communi, quam satis probat tex.in cap.duæ, dist.45. siquidem spiritualis misericordia, corporali nõ solum melior est, verùm etiã ex genere obiecti maior insurgit ad illã, quàm ad istam obligatio,licèt,vt plurimum, minor necessitas. Probat efficaciter vtrunque Sotus d.q.1.concl.3.

3 Secundo supponitur,affirmatiua [a] pręcepta, quę virtutũ actus affirmatiuè pręcipiũt, differre in eo maximè à pręceptis negatiuis, quę vitiorum actus negant, vetant, quod illa quatenus talia sunt, licèt semper obligent quoad animi pręparationem, quoad actum tamen, seu exercitium non semper,vel pro semper obligant, sed pro loco, tempore, & debitis circũstantijs, quæ ad hoc requiruntur,vt sit virtuosus actus,vt nẽpe fiat, vbi,quando,& secũdum quod debet. Hæc autem, idest, negatiua præcepta, quatenus talia, non tantùm semper, sed ad semper, & pro semper obligationem inferunt,quia in se mali vitiorũ actus nullo modo, nullo tempore, nullo loco, nec sub circũstantia aliqua bene fieri possunt: sunt enim malo fini coniuncti secundum se, docet Arist. lib. 2. Ethic. exponit D. Thom.d.q.33.artic.2. in corp. Sot.vbi supra q.2. vers.ad quęstionem,concl.1. idem de iustitia lib.2.q.3. art.7. versic.in 1. Durãd.in 4.dist.29.q.3.nu.21. Adnotant nostri in c.etsi Christus,de iureiur. & in cap.nouit, de iud. vbi Abbas num. 34. vers.nam quædam,post Archid. receptũ in c.si peccauerit,nu.4. 2.q.1. secundum quos, post D. Thom. correctio fraterna, per quam virtutis, idest charitatis actus iniungitur, ad præcepta pertinet affirmatiua, subindeq; non ad semper, sed pro loco,& tempore, necessitate, & opportunitate data, obseruatis deinde delicti, ac delinquentis circũstantijs, obligationis onus imponit.

4 Prędictis his,affirmatiuam partem debere denũciationem ante-

anteire in crimine quocunque affirmant absolutè Palud. in 4. dist. 19. q. 4. Sà verb. correctio, num. 4. Sot. de ratione tegendi, memb. 2. q. 1. concl. 1. D. Tho. 2. 2. q. 33. art. 2. estq; cõmunis opinio. Idem Angelicus Doctor docuit apertè, in hęresis crimine (& à fortiori in quæstione nostra) vigere correctionis fraternæ pręceptum, cum maximè emendationis spes est, d. q. 33. art. 7. in corp. cui assentiuntur Sot. lib. 5. de iust. quęst. 5. art. 1. vers. his tamen non obstãtibus, Castr. lib. 2. de iust. hęret. punit. cap. 25. concl. 1. vers. nisi fortè, Nauarr. cap. 18. nu. 56. Graph. in aureis decis. 1. par. lib. 2. c. 69. num. 18. Repert. Inquisit. verb. denunciatio col. 3. vers. an quãdo, Tolet. lib. 5. cap. 57. num. 2. esseq; communem Theologorum, & Canonistarum opinionem asserit Aragon. 2. 2. q. 33. art. 7. §. dico secundo, Mench. success. resol. §. 2. num. vltim.

5 Quę sentẽtia videtur iuxta illud Diui Pauli ad Titum 3. *Hæreticum hominem post vnam, & alterã correctionem, deuita.* Ergo neque deuitabis, neque ex consequenti denunciabis ante primam, & secundam factã correctionem. Vt enim medicus, & chirurgus, dum morbus, & vulnus sinant, bene, & prudenter agent, suauiter medentes, leniẽtes, nihil exasperãtes, nihil scindentes membrorum in salutem: sic & ij qui fratribus spiritualiter ægrotantibus salutiferam adhibent opem, suauem, famę ipsorum prospiciẽtes, integram seruantes.

6 Doctrinam deinde suadet, & persuadet generale Euangelicum pręceptum Matth. 18. *Si peccauerit in te frater tuus, corripe eũ inter te, & ipsum solum.* Affertur in cap. si peccauerit, 2. q. 1. & in cap. nouit, de iudic. quo loco nihil aliud, quàm naturale pręceptũ illustre, veluti naturalia reliqua illustria reddidit Seruator noster Christus verè Sol, verè lux, & dux, peccantium famam, & corripiendi modum corripientibus cõmendans. Atqui verba Christi Domini, præceptum esse nõ solùm colliges ex imperante voce, *corripe*, verùm ex proximè supradictis. Quocirca cum Innocentius Pontifex in d. c. nouit, eadẽ referat Euangelij verba Francię Pręlatis, & hæc addit: *Quomodo nos mãdatum diuinum possumus non exaudire?* Vident pręceptũ vel cœci. Adnotaui etiam

Na-

Nauarr. in repet. d.cap. nouit, notab.4.nu.2.

7 Quòd autem de iure positiuo sit prædicta cõclusio,comprobãt multi canones,qui pręcipiunt delinquentes corrigi, c.consentire, dist.83.c.tam Sacerdotes 24.q.3.confirmatque veteris legis morale pręceptum Exod.23. Deuteronom.22. *Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc eum.* Ergo à fortiori errantem, & à salutis via deflectentem teneris reducere:qua de re plura Sot.d.conclus.1. & confirmatur.

8 Quando enim intendit superior quilibet, vt vel verbis, vel scriptis, vel edictis generalibus crimina aliquot sub excõmunicatione denunciẽtur, hęc talia subintelligi debẽt,præeunte fraterna correctione,resoluit in specie D.Tho.d.art.7. ad 5. & quodlib.11.art.3.cui dissentitur nemo,in 4.dist.19. Sot.d.q.4.in fi.memb.3.q.1. Archid. & Turrecr.nu.32.in d.c.si peccauerit, 2.q.1. post alios Guttier.canonic.lib.1.c.11.à num. 20.& 27.

9 Vnde ex prędictorum Doctorum sentẽtia, in mortale incidit fœmina,quoties cõfessarij salutis spe pręhabita, ipsum ad meliorẽ frugem nõ exhortatur. Noueris autem spem probabilem,secundũ Graph vbi supra, & Palud. in 4.dist.19. quęst.4. ex rubore peccantis,ex submissione,ex vi,& affectu, quo nititur impetrare veniam,ex longo temporis facto interuallo post commissum delictum, ex alijsq; huiuscemodi indicijs Quæ quidem omnia inesse confessarijs efficaciora, credere ęquum est, qui sicut Deo propinquiores, ita & pœnitentię,viri plerũque boni,cultui diuino electi,eligẽte Episcopo, quos tunc perdidit fractę naturę fragilitas, pręsentis fœminę facies,pulchritudo, gestus venustas, os illecebrosum: quibus semotis,extinguendã æstuantis libidinis flammam, aspirante diuino Zephyro, futurum est, vt speremus. His tamen non obstantibus, sit in hoc conclusio.

10 Qui in hęresis crimina, vel hęresim olentia, vel cõmune bonũ labefactantia inciderit (inter quę & hoc à nobis actum adnumerari debet) protinus etsi occultus, ad Iudices omnino deferendus est, post habita fraterna illa correctione. Ita c post Archid. docet Abb.in c. nouit, nu.44.de iudic. Rojas in

sing.

ſing.fidei, verb.accuſare, num. 21. & de hæret. 2.par.aſſert.3. Cano de locis Theolog.lib.12. cap.9.ad fin. (mei libri licet 8.) & ex Albert. Aluarot. cõmuni, & ſanctis Patribus, latè probat Simanc. de Catho.c.19.nu.10. & cap.42.nu.12.& in Enchirid. c.23.& in quæſtione de patre hæretico,nu.29. Guttier.canonic.lib.1.c.11.nu.53.Vega poſt Nau. quem citat in Sum. c.82. verſ.lo tercero. Auila de cenſuris, 2.par.c.5. lib.2. Barthol.de Medina in inſtructorio,cap.14. §.2.fol.63.& §.36.fol.157.Villad.de hæret.q.10. verſ.item in hęreſi, Peg.ad 2.par.Direct.cõmen.28.verſ.cęterum,Aragon. 2.2.q.33.art.7.verſ.dico tertio, Turrecrem. in c. ſi peccauerit, q.11. concl.6. Andr.Vitorel.in addit.ad Tolet. lib 5. c.57. qui refert Valentiam,& alios:atque ita in hęreſis crimine obſeruare totam Hiſpaniam Simãc. docet d.c.19.nu.12. Rojas vbi proximè, Quintilianus Mandoſius in addit. ad Repert.Inquiſit.verb. denunciatio, littera B.

11 Et in ſpecie quoad ſolicitãtes mulieres in confeſſione docet Henriquez lib.6.cap.17. nu.4.lit.E. Param.q.10.nu.4. [d] quia vix vafer cõfeſſarius emendatur,atque illos pręiuiſſe videtur D.Tho.quodlib.11. art.12. dum ait: *Credo, quòd ſi eſſet aliquod peccatũ carnale, quod vergeret in detrimentum multitudinis, ſtatim eſt reuelandum.* Sequitur Nauar. conſ.2.de accuſ. nu.4.incipit, An poſſit fieri denunciatio.

12 Probatur concluſio,tum quia in hoc,& in alijs huiuſmodi criminibus vtilitas publica, cui vt conſulatur per denunciationem præcipuum eſt,pręponderat,præponiturq; delinquentis priuatę,à famę,& honoris integritate ipſi peccanti comparatę,arg.tex.in l.pen. C.de Primipilo,lib.12.Menſq; ęqua hãc illi cedere ęquè monet, ne vni dum attenditur, cęteri labãtur, eant in diſcrimen cõtra id,quod habetur in c.ſed illud, verſ.quæ eſt iſta,diſt.45. Ob quæ ad Timoth. D. Paul. in hæreticos ſic ait. *Sermo eorũ,ut cancer,ſerpit:* tum pręterea,quia in his in hæreſi maximè,& hęreſi clarè propinquis,nullius ferè eſt momẽti fraterna correctio, licèt correctionem ſibi profuiſſe fictè correcti oſtendant hęretici, ne deferantur,nè pœnas dent. Vide exemplo: te occidendi,vel ignẽ domui tuę ſubdendi eſſe animũ

alicui tu certò scis, scis posteà sanctè iurasse, sententiã mutaturum. Erit ne prudentis, virę securum,& domus in vtramque aurem dormire? Ergo à fortiori peccàntis in commune bonum pro emendatione iurata verba nihili facies, alligeris pedibus adi,adi Iudicẽ. Confirmo Deuter.13. ibi: *Non acquiescas, nec audias, sed statim,* &c. Textus deinde in c.excõmunicamus 2. §.adijcimus,de hęret.ibi: *Occulta conuenticula celebrãtes*, cum alijs eiusdem tituli,qui fraternã correctionem prorsus omittũt.

13 Ex quibus, & alijs locis Cast. d.c.25. col.3. vers.cũ igitur,infert teneri omnem hominem reuelare hęreticum,et si secretò, sibi soli notum. Si quis enim talem hæreticũ potius velare, quàm reuelare nitatur, [e] cum maximè requiratur, vt vel per generale edictũ,vel per singulare mãdatum, testimonium, dicat, adeo is talis ob id solùm suspectus erit de hęresi,vt canonica purgatio illi indici iure possit,cui licèt satisfaciat,punietur tamen non vt hęreticus, sed vt negligens in reuelando.Si autẽ non satisfaciet,deficiens in purgatione,debet is talis, vt hęresis reus puniri ob causas, quas ibi suggerit ipse Auctor. Quam opinionem non recipiendã absolutè doctè docet Simanc.quẽ refert,& sequitur Arag.d.q.33. art.7. vers.ex dictis.

14 Modus tamen huic conclusioni adhiberi potest, sitque nisi fortè quis firmiter existimaret, [f] quod statim per secretam admonitionẽ posit huiusmodi mala impedire. Et vera verè hęc est opinio, propriaq; D.Th.sunt verba 2.2. quæst.33. art.7. in corp. Sot. de ratione tegendi, memb.2.q.4.concl.2. & sic habẽt omnes Doctores, qui simul cum D. Tho. in principio quęstionis citantur, vt per Cast. d. c.25. Nauar.d.c.18.num.56.& c.24.nu.14.& Tolet.lib.5.c.57. Quæ limitatio additur prudentissimè; videns enim Angelicus Doctor rarissimè fieri, vt correctione fraterna tãta mala cohiberi posint, neque dari probabilem emendationis spem,vt in alijs peccatis,conditionales voces prudẽs addit: *fortè firmiter*, si fortè contingat, vt cohibeas: si firmiter existimes fore, vt cohibeas. Quia autem nõ sufficit, vt firmiter existimes,cum longũ tempus conteras,errantẽ in viã adducendo,ob idque fortasse Reipub. nocendo, ideo vocem,

statim,

statim subiunxit cautus, *si statim impedire possis*. Prosequitur eleganter Castr.d.cap.25. post concl.1.quem æmulatur Arag. d.art.7. versic. quo supposito. Quod vrgētiori causa procedit, si pro comperto esset,reum iam emendatum;[g] vt ex eodem D. Tho.& alijs tradit Rojas de fauore fidei,sing.3.nu.32.

15 Rogabis, an posit etiam in illum leniri conclusio,non ex malitia, sed ex ignorātia[h] peccantem.Vide Cast.d.c.25.conclus.2. & post Adrian.Richard. Turrecr. quos allegat Aragon. d.art.7.vers.de illo autem. Sed dubium mitto, ne extra chorū saltare videar: cum nullus,nisi ex culpabili malitia,in quęstione nostra error dari posit. Iuxta quę exponi debet textus in c.2.de hęret.[i] vbi glo.& Doct. dum enim agens de crimine hæresis (iuxta titulum,sub quo est) probat teneri quem,cū potest, hęreticū reuocare ab errore. Hoc tale per fraternam correctionem intelligendum est, quando profuturā firmiter creditur, sin minus per denunciationem, prout regulare, & frequentius,fieri necesse est.

16 Aequisimè etiā elicitur, legēm fieri[l] posse præcipientē, vt omissa admonitione, hęreticum hominem, vel de hæresi suspectum, etiam si occultum, reuelemus,deferamus: ita cōmuniter habent Doctores, teste Arag.d.2.2.q.33.art.7.vers.dico quarto,qui ibi supponit,legē super hoc idem latā per loca aliqua.Supponit idem Peg.ad Direct.2.par.commen.18. vers.verum, vbi in vers.& obligatio,tenet hanc stare doctrinam,etiam obstantibus quouis iuramento, promissione, aut pacto contra emisso. Et probatur,siquidē regulariter loquēdo,de illius emēdatione certi nihil dari potest: ergo æquissimè latam esse legē secretę admonitioni interdicentem perspicuū erit. Leges enim de rebus, quæ regulariter contingant, & debent, & possunt ferri. Arag.de his perlegendus, vbi proximè.

17 Nec prēmissa fundamēta vim facient pro parte contraria. Respondetur primò ad illud D. Pauli ad Tit.3.*Hæreticum hominem post primam, & secundam correctionem,deuita*,quod refertur in c.dignior,in fi. 24.q.1. & in cap.dixit,24 q.3. vltra glossę mentes alias. Respondetur, inquam D.Paulum nō de fraterna correctione agere, sed de prēla-

tiua, [m] quæ est à Prælato, inter quos & hic Titus erat, quē illic Apostolus instruit. Sic Lyra intelligit, D.Thom. & alij, vt post Areual. notat Simanc. de Cathol. d.c.19. nu.14. Ad confirmationem facilis est responsio ex supradict.

18 Respondetur deinde ad illud Euāgelici contextus, vltra Castri responsionem d.c.25. ad fin. quē sequitur Rojas in sing. fidei, verb. accusare, nu.21. facit Bellarm. par.1. controuer.4. lib. 3. c.4. & vltra aliam Simanc. vbi proximè d.c.19. nu.13. Euāgelicam legem tantummodo de peccatis agere, in quibus honori, ac famę correcti hominis prospici oportet, nullaque publici boni maior ratio suadet oppositum: de illis insuper agere, quibus subest emēdationis spes, quę duo longè aliter se habēt in hęresi, & in illis, quę eunt in publicā perniciem, vt patet ex supradictis. Optimè illa conducunt, quę tradit Comit. lib.4. respon. q.8. num.2.

19 Confirmatio autē manu facillima enodabitur, si intelligamus in illis casibus tantū habere locum, in quibus & habet, & pręmittitur correctio: nō autem in alijs, vt probatū supponimus.

ANNOTATIO.

20 *Affirmatiua.* [a] De præceptis affirmatiuis, & negatiuis vltra citatos ab Illustrissimo, videndi Suarez de legibus lib. 2. cap.13. à nu.4. Salas de legibus disp.3. sect.2. nu.11. ad fin. Quomodo autem altera sub alteris implicitè contineantur Viuald. in Candelab.4. part. de legibus, c.4. nu.2. & in eum sensum aliquo modo colorari potest noua opinio Corrasij de iure ciuili in artem redigendo part.2. c.1. audacter dicētis distinctionem inter præcepta negatiua, & affirmatiua ineptā, impugnat enim differentiam, quam magistraliter docet Modestinus in l. legis virtus, ff. de legibus. Vtrùm autem hęc pręcepta differant quo ad dispensationem, vidēdus Salas de legibus, disp.5. sect.9. nu. 49. & 59. & ferè per totam, Molin. tom.6. de iust. tract.5. disp. 57. à nu.4. Suar. de legibus lib. 2. c.15. à nu.13. & quoad nostram correctionis fraternæ materiam, eius obligatio cessat in particulari, cessante legis ratione, de quo pulchrè per Suar. de legibus lib.6. c.10. nu.15.

21 Ibi: *Naturale præceptum illustre.* [b] Nota quod præceptū correctionis fraternæ est iuris natu-

naturalis, ex Sot. de ratione tegēdi, memb. 1. q. 1. Fr. Bernardi. tract. de frater. correct. concl. 1. à Domino tamen in Euangelio renouatum, sicut & reliqua naturalia, seu moralia, vt doctè docet Illustrissimus Auctor.

22 Seruatoris enim nostri lex tria continet, moralia pręcepta, Sacramenta, & consilia, Sot. lib. 2. de iustit. q. 8. art. 2. versic. in summa, Molin. de iustit. tom. 6. tract. 5. disput. 67.

23 Receptum namque est, ex D. Tho. 1. 2. q. 108. art. 1. & 2. & quodlib. 4. art. 3. Sot. d. art. 2. & lib. 2. de iustit. q. 9. art. 1. Salas de legibus, disp. 24. sect. 2. nu. 9. Couarr. lib. 1. var. c. 17. nu. 1. & de sponsal. 2. par. c. 6. §. 11. nu. 1. Moli. d. disp. 67. nu. 13. & passim alij in lege Euangelica nullum cōtineri pręceptum, quod nō sit naturale, exceptis ijs, quę pertinēht ad articulos Fidei, & Sacramenta.

24 Omnia autē moralia pręcepta ad decalogū reducuntur, ex D. Th. 1. 2. q. 100. art. 3. Valent. disp. 7. q. 7. punct. 4. Molin. d. nu. 1. Salas de legib. disp. 22. sect. 2. nu. 39.

25 Pręcipua autem in decalogo explicitè continentur, D. Tho. 1. 2. q. 100. art. 11. Valent. d. q. 7. punct. 3. & 4. Salas d. sect. 2. num. 37. Cum ergo fraternę correctionis pręceptū esset naturale, à Domino in Euangelio renouatum, & illustratum est: sic & Ioan. 13. & 15. pręceptum fraternę dilectionis suū vocat, & nouum, hoc est à se renouatum, vt eleganter explicat D. Clemens lib. 6. const. Apostol. cap. 23.

26 Nam pręcepta moralia non solū fuerunt à Christo Domino confirmata, aut renouata, sed etiam aucta quātum ad expressionem, & ad declarationē in lege veteri non contentam, vt patet Matth. 5. *Ego autem dico vobis*, vbi Scribētes, & post D. August. quem citat Salas de legibus, disp. 24. sect. 2. nu. 10.

27 Ibi: *Post habita fraterna correctione*. Prosequuntur Azor. instit. moral. 1. par. lib. 8. cap. 19. quęst. 9. Martin Delrio disquisit. Magic. lib. 5. sect. 4. Farinac. de hęresib. quęst. 197. à num. 39.

28 *Quoad solicitantes mulieres*.[d] Adde Fr. Petr. de Ledesm. in Summa, 2. par. tract. 4. de misericordia, c. 4. vers. à esta duda, pag. 138.

29 *Velare, quàm reuelare nitatur*.[e] Aliud dicendum in

corrigente qui si falsò emendationem sperauit, imprudentię vt plurimum arguetur, non verò vt fautor, aut suspectus, si cõmuni limitationi, de qua num. 14. locus erit dandus.

30 *Nisi fortè quis firmiter existimaret*, &c.[f] Hęc est communis D.Tho.interpretatio, vt vltra citatos Martin Delrio disquisit.magic. lib.5.sect.4. vers. sextum; Farin.de hęres.q.197. nu.39. Sayr.in claue Regia, lib. 11.c.4.num.19.post alios quos citant. At animo non impugnandę, sed veritatis indagandę, hanc communem, & receptam interpretationem, alienam à D.Thom. mente, & doctrina ingenuè puto.

31 Moueor primò, quia Inquisitorum edicta omnem reijciunt correctionem; Bañez 2.2. q.33.art.8.dub.2. ad 7. Petr. à Nauarr.lib.2. de restit.c.4. nu. 209. Farinac.de hęresib.q.197. nu.39. Et non est credendũ prudentissimos, quales eligũtur Inquisitores, à D.Thomæ doctrina deuiasse, quod si edictis obediendum sit, prout necesse est, limitatio Doctorum, necesse quoque est, vt cesset, quia eam edicta non admittunt.

32 Secundò moueor, quia si D.Tho. doctrina, seu limitatio obseruanda erit, prouenit à pręcepto diuino, de quo in c.nouit, cum alijs de iudicijs, de quo diximus nu.21.& 25.post Auctorem nu.6. cui Inquisitores derogare nõ poterũt, ex reg.c.sunt quidã, 25.q.1. Vnde derogasse non est credendum, nec defendi potest edicta cũ D. Th. modificatione subaudienda fore, eam enim excludunt per illa verba: *Quisquis aliquid nouerit eorum delictorum, quorũ in edicto mẽtio fit, statim absque monitione, & consultatione, cum aliquo deferat ad ipsos, vel aliquem illorum.*

33 Tertiò facit, quia occultus hęreticus, & sibi tantum nocens est deferendus, vt ex mẽte cõmuni tradit Nauar.lib.2.c.4. nu.195.de restit. diximus supra nu.27. Admissa autẽ D.Th. interpretatione, cessat in hoc casu denũciatio, quia D.Th.admisit correctionem, & denunciandi deobligationẽ, si hæreticus priuatim homines à Fide auertat, & per correctionem possint illa mala impediri. Ergo si alios non auertat, & malum illud publicum cesset, cessabit & denunciandi obligatio, ex D.Thomæ doctrina, quod quis admittat? nam si priuata hæresis, quoad pro-

propositum nõ officeret, essent relapsi immutationi, non verò igni tradendi, multaq; alia absurda inde prouenirent, quæ facilè considerari poterunt, aliaq; argumenta pro hac parte suppeditant, quæ prudens omitto, breuitatis ergò.

34 Quare constituo hæreticum formalem, licèt sibi soli errorem retinere velit, quod multipliciter exemplificari poterit in hypocrita, in sene in lecto decumbente, in immurato, & similibus, absque fraterna correctione esse denunciandum, iuxta cõmunem, & ipsius rationem, de qua nu.27. Ratio est in promptu, quia si hæreticus edictorũ monitionem (quam correctionem voces meritò) infamiam, ignis pœnam, Ecclesiæ dogma, doctissimorum virorum cõsensum contemnit, suum priuatum amplectens, & præferens, vnius admonitioni nõ acquiescet pro fecto, vt bene considerat Petr. à Nauar. de restit. lib.2. cap.4. nu.195. & 205. & ante eũ Aragon. 2.2.q.33.ar.7.dict.4. ergo frustra expectanda erit, nisi dolum, & deceptionem expectes.

35 Nec contrarium docet D.Thom. 2.2.q.33.art.7. nam exceptio, quam post duo exempla subdit, non est referenda ad hæreticum, sed ad proditorem patriæ. Nec est nouum aptari rationem, vel exceptionem vni ex propositis exemplis, sic in l. in priuatis 77.ff.de iudicijs, docuit Africanus filium à patre, patrẽ à filio iudicari posse. Subdit rationem Paulus in l. quippe 78. ff. eodem, quia iudicare munus publicum est, quæ ratio dubitationi de filio in patrem iudice quadrat, non verò patri in filium iudicium exercẽti correspondet, si paternam etiam domesticam potestatem consideres in filij caput l. in suis, ff. de liber. & posthum.

36 Ostendamus modo D. Thom. exceptionem non pertinere ad hæretici exemplum. Quod duobus modis confirmari potest. Primò, quia non quadrat exceptio hæretico priuato, qui denunciandus est, vt supra in tertio fundamẽto nu.33. aduertimus, retenta autem D. Thom. communi interpretatione denunciari non debet cõtra torrẽtem Doctorum, receptam Ecclesiæ doctrinam, & ipsius Thomę assertionem, de qua statim. Secundò, quia ipsemet D. Thom. in 4. dist. 19.q.3. hæreticum pertinacem absque vlla

fraterna correctione deferendū docet.

37 Quis autem pertinax cēseatur, si quæras, illum dicas, qui ex malitia non ex ignorantia in Fide errat formaliter, & pertinaciter, Nauarr. d. nu. 195. Turrecrem. in summa lib. 4. par. 2. c. 16. qui viginti modos refert, quibus in hæretico cognoscitur pertinacia, quos trāscripsit Guerrero in Thesaur. Religionis, tit. de hęret. nu. 20. & sequentibus, late Farinac. de hæresib. q. 196. à princ. quam pertinaciam non elicias ex admonitione priuata, quam præmittere vetaris, sed ex errore deprauato, cui adhæret hęreticus. Hæc autem pertinacia locum sibi vendicat in hæretico alios à Fide auertente, qui ignorantiæ prętextu excusari in ea specie non potest, ergo aut D. Th. sibi cōtrarius est, aut illa exceptio hæretico pertinaci, de quo agit, non congruit, ac per consequens recte iubent Inquisitores, hæreticum statim absque alia communicatione, aut monitione esse deferendum, quibus D. Thom. nō repugnat iuxta prædicta.

Accedit, quia nullus ex Scribentibus, quos vidi, vidi autem plures cum studio, satisfacit oppositis fundamentis. Nam qui defendunt in hęretico cessare correctionem, non respondent sententię communi, seu receptę D. Thom. interpretationi. Per contrarium, qui cēsent prę mittēdam correctionem hęretici occulti, si corrigens firmiter existimet, sua priuata admonitione emēdandum, frustra subterfugiunt edicti pręceptum.

38 Illud meminisse oportebit per edictum Inquisitorum non prohiberi, quin in confessione liceat dubitanti consultare cum confessore, vt aduertunt Bañez 2. 2. q. 33. art. 8. dub. 2. ad 7. Petr. à Nauarr. de rest. lib. 2. c. 4. nu. 211. Adde, quod nostra opinio dubio caret, si hęreticus etiam emendatus sit deferendus, de quo scholio sequēti, & vide num. 45.

39 *Si præcompertu esset reum iam emendatum*, & hæc opinio fuit Sot. lib. 5. de iust. q. 5. art. 1. Menchac. illustr. cap. 16. nu. 4. Contrarium, imo hæreticum etiam emendatum denunciandum fore defendit enixè Rojas de fauore Fidei sing. 3. nu. 33. cum sequent. & de hęret. 2. par. assert. 3. à nu. 59. Param. lib. 3. de origine Inquis. q. 8. à nu. 90.

Fari-

Farinac. de hæref.q.197. nu.2. Nam vt hoc illis addas,cũ hęreticus non peccet in te, sed in Deum,maiori remedio indiget, quam correctione, iuxta lib. 1. Reg.c.2.*Si peccauerit vir in virum,placari ei potest Deus,si autem in Deum,quis orabit pro eo?* prout aduertũt post alios Henriquez lib.4. de pęnit.c.13 §.6. lit. S. Bernardin. de Areual. in tract. de correctione fraterna, concl. 2. Nam si peccauerit in te frater,iubet Deus Matth. 18. remitti peccatum in proximos adhibita correctione: *Sed si peccauerit in Deum, quis orabit pro eo?* vt inter hæc peccata constituatur differentia, non sufficit correctio fraterna, cum peccatũ in Deũ difficilius expietur, quã in homines, Bellarm. lib. 2. de pœnit.c.16.in princ.& peccatũ hæresis in quantum in se habet pertinaciam, est species peccati in Spiritum sanctum, D.Thom. in 4.senten.dist.13.art.16.in fi. Squillacens.de Fide c.25.nu.2. Rojas de hæres. 2.par. nu.365. Ideoq; extra hunc casum,etiam qui peccat in Deum, est corrigendus fraternè ex veriori,de qua per glos. verb.peccat, in c. nouit, vbi Abb.nu.3. de iudic. D.Th.& Theologi in 4.dist.19. communis ex Bernard. de fraterna correctione, conclus.2.in princ. & vers.vt autem, Sor.de ratione tegendi, memb.2.q.4. conclus.3. Nauarr.c.24.nu.12. Iansen.in cõcord.cap.72.huius quæstionis petenda videtur resolutio ex circũstantijs, & iuxta illas vtraque opinio conciliãda. Nusquam tamen circa personam suspectam ex hac,vel illa radice infecta descendentem,in ipsius sectę errore deprehẽsam, fraternę cõsiderem correctioni.

40 Vtrum autem hæreticus occultus emendatus, adhuc maneat irregularis? dic,quòd non, ex Azor 2.par.lib.6.c.4. q.1.2. & 3. & Garcia de beneficijs, 2.tom.par.11.cap.10. à nu.83. Henriquez lib. 14. de irregul. cap.4.§.6. litera N.

41 *Ex ignorantia.* [h] Qui ex ignorantia etiam crassa errat, non amittit Fidem, Sylu.hæresis,§.1. Castro lib.1.de iust.hæret. punit. cap.9. Can. de locis Theologorum,lib.12.c.9.ad 5. Cordoua ad Sot. de tegẽdo secreto,memb.2.q.4. sub cõcl.2. Nauar.in man.pręlud.1.nu.11. & cap.11.nu.17. Petr.Nauarra lib.2. de restit. cap.4. nu. 202. Salas 1.2.q.76.tract.13.disp.7. sect.7. Sayr.lib.2.cap.9.nu.33. & 34.

& 34. Simãc.de Cathol.tit.26. à nu.3. cum quo declara, nam errãs in articulo manifesto, præsumitur hæreticus, Simãc.nu.4. vbi proximè.

42 Vnde peccat, qui ignorãter lapsos, etiam prædicatores denũciat statim, nisi sit simplex, qui non discernit an ex ignorãtia lapsus proueniat, Petr. Nauarra d.cap.4.nu.209. vbi integerrimo Fidei censorum iudicio se submittit.

43 Si verò quis dubitet, an quis ex malitia, vel ignorantia erret, corrigẽdus fraternè prius erit, Castr. lib.2.de iust hæret. punit.cap.25.ante fin.concl.2. De materia, vltra præcitatos, consule recentiores ad D.Tho. 2.2.quæst.11.art.2. vbi Bañez, Aragon.art.1.

44 *Cap.2.de hæreticis.*[i] Qui admittũt limitationem, de qua supra nu.14.& 30. rectè huius tex. decisionem ad eã adaptare possunt, prout prosequitur mul tipliciter declarãdo Farinac. de hęresib.q.182.à nu.31. Si verò nostrã amplectantur opinionẽ, facilè quoque ad diuersum sensum applicare poterunt, & forsitan veriorem, si originale consulas, vbi Leo Papa reprehendit Hispaniæ Episcopos, qui codices sub canonicorum nomine permittũt, qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti, ibiq; post alia addit: *Vnde si quis Episcoporũ, vel apocrypha haberi per domos nõ prohibuerit, vel sub canonicorum nomine eos codices in Ecclesia permiserit legi, qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti, hæreticum se nouerit iudicandũ, quoniam qui alium, dum potest, ab errore nõ reuocat, seipsum errare demonstrat.* Aptius ergo ratio hęc congruit superioribus, qui hęreticos, hęreticorumq; libros in suis territorijs permittunt in subditorum perniciem, cum eos pro officio prohibere debeant, prout habetur in registro S.Leonis Papę epist.91.c.15.ad Turibium Episcopum Asturiensem in 1.tom.conciliorũ, pag.713. cuius meminit Sandob. Episcopus Exomensis in Monasterio D.Turibij de Lieuana, §.2. quẽ vide; in quos Prælatos quadrat & decisio tex.in d.c.2.de hęret. & diserta Castri disputatio lib. 3. de iust. hæret. punit. cap. 4. vel tandem tex. solum probat, quòd omnes reuelare tenentur hæreticum, Farin.de hęresibus, q.197.nu.35.

45 Ibi: *De prælatiua.*[l] Adde

Fr.Ber-

Fr. Bernard. Arevalo de correction. concl. vlt. proposit. 6. Pet. à Nauar. lib. 2. de restit. cap. 4. num. 212. Nam priuatus debet statim cōsortium hæretici fugere, 1. Cor. 5. *Cum huiusmodi nec cibum sumere*, propter periculū, cui se exponit Nauar. d. n. 212. præcipuè si hæreticus est excommunicatus de iure diuino, prout tenēt relati per Henriq. lib. 13. de excom. §. 2. lit. E. Ex quibus confirmatur opinio nostra, quā proposuimus à nu. 34.

46 Si autē prædicta Titi c. 3. authoritas ad omnes generaliter referatur, dic morem fuisse in primitiua Ecclesia, vt moneretur hæreticus, vt aduertunt Ambros. & Theophil. in tit. 3. D. Aug. serm. 14. de verb. Apost. quia miraculis factis facilè conuertebantur.

SVMMARIVM.

Propositio quæstionis, nu. 1.
Leges Ecclesiasticæ non ligant ob graue periculum, n. 2.
Necessitas liberat à legis obseruatione, nu. 3.
Vitæ periculum, & defensio excusat à legis humana, diuina, & naturalis transgressione, nu. 3. 5. & 13.
Lex obligat cum vitæ discrimine propter religionis, & potestatis Ecclesiasticæ contemptum, num. 4. & 14.
Mors omniū terribiliū finis, n. 5.
Metus mortis in persona liberorum liberat à legis obseruantia, nu 6.
Metus mortis in persona mariti, & fratris liberat ab obseruantia legis, nu. 7.
Metus consanguineorum, affiniū, & familiarium, an, & quando excuset, nu. 8.
Metus amissionis honoris, quando excuset, nu. 9.
Minæ an excusent, nu. 9.
Infamiæ metus an excuset, num. 10. & 17.
Fœminæ viris formidolosiores, num. 11.
Metus vt excuset, ab aliquo incuti debet, nu. 11.
Metus à senibus, & religiosis incuti nequit, nu. 12.
Inquisitio religiosè seruat dicta testium, nu. 12.
Diminutus tacens complices propter metum, non est Curiæ sæculari tradendus sed arbitrariè puniendus, nu. 15.
Diminutus tacens complices ob proximam consanguinitatem non

non relaxatur, sed arbitrariè punitur, nu. 15.

Metus hodie non excusat in causa hæresis, nu. 15.

Vxor an propter viri heretici sæuitiam excusetur ab illius delatione, nu. 16.

Periculum peccati sæpè nō fugere licebit ob vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimum, nu. 17.

Fœmina compressa, an clamare teneatur, non obstante infamia, nu. 17.

QVAESTIO XIX.

Vtrum sint aliquæ causæ, quibus excusentur fœminæ à denunciatione Inquisitoribus facienda.

1 QVæstioni præterito proximo loco solutæ hæc nunc necessariò cohęret. Cum enim in fœminis denunciationem necessariò facturis speciales causæ excitari soleant: ad rem erit, vberioris doctrinæ gratia, aliquot particulariter consignare. Ego autem huius rei satis inuolutæ tractationem ad breuia, & nonnulla quæsita reuocare tentabo.

2 Dico igitur, tum posse discedi à legis cuiusuis præscripto, quando legislatoris volūtas, & benignitas discessui asſētitur. Propterea Ecclesiæ legibus, quę benignę sunt, non alligari Christicolas, cum grauiter periclitētur, sentit Sot. de iustit. & iure, lib. 5. q 6. artic. 4. col. pen. Sylu. verb. metus, quæst. 7. tradit Comitol. respons. moral. lib. 5. q. 7. num. 8. Gabr. in 4. dist. 18. q. 3. art. 3. dub. 4. Rosel. verb. excommunicatio 6. in initio, Sylu. verbo excōmunicatio 5. q. 14. Tabiena excommunicatio 8. nu. 9. & 18. Armill. verb. excommunicatio, num. 59. D. Tho. 2. 2. q. 147. art. 3. ad secundum, & in 4. dist. 15. q. 3. art. 2. q. 4. Almain. in tract. 1. moral. c. 3. propos. 4. & post Nauarr. Maior. Alens. & alios probat Azor. in Sum. tom. 1. lib. 1. c. 11. post princ. Ledes. 2. 4. q. 25. art. 3. dub. 2. Suarius de cēsur. disp. 14. sect. 3. nu. 13. & disp. 20. sect. 3. nu. 9. & 2. tomo de relig. lib. 4. de horis canonicis, cap. 27 nu. 30.

3 Quibus Auctoribus, doctrina hæc supponitur satis probata, quæ & confirmari potest ex tex. in cap. 2. §. cum autem, & §. præ-

§.prætereà, de obseruat. ieiun. & ex tex.in cap.discipulos, ibi: *Fame coacti*, de consecr.dist.5. & ex c.inter alia 31. vers.illud, ibi: *Nisi articulus necessitatis immineat*, de sent.excomm. Eo maximè, quia à diuinarum, ac naturalium, nedum humanarū legum præscriptione nonnunquam recedere fas est, vt vitam seruemus.[a] Nam fraudatam alterius rem integrã reddere, integrèq; confessario peccata dicere non humanum ius, sed naturale, aut diuinū ab initio sanctè sanxir. Hęc tamen non obligant, si mortem properent, vti est & Theologiæ, & Iurisperitorum communis opinio, licèt cōtrà opinetur Caiet. 1.2. q.96. art.4. vbi diuersam à sua, opinionem erroneam audacter appellat. Argumenta cuius infringunt facillimè prædicti Doctores, inter quos, & nūc Comitol. vbi proximè num.9.

4 Verūtamen practicari poterit talis opinio, si metus in religionis, aut Ecclesiasticæ potestatis contemptum [b] directè incutiatur; tunc præstabit sustinere mortem, quàm iniuriã factam legi Ecclesiasticæ: quia tunc nō iam agitur de sola legis obseruantia, sed id potissimum est, vt nitamur Religionis nostrę graue damnum repellere, cui vitam propriam quisque postponere tenetur; & potest Ecclesia in eo, vel simili casu quēquam cogere ad vitæ effusionem pro communi bono, & Religione tuēdis; & quia ita expedit, ita cogit, aduertit doctissimè doctissimus Suar.d.nu.13.& d.nu.30.

5 Est igitur concors [c] prædictorum Doctorum sententia, vt mortis metus cadens in virū constantem excuset à legis obseruantia. Quapropter si fœmina terreatur probabili mortis periculo, excusatur à denunciatione facienda, arg.tex.in c.cū dilectus de his, quæ vi, l.nec timorem 7.ff.de eo, quod metus caus. Et est ratio, quia omnium terribilium mors finis est, teste Philosopho 4.Ethic. Eandem vim habet, & truncationis metus, quæ mors est partialis mēbri, c.si quis abscidit dist.55. & habetur in l.7.tit.33.par.7. traditq; Sanch.lib.4.de matr.disp. 5.nu.4. Peg. videndus in 2.part. Direct.comment.78. vers.at nō videtur.

6 Si autem fœmina nō suam propriam mortem, sed ipsam ipsorum filiorum timeat, hic talis metus satis est, vt excusetur à de-

denunciatione. Ita habetur expresse in l. isti quidem in fin. ff. de eo, quod met. caus. ibi: *Et hęc, quæ diximus ad edictum pertinere nihil interest in se quis veritus sit, an in liberis suis, cum pro affectu magis in liberis parentes terreantur.* Tradit Sanch. d. lib. 4. disp. 4. nu. 5. Comit. lib. 3. q. 2. vers. pertinet. Ampliant Guliel m. in c. Raynunt. in præfat. verbi: *duas habens filias.* Tiraq. in præfat. l. si vnquam nu. 7. C. de reuoc. don. Alc. de præsump. reg. 1. pręsumpt. 1. in specie Roland. cons. 2. nu. 61. vol. 1. Idem dicendũ sentit Sanch. post alios de alijs descendentibus, & ascẽdentibus d. disp. 4. num. 4. & 6. Præpos. in c. cum locum nu. 10. de sponsalibus.

7 Cumque vir, & vxor vna caro sint: Si vxor viri vitæ timeat,[d] satis causæ erit ne de cõfessore deferat ad Inquisitores: ita Comit. vbi proximè Sanch. nu. 3. Henriq. lib. 11. de matr. cap. 9. num. 5. Sot. in 4. dist. 29. q. 1. art. 2. vers. eiusmodi, ad fin. D. Th. in 4. dist. 29. quæst. vnic. art. 2. ad secundum, Henriq. de Bohic. in cap. cum locum, nu. 5. de spons. Turrecr. in Sum. 31. q. 2. num. 7. Sylu. verb. metus, q. 1. vbi Ang. eodem nu. refert plures Sanchez d. nu. 3. quibus addi potest Rol. d. cons. 2. num. 62. & 63. Idemq; fore inter fratres, quos natura arctissimo cõiunxit amoris vinculo, post Pręposit. in d. c. cum locum, nu. 11. docet Sanch. d. disput. 4. nu. 7.

8 Quando autem miniten tur mulieri consanguineorum damna, quid tunc practicãdum sit, vltra tex. in c. sciant cuncti de electione in 6. ibi: *vel consanguineos*, quærẽdum est à Sanch. d. disp. 4. nu. 8. Ab eodem etiam quærendum num. 11. vltra Menoch. de arbit. lib. 2. casu 135. nu. 8. Quid similiter practicandum, cum ipsam mulierem, & affiniũ mala terreant: cum etiam talis mulieris boni amici facti sint damni participes, de quo nu. 9. Per eundem nu. 10. & textum in Clem. 1. vers. seruientes de excess. prælatorum doceberis, quando timeatur ipsius mulieris domesticis, & familiaribus.

9 Neque dubium est, quin idem dicatur de muliere honoris amissionem timẽte: Est enim mulieri bonæ, & viro ipsa morte honoris grauior iactura. Ita decidunt Barbat. cons. 60. nu. 3. vol. 1. Gabr. tom. 2. communium lib. 11. verb. metus, col. 2.

Padill.

Padill. in l. interposita, nu. 14. C. de transact. Seraphin. de priuilegijs iuramenti, priuileg. 29. nu. 2. Mascard. de prob. concl. 1055. nu. 53. vol. 2. quos omnes Sanch. refert, & sequitur d. lib. 4. disp. 5. nu. 11. Et habetur in l. 7. tit. 33. part. 7. Quod sentire videtur glos. verb. metum in c. cum dilectus de his, quae vi, quę ait, minacia verba quandoque inferre posse iustum metum, dū non inspici potest, quo dicatur, animus: non item tamen, quando minax iste homo talis dignoscitur natura procliuis in contumelias, quem ira ducunt, & bilis. Quā glos. sequuntur Rom. cons. 369. nu. 14. & relati à Mascard. d. nu. 53.

10 Adhuc de infamiae metu lis est inter Doctores, qui disferunt: quidam sic: in virum cōstantem non cadere talem metum per l. nec timorē 7. in principio ff. de eo, quod met. caus. docet D. Thom. in 4. dist. 29. q. vnica art. 2. ad tertium vbi Durandus q. 2. nu. 4. in fine. Sed intelligi debent de infamia facti, iuris enim cadit in virum constātem: sic habet glos. in d. l. nec timorem, verb. infamiae, Rosell. verb. metus nu. 2. vbi Ang. n. 5. & Sylu. q. 4. Veracruz in speculo coniugiorum, art. 8. concl. 2. Henriq. lib. 11. de matrim. c. 9. num. 4. Plures refert Sanch. d. lib. 4. disp. 5. nu. 14. Comit. lib. 3. responso. q. 2. vers. pertinet. Probatio in promptu, quia infamiae, & mortis timor aequiparatur, l. iusta, ff. de manumissis vindicta, ibi: *Iusta causa manumissionis est, si periculo vitae, infamiaeve dominus seruum liberauerit.* Idem dicendum est in metu infamię facti, cui facilè occurri non potest, sic indicat D. Thom. vbi proximè, corroborans sententiam suam, cum ait, *quia facilè occurri infamiae potest.* Tenent expresse Ledesma 2.4. q. 49. art. 3. §. etsi quęras. Aràg. 2.2. q. 88. art. 3. §. pro explicatione, & post Palud. Sot. Palacios, ac alios tradit Sanch. d. disp. 5. nu. 15.

11 Illud autem meminisse oportet, quòd licet foeminarum, quàm virorum maior sit formido, formidolosiores plerunque sunt, minus audaciores, aduertit glos. verbo metu in cap. cum locum, de sponsalib. & ibi Abbas num. 7. Nauarr. in Sum. cap. 22. nu. 51. plurimos citat Sanchez d. lib. 4. disp. 3. nu. 2. multisq; probat Tiraq. in connubialib. l. 9. gl. 1. à nu. 159.

Vix

Vix tamen dabitur casus, per quem effectum sortiatur hæc doctrina, quia iustum metum nullus causabitur, ni ab aliquo terreatur, qui vera minacia verba re reddat: tradit Ancharanus in cap. ad audientiam nu. 2 de his, quæ vi: Bald. in l. metum nu. 2. C. de his, quæ vi, Roland. cons. 83. nu. 28. volu. 2. & post Sot. Arag. & alios Sanchez d. lib. 4. disp. 1. nu. 19. docuit glos. in l. metum, verb. iactitionibus, C. de his, quæ vi, tex. in l. famosi ff. ad l. Iuliam maiest. ibi: *nam & persona spectanda est, an potuerit facere.* Medranus de consensu connubiali cap. 13. nu. 4. & 6.

12 Quod totum desiteré confessarijs vides, quos non armis aptos, ad senium plerunq; properantes retardant mores, vita Deo dicata, & officium; quia prętereà mulieri facile est, quæ instant, malis mederi, opẽ suorum, & superiorum, & sexcenta mille alia remedia implorando, perquirendo, sic Angel. verb. metus nu. 5. & ibi Syl. q. 1 post alios Sanchez d. disp. 1. nu. 23. Medranus vbi proximè nu. 5. Facit etiam ad rem Comitoli responsum lib. 3. q. 2. versic. 5. quęsitũ, & lib. 5. q. 7. vers. itaq; homo. Quæ omnia procedunt maximè in sanctissimo, & ęquissimo Inquisitionis Tribunali, cui illud potissimum est, testiũ, & accusatorum dicta religiose seruare, ac reis nullo modo, nulla via publica facere.

ANNOTATIO.

13. *Vt vitam seruemus.* vide Azor lib. 1. instit. moral. cap. 11 q. 13. Sayr. de claue Regia, tom. 1. lib. 2. cap. 2. num. 9. Salas 1. 2. q. 6. art. 6. tract. 3. disp. 3. sect. 1. num. 35. cum sequentibus, qui ampliant id procedere etiam in ijs, quæ aliàs tenebamur omittere ex præcepto naturali negatiuo, vnde dum Sot. lib. 7. q. 2. art. 1. col. 10. Nauar. cons. 17. nu. 9. de hęret. aiunt metum excusare à transgressione legis humanæ, non vero diuinæ, intelligendi sunt, vt quotiescunque metus fuerit grauis pro materiæ qualitate, excuset à transgressione legis humanæ, quæ non obligat cum graui detrimento. Per contrarium vero, lex diuina præsertim naturalis sępe obligat, cum quocunque detrimento etiam vitę, ac proinde in vtroque membro contraria regula cõstituenda est, quę suas patitur fallẽtias, prout explicat Salas dict. num. 36. tametsi Sot.

& Nauarr. nullum admittant metum in legis diuinę, aut natu ralis transgressione, contra veriorem, & communiorem supra relatãm.

14 *In Religionis, aut Ecclesiæ potestatis contemptum*. [b] Salas 1.2. q.6. art.6. tract. 3. disp.3. sect.1. nu.34. & quę resoluimus in repet. cap. sacris, nu.7. de his, quę vi.

15 *Est igitur concors*. c Sic hęreticus, qui suam hęresim cõfitetur, & abiurat apud fidei cẽsores, si iterum delatus, quod nonnullos complices in suo examine subticuisset, respondeat, ab ipsis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, sibi valde timuisse, non est indistinctè puniendus, & curię sęculari tradendus, quia diminutus, sed mitius damnandus, prout colendissimi sanctę Inquisitionis Romani Patres in facti contingentia, imposita triremium pęna decreuere apud Locat. inter casus Romę decisos, casu 27. pagin. mihi 445. qui post praxim Inquisitor. habentur: sicut & in diminuto complicem consanguineum tacente non pęna vltimi supplicij, & relaxationis, sed immutationis, & sic mitior decernitur apud eundem Locat. casu 7. vt sicut metus, ita & consanguinitatis respectus, seu amor pęnam minuat: imò indistinctè hęreticum pertinacem, ac vere diminutum non esse, qui alios complices non reuelat, tenet Rojas de hęret. 2. par. assert. 22. quod ego simpliciter, & generaliter non probarem, de quo alibi. A communi tamẽ sententia discedit Rojas singular. 3. nu. 30. & ante eum Nauar. in cap. inter verba, corol. 66. nu. 428. sed cõciliari potest vtraque sententia, vt communis procedat attento iure, contraria vero attenta practica, secundùm quam nõ excusat nos à testificando in crimine hęreseos graue damnum, quod ex eo nobis sequi potest, postquã remedium habetur pro eo in hoc delicto inuentum per Bonifacium VIII. in cap. vlt. de hęret. lib.6. de qua praxi testatur illustrissimus auctor nu. 12. & Nos aduertimus ex alijs q. 21. num. 28.

16 *Viri vitæ timeat*, [d] quid si sibi à viro timeat, an denunciare excusabitur ipsum maritũ hęreticum? excusari tenent Pegna ad direct. 2. p. comment. 78 vers. at non, Farin. de hęresibus q. 197. nu. 53 quod non probo.

Tùm quia marito denunciatio patefieri non debet ex Nauar. cap. inter verba, corol. 66. num. 428. vt resoluimus num. 15. Tũ etiam, quia vxori non constat de futuro iudicij euentu ad effectum, vt reincidat in mariti potestatem.

17 *Infamiæ metu,* [c] adeo, vt sępe liceat peccati non fugere periculum ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimũ, ex Nauar. in manual. cap. 3. n. 5. Cordou. q. 4. Ludouic. Lopez instruct. cõscientiæ, 1. p. c. 21. & post alios Salas 1. 2. q. 6. art. 6. tract. 3. disput. 3. sect. 1. nu. 32. vnde infert ad fęminam compressam, an cũ periculo infamię clamare teneatur, de quo Sot. lib. 5. de iust. q. 1. art. 5. ad 3. Vega lib. 2. casu 369. & lib. 5. casu 410. & 632. & alij, quos refert Salas d. sect. 1. nu. 31. quod autem metus infamiæ à legis obseruantia liberet, tradit idem Salas de legibus q. 96. tract. 14. disp. 11. sect. 1. num. 5.

SVMMARIVM.

Fœmina denunciare tenetur solicitantem confessorem intra terminũ in edicto expressum sub mortali, & excommunicatione nu. 1.

Grauitas criminum ex oppositis virtutibus, distinctio ex præceptis dignóscuntur num. 1. & 15.

Transgrediens superiorum edicta an incurrat peccatum tantum inobedientiæ, an etiam religionis nu. 2. 9 & 16.

Lex humana aut vetat res indifferentes, aut ad alias virtutes spectantes nu. 2.

Saulis, & Adami peccata inobedientiæ num. 3.

Obedire superioribus tenemur n. 4. quod declara nu. 13.

Legislator potest pręcipere actũ in certa virtutis specie vel prohibere in certa vitij specie nu. 5. & 17.

Lex humana potest actum de nouo prohibere, qui incipiat esse vitiosus nu. 6.

Obedientiæ duplex species, alia generalis omne virtutis opus concomitans, alia specialis nu. 7.

In obedientia duplex, alia materialis, alia formalis nu. 8.

Fœmina denunctare solicitantẽ con-

confessorem omittens peccat in religionem Sacramento debitam num. 10.
Actus prohibitus, vel iussus à legislatore humano, iudicandus secundùm virtutis, aut vitij speciem, quam intendit nu. 11.
Abstinentia multipliciter considerari potest ob finem nu. 11.
Peccatum generaliter inobedientiam continet nu. 12.
Precepta adimplentur ex proprię honestatis affectu & amore, & non principaliter ob obediendum nu. 14.
Inobedientiæ malitia non datur in omni peccato nu. 16.
Circumstantię generales, quę sunt communes omnibus, vel pluribus peccatis, quales n. 18.

QVAESTIO XX.

In quam virtutem culpabiliter fœmina peccet, denunciationem omittens.

1 DE meo in quęstionē iudicio me interrogarunt confessores aliquot, pro quibus libabo aliqua, etsi in alienam messem mittì falcem exprobretur. Atque certum est, obligari fęminas ad denunciationem à publicatione intra triginta dies, vel post, data opportunitate. Idque ex solo Inquisitorū præcepto sub mortali, & excommunicatione. Tenet Param. q. 10. num. 127. Tenet Emman. in sum. c. 207. nu. 1. Verum tamen cum criminum distinctio, & grauitas non ex pręceptis, sed ex oppositis virtutibus dignoscatur. a operę pretium erit exponere quam virtutem fæminæ labefactent denunciationem negligendo.

2 Opinantur [b] recentiores quidam, solùm esse peccatum in obedientiam, atque idem esse, quod clericorum solemnem Christi Corporis publicam pōpam comitari negligentium, cōtra Episcoporum edictum, aut negligentium visitatoribus delinquentes reuelare. Secundò respondent Sot. 5. de iustiria q. 7. art. 1. Couar. 4. variar. cap. 20. nu. 10. Sayrius lib. 3. clauis Regiæ cap. 7. nu. 16. peccare quidē & in obedientiam, & in religionis virtutem, cum hoc legis humanæ omnibus trangressoribus commune sit. Probatur primò,

quia quādo legem quis violat, indifferentes res vetantem, solū peccat in obedientiam: verūtamen quando, nulla data causa, quid violat (verbigratia si diem ieiunij frangat) obedientiam frangit Prælatis debitam, simul & temperantiam. Ergo duplex peccatum peccat. Patet maior, quia prçter inobedientiam nullum aliud apparet peccatum. Minor probatur, quia eodem modo lex obligat, cū res prohibet indifferentes, veluti comœdias, serica, venationem, &c. Atque cum iubet, vel quicquid vetat spectans ad aliud virtutum genus.

3 Secundò, quia Saulis peccatum aduersus Samuelis præceptum totum fuit, quod tamē commissum aduersus obedientiam asserere videntur sacrę litteræ; quę appellant inobedientiæ peccatum. Vt est ex lib. 1. Regum c. 15. ibidēq; Abulens. & Caiet. Ergo vt frāgatur obedientia, non expressa requiritur intentio impositū violandi prçceptum; siquidē illud, quo Saul tenebatur expectare Samuelē, non ipse fregit, nisi, vt idem testatur, nè populus laberetur, Regemq; desereret. Atque confirmatur per Conc. Trid. sess. 5. can. 2. August. in Psal. 70. & Patres alios, qui omnes Adami lapsum inobedientiam appellant, cum tamen ille non comederit, nisi ad suas à mœrore liberandas delicias (vt ait Augustinus) vel ad vxori morigerandum: ergo nō requiritur intētio violādæ obedientię, vt violetur prçceptum, quia prçceptū est.

4 Tertiò, quia prçcipitur, vt superioribus obediatur, idest vt obedientię actus exerceatur. Obediendi autem præceptum adimpletur, etsi subditus re, & actu non opus faciat, quia præceptum est: ergo intentio illa expressa ad obedientiæ, vel inōbedientiæ actum eliciendum non requiritur. Patet maior, quia obedire, & superioribus nos subijcere iubemur, c. omnis anima, de censibus.

5 Verùm ad maiorem huius, & aliarum quæstionum lucem, aduertendum est ex Vazquez 1.2. disput. 98. cap. 2. ex Suarez 1. tom. de religione, lib. 3. de reuerentia debita locis sacris, c. 4. à num. 1. legislatores potestatē habere[c] actum constituendi in virtutis certa specie prçceptū, iuxta materiæ capacitatem, & actum simul prohibentē in certa vitij, vel peccati specie. Sit exem-

exemplum: Posita à carnibus abstinentia die Veneris, in temperantię specie, eiusdem comestio in intemperantię: exhiberi similiter comitatū Christi Domini Corpori in publica pompa propterea iussum est, vt Ecclesię seruetur pręceptum de religionis materia, & Eucharistię cultu exhibēdo: venationis ponitur interdictio in alicuius Principis septo loco, in obseruātię specie debitę Principibus: comœdiarū prohibitio in Eutrapelię, sicut & taxillorū, & alearum: Quapropter cum finem semper intendant legislatores, ratione cuius imperatā, vel vetatam rem reponunt in alicuius virtutis, quam intēdunt, materia; finis diligenter considerandus est, vt innotescat virtutis species, & cōtrarij vitij natura. Dixi consultò iuxta materię capacitatē, quia data inepta materia non constituetur virtutis actus, veluti si Rex iubeat immolari homines Deo placando, vel in ipsius cultum muscarum certamina complicari. Vide Suarium tom. 1. de religione, lib. 2. cap. 4.

6 Secundò, ex humanę legis vi notandum est, actū aliquem prohibentis, mox actum incipere esse vitium, cum non esset ante legem, vt patet ex carnis comestione. Atque ratio est, quia lex pręscribere potest virtutis medium in eius materia, quo supposito, ab illo recessus vitiosus esse incipit.

7 Tertiò, supponendum est ex eodem Vasq. 1.2. disp. 102. nu. 16. Lessio lib. 4. c. 46. dub. 4. & 6. & ex communi doctrina D.Th. 2.2. q. 104. art. 2. ad primum, obedientiam duplicem esse, & generalem, & specialem. Generalis, seu materialis obedientia est omne virtutis opus, quo ad impletur pręceptū, etsi non fiat ex intentione expressa pręceptum adimplendi, quia pręceptum est. Atque hęc non virtus specialis est, sed speciales omnes virtutes complet, quæ aliquem habent actum cadentē sub pręceptum. Datur autē materialis obedientia, quia si expressa adesset intentio, tunc foret obedientiæ formalis actus. Vnde obediētia, vt est specialis virtus, illa est, per quam homo expressè facit, vel adimplet pręceptum, quia pręceptum est; vt disertè docent D.Tho. & citati Doctores, communiter recentiores.

8 Duplex similiter inobediē-

tia est. Est materialis inobedientia prçcepti cuiuslibet prævaricatio. Vnde prçceptū omne, siue leue, siue graue, quocūque fiat modo, appellatur inobediētia. Atque hæc inobedientię significatio omni includitur prçcepto, vel eam genericā rationem, omnibus prçceptis cōmunem, vel generalē dicamus circunstantiam. Cçterum inobedientia formalis erit, cum quis violat prçceptum, quia prçceptum est. Atque hac sola ratione est propria peccati species ab alijs distincta: illamq; exprimendi in sacramentali confessione datur obligatio; vt latè docet Suarius tom. 4. disp. 13. sect. 3.

9 Colliges autem ex dictis, suprapositas responsiones esse falsas. Prima, quia tunc solum propria, & formalis inobediētia est, cum quis prçceptum violat, qua prçceptū est, vel contrariū legi exequatur opus, vel omittat imperatum. Quapropter si quis sacrosanctum Christi Corpus pompaticè delatū comitari desinat, ludo, vel venationi intentus, nō incidet in peccatum aduersus obedientiā. Secunda, & falsò asserit, committi duplex peccatū in omni legis humanæ transgressione, cum ratio materialis inobedientiæ, ratio sit generica, in omni peccato inclusa: ergo nō distinctum peccatū est, seu non duplex est, vt diffusius habēt Salas 1. 2. tract. 7. disp. 3. sect. 4. à num. 80. & 83. Suarius tom. 4. disp. 23. sect. 3. à nu. 3.

10 Quibus prænotatis, sit conclusio. Fœmina denunciationem omittēs, cūm denūciare tenetur, solū peccat in religionem Pęnitentię Sacramēto debitam. Dicta probantur, quia per legem suam legislator instituit illam denunciationem in religionis specie, seu Sacramenti cultus, quem expresè intendit, sed omittens fęmina, hoc, non aliud prçceptum lædit: ergo solùm in religionem peccat.

11 Ad argumentum autem primū dicendū est; legislatores indifferentes res prçcipiētes, eas in alicuius virtutis, quam intendunt, materia constituere: & tūc intēti finis ratione iudicādum, & cognoscendū esset genus, vel virtutis species, consequenterq; natura, & peccatorū specificatio, vt videbis abstinētię exemplo. Potest enim agi, vel iuberi abstinētia ex affectu Deum placandi, tuncque erit charitatis opus, vel ex affectu, pro peccatis satisfaciendi; quod pęnitentiæ opus

opus est, vel ex affectu spiritui carnem subijciendi, quod dices castitatis opus: quia abstinentię est libidinem cōtundere, & carnis rebellionē in spiritū rationi subiectam facere. Erit autē propriè tēperātię actus, si abstineas ab hoc, vt suis exercēdis functionibus mens aptior fiat: vnde eodem modo prędictis actibus de oppositis peccatis iudicādū est.

12 Atque ad secundū est responsio, sacras litteras, Patres, Concilia de obedientia loqui materiali, seu generali. d Quocirca peccatū diffinit D. Ambr. *Peccatum est cœlestiū inobediētia mādatorū, et diuini prauaricatio praecepti.* Eademq; ratione omnem actum, vel omissionem, per quā proximo praebetur peccandi occasio, scandalum vocant. Cum tamen scandalum, verè, ac propriè loquendo, nō committatur, nisi cū quis ex directa intentione proximū pręcipitandi operatur. Quod D. Thom. 2. 2. q. 43. art. 3. & recētiorum communis opinio habent; vnde ad confirmationē clara est solutio.

13 Ad tertium. Maior distingui debet. Quod si dari velit praeceptum praecepta exequendi opera, vel non exequendi vetata, concedenda est. Si autem obediendi pręceptum dari mēs sit, ita vt pręcisè, & expresè bonum opus faciamus, quia praeceptum est, negare cogemur. Est ratio, quia nunquam necesse est, fiat praecisè opus bonum, quod ex pręcepto debitum est; sed sufficiens erit, vt pręcepto satisfiat, fiat ob intrinsecam boni ipsius operis honestatem; vel vt Deo placeamus; maximè cū sit dilectio legis plenitudo. Nullum itaque Dei, aut Ecclesię inuenitur pręceptum, quo ad opera obligemur facienda ex ea pręcisè intentione; iubent enim omnia fieri opus ipsius intrinsecę honestatis causa.

14 Impletur igitur obediendi, & subiacendi superioribus praeceptum: partim, si iussa exequamur, etiam absque illa praecisa intentione praecepto satisfaciēdi: partim, si velimus superioribus subesse quicquid velle possumus, vel ob Dei amorem, vel ob aliam honestam causam, sine formali obediendi intētione. Dum tamen adimplemus praeceptum, adimpletioni contrariam intentionē non habere obligamur (formalis enim inobedientia vetatur per expressum, & particulare praeceptum) cum hac tamē intentione prae-

ceptum re ipsa impleri potest, ita vt ne illius habearis præuaricator, aut amplius tenearis opus exequi; quia per præceptum, ieiunij verbi gratia, id solũ nititur legislator, vt virtutis tẽperantiæ opus fiat, non autem vt ex affectu fiat præcepto satisfaciendi. Regulariter tamen quando homo formaliter, vel materialiter præcepta implet, illa implere vult: alioqui ad opera, verbi gratia, ieiunãdi, & macerandi se flagellis, & ad reliqua similia vix opportunè se applicabit. Veruntamen in executione vti eo motiuo non tenetur, sed satis est, si opus faciat ex propriæ honestatis affectu, & amore. Vide Lessium diffusè dicentem d.lib.2.cap.46. dub.6. num.42.& 43.

ANNOTATIO.

15 *Dignoscantur.* [a] Distinguẽdum est inter distinctionem, & grauitatẽ peccatorum: nam peccata ex præceptis distingui tradũt Caiet.2.2.q.186. art.9. verſ.ad hoc, Soto, & Gabriel, quos refert, & sequitur Salas 1.2.q.72.tract.13.disp.3.sect.3. sect.2.à nu.12. vbi latè probat. Grauitas verò peccatorũ differt secũdum dignitatem virtutum, quibus opponũtur, Say.in claue Regia lib.2.c.7.nu.6. Azor lib. 4.cap.19.q.4.Salas d.tract.13. disp.5.sect.3.nu.25. post alios.

16 *Opinantur.* [b] De quo Suar.lib.4.de religione,c.7.n.1. tom.1. Nec enim in omni peccato inuenitur malitia inobediẽtiæ, Azor tom.2. instit. moral. lib.5.c.5.q.2.& post D.Thom. & alios Salas 1.2.q.73.tract.13. disput.5. sect.15. nu.156. cum seqq. de quo infra num.18.

17 *Potestatem habere.* [c] Latius Suar.de legibus lib.3.c.12. à num.13.& lib.4. de simonia, c.7.à nu.4.tom.1. de religione.

18 *Generali.* [d] Dantur aliquæ circũstantiæ generales, quę sunt cõmunes omnibus, vel pluribus peccatis, vt inimicitia, & quasi odium Dei, de qua D.Th. 2.2.q.23.art.4.ad 3.imprudentia, de qua q.53.art.2.inobediẽtia, de qua q.104.art.2.ad 1. & q.105.art.1.ad 1. ingratitudo, de qua q.107. art.2. ad 1. & 2. & 3.par. q.88.art.4. superbia, de qua q.162.art.2.& 8. scandalum, cuius mentionem post D.Thom.facit Illustriss. Auctor in præsenti; D.autem Th.communiter receptus, citatis locis docet has circumstantias generales non dare speciem actui, nisi sint directæ, & in se volitæ.

SVM-

SVMMARIVM.

QVAESTIO XXI.

Vtrum Cruciatę Bullę virtute, aut Iubilęi alterius, seu priuilegij digna sint absolutione personę, quę consultò omiserunt denunciationem de confessarijs solicitantibus.

1 ET partem negatiuam probes, ijs fretus, posse absolui in sacramentali foro hæretica prauitate occultè contaminantes se omnes: ergo à fortiori, quos indicauit cōtactos leuis suspicio. Antecedens, cui adhæret difficultas,

cultas,

cultas,probat Sot.in 4.dist.22. q.2.art.3. concl.5. verſ.primus caſus,in fine,cui accedit Cord. Sylu.allegãs, & alios in ſumma facta Hiſpaniſmo,q.8.in fi.Peñ. ad Directorium 2.par.cõment. 25.verſic.quod ſi quis quærat. Ratio eſto,hæreticos exceptum iri à Pontifice,ſi nollet eoſdem abſolutos talis huius facultatis virtute,vti à Cruciata exceptos voluit felicis recordat. Gregorius XIV.atque eoſdem excepit Pius V. in Bulla Iubilæi anno 1568.teſtante Peñ.ſupra citato loco:ergo abſoluas in pœnitentiali foro,quos nõ excepit Pontifex. Conſequens ſatis luſtramus probatione quæſt.2.

2 Secundò,abſolui rectè poterunt confeſſarij ſolicitantes, nullum gignente obſtaculum emiſſa excõmunicatione Inquiſitorum iuſſu:ergo rectiùs & ſolicitatæ fœminæ. Conſequens ex eo inferas: enodat Bulla obnoxios,qui non innoxios? Probat antecedens D.Th. doctrina 2.2. q.69. art.1. Ex quo Rojas de fauore fidei, ſingulari 3. nu. 35.Simanch.de Catholic.c.42. nu.13.dum firmant,hæreticum ſecretò errantem,non teneri ad ſui ipſius denunciationẽ: noſq; diffuſius diximus q.10. num.4. Et in ſpecie,[a] & crimine, de quo agitur, tradit Eman. Rod. in ſum. part.1. cap. mihi 207. concl.1. Eo maximè, quia excommunicatio culpam, & peccatum ſupponit mortiferum, quodammodo ex vi naturæ hominem propellens à beata illa vita, c.omnis Chriſtianus, 11. q.3. Dumque procul quis eſt à tali hoc peccato, eadem illa vita iure fruetur: nam ſola mortalis culpa Dei conſortio hominem dedignatur, c. vnum orarium, verſ.nunc autem,diſt.25.

3 Verum pro reſolutione Breuis præmitto,poſſe eccleſiaſticum Præfectum, & ſuperiorẽ legitimum excommunicationẽ fulminare non ſolùm iam commiſſis cauendis peccatis,ſed nouis ſtatuendis præceptis, nouis oneribus. Licet enim quis non vocatus, non rogatus coram Iudice teſtificari non teneatur: vocatus tamen poſtea, iuridicè rogatus, obedire, & teſtificari cogetur, quia æquum præceptũ eſt, onus imponens, etſi prius aliud eſſet. Atque idem intelligas ſub impoſito generaliter præcepto,quod non minus efficax,non minus neceſſarium dicas,qui vides Iudicẽ latere perſonas verum ſcientes; ob id nõ poſſe

posse speciatim, & nominatim vocari; erit satis, vt vocentur, vt interrogẽtur, generale illud, *qui hoc sciuerit.* Vnde si latæ sententiæ huiusmodi sub excommunicatione intra certum terminum alicui pręcipiatur reuelatio, ipsa religatur, qui pręscriptum exit terminum, velationis tenax, quia præceptum iustum est, & pro graui materia, quę finem continet ferendæ censuræ vrgentem. Tradit in simili D. Suarius de censur. disput. 20. sect. 3. nu. 3. 5. & 6.

4 Præmitto secundo excommunicationis consumpto illo termino, non consumptam [b] denũciãdi obligationem, immò teneri quemuis edicto semper obedire, cum dierum illud spatium non detur, vt extinguatur, sed vt differatur obligatio. Propterea si edicti quis ignarus, aut iusta aliqua armatus excusatione, non intra præfixum terminum compareat, mandati tandem iam gnarus, & impedimẽtis illis iustis iam expeditus, comparere tenetur; atque non teneri statim ac sciat, probabile est; sufficiens erit, Iudici se sistere testimonium dicturum intra æqualem terminum, qui per edictum conceditur, quia non debet peioris esse conditionis.

5 Eadẽ igitur ratione, si quẽ à testificãdo incommoda excusent, vel æquę aliæ causę; his ablatis, nõ excusabitur; cui tali non oportebit concedi nouum terminum, noscenti iam de edicto, & sciẽti, tempus nacto deliberandi, consulendi, si sit opus. Tradit doctissimè Suar. de cens. d. disp. 20. sect. 3. nu. 14.

6 Quibus pręmissis, erit cõclusio: spirituales filias in confessionis actu solicitatas, testimonium tacentes, non absolui posse à confessarijs, [c] etsi maximè priuilegiatis, donec peccatum propalent Inquisitoribus. Similiter dicendum, non posse ab excommunicatione liberari, etsi Cruciatam, vel alterum quoduis Iubilęum appellantes. Conclusionis primam partem, nõ posse scilicet absolui à priuilegiatis, tenet expressè Eman. Rod. tom. 2. regul. q. 27. art. 10. in princ. & in Sum. par. 1. cap. mihi 207. conc. 1. Secundam partem verissimam, & certissimam dixit consultus D. Franciscus Suarius.

7 Hoc autem liquet liquenti probatione, quia per excommunicationis edictum iussæ ab Inquisitoribus, nullum excipitur

tur crimen, aut peccatum; sed solicitatę mulieri, vel cuiuis alteri personę, scienti quouis modo, sub excõmunicatione illud tantùm imponitur, vt de cõfessario solicitante deferat Inquisitoribus. Nullus igitur, si sciuerit, ac os cõprimat, poterit vnquam aliquo modo absolui, dũ non satisfaciet legitimi superioris imposito pręcepto.

8 Neque Bullæ, indultave obstabũt, reseruatis casibus absoluendis potestatem tribuentia; quia huiusmodi personas non dicas absolutionis incapaces, alicuius reseruationis respectu, sed quia cui iure tenentur, non satisfaciunt. Hinc redduntur absolutioni inhabiles, cum à censuris neminem absoluas, nisi pręuia congrua satisfactione,[d] cap. ex litteris, ibi, *satisfactionem congruam*, de constit. Firmat ratio: si enim satisfactione omissa, debitor absoluatur, nullo censura fruitur fructu, cõtra cap. inter hęc, in fi. ibi, *sed viuificat*, 33. q. 2. Disrumperetur insuper neruus ecclesiasticę disciplinæ; quod maximè detestantur iura, cap. cum inter, de consuetud. Clemen. 1. in princ. de sent. excomm.

9 Limito tamen, fœminas culpabiliter non denunciantes, ob idque excommunicationem incurrentes, tunc videri absolui posse per Cruciatam, si posteà quid ęquum causet, vt differatur denunciatio, vel ob aliquid causæ obligatio extinguatur, nempe si confessarius, de quo denunciandum erat, mortem obiuit. Videtur pręterea posse in hanc rem practicari Doctorum opinio mihi adductorum in primo argumento. Eritq; ratio, quod iam non datur denunciandi obligatio, atque ęquo satisfaciendi pręcepto, sed extat tantùm, quam incursum est, excommunicatio; hanc tollat Cruciatę virtus.

10 Illud tamen moneri debent fœminæ, cum detur casus, & causa legitimè denũciationis prorogãdę, ipsasmet sub eisdem pœnis post absolutionẽ ad denunciationem obligari,[e] cum primum tulerit opportunitas, nõ secus ac cum furanti donatur absolutio, cui tamen semper incumbit restitutio. Docet in simili Suar. de cens. disp. 20. sect. 2. num. 14. ac deducitur ex cap. eos, de sent. excomm. lib. 6.

11 Rogabis autem, vtrum Mendicantes valeãt absoluere fœminas in similibus his casibus

bus positis d.nu.9. Quęstio est; atque bene interrogati eadem laus, ac respondenti. Affirmatiuam partē ex eo suadeas, quòd priuilegia, virtute quorum Mendicātibus licet absoluere in foro animę, nō processui obstant in criminosos. Quòd videas in Inquisitorū Repertorio, verbo cōfessio, §. vtrum si in foro, fol. 163. Vmbert. in Praxi Inquisit. ver. absoluere, num. 1. & 6. Zanchin. de hęreticis, cap. 34. nu. 1. Quod hac roboratur ratione, quia ipsorum Mendicantiū priuilegia pro animę foro tantùm valent, nihilq; implicant gubernandę Ecclesię, aut in delinquētes procedendi externo modo. Ob id meritissimo factū est pro pœnitentium cōsolatione, pro faciliori remedio, vt animarum salus, & remedia semper rata, semper in promptu sint. Iuuat posse Mendicantes absoluere à casibus, quos sibi Pontifex excepit. Tradit Emanuel Roder. de regularib. tom. 1. q. 61. art. 5. qui, etiam nominatim excommunicatos absoluere possunt, vt per eundem art. 6.

Facit in contrariū, non posse prędictos ab hæresis peccato absoluere, vt patet, ac tenet Eman. Roder. tom. 1. quęst. 20. art. 10.[f] Solicitationis autem crimen etsi non hęreticum, hęresi tamen adhęret. Tu lector discute, iudica.

12 Argumentum primum, quod est in quęstionis vestibulo, diluas ex nostro fundamēto. Habes etiam non contemnendos Auctores,[g] qui sic opinantur, nullo modo posse confessarios Iubilęi, Diplomatis, aut Bullę Apostolicę virtute hęreticos absoluere, crimina sua expiātes: contendit fortissimè Couarr. in cap. alma mater, par. 1. §. 11. nu. 15. quem sequitur Simanch. de Cathol. cap. 3. num. 2. Rojas de hęres. 2. par. num. 321. Ad secundum autem ex primo, & secundo responsionem desumes.

ANNOTATIO.

13 *In specie.*[a] Idem tenent Henriquez lib. 3. de pœnit. cap. 10. §. 2. lit. H. Lucius in summa summar. cap. 24. nu. 11. diuersa tamen ratione solicitans se prodere non tenetur ab ea, quā hęreticus: hęreticus namque non tenetur se prodere, vt Illustrissimus resoluit in pręsenti, & q. 10. nu. 4. & Cerola, verb. hęreticus, in fi. à cōfessario tamen absolui non potest, Azor. 1. tom. lib. 8. c. 19. q. 1. Farinac. de hęresibus, q. 192. nu. 60. nec etiam ab eo

cogi

cogi potest, vt fidei censoribus suam manifestet hæresim, Simanc. de Cathol. tit. 3. nu. 5.

14 Hodieque verior videtur nec ab Episcopo in foro cõscientiæ virtute Trident. Sess. 24. cap. 6. de reformat. posse absolui, de quo, vltra alios Eman. de Regul. 1. tom. q. 20. art. 10. Henriquez lib. 6. cap. 14. §. 7. litera M. Nauarr. consil. 15. de sent. excõmunicat. Azor. d. cap. 19. q. 3. Suar. de censur. disput. 21. sect. 3. à nu. 4. Garcia de benefic. 2. tom. p. 11. cap. 10. à nu. 112. Sanchez de præceptis decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 11. à nu. 26. Param. lib. 3. de origine Inquisit. q. 9. nu. 191. Farin. de hæresibus q. 192. nu. 61. quid ergo in re graui hæretico consulendum è

15 Suppone ex veriori Inquisitores insimul in toto Senatu, & vnumquemque absoluere posse in foro conscientiæ hæreticum occultum, Gutierrez q. can. p. 1. cap. 13. nu. 7. Graphis lib. 2. cap. 9. nu. 5. p. 1. Viuald. edit. anno 1602. tit. de absolut. nu. 15. p. 1. Sanchez de præceptis decalogi tom. 1. lib. 2. c. 12. nu. 4. licet totum requirant Senatum Henriquez lib. 6. de pœnit. cap. 7. §. 3. litera T. ad fin. Ema. in Bulla, §. 9. nu. 70. in fin. Param. lib. 3. de origine Inquisit. q. 9. nu. 190.

16 Posse item & delegare eandem facultatem Sanchez d. nu. 4. quidquid neget Campegius in addit. ad Zanchin. c. 34. dubitet Simanc. de Catholicis tit. 3. nu. 5. totum requirat Senatum Henriq. d. §. 3. litera T.

17 Nec in Inquisitore ad hanc in foro conscientiæ absolutionem, vel delegationẽ impertiendam sacerdotalis requiritur ordo, Sanchez d. nu. 4.

18 Occultus ergo hæreticus, qui resipiscit, per ipsum cõfessorem ab Inquisitore, vt ab ipso confessario absoluatur, facultatem impetrabit, Simanc. de Catholicis tit. 3. num. 5. Aduertendum autem notabiliter, quod licet sacra Congregatio censuerit Inquisitoribus non licere absoluere hæreticum occultum in foro conscientiæ, stãte Bulla cænę, prout tenet Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 552. nu. 3. Id tamen non habet locum in Hispaniæ Inquisitoribus ex rationibus, de quibus Garcia de beneficijs 2. tom. p. 11. c. 10. à nu. 120. Si facultatem verò Inquisitor neget, quid faciendum nullus explicat. Ego

sub

sub censura consulerem, vt cōfessarius ab Apostolico Nūcio, hanc petat facultatem, quam si dare nequeat, tunc mittat Romam per Bancharium ad maiorem pœnitentiarium, vt eam in partibus idoneo cōmittat cōfessario; interim verò, dum hęc expectatur facultas, obseruet pœnitens ea, quæ de occulto excommunicato, non data de pręsenti confessoris copia, tradunt Nauarr. in manu. cap. 27. nu. 239. Henriquez lib. 6. de pęnit. cap. 15. §. 7.

19 Quid adhuc si propter paupertatem, aliudue legitimū impedimentum non valeat Romam mittere? recurrat ad Episcopum, qui non absoluet iure proprio virtute Trid. Sess. 24. cap. 6. de reformat. vt supra resoluimus, sed ex tacita Pontificis commissione iuxta tradita per Nauar. in man. cap. 27. nu. 89. Henriq. lib. 6. de pęnit. cap. 10. §. 1. cap. 9. §. 7. & cap. 16. §. 1. Molin. tom. 4. de iustit. tract. 3. disp. 64. nu. 11. Sanchez de matrimon. lib. 2. disp. 40. nu. 3. docentes impeditum adire Romā posse absolui ab Episcopo ab omni excommunicatione summo Pontifici reseruata.

20 Sic dum Trid. Sess. 14. cap. 7. ad fin. in doctrina, negat potestatem confessarijs absoluendi à casibus reseruatis extra mortis articulum, intelligitur directè, & proprio iure, secus indirectè ex tacita commissione, dum abest superior, Henriquez d. cap. 10. §. 5. litera D. Vnde cauēdum est à Sylu. verb. absolutio, 4. nu. 7. dum excipit, nisi absolutio concedatur tantùm in mortis articulo: confunditur enim eius fundamentum ex cap. eos, de sentent. excommunicat. in 6. iuncto cap. si quis suadente, quod dubitans aduertit Molin. d. nu. 11. & probabilissimum dicit Sanchez d. nu. 3.

21 Ad rem redeundo, per cōtrarium solicitās à quolibet absoluitur confessario, ex illustrissimo, Emanuel. Henriquez, & Lucio citatis supra nu. 13 Ratio est, quia breuis, seu potius edicti excommunicatio in fęminā dirigitur non reuelantem, non verò in solicitantem, aduertit auctor illustrissimi hic.

22 Sic alias fęmina pręgnās aborsum procurans nō ligabatur excommunicatione per Bullam Sixti contra procurantes aborsum (quæ iam ad iuris terminos redacta est per Gregor. XIV. aduertit Viuald. 3. part. ad fin.

fin. illius Bullę) Henriquez de pęnitent.lib.6. cap.10.§.2.lite-H. contra Viuald. in exposit.d. Bullæ nu.10. Eman.in Bulla, §. 9.nu.52. verſ. ſexto, ad fin. Licet enim Pontifex circa pęnas temporales pręgnantem, quę aborſui operam dedit, vt homicidam comprehendat, addens tamen excommunicationem pro iniuria contra iuſtitiam, nõ meminit pręgnantis, ne cogat prodere ſe, quę forte ad vitandum graue infamię periculum abortijt, aut ſi tantum ſit paſſa quamuis culpabiliter, non fecit contra iuſtitiam.

23 Vnde ſi pater, qui ſcit filiam grauidam inducat medicũ ſub ęgritudinis ſpecie, medicuſque inſcius venã ſcindi iubeat, quamuis pater inciderit, filia tamen conſentiens non incurrit contra Viuald.d.nu.10.verſ. ad ſecundum.

24 *Non conſumptam*, b adde Henriquez lib.13. de excõmunicat.cap.18.§ 6. litera Q.

25 *Non poſſe abſolui à confeſſarijs*, c adde Henriquez lib.5 de pœnit.cap.10. §.11. litera T. Lucius tamen in ſumma cap. 24. nu.11. aſſerit poſſe abſolui ab excommunicatione, quam incurrit, virtute Bullæ, vel Iubilæi, dum tamen denunciare Inquiſitoribus à confeſſario abſoluente cogatur.

26 Tametſi in dubiũ reuocari viderim, vtrum ſi ceſſet præſumptio, qua motus Põtifex eſt, ibi: *Nos in animum inducere nequeuntes*, poſſit quilibet confeſſarius virtute Bullæ abſoluere, ſed ego reſpondi iudicium illud diſcernendi circa ſuſpitionem de Fide, quæ reſultat ſuppoſita Põtificis præſumptione, non competere confeſſarijs, ſed Inquiſitoribus ex ipſius Pontificis diplomate: dubiũm mouebat, quod quidam confeſſarius per decem, & plures annos perdite, & effrenate ſolicitationibus, & turpibus in ipſo confeſſionis loco, & actu operam dederat, per quod tempus à nulla ſolicitata delatus eſt, prout vidimus. An virtute Iubilæi, vel Bullæ abſolui quis poſſit ab omni caſo reſeruato, excepta hæreſi formali, ſub qua hæreſis ſuſpitio non comprehendatur, alij videant?

27 Altera erit quæſtio, quid ſi fęmina ſolicitata de facto abſoluatur, ait Emman. in ſumma, 1.par.cap.204. alias 207.nu.1. confeſſarium, qui fęminam ſolicitatam abſoluit, nec ad denũciandum

ciandum cogit, puniri debere: sed hæc opinio improbabilis mihi videtur. Tum quia agitur de re improbabili, & de reuelando cõfeßionis sigillo. Tum etiam, quia alterum insurgit dubium, quis punire debeat, non Inquisitores, quia absolutio in hoc casu non est hæresis, nec hæresim sapit manifeste, iuxta notata per text. ibi in cap. accusatus, §. sane de hæret. in 6. non ordinarius, quia ad puniendum in hoc casu indiget probatione, petetque confessionem, & delationẽ fęminæ ab Inquisitoribus religiose seruatam, & nemini detegendam.

28 Prout moris est ex nostro auctore, q. 19. nu. fin. ad fin. Cassador. decis. 1. de præsumpt. Viuald. decis. 134. num. 2. p. 3. Nauar. cons. 1. de iudicijs ad varia inferentes, sed cum hæc secretioris sint aulæ, alii videant, an confessarii solicitatã absoluentis punitio sit practicanda.

29 *A censuris neminem absoluas, nisi præuia congrua satisfactione*. Subtilis ratio, sed cum in omni censura iudicis offensio generalis fit, nomine partis nõ intelligitur Prælatus, nec iudex præcipiens, ex Sot. in 4. dist. 22. q. 2. art. 3. col. 2. Gut. 1. q. can. c. 5. nu. 30. cum seqq. Henriquez lib. 7. de indulgentiis, cap. 13. §. 2. litera M. & lib. 13. cap. 28. §. 1. litera L. Suar. de censur. disp. 7. sect. 5. num. 47. etiam si iudici pecunia in pęnam sit soluenda Henriquez d. §. 1. & præcitati; sic sub partis satisfactione non includitur pęna, quæ pro excõmunicatione, vel alia legis transgressione incurritur, si quidem ea non soluta potest à peccato, & excommunicatione absolutio concedi, ex glos. verbo officij in Clem. 2. de hæret. quam ad hoc post Aret. notat Nauar. cap. 23. nu. 66. & cons. 75. num. 38. de regularibus, Couar. de sponsal. 2. p. cap. 6. §. 8. num. 17. Ratio igitur, ob quam cæteri cõfessarij nõ absoluunt ab hoc casu virtute Bullæ vel Iubilæi, est propter reseruationem in casu hæresis, qui in Bullis sẽper exceptus censetur, vt est communis, & recepta Henriquez lib. 6. de pęnit. cap. 16. §. 2. Garcia de benefic. 2. tom. p. 11. cap. 10. nu. 109. & citati nu. 12. & 32.

30 *Oligart*, [e] adde Hẽriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 18. §. 6.

31 *Teste*, [f] Eman. d. art. 10. agit de Prælatis, superioribus respectu suorum subditorum: quo

quo relicto in hac quæstione resoluerem posse absolui fœminam à mendicantibus, cũ enim iam denunciandi cesset preceptum, restat tantum excommunicationis reseruatio, & cum ipsi à Romano Pontifici reseruatis virtute priuilegiorum possint absoluere ex nostro auctore in præsenti, à fortiori poterũt absoluere à reseruatis inferiori, quandoquidem virtute Bullæ potest absolui fœmina solicitata ab excommunicatione etiam stante denunciandi obligatione, ex Lucio in summa cap. 24. nu. 11. vt diximus supra nu. 25. Ergo si iam denunciandi obligatio cessauit, maiori cum ratione absolui poterit virtute Cruciatæ, Iubilæi, vel similium priuilegiorum, quibus abundãt mendicantes & per participationem cæteri religiosi.

32 *Non contemnendos auctores, ad de Henriq. lib. 6. de pœn. cap. 16. §. 2. post plures, quos citat.*

S V M M A R I V M.

Solicitationis crimen improbabile videtur nu. 1.

Fœminæ à testificando regulariter repelluntur nu. 2.

Fœminæ naturaliter mendaces, periuræ, dolosæ, variæ, & corruptibiles nu. 3.

Testes singulares non probant plene, nec etiam in hæresis causa ex praxi recepta, nu. 4. contra nu. 12. & 13.

Testes singulares nec in genere probant delictum nu. 5.

Fœminæ egregiæ nõ tenentur testificationis causa ire ad iudicem nu. 6. & 17.

Singularitas triplex diuersificatiua, obstatiua, & adminiculatiua num. 7.

Fœminæ singulares plene probãt solicitationem nu. 8. contra num. 18.

Solicitationis crimen probari nequit, nisi ex fœminarum testimonio nu. 9.

Sigilli sacramentalis fractio probari nequit, nisi per testes singulares nu. 10.

Sigilli fractionem neganti confessario an credendum nu. 10. & 21.

Fœminæ admittuntur testes in crimine hæresis, læsæ Maiestatis, & exceptis nu. 11.

Fœminæ de iure canonico admittuntur testes in criminibus,

Com-

QVAESTIO XXII.

Quae postuletur probatio probaudo crimini.

1 QVO commisso in loco adeò se moto, erit ad rem diligenter perquirere, qui possit iuridice innotescere, probari, adducique ad iudiciale forum eius cognitio. Quaestio quidem proponitur magni momenti de re magna, quae exerceat virorum peritorum iudicium; cum videatur improbabile crimen.

2 Probatur primò: quia mulieres, quae ad lucem testificari debent, à testificando repelluntur, cap. forus de verborum si-

gnificatione cap. mulierem, & ibi glos. verb. nec testis 33.q.5. cui similis in cap. quoniã, verb. mulieres, vers. istud de testibus, & ibi Abb. nu.2. in principio, vbi Felin.nu.1.vers.non obstat, dicit communem. Idem tradit Decius in l. fœminæ nu. 34. ff. de regulis iuris: firmat indubitatum Tiraq. in connub.l.9.nu. 61. Gomez variar. tom.3.c.12. nu.13. Mascard. de probationibus lib.2.conclus.763. nu.1.& lib.3.conclus.1358. nu.80. Refert quam plurimos Farinac. de testibus q.59. à principio.

3 Quæ opinio innititur fundamento fortissimo, cum ex suapte natura mulieres mendaces, periuræ, dolosæ, variæ, & corruptibiles sint; vt latè tradunt Tiraq. dict. l.9.nu.49. Mascard. dict. conclu.763. atque elicitur ex ratione text. in dict. cap. forus.

4 Secundo, cum huiusmodi mulieres testes sint singulares, non pene, & plene probare possunt, cap. nihilominus 3.q.9. cap. bonæ, vers. contra, cap. cum dilectus, vers. nos vero de electione. Quod etiam locum obtinet in hæresis, vel hæresi accedente crimine, quæ cautiori indiget processu, c. vt officiũ, §. verùm de hæreticis lib.6. & ibi probant Ioannes Andreas, & alij, Antonius nu.20. ad finẽ in cap. cum oporteat de accusationibus, optimè Abb. cons.42. & alij, vt per Iason cons.78. colum.3. lib.3. & in repetitione l. admonendi nu.212. ff. iureiurando. Additio ad Crotum de testibus nu.319. Decius in c. licet causam, nu.7. vers. Sed contra, de probationibus. Refert alios Additio ad Alexand. cons. 72. nu.3. lib.1. Simanc. de Cathol. c.64. nu.61. & 69. vbi dicit communem, & praxi receptam. Quod etiam agnoscunt, & sequuntur Boer. Palat. Clar. & Mench. quos, & alios memorat, & sequitur Rojas de hæreticis 2.p.nu.134. non semel cõmunẽ professus. Probat Card. Alban. ad Bart. in rub. C. de hæreticis, nu.5. optime Pen. ad 3. partem Directorij, comment. 121. per totum; Farin. de testibus, q.64. nu.202.

5 Idipsum supra dicti Doctores interpretantes in casu, qui est de probanda hæresi in genere; quia etiã generis probatio in qualibet materia, vel ciuili, vel criminali, puta, iurisdictionis, concubinatus, vsuræ, non concluditur per singulares testes,

testes, vt obseruat gloss. in fin. in dict. cap. nihilominus, cui adhærent plures, vt per Abb. vbi sup. nu. 76. & 69. Crotus de testib. nu. 324. Mench. dicens communem success. creat. §. 4. nu. 45. ac probatur in d. cap. licet de probationibus, vbi de iurisdictione agitur in principio & districtu in genere, ac tamen, vt habet tex. in vers. quamquam, singulares testes non probant. Sic habent ibi Bald. Deci. nu. 7. Iason dictis locis.

6 Tertio, & vltimò, pars hæc affirmari potest, quia nimis durum videtur, mulieres, maxime si nobiles, & virgines, ad denũciationem cogi; cum tales hæ materiei turpitudinem (de qua necessario erit actio) obscęnũ sermonem de re obscæna, in solitum interrogantium alloquiũ, & pręsentiam maxime perhorrescant. Iuuat, egregias personas non obligari,[a] vt veniant examinandę coram iudice aliquo, l. ad personas, & ibi Doctores ff. iureiurando, tradit Farin. de testib. q. 77. num. 1. Cum igitur videantur à denunciatione liberari, erit illatio, nunquam posse hoc crimen probari. Stat pręthereà pro affirmatiua parte, de adeuntibus fęminis Inquisitionis Tribunal, posse fore sinistram aliqua imbibi suspicionem amissi pudoris quod honori noceret, & bonę famę.

7 Pro resolutione autem pręmittendam habe triplicem in testibus singularitatem, illam cum diuersitate, quam simpliciter singularitatem, hanc cum contrarietate, quam obstatiuã, alteram, & cum connexitate, quam vel cumulatiuam, vel adminiculatiuam dicas; vt prosequuntur, & per exempla explicant Bald. num. 11. in cap. licet causam de probationibus, Sylu. cons. 51. nu. 12. & Doctores cõmuniter, ex Simanc. de Cathol. cap. 64. num. 62. Pen. ad Direct. 3. par. commen. 121. in principio, Rojas de hęret. 2. part. nu. 122. Farin. de testib. q. 64. à nu. 4. qui latissimè Doctores citat, & materiam differit; post quem Param. dict. q. 10. nu. 155.

8 His pręmissis, sit cõclusio, mulieres in quęstione proposita, etsi singulares plene tamen probare.[b] Est ratio, quia singularitatem hanc non obstatiuã, aut diuersificatiuam, sed adminiculatiuam dicas, quę à testib. est, in quibus nulla est repugnãtia, vel contrarietas. Licetque per diuersa loquantur media,

vel per coniecturas diuersas, vel propositiones, vnus tamen patrocinatur alteri, adiuuat alterum, ad eumque finem tendit, aduertit Farinac.d.q.64. nu.6.

9 Probatur primò hæc sententia, quia solicitationis iste actus aliter colligi non potest, in Sacramēto adeo secreto exercitus. Cum ergo hunc actum nullus, præterquam fœmina, & confessarius, interueniat, necessariò dicendum est, oportere vt ipsæ fœminæ, etsi singulares plenissimè, & planissimè crimē probēt, frustra aliàs esset Pontificis constitutio. Iuuant quæ de singularitate testiū tradit Couarr. 3.variar.c.3.nu.3. vers.verum; Gomez de delictis c.12.nu.12. in specie Param. d. quæst. 10. nu.136.

10 Atque confirmatur, quia velatissimi sigilli sacramentalis confessionis reuelatio per singulares probatur testes, [c] cū aliter probari non valeat, tradit post alios Henriq. lib.6.c.19.nu.10. Suar.de pœnit. disp.33. sect.8. num.3. Quin potius si tales hi testes asserant, confessorem cōfessionem reuelasse, negante tamen confessore audiuisse ex cōfessione, in ipsummet præsumitur. [d] Post Tabien. & Hostien. docet idem Henriq. supra dicto loco: ergo similiter singulares testes satis erūt in nostro casu.

11 Facit secūdò, quia in crimine hæresis, læsæ Maiestatis, & in exceptis alijs criminibus vim facit fœminarum testimonium, quod acceptibile est, vt probat tex.in c.tanta, & in c.per tuas, in 1.& ibi Doct.de simonia, gl. 1. in c.cum P. de accusationib. & in c.forus, verb.non fœmina, vers.tamen, de verb.signif. latè Mascard. de probat. lib.1.cōcl. 463. nu.6. & lib.2. concl.762. num.vlt. Albertin.in repet.c.1. q.16. num.13. & post Simanc. Palat.& alios tradit Paramus d. q.10. nu.135. optimè Farinac. de testib.q.59.nu.10. vbi communem profitetur, & à Doctoribus communiter receptam; Decian. cons.63.nu.37. vol.3. vbi docet, admitti ad testimonia ipsasmet fœminas, cum de probatione agitur alicuius facti, ab ipsis tractati. In hanc rem citat plures idem Decian. alios Param. vbi proximè num.139. Iuuat tunc de iure canonico, etiam in criminalibus recipi fœminæ testimonium, quando Iudex ex officio vel agit per Inquisitionem, vel denunciationem (vt est in nostro hoc casu) tradit

tradit ex communi Farinac. d. q.59. à nu.9.

12 Facit tertiò, posse probari per singulares testes, esse aliquem hæreticum, vel hęresim olere, vt cõmunis tenet opinio, de qua per Burric. in l. Arriani, C. de hęretic. & plures alios, vti per additionem ad Alex. conf. 72. nu. 20. lib. 1. in quam sentẽtiam sępius it idem Alex. quem sequitur, & refert Param. d. q. 10. num. 143. qui plures citat, Parif. cõf. 2. nu. 88. & 89. vol. 4. Riminal. cõf. 7 à nu. 27. lib. 10. & in fine cõsilij testatur ita iudicatum, Bald. in l. actor, C. de probat. num. 17. & ibi Additio eundem Bal. & alios refert Calcan. conf. 9. nu. 3. Anan. in c. 1. nu. 7. in fi. de hæret. Viuius lib. communium, verb. testes singulares, Gomez de delictis, c. 12. num. 2. Gabr. & alij relati per Rojas de hęreticis 2. par. à nu. 134. qui nonnullos affert, hanc esse cõmunem asserẽtes, immò communiorem dicit Albertin. c. 1. q. 16. nu. 51. de hęret. lib. 6. plures id affirmantes tradit Farinac. de test. quęst. 64. nu. 201. Dicit idem Simanc.[e] in Enchirid. c. 37. nu. 8. cum testes concordes sunt in eadem hæresi, licet loco varient, & tempore, atque Brunus ante illum, de hæret. lib. 4. c. 9. in fi.

13 Quæ opinio, consuetudine, & hodierna praxi attẽtis, ita obtinuit, [f] vt meritò extra contentionem sit. Atque apertè roborari videtur in c. vlt. [g] de succes. ab intest. vbi de diuersis actibus testiũ depositio, vnus nempe de Archipresbyteri oblatione Monasterio cum proprijs bonis, & aliorum insuper de eiusdem oblationis confessione, ad legitimam sufficit probationem, aduertit Guttier. post Bart. de iuram. confirmat. cap. 54. in princ. Etiam probari videtur ex tex. in l. qui sententiam, [h] ibi: *In vnum conspirantes, concordantesq; rei finem, conuictus sit*, C. de pœnis, maximè cùm hæretici omnes, etsi facie dissimiles, caudis tamẽ similes, caudis connectantur catenati, quia de vanitate in id vnũ conueniunt, c. excommunicamus, in 1. & 2. in princ. de hæreticis. Quapropter qui in hæresis vnã speciem labetur, si post abiurationem, & in alteram relabatur diuersam, propriè vti relapsus, pœnas luet, cap. accusatus, §. 1. de hæret. lib. 6.

14 Ex quibus omnibus iam inferas, solicitationis hoc crimen,

mē, inspectis iuris regulis, posse probari per mulierum testimonia, etiam si singularia, etiā pro contraria parte in initio allata argumenta soluta inferas. Ad primum enim secūdum nostrū, ad secūdum tertium respondēt fundamenta. Ad tertium autem sic nos, teneri illustres,[i] ac egregias personas se pręsentes sistere Iudicibus, & lubentes, cum Religionis, & Fidei causa agitur, commune bonum, Dei gloria; vt ab alijs docet Farinac. de testib. q. 77. nu. 335. optimèq; q. 78. num. 131. Delrius lib. 5. disquis. magic. sect. 5. Quod insuper disponit Inquisitionis regimen, regali nomine firmatū. Atque si fortè erit, vt pro infirma valetudine, clausura, aut efficaci aliqua causa nequeant testes Iudicibus adesse, tunc Inquisitionis ordo est, vt interrogentur, dicta excipiantur intra domos, tradit eleganter Comitol. lib. 4. respons. q. 7. in fi.

15 Quid quod memorandę pietatis prælucet exemplum à Carolo illo V. Pręit vobis fax, Principes, Reges, Imperatores. Multi. Quid multi? toti este in suspicienda, altè firmanda hac Arce, quæ fideles interiacet, & infideles; illis lectus puluinus, his telum, fulmen. Sanctissima Inquisitio est, quam Cęlum in has misit Hispaniarum feliciores partes,[l] tot virorum munitam zelo, litteris, integritate. Nec plura. Vt enim ineptè faciet, qui Solem cōmendet, laudibus tollat, sic & Inquisitionē.

16 Grassante anno Domini 1559. per Hispaniam animarū, & diuinæ, & humanæ politię peste illa Lutheranismo, cùm inter miseros miserè contabuit impius ille homo Augustinus Cazalla, ecce exit fortissimum iuxta, & salutiferum Inquisitionis Tribunal, medetur, scindit in salutem: idq; tandem sanctè obfirmat, esse è totius Reipublicę bono, vt in quendam de quibusdā Fidem attinentibus Christianissima, ac Serenissima Ioanna, Caroli filia, & dolendæ memoriæ Sebastiani Regis mater interrogetur. Adeunt Inquisitores, orant, suadent testimonium, non audet inconsulto patre, consulit, monetur ne differat, immò mox proferat, excommunicationē reuereatur. Illud insuper monita, vt si ipsamet pūgeretur polluta Fide in qualibet vel leuissima re, protinus adiret Inquisitores, vti priuata fęmina, palam faceret in Fidem pec-

peccata, etiam cum sui pudore, & aliorum quorumcunque. Depositionem dedit Serenissima Princeps; excepit D. Fernandus Valdes Hispalen. Archiepiscopus, tunc Episcopus, & Inquisitorum maximus in Hispaniarum ditionibus. Saluete, saluete magnæ animæ, quiescite, quę in Deum, & in pietatem ita affectę, Fidem quiescere fecistis, diuina mirè colentes, æternum prælucete imperantibus.

ANNOTATIO.

17 *Non obligari*.[a] c. mulieres, de iudic. in 6. Tiraquel. l. 10. connub. nu. 33. Bened. Aegid. in tract. de priuilegijs honestatis, art. 2. nu. 15.

18 *Sit conclusio*.[b] Conclusio, conclusionisque ratio mihi non probantur, nam hæ fęminæ non sunt singulares adminiculātes, sed verè singulares, quæ ad diuersificatiuam singularitatem expectāt, cōstāt ratione: etenim adminiculantes dicūtur testes, qui super vnico deponunt actu, vt in c. vlt. de succesf. ab intest. similia congerit Farin. ex alijs 2. tom q. 64. nu. 6. Decius conf. 658. nu. 10. Singulares verò testes dicuntur, & sunt, qui de diuersis actibus, diuerso loco, & tempore gestis deponunt, quæ singularitas non contraria, sed diuersificatiua, seu subalterna dicitur, Petra de fideicommisf. q. 12. nu. 585. Farin. q. 64. nu. 7. Vmbert. in praxi Inquisit. verb. testis, q. 3. vers. testiū, & nu. 19. vers. alij autem, pag. mihi 369. ibi: *Idem autem in specie nō probant, nisi per testes comprehendētes notitiam rei eodem sensu, eodē loco, et eodem tempore, sine aliqua differētia, vt C. de testib. l. testiū*. sequitur Farinac. q. 64. nu. 14. eleganter Pegna 3. par. cōmun. 121. versic. omissa, post Crauet. quem refert, quo pacto ineptissimū esse singularibus testibus Cinędum dānari firmat Simāc. de Catholicis, tit. 64. num. 73. nec confessorem sigilli fractorē singularibus testibus ad pęnam ordinariam imponendam damnari posse ostendis num. seq.

19 *Per singulares probatur testes*.[c] Licet crimen violati sigilli aliter probari nō possit, nisi per testes singulares, vt Illustrissimus Auctor docet, cum tamen hęc probatio non sit aperta, & concludens, propter singularitatem, confessor non est puniendus pęna ordinaria, sed extraordinaria, Inn. & Nauarr. quos sequitur Salzed. in pract. c. 109. vbi Bernar. nu. 4. Mascar.

concl.

concl. 1287. num. fin. Henriq. lib. 5. de pœnit. c. 19. §. vlt. lit. K. vnde hoc fundamentum corroborat opinionem, quam proposuimus nu. 18.

20 Sic in crimine hęresis licet testes singulares non sufficiant ad pęnam ordinariã, sufficiunt tamen ad extraordinariã, repertor. Inquisit. verb. testes, vers. an in causa Locat. in praxi Inquisit. verb. testis, nu. 18. Paris. cons. 2. nu. 93. vol. 4. Pegna 3. par. commun. 121. col. 9. vers. quoties quis, quæ pęna non debet esse corporalis, Menoch. cõsil. 82. num. 167. lib. 1. Farinac. 2. tom. q. 64. nu. 218. & de hæresib. q. 188. num. 163. Sed hęc Menochij, & Farinacij sentẽtia indistinctè mihi non probatur, nam cum ex hoc testibus omni exceptione maiores, vrgeãt nõ mediocria indicia, torquendus erit reus, vt resoluit Locat. q. vlt. & si neget, non propterea purgata remanebunt, vnde attẽta rei qualitate, pro tempore vel ad triremes, vel ad carcerẽ, vel ad exilium, siue ad Monasterium erit damnãdus, ex Pegna, & præcitatis, quæ tamen pęnæ corporales sunt, ex traditis per Menoch. de arbit. casu 438. nu. 30. videtur ergo mihi intelligendi de pęna flammæ, seu fustium.

21 *In ipsũmet præsumitur.* d In hac materia distinguendum est inter pęnitẽtem, & tertium, nam si pęnitens dicat confessorem sciuisse delictũ per confessionem, præsumetur contra cõfessorem, qui eo casu probare tenetur aliunde se illud sciuisse, aliàs arbitrariè punietur, Nau. dicens communem num. 164. in cap. sacerdos de pęnit. dist. 6. Mascard. cõcl. 1287. nu. 5. cum seqq. Salzedo in pract. c. 109. in fi. Menoch. sic intelligendus de arbitr. casu 414. nu. 24. Henriq. lib. 6. de pęnit. c. 19. §. 10. post alios, idem de reuelante ex pęnitentis mandato, & voluntate: si enim pęnitens neget, pręsumitur cõtra confessarium, Lap. alleg. 94. Mascard. nu. 3. Bern. d. nu. 4. & ibi Salzed. Menoch. nu. 22. dictis locis. Si verò tertius reuelationẽ opponat, præsumetur pro cõfessore, siue agatur de reuelatione post pęnitentis mortem, & confessor asserat ex ipsius mandato hoc dixisse, ex Lap. alleg. 94. nu. 2. cũ seqq. vbi Mandos. lit. E. post alios dicit communem Mascard. concl. 1287. a nu. 1. Bern. d. nu. 4. vbi Salzedo, siue sacerdos neget

illud

illud ex confessione sciuisse, ex ijs, quæ tradunt post alios Menoch.num.23. Salzed.vers.nec silentio d.locis, & cæteri supra citati, & quæ Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 19 §. 1. à num. 6. vbi nu. 5. aduertit, vt in re tanti periculi, confessarius curet, vt licentiam in scriptis præbeat pœnitens.

22 Vnde dubia mihi videtur opinio doctissimi Suar. tom. 4. disput. 33. sect. 8. ad fin. distinguentis in hac materia inter reuelationem, ex qua bonum aliquod, & inter eam, ex qua pœnitentis, vel alterius damnum resultauit, vt in priori membro stet pro cõfessario præsumptio, in posteriori contra. Nã vt alia omittam, si confessor post pœnitentis mortem declaret filiũ mortuæ esse spurium, & non ex legitimo matrimonio conceptum. In hac specie agitur de damno filij, & licet hæc probatio non sufficiet ad excludendũ filium ab hæreditate patris putatiui, Boer. decis. 299. nu. 8. Lælius Zanchis in tract. de priuilegijs Ecclesiæ, priuileg. 37. nu. 18 Viuald. candelabr. 3. part. c. 17. de filio nato ex adulterio, num. 14. Lapus, & alij supra citati, Martha de iurisdictione, casu 194. nu. 10. Attamen ex supra posita nostra distinctione elicitur præsumendum esse in Sacerdotis fauorem, ne tamquam sigilli fractor puniri possit, cum agatur de re, quæ eo modo reuelari potest, hoc est de mãdato defunctæ, & mandatum probari non possit more humano, ac proinde Lapus, Mandosius, & citati Doctores in hoc casu in confessarij fauorem inclinãt, aut igitur in hac materia certa regula dari nequit. Sed ex circumstãtijs singularibus iudiciũ ferẽdum est, ex Salzed. & Suar. vbi proximè, aut nostra distinctio amplectenda, quæ licet sit noua, ratione constat, mentique Doctorum congruit.

23 *Idem Simanchas in enchiridion*, reijcitur à Roias, Pegna Menoch. & aliis in scholio seq.

24 *Obtinuit*,[1] tradit illustrissimus supra nu. 4. in causa hæresis testes singulares non concludere ad pœnam ordinariam, & ita ex aliis praxi receptum refert, in præsenti de cõtrario vsu testatur: forsitam in Lusitaniæ tribunali singularitas admittitur, in aliis vero prouinciis & Regnis non plene conuincit, quod probant tum varii casus ex relatis per Vmbertum post-

pra-

praxim Inquisitorum, qui Romæ contigere, scilicet casus 27. 35. & 37. tum omnes fere Inquisitores, qui de hac materia scripsere vltra alios, qui cõmunem, & magis communem fatẽtur, vsu S. Inquisitionis receptã, etiam si sit adminiculata, communis ex Pegna 3. part. cõmẽt. 121. vers. hæc vero & colum. 2. vers. seq. & colum. 9. vers. quoties Mascard. conclus. 856. nu. 11. Farin. q. 64. nu. 203. etiamsi cum testibus concurreret publica vox & fama ex eisdem, ratio est in promptu, quia regula adminiculorum, coadiuuationis & corroborationis procedit, quando id quod quæritur, principaliter corroborari, & adminiculari, est aliquid in esse deductum, licet imperfectum, at vbi nullum est, nec parit aliquẽ effectum regula coadiuuationis & adminiculationis non habet locum, quia non entium nullæ sũt qualitates, Bart. & Ang. nu. 6. in l. si quis ex argentariis S. cogentur ff. de edendo Farin. cons. 10. nu. 16. lib. 1. & ita contrariam periculosam & falsam, ideoque ab Inquisitoribus explosam & reiectam affirmant relati per Farin. 2. tom. q. 64. nu. 202. cum seqq. & de hæresibus q. 188. à num. 151. somnium, & chimæram vocat Roias de hæreticis. 2. p. nu. 144. & intrepide id esse tenendum Cantera de quæstion. criminalibus. tit. de probation. per testes q. 1. nu. 17. quem vide.

25 Et quamuis Simanc. Enchiridion. tit. 37. num. 80. & de catholicis tit. 64. nu. 77. admittat singularitatem in substantia concordantem, licet in loco, & tempore diuersam, eius tamen sententiam fortissime reiiciunt Roias dict. 2. part. nu. 135. Maldonad. in Silua responsorum lib. 1. respõs. 9. nu. 43. Menoc. omnino videndus consi. 82. nu. 162. volum. 1. P. Aldrete vno verbo de religiosa discipl. lib. 2. c. 3. nu. 62. Pegn. ad direct. 3. p. cõm. 121. vers. omissa, cũ seqq. & ver. quia vero ait: *Nullo modo tanquam negatiuus tradendus est curiæ seculari, neque ab hac sententia puto vllo modo recedendum*, & colu. 9. vers. quoties dicit, *nunquam consulerem nec crederem iuste fieri posse, vt velut negatiuus, & impænitens propter tot testium singularium dictu curiæ seculari relinquatur*, in quam sententiam Soto & Caiet. allegat, agitque quod est notandum de testibus singularibus

ribus omni exceptione maioribus. Exemplum vero quod adducit Simanc. de hæresiarcha inficiente integrum populum, singulos homines seorsum seducendo, chimæra est, & suppositio imaginaria moraliter loquendo; etsi talis reperiatur, relaxetur, sed non ex eo casu, seu potius idea Platonica ad particulares casus inferatur, sed vltra fortissima fundamenta, quibus citati Doctores Simanc. reprobant, ego irrefragabiliter, suis armis illum conuincam, Cinædus ex testibus singularibus nō est damnandus Simanc. de Catholicis tit. 64. nu. 73. vbi ineptissimum dicit, qui contrarium dixerit, vt notauimus supra nu. 18. sed in præpostera venere agitur de eadem peccati specie, igitur sicut per testes singulares omni exceptione maiores species peccati nefandi probari nequit ex Simanc. ex eodem nec alia probabitur species, nisi velit in materia hæresis tam graui & præiudiciali non requiri probationes cōcludentes, quod nemo admittit, itaque ex sententia Simanc. Domini Inquisitores Lusitani, & Aragonēses qui vtramque habent cognitionē, absoluent de sodomia singillatū per testes singulares, relaxabūt vero de hæresi conuictum per eosdem numero testes singulares, loco & tempore discordantes, quod quis consulat, aut iudicet.

26 Concordare tamen vtraque sententia potest, vt prior quæ habet testes singulares nō sufficere ad condemnationem in causa hęresis, procedat in pœna ordinaria, posterior contraria in pœna extraordinaria iuxta ea quæ resoluimus nu. 20.

27 Quod si testes singulares sint infames vel complices, ad priorem opinionem accedendū erit, quia quoties plures concurrunt defectus in testibus, nō poterunt admitti saltem ad pęnā ordinariam imponēdam vt per Gabr. communium, tit. de testibus conclus. 7. nu. 10. Farin. 2. tom. q. 62. num. 80. & 381. licet statuto inhabiles admittantur, vt post alios plures resoluit Farin. d. q. 62. nu. 382. vbi multoties à sacra Rota decisū refert, & nullum contradictorem habere, lex autem canonica in cap. in fidei fauorem de hęret. in 6. in complicitate, non in singularitate dispensauit, nec vllus ex scribentibus etiam singularitatem admittentibus complices

pro-

probat ad plenariam probationem, pęnamque ordinariam, sic & lex nostra Lusitana lib. 5. tit. 13. §. pen. dum admittit duos testes singulares de visu ad probandum peccatum nefandum, non de complicibus sed de testibus omni exceptione maioribus intelligitur, quorum vnus quisque semiplene probat, quæ semiplena probatio non datur in complice.

28 Quod si non solum sint complices & per consequens infames, sed & singulares & tãdem torti de se & de socijs deponant vel torturæ metu, prior opinio erit proculdubio amplectenda: habet enim instructio Hispanica hęretico, qui in tortura vel illius metu nominat socios, nullam vel modicam fidẽ adhibendam circa socios, quod est notandum supposito quod tortura super complicibus, & in alienum caput non debet esse grauis, sed moderata & lenis, alias nominatio & inde secuta erunt nulla, Igneus in l. & si certus ff. de quæst. Clarus §. vlt. q. 64. nu. 8. Bossius in praxi tit. de mandato ad homicidium num. 32. cum seqq. Farin. cõs. 10. nu. 21. & nu. 40. vol. 1. nec repetenda est Bossi. n. 31. Farin. 40. dict. locis. Nam tortura grauis, grauior pęna reputatur membri vtriusq; abscisione auth. vt nulli iudices, §. fin. Bossius tit. de tortura, num. 12. Riccius decis. 592. nu. 3. in praxi fori Ecclesiastici, patique torturam est supremas angustias sustinere, vt citati docent, quas rarus erit, qui eas pro alijs ferre velit. Imò de se confessum in causa hæresis non esse torquendum in caput alienum, ex instructione Hispanica, tenet Rojas 2. p. nu. 243. Motus ex reg. legis, reperi, §. is qui de se, ff. de quæst. Sed regula illa procedet in criminibus, quæ regulariter absque cõplicibus perpetrari solent, secus in alijs, vnde Roiæ opinio arbitrio Dominorum Inquisitorum remittenda, & temperanda videtur ex circumstantiis. Ergo si vltra hunc metum, & compulsionem, accedat infamia, & singularitas, durum videtur reum ad ignem damnari, cum non solùm agatur de vita, honore, fama propria, sed & consanguineorum, prout vltra alios considerat Maldonat. respons. 9. nu. 38. quod supponit Pegna 3. p. comment. 121. colum. 5. vers. subsequitur nunc, & colum. 7. versic. & quæ hactenus, dum agit

agit de testibus singularibus omni exceptione maioribus.

29 Adde quod licet in alijs criminibus possit practicari posterior opinio, tamen in crimine hęresis admitti nõ debet ex eo, quia reo tollitur aliquo modo defensio, cum non dentur nomina testium, vt cõsiderant Cãtera quęstionibus criminalibus, tit. de probatione per testes, q. 1. nu. 17. pag. mihi 170. Peña ad director. 3. par. com. 121. colu. 9. versic. pręterea, & ita hęc mihi probabilior sententia videtur, cum ex ea minora mala, quàm ex contraria timeri possint.

30 *Caput vltimum de succes. ab intestat.* g non agit de testibus singularibus, sed de adminiculantibus, vt tex. declarat, & monstraui supr. nu. 18.

31 *L. qui sententiam, C. de pœnis,* h explica cum Rojas de hęret. 2. par. nu. 128. Locat. in praxi Inquisit. verbo, testes, q. 3 vers. testium, fol. mihi 365. Pegna post D. Th. Sot. & alios ad direct. 3. par. comment. 121, colum. 12. vers. verumtamen, resoluentes tex. agere de actu in eodem loco, & tempore probato per testes contestes, per diuersa tamen verba, sed ęquipollentia deponentes.

32 Ibi: *Teneri illustres,* i vide quæ resoluimus supra q. 12. nu. 18.

33 Ibi: *Quam cœlum in has misit Hispaniarum feliciores partes,* l in Lusitaniam cuiusdam Sahauedræ hominis Cordubensis, & præstigiatoris opera, ac sagacitate confictis Apostolicis Bullis Inquisitionem introductam fuisse autumant Illescas in histor. Pontificali 2. part. lib. 6. & à quo sumsere Fr. Anto. de Soto maior. en la historia Oriẽtal. lib. 4. cap. 28. Fr. Alphonsus Fernandez in concertatione cõtra hæreticos, anno 1541. fol. 260. Figueroa en la plaza vniuersal, discur. 69. Para. de origine Inquis. lib. 2. cap. 15. num. 6. Ceuallos lib. 4. de las fuerzas, q. 1. alias 897. nu. 359. Sed mera fabula est, irridentque Inquisitores Lusitani, & constat veritas ex ipsa, quam afferunt, relatione, quam ipse Sahauedra cõposuit, vt testatur Param, d. nu. 6. ad fin.

34 Inquisitionem namque petijt, & obtinuit à Clem. VII. Ioannes III. Lusitaniæ Rex anno 1533. prout testatur Franciscus de Andrada in Choronica eiusdem Regis, 2. p. c. 82.

35 Primus Inquiſiror generalis fuit Didacus à Sylua Epiſcopus Ceutenſis (vel potius Eſſiliſſenſis) anno 1536. Param. d.cap.15.nu.8.& continua ſerie cæteri generales Inquiſitores in decedentium, vel cedentium locum ſuffecti ſunt. Cardinalis Henricus tituli Sãctorum quatuor Coronatorum, Archiepiſcopus Bracharenſis, Hiſpaniarum Primas, Regiſque Ioannis Tertij frater, qui poſtea Sebaſtiano Regi ſucceſſit, die Iulij tertia anno 1539. ſecundum obtinuit locum. Tertius eiuſdẽ Cardinalis coadiutor cum futura ſucceſſione, quam mors interuertit, fuit Dominus Emanuel de Meneſes Conimbricenſis Epiſcopus, Arganili Comes, ex Bulla Gregor. XIII. anno 1578. die 24. Februarij, cuius non meminit Param. dict. nu. 8. Quartus extitit Dominus Ieorgius de Almeyda Olyſiponenſis Archiepiſcopus, ex Bulla Gregor. XIII. die 27. Decẽbris, anno 1579.

36 Quintus fuit Cardinalis Albertus titulo S. Crucis in Hieruſalem, Auſtriæ Archidux, nunc Flandriæ Comes, Burgundiaque Dux, ex Bulla Sixti V. 25. die Ianuarii anno 1586. Sextus Dominus Antonius Matos de Norona Epiſcopus Eluenſis, ex breui Clemen. VIII. dato Romæ anno 1596. Septimus Inquiſitor deſignatus, qui ob varias Regni occupationes literas nõ præſentauit, & ſeſe ex Pontificis Clem. VIII. placito abeo onere excuſauit, fuit Dominus Georgius de Taide Epiſcopus Viſonienſis, maior Regis Capellanus, Præſeſque Conſilii ab ſtatu. Octauus Alexander Ioannis Brigantiæ Ducis filius, Archiepiſcopus Eboracenſis, ex breui Clem. VIII. die 29. Iulii anno 1602. Nonus fuit Dominus Petrus à Caſtillo Epiſcopus Leiriẽſis, Regiæ antea Cameræ, ſeu referendariorũ Sacri Palatii Præſes, ex breui Clemen. VIII. anno 1604. 23. Auguſti.

37 Decimus, Dominus Ferdinãdus Martiñz Maſcaregnas, Epiſcopus Algarbienſis anno 1616. ex Pauli Quinti Bulla. Multis mihi nominibus ſuſcipiendus, in quo an nobilitas, an ingenium Principem ſibi locũ vendicet, in dubium reuocari poteſt, veri interim in eo Prælati Ideam, omnibus numeris abſolutam, Fideique facem ſuſpicias, & admireris, ſub cuius felici olim Gymnaſiarchatu bac-

chelaureatus

chelaureatus gradum Conymbricæ suscepi. Paramus de origine Inquisitionis lib. 2. tit. 2. cap. 15. à nu. 8. vsque ad 10. ad D. Antonium Matos peruenit, in cuius encomiis merito diffunditur.

38 His sic constitutis constabit falsã esse Sahauedræ nouellam ex multis. Primò quia anno 1539. adhuc non introduxerat Inquisitionem in Lusitaniam, prout constat ex ipsa schedula relata per Param. d. c. 15. num. 6. col. 3. & tamen iam eo anno secundus generalis Inquisitor erat Cardinalis Henriquus, vt constat ex Pontificio diplomate, qui ab anno 1539. vsque ad annum 1579. quadraginta annos præclare eo munere fungitur Param. d. c. 15. nu. 9

Secundò, qua ratione potuit Cardinalis, qualẽ citati Doctores proponunt in Hispaniã venire absque eo, quod Hispaniæ Reges antea nec à Summo Pontifice, nec à suis caduceatoribus de tanti viri aduentu admonerentur.

Tertiò; tanta tantorum Regũ hebetudo nobis fingitur, vt Cardinalem Hispanum è Pontificis collateralibus nõ agnoscerent, contra Regum morem, præcipue Caroli Imperatoris; & Ioannis ipsius leuiri, qui familiariter non solum cum suæ nationis, sed cum alterius Cardinalibus epistolarum commertio agunt, imo si aliquis in Cardinalatum erigitur inscio Rege, ab ipso naturalitate, vt vocant, Regni abdicatur, vt interim omittas Cardinalem Hẽriquũ, cęterosque Hispaniæ Cardinales, & magnates nusquam talẽ Hispanum Cardinalem agnouisse.

Quartò id apertius constat computato tempore iteneris, & sexmensium spatio, quo intra Lusitaniam versatur, intra quod tempus impossibile erat nullum ab Roma cursorem venisse, qui de illius Cardinalis profectione nuncium afferret, cum tamen nullus ex Papæ lateribus mittitur, quin prius in Cardinalium cætu proponatur.

Quinto Sahauedra damnatus erat, ne aliquid vnquam scriberet sub capitis pęna, & tamẽ scripsit illam historiam absque pęnæ metu, vtrumque refert Param. d. loco.

Sextò Sahauedra incæpit fallacijs vti regnante Philippo II. ex Param. supr. & vltimum maleficium, quod citati auctores

referunt, fuit repręsentatio illa Cardinalatus, & in Lusitaniam Inquisitionis adductio; in quo maleficio depręhensus ad triremes damnatur, & tamē dum Lusitaniam petit non Philippi, sed Imperatoris literas ad Ioannem Tertium adducit Param. d. nu. 6. cum nec eo tempore Philippus in Hispania regnaret, nā Imperator renūciat anno 1555 Illescas in Pōtificali 2. tom. lib. 6. cap. 231. §. 1. quo modo ergo potuit adulterare Philippi II. chirographos tempore, quo Philippus, nec Hispanię, nec Anglię Rex erat, nec alterius ditionis & quando damnatus est, retrogreditur narratio ad pręteritum Caroli Imperium, qui eo tempore in Germania agebat, vt mendatia mendatiis annectantur.

Nec intra tot menses rescripsit Ioan. Tertius Imperatori leuiro, inter quos quotidiana erat communicatio, nec id timuit Sahauedra? nec falsarum litterarum confirmatio à Sede Apostolica impetrata, prout necessaria erat post crimen detectū, & à citatis authoribus refertur, inter Pontificias Bullas, aut in Archiuio S. Romanę, Lusitanęve Inquisitionis reperitur, nec apud Cherubinum, qui in tres tomos congessit omnes Pontificias Bullas vsq; ad Paulus V. qui nunc feliciter Ecclesiam gubernat: pręterea huius repręsentationis detectio breui manifestanda erat, ad quid ergo tot sumptibus, & famulorū apparatu, ad inanem obstentationem, certamque pęnam opus erat?

Patet ergo hanc nęniam dignam esse, vt nutrices ad lares suis enarrent alumnis, adde ꝙ nullum huius figmenti laudant authorem pręter ipsum Sahauedram, cum tamen res in angulo facta non fuit, sed quęres quare id in Scurialis bibliotheca reperitur, vt refert Paramus supra? facilis erit responsio, ꝙ homo ad triremes damnatus, vt erat vafer, de aliquibus interrogatus ab Illescas, homini ad credendum facili persuadere potuit, hanc nouellam, & Illescas ab eo petijt, vt sua manu casum illum exararet, eumque prout ipse scripserat, & in suam Chronicā redegit, vt alia apocripha, & in Regiam bibliothecam, sine alio authore, aut diligenti rei discussione transmitti curauit.

39 Nec nouum est in publicis & Regiis archiuis fabulas reperiri,

periri, vt aduertunt Eduard. Nonius Leo in Chronica Henrici Lusitaniæ Comitis fol. 5. col. 1. Fr. Ant. de Yepes in Chronica D. Benedicti, centur. 9. anno Domini 801. colum. 4. ex qq. circũstantiis constat non potuisse fingi, nec celari tanto tempore Sahauedræ repręsentationem.

40 *Inquisitio est, quam cœlũ in has misit Hispaniarum feliciores partes*. Stanislaus Hosius lib. 3. de authoritate sacrę Scripturę fol. 253. in hęc verba: *Nullum est regnum nostro hoc infelici sæculo magis ab hæresibus intactum, quam sit, vel hoc solo nomine felicissimum Hispaniæ regnum, cui propter hanc in fide constantiam, & eius tuendæ diligentiam, alias præterea multas felicitates Deus largitur*. Ioseph. Stepha. in orat. ad Sixtum V. nomine Philippi II. *sub S. Inquisitionis Officio non patitur Hispania illos fluctus, & turbines, quibus multæ Prouinciæ magna, & miserrima fortunarum, & fidei naufragia pertulerunt*, Mariana in Historia de España, 2. tom. lib. 24. c. 17. ad fin. vbi remediũ dicit non ab humana prudentia, & consilio proditum, sed è cœlo Hispaniis donatum ad pręcauenda grauissima pericula, & mala. Quibus alię Prouincię vexantur, & perturbantur, Baron. tom. 7. anno 563. fol. 486. *Hoc plane sibi laudis vendicauit semper Ecclesia Catholica in Hispania, vt non ab erroribus tantum, sed à suspicionibus esse voluerit suos immunes: quo factum est, vt hoc ipso nostro sæculo, cum longe, lateque facibus hæreticorũ orbis inflammaretur: ipsa illæsa perstiterit, ac currentibus summa celeritate Dei ministris, si vel tenuem suspicionis scintillam, vel si non ignem, fumum saltem viderint latentis ignis indicium, ipso præcipue Catholico Rege super omnes in opus nauiter incumbente*, videndi vltra alios Bossius aduersus Machauelum de Italię statu lib. 2. cap. 5. & de signis Ecclesię lib. 17. signo de admiranda progressione sacræ potestatis; Natalis Comes lib. 10. histor. fol. 229. & lib. 12 fol. 260. & lib. 13. fol. 265. Valdes de dignitate Regum Hispaniæ cap. 19. à nu. 82. Fr. Iacobus Bleda in defensione Fidei in causa Moriscorum confectar. 1. §. 2. p. 307. qui multis Hispaniam laudibus prosequuntur ob hãc sancti tribunalis institutionem, fideique propugnaculum inexpugnabile, est namque in hoc

Hispania nostra priuilegiata: nō enim solùm hæreticorum monstra non generat, teste D.Hieronimo in cap. 17. in Isaiam, sed aliunde adducta, velut mare mortuos, ab se reiicit, nec intra sua castra transfugas vagari patitur, sed fugat, deterret ac velut Hercules Lernæas Hydras igne extinguit, de quibus triumphans velut aurum purum putum lōgè, lateque elucescit, vexillaque fidei postrata idololatria in longinquas Barbarorum plagas deducit, & sub Romanorum Pontificum patrocinio feliciter explicat & gloriosè erigit.

SVMMARIVM.

Testes duo ad probationem sufficiunt, nu. 1. & 5.

Testes duo probant hæresis crimē nu. 2. & 15.

Probatio, quæ sufficit in quouis crimine sufficiet, & in priuilegiatis, nu. 3.

Solicitatio in confessione duabus fæminis singularibus probatur plene, ex Paramo num. 3. sed contra num. 4. & 9. quatuor ex Illustrissimo auctore num. 11. contra num. 22.

Fæminæ etsi admittantur in testes, non tamen sunt omni exceptione maiores nu. 5. & 16.

Testes duo licet sufficiant in crimine hæresis, intelligitur dum modo sint omni exceptione maiores, & mares, nu. 6.

Fæminæ solicitatæ si consentiant, diminuunt testimonium, nu. 6.

Testes in crimine hæresis omni exceptione maiores nunquam dari possunt ob ipsorum nomina occulta, nu. 7.

Fæmina non absoluta, vel despecta ne solicitationem, & crimina confessori imponat, timeri potest, nu. 8. & 18.

Fæminæ duæ solicitatæ, & complices non sufficiunt ad confessoris capturam nu. 9. & 19.

Fæminæ meretrices minores pauperes, & vilis conditionis non sufficiunt ad incarcerandum, etiam sugillatum de nefando, nu. 10.

Testium qualitas quæ, & qualis requiratur in solicitationis materia nu. 11.

Fæminarum duarū fide dignarū testimonio confessor solicitans carcerari potest, vel recludi, & deponi nu. 12.

Confessores de Inquisitione inquisiti

QVAESTIO XXIII.

Quot testibus indigeat huius criminis plena probatio.

1 Appenditur hæc altera superiori quæstioni proxima. In qua illud primum occurrit, posse nempe affirmari, probādum satis crimen per duos testes, etsi singulares. Probatio primò ab illo est satis in quauis, tum profanatum ecclesiastica, vel spirituali causa ad plenam probationem sufficere duos testes, l. vbi numerus ff. de testibus, c. si testes §. vbi numerus, 4. q. 3. cap. in omni negotio, & cap. licet vniuersis de testibus, Gomez de delictis cap. 12. num. 9. Mascard. de probat. lib. 1. in præfa. 5. nu. 117. refert, ac sequitur multos Farin. de testibus, q. 63. a num. 232. atque ex eodem exscripsit Param. d. q. 10. nu 156. & sequent. Quæ doctrina in confessorem non solum, sed in Episcopum viget, vt post

Decium, & Beroum insinuant idem Farin. vbi proxime num. 235. Param. nu. 157.

2 Secũ lo magis lucescit probatio, cum crimen hęresis, vel hæresi appropinquans per duos testes concludenter probetur, a sicut ac reliqua probantur. In specie docet Ioannes Andreas in cap. excommunicamus 1. §. adiicimus de hæreticis, vbi Cardina. & Annania num. 1. communem dicit, Dominicus nu. 6. ac omnes in cap. vt officium, §. verum de hæretic. lib. 6. Simãc. de Catholic. cap. 51. num. 8. Iulius Clarus verb. hæresis, versic. habet etiam num. 2. Auendan. respons. 31. col. penult. Villadiego Carrer. & alii de hac ipsa materie scribentes, quos citant, & sequuntur Pen. ad Director. 3. p. q. 71. comment. 120. Roias 2. par. de hæretic. assert. 4. nu. 36. qui omnes communem amplectuntur.

3 Ratio in manu est, quia probandis priuilegiatis, & exceptis criminibus, quorum plerumque difficilis est probatio, citra dubium illæ sufficiunt probationes, quæ reliquorum criminum probationẽ adimplent. Patet, nam propterea quòd ex ceptum priuilegiatum crimen difficilis sit probationis, magis conducit, vt minor, quam maior exigatur probatio, iuxta cap. 1. & ibi glos. verb. auctores de testibus lib. 6. cap. accusatus §. licet de hæreticis lib. 6. l. non omnes §. à barbaris, ff re militari. Atquì solicitationis peccatum vti hæresim sapiens, priuilegiatum, & exceptũ est, quod admodum difficiliter probes. Ergo &c. Quo circa Paramo placet opinio, posse scilicet damnari confessarium ex singularium duorum testium testimonio, etsi testes & duo tantum, & mulieres, & singulares sint, dummodo tamen hos intersit vnio, integritas, contestatio, licet loco, tempore, serie, & verborum contextu singulares sint. Propugnat idem Param. d. q. 10. nu. 158. & 159. & 165.

4 Propugnem ego ne cum Paramo? absit, tanti viri salua pace. Opinio mihi dura est, & quam ius nullo protegat scuto. Nec adduci vnquam possim, vt crimen ita graue comprobatũ reddant duarum fœminarũ priuata testimonia prolata in confessarios, religioni addictos, qui bene audiũt apud probos, vitæ, & morum integros, quos selegerunt Episcopi, & alij Prælati mini-

ministrando Sacramento, quo fine, nisi mors, nihil aliud est. Scio æquum esse, vt in crimen ita graue, ita mortiferum seueritas armetur pœnarũ fulmine: Illud tamẽ voueo, oculatissimã præire prudentiam, discuti omnia, præuia pręmatuta deliberatione, pro personarum auctoritate, pro labefactante infamia.

5 Adducor maximè, quia Doctores licèt affirmẽt, per duo testimonia bene probari cuncta crimina: hoc tamen subintelligunt, ipsis contestantibus personis, omni exceptione maioribus,[b] quę testimoniũ perhibẽt. Quod totũ abest à nostro casu; etsi enim probationi faciendæ admittãtur fœminæ pro solutis superiori quæstione, & notatis in c. quoniam, de testib. non tamẽ legitimi testes appellari debent, quę singulares sunt, ac minorem, quàm viri, pręsumptionem faciunt. Vides earum testimonium diminutum, etsi non prohibitum, vt omnes ex iure vident, tradũt Doctores à nobis relati à num. 2. quęst. pręterita, Cepol. consf. 32. in 2. col. Farin. conf. 19. num. 20. lib. 1. Felin. in c. quoniam, num. 5. de test. ac in simili aduertit Nauarr. conf. 4. de accusat. incipit: *Duæ mulierculę*, num. 3.

6 Atque ex eo stabilitur, quod Doctorum vllus affirmantium, duos satis esse testes ad probanda hęretica crimina, seu his accedẽtia aliqua, haud affirmat, sufficere binas fęminas alicui dãnando, atque minus sufficerent, si blandirę iam solicitãti confessario, ad testimonium tãdem accederent, quia tunc, vti criminis participes fidei multũ amittunt,[c] vt tradũt Scribentes in c. 1. de confessis, & in c. in fidei fauorem, de hęret. lib. 6. in specie Param. d. q. 10. à num. 161.

7 Moueor deinde ex Doctorũ sententia, qui asserunt, in crimine hęresis omni exceptione maiores nunquam dari posse testes, cum eos tantùm dicas, quos nullã repellat exceptio, neque defectus aliquis ipsis opponi valeat. Quod in hęretico crimine verificari non videtur; reo enim hęretico testium nomina nequaquam propalantur: atque ita, quę fortasse erat exceptio, nunquam à reo opponi potest ob ignorationem. Quamobrem duorum testium supplenda est probatio, vel ex maiori numero, vel ex qualitate alia, & indicijs, prout docuerũt Hostiens. in sum. §. qualiter deprehendatur, nu. 4. quẽ Brunus citat

citat de hęret.lib.4.c.9. ad medium,qui in sententiã inclinat: Eymer. in Direct. 3.par. q.71. nu.5. D.Antoninus 3.p.tit.18. c.2.§.5. Tabiena,verb.Inquisit. num.37. Rojas 2.par. assert.4. num.102.& 103. Albertin. de agnoscendis,q.34.num.3. Mascard.de probat.3.vol.conclus. 1221.num.79.

8 Tandem hoc cõfirmatur, quia æquè necessarium est, vt Sacramẽti ministri, sicut & pęnitentes securi agant, & confidentes. Si autem ministri viderint se damnari per duarũ mulierum testimonium,ab administratione abstinebunt, timentes ab irata aliqua fœmina, læsa quacũque alia via, falsum testimonium. Quid inausum mittet fęmina, [d] si imprudẽter doluerit,se non absolui,solicitatum à se confessorẽ sibi non assentiri? Erunt quidem quę Iosephum solicitent, & contemnentem traducant,accusent, cędant.

9 Atqui ex supradictis percipi omnino potest, duarũ mulierum,etsi magnæ conditionis, testimoniũ parum esse, vt integra talis criminis fiat probatio. Ausim pręterea affirmare, nec ipsarũ sufficere testimonia, mittẽdo reo in carcerem, [e] si eiusdem criminis complices cõfessario turpiter morem gesserũt, vt colliges ex Nauar. d.consi.4. num.3. vers.tunc quia.

10 Sum in eadẽ sententia, [f] cum fęminæ meretrices sint minores, pauperes, & vilis conditionis, pro his cõsultis à Rolãd. cons.24. vol.1. nu.63. & seqq. qui ab alijs resoluit,fœminæ nimirum vilis, & minoris masculi duodeuiginti annos nati, testimonia minimè probare potuisse indicia,per quę quidã de crimine raptus, accusatus torqueretur, extorquendæ veritati. Iuuat rem ipsius Roland. doctrina,cons.7.eodem vol.à nu.11. illud asserens,per mulieris testimonium,& indicia plurima,quę in quendã surrexerant, nefandi peccati sugillatum,non ob id in carcere detinendum, immò dimittendum à calumnia liberũ, & pœna, atque in fin. consilij asserit ita iudicatum. Fauet in simili Dec. respon.104. nu.28. vol.3. Farinac.cons.29. à principio, & à num.7. & nu.20. ibi multa videre licet.

11 Ergo in re tãta,tam graui, in qua Ecclesiasticorum virorum nomen agitur,& honor, Ecclesiæ auctoritas,fideliũ scandalum,& dolor; infidelium gloria,

ria,& gaudium,quid ni maturè iudicem,quaternarum,[g] ad integram probationem, fœminarum requiri testimonia? earum, inquam,quas ducat,& inducat diuinus spiritus, zelus,nō odiū, non iniqua alia quæuis causa. Qua de re Iudices,[h] vel verbo, vel scripto,à personis grauibus, & à suspectione quauis remotis; quę testes rectè nouerint, prius testimonium accipere debent. Probationem hanc talem velut sufficientem amplector, quia plures testes in confessarium deponentes, vno ore vix inuenias.

12 Atque tādem mittendis in carcerem cōfessarijs duarum fęminarum [i] testimonium,quę fide dignę sint,sufficiens haberem,cum mulieres admittas, & testes dicas, quando liquari veritas aliter non potest, vt post Alex.& Marſ.concludit Alciat. reg.1.de pręsumpt. pręsūpt.47. post multos Farinac.consil.38. num.11.lib.1. Atque poterunt Inquisitores reos in carcerem mittere,vel secreta in custodia, aut eorum in domibus,vel Monasterijs,& alijs quibusuis in locis, prout rectius iudicauerint, detinere:pręhabito tamē secreto ab ipsis reis iuramento, quo neminem causarum suarum vllo modo conscium,[l] & participem facere comprimantur.

13 Vnus autē scrupulus manet, qui plurimos premere potest. Licitum ne erit reos huius criminis torqueri in subsidium probationis, & quando veritas aliter haberi non possit,licitum esse sequens suadet fundamentum iubere constitutionem in hoc crimine procedi iuxta facultatē contra hęreticos à Sede Apostolica concessam,secundū quam clericos,monachos,& cęteros Religiosos torqueri posse quis dubitabit? vt est vulgare, atque docet Pen. ad Director. 3.par.comment.110. versic.de clericis,& post Alciat. in cap.1. nu.42. de offic.Ordin. defendit Simanc.de Catholicis,cap.65. num.48.quos ęmulatur Eman. Roder.tom.2. de regular.q.20. art.3. versſ.tertia regula. Quæ sententia multis viris non indoctis firma insedit.

14 Contrariū persuadet.[m] Nā licet in hos solicitantes animaduerti possit tanquam in homines nomine hęreseos suspectos, attamen hæc suspicio leuiuscula est; atque de his,quos sic tenuiter hęresis labes aspersit, forsan quęstio non erit habenda,

benda, vt in bigamis obseruari à maioribus accepimus. Ego silentio negotiũ trado, vt doctiores illud sciscitentur. Dixi, sed eo animo, ea mente, vt in hoc, & in alijs, viris me subderem, quos rerum longus vsus, & antiquiores litterę, velut theatra, posuere in vrbe, & in orbe. Quęrite, adite, consulite.

ANNOTATIO.

15 *Per duos testes concludenter probetur*.[a] Prosequitur Farinac. de hęres. q. 188. à nu. 55.

16 *Hoc tamen subintelligunt ipsis contestantibus personis, omni exceptione maioribus*.[b] Farinac. de hęresib. q. 188. nu. 58.

17 Ibi: *Vti criminis participes, Fidei multum amittunt*.[c] Quęri potest, vtrum in hoc casu fœmina criminis particeps, & denuncians sit admittenda tanquam testis: dubitationis ratio est, quia socius criminis in casibus exceptis, qui sub spe venię à lege, vel à Iudice promissæ, vt in crimine lęsę Maiestatis, ad l. quisquis, § fin. C. ad leg. Iuliam Maiest. & in simonia extraua. 2. de simon. & in crimine sodomię ordinat. nostra lib. 5. tit. 13. §. 5. sese Iudici offert, & crimen de se, & socio confitetur, nullum facit indicium contra nominatum, ex l. omnes, §. fin. ff. de re milit. obseruant Osasc. dec. 79. nu. 7. & 55. Bossius in pract. tit. de opposit. cõtra testes, nu. 22. Farinac. 1. tom. q. 43. nu. 192. tum quia in hac specie denuncians habet vicem accusatoris, tum etiã quia impunitate corruptus censetur, vt bene docẽt citati Doctores; vnde in his terminis aliunde petenda est criminis probatio. Sed prędicta sententia in solicitationis specie locum non habet ex eo, quia fęminæ denunciãti impunitas nõ offertur, cum illius delictũ nullo casu per Inquisitores puniatur, vt tradit Illustrissimus q. 10. nu. 10. ac per consequẽs cessat prędictę sententiæ fundamentum.

18 *Quid inausum mittet fœmina*.[d] Sic Venus apud Euripidẽ molestissimè tulit se ab Hippolyto contemni, & ideo fraudes concinnauit, quibus tãdem Hippolytus phocis immissis, & equis perterritis dilaceratus, propter studiũ castitatis interiret, sed cessent fabulę, licẽt veritatis indagatrices sub figmẽti fuco: Sanctus Vincentius Ferrer in simile infamię periculum incidit, dum ad excipiendam fœminæ nec infimæ, fictè tamen ægrotæ, (quę verè animo ægrotabat)

tabat) confessionem euocatur, quæ ardentiori cupidinis telo sautiata, vulnus, vulnerisque causam ipsum nimirum Beatũ Vincentium detegens, corpus ad certissimam viri tẽtationem, & lapsum exponit nudum, quo facto exasperatus cautus atleta, & impudentiam miseræ fœminę generose incusat, & illius aspectum, ac cubiculum, ceu Ioseph sine cunctatione aufugit, & qua potuit dissimulatione, fœminę famulis, ac socio animi perturbationem, & scandalum occultauit. At despecta mulier, in furorem conuersa clamare constituit, vt in sancti viri personam suam reijceret solicitationem, sed permittente Deo, de repente dęmonis incursu oppressa obmutuit, nec ab eo liberari potuit, nisi ipsius Beati Vincẽtij ope, à quo, & vocis, & animę recuperauit sanitatem, prout refert Fr. Francisc. Diago in historia Aragonię Prouincię ordinis Prędicatorum lib. 2. c. 52.

19 *Nec ipsarum sufficere testimonia mittendo reum incarcerem*, [e] vide quę diximus q. 4. nu. 27. 28. & 38.

20 *Sum in eadem sententia*, [f] nam regula est, quod testis alias inhabilis, si statuto, vel lege admittatur, alios verò patiatur defectus, tunc non prodest ad probationem Mascard. conclus. 1360. nu. 20. Butrius per tex. ibi in c. cum nuntius de testibus, nec habet contradictorem, Farin. post infinitos q. 62. à num. 381. & idem resoluendum est in teste fęmina Gom. 3. tom. cap. 12. nu. 13. versi. quod intellige, Mascard. conclus. 361. nu. 20. Farin. q. 59. nu. 24. & q. 62. nu. 382. & in teste incarcerato ex varijs criminibus Farin. cons. 37. nu. 22.

21 *Quaternarum*, [g] Scantinium reum vno teste puero, qui de strupro appellatus erat, condemnatum tradit Valer. lib. 6. c. 1. §. 7. sed hoc Romanorum exemplum seueritati potius, quam iuri tribuatur, ni alia concurrerent adminicula, quæ concurrisse credere est, cum pueri pater diem ad populum dixisset, & iuuenem productum in rostra de fixo in terram vultu perseueranter tacuisse, verecundoque silentio plurimum in vltionem suam valuisse referatur.

22 Ad rem igitur Paramus ad condemnationem huius criminis duas fęminas requirit, & sufficere ait vt refert Illustrissimus Auctor nu. 3. Lucius vero

in

in ſumma cap.24. num.11.tres exigit,noſter autem Auctor quatuor admittit, ego nulli ad hęreo, video teſtes has eſſe fęminas,item & ſingulares, vt probaui q.22.nu.18.licet enim ſingulares in aliquibus criminibus admittantur, nuſquam tamē ex veriori, & recepta ſententia, ex illorum teſtimoniis integra, & plena inſurgit probatio, Farin. 2.tom.q.64.nu.59. & in crimine hęreſis Maſcard. concluſ. 856.à num.3.prout reſoluimus ſupra q.22.à nu.24.& 29.

23 Prętereа licet fęminæ in criminibus exceptis, & in quibus aliter veritas haberi non poteſt, admittantur Maſcard. concluſ. 462. nu.6. & concluſ. 762. nu.16. & 22. Farin.q.59. nu.8.& à nu.10.

24 Verumtamen in capitalibus tres fęminæ reum non cōuincunt,licet ſint conteſtes Gādinus de furibus nu. 7. Hippolyt. Rimlnald. conſ.217. nu.5. vol.2.Farin.q.59.nu.29.ſi ergo in capitalibus ad pęnam ordinariam imponendam ſaltem quatuor requiruntur fęminæ teſtes, & quod ſint conteſtes, non ſufficiet proculdubio idem numerus, ſi fęminarum teſtimonia ſint ſingularia.

25 Reſolue ergo ex natura rei crimen hoc eſſe impoſſibilis probationis,vt reſoluimus q.22 nu.18.neque quid certi diffiniri poſſe, indigereque Romani Pontificis deciſione. Erit igitur in iudicis arbitrio,quāta,& qualis mulierum teſtimonio in hac delatione ſit adhibenda fides, prout aliàs ait Iodoc. in praſt. crimin. cap.50. rub. de reprobat.teſtium,nu.25. Nuſquam tamen ordinaria pęna puniet crimen, quod, per teſtes fęminas,& ſingulares probatum eſt, & ita poſt hæc deciſum inuenio apud Aloyſium Riccium part.3 collectio. 549. & in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.369. dum refert plurium fęminarum, quæ ſolicitatæ fuerant, teſtimonio conuictum nō fuiſſe ad pęnam ordinariam confeſſorem, ſed in tortura negantem per annum ſuſpenſum ab animarum cura.

26 *Qua de re iudices*, [h] Sic commiſſarius, apud quem fęmina defert ſolicitantem, ex Caſtellæ inſtructione tenetur magna cautela, & cura de fęminæ vita,& opinione ſine ſcripto inquirere, & propria manu in margine ad fęminæ atteſtationem,vnico verbo,quid inuenerit, ſcribere, & ad S.Officij Tribunal

bunal transmittere.

27 *Duarum feminarum*, i Vnius tantum testimonium admittebat Cantera in quæstion. criminal. cap. de vera probatione, nu.47. pag. mihi 313. quem tamen refutauimus supra q.4. à nu.27. vnde probabilior videtur illustrissimi sententia.

28 *Neminem causarum suarum vllo modo consciũ*, l An qui ab Inquisitoribus detento consilium etiam rectum, inscio Inquisitore, dant, puniendi sint, vide Locatum in praxi Inquisition. casu 10. pag. mihi 462. inter casus Placentiæ, vbi agit de Theologo, qui consultus de dubio Theologico ab Inquisito, & detento religioso, pro recuperanda tamen sanitate, media fideiussione, ad ipsius habitationem remisso, citra dolum ei fecit satis, & illius dubitationis, Catholicam declarationem in consulto Inquisitore, resoluit non fuisse vt factorem hæretici puniendum, pœnitentiam tamẽ arbitrio Inquisitoris subeundã.

29 *Contrarium persuadeat*, m Cantera in quæst. criminal. cap. de vera probatione, nu.47. pag.313. secure torquendum asserit, & sine fundamẽto vnius testimonium fœminæ sufficere putat, de quo egimus supra q.4. à num.16. & Neapoli parochus solicitans in confessione ad turpia tortus fuit referente Aloysio Riccio in praxi fori Ecclesiastici decis. 369. nu.1. & 3. part. collect. 549.

30 Ad interponendum huius torturæ decretum, sicut ad duriorem carcerem decernendum, sententiamque diffinitiuã pronunciandam tenẽtur Inquisitores ordinarium Diœcesanũ requirere, illiusque consensum intra octo dies expectare, aliàs nulliter procedent iuxta clem. 1. §. propter de hæreticis, prosequũtur latè Molin. de iust. tract. 5. tom. 6. dispu. 28. à nu.12. Farin. de hæresib. q.186. à nu.96.

31 Dubitari tamen potest, quando Inquisitores sine hac requisitione valide procedere possint? certi namque iuris est posse Inquisitores sine Episcopo causam expedire (idem dicendum è conuerso attento iure de Episcopo sine Inquisitoribus) nulla facta requisitione quando illius copiam habere non possunt, iuxta textum in clem. 1. §. propter de hæreticis, in hæc verba. *Episcopus sine Inquisitore, aut Inquisitor sine Episcopo Diœcesano, aut eius officiali.*

ciali, vel Episcopali Sede vacãte Capituli super hoc delegato, si sui adinuicẽ copiã habere valeãt, intra octo dierum spatium postquã se inuicem requisierint, non valebit procedere, ibi Mol. Cardin. & alij Decian. tract. crim. tomo 2. lib. 5. c. 29. nu. 6. Farin. de hęres. 6. q. 186. num. 96. Mol. de iust. 6. tom. tract. 5. disp. 28. nu. 12.

32 Sed quæstio est, quando Ordinarius censeatur esse in remotis, & quis in hoc casu Ordinarius sit, de hac secunda quæstione non disputant Scribẽtes, cum tamen ad praxim, ni fallor, sit necessaria, quoad primam in eo conueniunt censeri absentẽ, & in remotis ad effectũ, vt sine requisitione Episcopi procedãt Inquisitores, pẽdere ab arbitrio Iudicis, cum iure non sit expressum, iuxta reg. c. de causis, §. 1. de officio deleg. ita in specie Vmbert. in praxi Inquisit. verb. expectare, Farinac. & Decian. post alios dictis locis. Regulare namque est Iudicis arbitrio relinqui, quando dicatur Ordinarius esse in remotis, ad iuris effectus, iuxta doctrinam glo. verb. remotis, in cap. cum nullus, de temp. Ordin. lib. 6. receptam ex Menoch. de arbitrar. casu 222. num. 26. Iudices autem in hoc casu sunt ipsimet Inquisitores, qui requirere tenẽtur, ex d. §. 1. qui sua prudentia iuxta suppositam materiam iudicabũt, quę loca censeantur vicina, vel remota.

33 Sed sunt nonnulli casus, qui apud Doctores tanquã certi enumerantur, in quibus arbitrio opus non est, de quibus singulis vtilis erit disputatio. Sit primus, quòd si Ordinarius sit extra Prouinciam, non erit requirendus, Bonif. nu. 65. in d. §. propter. Sequitur Farin. d. num. 96. ex mente quorum id locum quoque & à fortiori habebit, si Ordinarius sit ęxtra Regnum, addit verò ex alijs Decian. d. c. 29. nu. 6. vers. idem quoque, expectandũ esse in hoc casu Ordinarium intra terminũ octo dierum, vtrum veniat, nec ne? quę tamen expectatio iure mihi nõ probatur, immò ex ipsa absentia in partibus extra Regnũ, vel Prouinciam, deducitur simpliciter Ordinarij copiam nõ dari, ac proinde cessabit requisitio, & per consequens expectatio, ex d. §. propter, vbi Ordinarius tunc expectandus est, quãdo fuerit requisitus, quę requisitio necessaria non est, si sui copiam non faciat, vt omnes fatentur,

constatque ex d.§.propter,ergo non erit expectandus.

34 Secundus casus erit, si Ordinarius sit extra Diœcesim, ita Bonif.nu 65.in d.§.propter, Farinac.q.186 nu.96. sentiunt in effectu Decian. tom.1.lib.5. cap.29. num.6. ad fin. & ab eo relati.

35 Tertius erit, si Ordinarius existat extra duas diætas, ita Vmbert. in praxi Inquisito. ver expectare,mouetur ex cap. nõnulli,de rescript. vbi delegatus non trahit reum vltra duas diætas, quia censetur,& dicitur esse in remotis. Sed casus hic declaratione indiget, quia aut loquimur de Ordinario territorij, vbi Inquisitorum Tribunal existit, aut de Ordinario alterius Diœcesis. In primo mẽbro vera est Vmberti opinio,cum Ordinarius sit extra Diœcesim.

36 In secundo autem membro non videtur ea sententia amplectẽda, quia si Ordinarius sit in sua Diœcesi,licet per duas distet diætas à loco Tribunalis Sancti Officij,vel à fine Diœcesis,in qua Inquisitores resident, quoniam cũ per litteras,& nuncium requirere possunt, Bonif. in d.§.propter,q.20.Vmbert.d. verb.expectare, Farin.de hęret. q.186.num.101.Facile erit Inquisitoribus saltem per epistolã admonere Ordinarium alterius Diœcesis,licet à loco Tribunalis per duas distet diætas,præcipuè cũ in singulis Diœcesibus, insignibusq; sui districtus locis habeant commissarios. Nec obstat tex.in d.c.nonnulli, procedit namque in suo casu, quãdo scilicet reus à suo domicilio, & foro extrahitur per rescriptum, qui laboribus,& expensis in diuerso loco,& apud Iudicem delegatũ sese defendit, quæ ratio cessat in nostra specie, & ita de vno ad alterũ casum illatio non erit admittenda,iuxta reg.l.Papinianus,ff.de minorib.

37 Ex quibus deducitur differentiam constituendã esse inter Ordinariũ Diœcesis, in qua Inquisitores existũt,Tribunalq; erectũ habent, & inter Ordinarium alterius Diœcesis, nam in primo casu si Ordinarius sit extra propriã Diœcesim, non erit requirendus,licet per duas tantùm diętas ab ea distet, prout resoluimus in secũdo casu principali: per contrarium verò si Ordinarius alius in sua Diœcesi propria resideat, licet per duas distet diętas à fine Diœcesi, in qua Tribunal existit,erit procul dubio

dubio requirendus, differentiæ sit ratio, quia Ordinarius, qui à propria discedit Diçcesi, & per tempus considerabile absentatur, tenetur relinquere Vicariũ etiam cum delegatione ad maiores causas, quod si omittat, sibi imputet: per cõtrarium verò qui in sua residet Diçcesi, nihil ei imputari debet, circa quod muneri suo desit.

38 Quartus casus refertur ab Vmbert. in praxi Inquisit. verb. expectare, veluti si sit Ordinarius extra vnã diçtã, iuxta tex. in c. statutum, de rescript. lib. 6. sed hic casus explicari debet iuxta resoluta in præcedẽti.

39 Addoque, quòd si Diçcesis non fuerit magna, & respectu loci, vbi Tribunal existit, non longe distet Ordinarius, licet per vnam diætam, dicẽdum videtur esse requirendum, cum in ea specie non sit in remotis, sic aliàs electores, qui sunt in Prouincia ad electionem celebrandam, attento iure vocandi sunt, iuxta text. in c. coram, de elect. si tamen prope locum electionis sint, licet extra Prouinciam, vocari debent, gl. recepta, verb. in Prouincia, in d. cap. coram: ergo idem dicendum erit in hac specie.

40 Illud aduertendum est in prædictis casibus, quòd si Ordinarius sit absens, & in remotis, tunc Inquisitores debẽt admonere Vicarium generalem, vtrũ ab Ordinario facultatẽ habeat in prædicta causa hæresis, vt deducitur ex d. S. propter, ibi, *delegati*. obseruat ex alijs Decian. d. cap. 29. num. 6. in fi. Farin. de hęres. q. 286. nu. 103. cũ seqq.

41 Hæc sunt quæ Doctores in hac materia tradunt, quæ tamen in abstracto disputata vidẽtur. Vnde cessante stylo, ego aliter rem soluerem; nam cum Inquisitoris Tribunal ad certũ spectet districtum, ne causæ cõfundantur, licet in eo diuersę sint, & contineantur Diçceses, in his terminis erunt requirẽdi respectiuè Ordinarij Diçcesani intra illum districtũ territoriũ habentes, vt in suorum subditorum causis interueniant, delegationem, aut cõsensum præstent, licet per duas, pluresque diætas distent à loco, vel fine Diçcesis Tribunalis, ꝙ si à suis Diçcesibus absfuerint, non relictis delegatis, non erunt requirẽdi, quod limitarem, si in Diçcesi Tribunalis reperiantur.

42 Hinc fit, quòd si Ordinarij Diçcesis ad alium Inquisitorum

rum districtum spectet, censebitur proculdubio esse in remotis, & sui copiam non haberi, quod confirmatur ex eo, quia à principio Inquisitores à Sũmo Põtifice delegatos fuisse, vt Ordinarios adiuuarẽt, putat aliud agens Molin. tomo 6. de iustit. disput. 28. nu. 17. ad quem effectum suspicor ego, quod in singulis Diœcesibus deputabãtur. Ideoq; Clem. V. in d. §. propter, meminit Ordinarij Diœcesani, sed quia multoties ad ampliorẽ districtum delegebantur, cap. vt officiũ, ibi, *in Prouincia*, cap. vt cõmissi, ibi, *in Prouincia, in qua vobis Inquisitionis officium est cõmissum*, de hæretic. lib. 6. & aliquãdo ad limitatiorem locum, puta Diœcesis, ciuitatis, vel certi loci, glos. recepta, verbo Prouincia, in d. c. vt officium, vnusquisque ex dictis Inquisitoribus respectiuè, Ordinarios sui districtus requirere tenetur, iuxta d. c. vt commissi, ibi, *De Diœcesanorum, vel eis absentibus, Vicariorum suorum consilio*, in præcedentibus Pontifex de cõmissione intra Prouinciã locutus fuerat, & in hunc sensum meminit Diœcesanorũ, scilicet illius Prouinciæ, extra verò illum districtum, seu Prouinciã si existant Diœceses, non est opus requisitione, sed ad materiam remissionis, seu deprecationis pertinebit quæstio, vel vt remittatur reus, vel probationes fiant, de quo alibi.

43 Idem igitur obseruandũ erit in inferiori alio Tribunali, quod certo circũscribitur termino, iuxta d. cap. vt officium, iuncta doctrina glos. ibidem d. vers. Prouincia, & confirmatur hæc nostra opinio, quia sicut Inquisitores, vel Generales extra Prouinciã, vel inferiores extra suum districtum iurisdictionem directè exercere non possint, ex regula c. 2. de constit. in 6. l. fin. ff. de iurisdict. & probat tex. in c. vt commissi, de hæret. in 6. ibi, *Licet ad alias partes*, &c. vbi cõceditur potestas Inquisitoribus procedendi cõtra reos alibi cõmorantes, quod intelligendum est iuxta cõmunis terminos sine præiudicio alienę iurisdictionis, iuxta reg. tex. in c. super eo, de offic. deleg. tradit vltra Scribentes in d. c. vt officiũ, Simanc. in praxi, c. 45. nu. 9. Ita & è conuerso Ordinarij alterius districtus non poterunt extra suum territorium iurisdictionẽ, quam habent cõtentiosam in hac materia, cap. per hoc, cum alijs,

de

de hæret. lib. 6. exercere repugnantibus iuris Regulis, quas tantum derogatas censeo intra Prouinciam, Diœcesim, vel locum, intra quæ Inquisitores iurisdictionem limitatiue habēt, ac per consequens existentes extra illum districtum non sunt requirendi: cum etsi velint, iurisdictionem exercere non possint, aliàs amplior in hac specie ordinariis, quam Inquisitoribus potestas competeret, quod nullo iure probatur, & cum, vt nu. 32. diximus, arbitrio iudicis relinquatur, quis ordinarius ad hunc effectum absens censeatur, Domini Generalis Inquisitoris prudentia expectanda erit, vt ad euitanda dubia sic declaret, & obseruari iubeat sub ipsius censura.

SVMMARIVM.

Deformitas criminis triplex, de per se, ex loco, & ex persona delinquentis nu. 1.

Solicitationis crimen includit incæstum, sacrilegium, & suspicionem de Fide nu. 2. 37. 38.

Incæstus committitur cum filia confessionis nu. 3.

Conatus non punitur pœna ordinaria nu. 4.

Solicitans in confessione, si adimpleat, committit incæstum numer. 5.

Solicitans in confessione ad diuersum tempus, & locū incurrit.

Solicitans in confessione pœnis subijcitur, quibus suspecti de hæresi nu. 6.

Incæstus pœna est depositio nu. 7. & 39.

Clerici incæstum committentes cum filia spirituali sunt deponendi.

Sacrilegium depositione dignum nu. 8.

Incæstuosi varijs pœnis arbitrio iudicis subijciuntur, nu. 9.

Confessarij solicitantes in confessione quibus pœnis afficiendi, præcipue confessionibus audiendis saltem fœminarum priuādi nu. 10. & *nu.* 40.

Confessarij solicitantes possunt suspendi, & priuari officio beneficioque pecuniaque mulctari, nu. 11.

Inquisitores ne pœnis in desperationem onerent reos.

Solicitans abiurat de leui, nu. 12

Suspecti de hæresi abiurant, num. 12. & 46.

Suspectus de hæresi leuiter, si reincidat,

QVAE-

QVAESTIO XXIV.

De pœna differitur, qua afficiantur conuicti rei.

1 EXIT opus in finem cum disputatione de pœnis. Hic tamẽ luxuriante materia luxuriaret lingua, quam compressi, sed enarrando quę ad rẽ, & lucem. Atque à fundamento est, vt præuideas, cuius inter delicta speciei sit tale hoc crimẽ, à quo pœnas inferas, quibus subijci debeat. Cumque in crimine triplicem consideres deformitatem, de per se alteram, ex loco alteram vbi committitur, extrinsecus autem aduenientem alteram, quatenus ex peccante suspiceris lęsam fidẽ: esse quoque triplicis speciei videri contendes.

2 Dum enim spiritualis filię solicitationem includit libidinosam, incæstum esse [a] pro comperto est: ad quam speciem pertinere Doctores volunt. Bermond. de publicis concubin. rubr. de incæst. num. 23. Decia. tracta. crimin. lib. 6. cap. 23. à nu. 1. Roder. de regula. tom. 2. q. 27. art. 1. Farin. de delict. carnis, q. 149. nu. 53. Aegi. de priuilegijs honestatis art. 11. n. 18. Quatenus tamen solicitatio fit in sacramento pęnitentiæ, & ex loco, & actu, ad sacramenti tendente iniuriam, censetur in sacrilegij speciebus: [b] namque irreuerentiam sacramento exhibitam, sacrilegium esse nituntur Baiardus ad Clar. §. sacrilegium à num. 1. & sequent. Decian. tract. criminal. lib. 6. cap. 24. à num. 3. Azor lib. 9. Instit. moral. c. 28. & passim alibi. Elicita denique è tali actu suspicione hæresis, ponere vrgeris in infidelitatis specie; cum omne crimen hæresis propinans suspicionem, fidem offendat.

3 His ita præmissis statutis pro criminum speciebus, in quibus delictum constituitur: erit igitur, vt diuersis quoque pœnis plectatur. In talis primò criminis reos fulminandam incæstus pęnam fatendum est: ad incæstum re verà attinente omni libidinoso actu cum spirituali filia ex confessionis sacramento. Probat in specie Farin. vbi supra nu. 53. Menoch. de arbit. cent. 6. casu 502. nu. 29.

4 Hic tamen, lector, paululũ siste

siste pedem. Illud se præoccupet progressurum, supra citatos Doctores, qui libidinose peccantes cum spirituali filia incæstus pęnas ferre iubent, de illis loqui peccatum actu adimplentibus, dignissimis, qui afficiantur eadẽ pęna. At verò crimen de quo agit Pauli Constitutio non solũ libidinis actum includit completum, sed etiam sola sufficiens est solicitatio, etsi non actu attingens. Cum igitur solùm in crimine conamen, incompleto actu, non sufficiat ad ordinariã pęnam, iuxta resoluta per Angel. Alberic. & alios in l. si quis ea mente, ff. de furtis, Paul. & alij in l. si quis non dicam, C. de Episc. plures aggerunt Couarr. in Clement. si furiosus part. 2. in initio num. 6. benè Farin. q. 124. nu. 37. Meritò in lite ponẽdum opinio est, an confessarius fęminam solùm prouocans in confessione, plecti debeat incæstus pęna.

5 Litem distinctio dirimet. Si enim ex tali hac solicitatione, actu continuo, ad opus iuit confessarius; tunc incæstus pęnam incurrit citra dubium. Datur vere incæstus actu completus, qui solicitationem in sacramento factam continuo sequitur. Igitur à sacramento, & in sacramentum totum crimen esse videtur, ad Inquisitorum præterea attinere cognitionem, iuxta Bullam. Si autem, præter solicitationem, nihil turpe sit, nõ reus feret prædictam incæstus pęnam: sed ab arbitrio iudicum erit modus, qui minori puniet, quam ordinaria, vt alibi de puniendo conatu ferunt citati Doctores. Si sola tamen solicitatio fęminæ in confessione inferatur, cui postea ex longo interuallo opus assideat diuerso actu; de hac tali solicitatione cognitionem sumet sancta Inquisitio, quam pro supra dictis supplicio afficiet, moderante ordinariam incæstus pęnam iudicũ arbitrio. Atqui de incæsto extra sacramentum impleto cognoscere non posse videtur, nec pęnæ aliquid pro eo sancire iuxta dicta in q. 5. nu. 14.

6 Deinde asserendum est talis criminis reos sacrilegij pęnis adstringi, qui sacratissimum Sacramentum, rem inter omnes sacram, temere labefactant: eosdemque eadem vexãdos pęna, qua & vexantur de hęresi suspecti illi, vt Param. lib. 3. q. 10. nu. 90. & 97. supraq; dicti omnes q. 2. nu. 7. diffuse tradunt.

An

An digni rei depositionis pœnæ.

7 Ex dictis primò inferas, in hos tales sic peccantes sçiendum depositionis pęna. Liquet, quia incæstus pęna depositio est, c vt probat Farin. in pract. crimin. q. 149. nu. 53. Bernar. in pract. cap. 84. nu. 2. At verò crimen hoc incæstus pęnis esse ob noxium, supra probauimus. Ergo, amoto dubio, presbyterum depone; quem reum posuit, fecit perspicax probatio. Quod in terminis, de eodem hoc peccato tradunt Antonius de Butr. in cap. at si clerici nu. 13. de iudic. vbi Abb nu. 35. Berous nu. 169. Mant. nu. 18. Felin. nu. 14. ad fin. Bernar. vbi supra: ac ibi additio communem dicit; Clar. § incæstus num. 2. Farin. q. 137. num. 27. Guttier. canon. lib. 2. c. 7. num. 60. & 61. per tex. in c. si quis sacerdos, & in cap. non debet 30. q. 1.

8 Adde, mereri reum dictã pęnam, dicente, ac ducente alio capite. Vides sacrilegium (pęna cuius, & huius criminis) delictũ esse depositione dignum: Bernar. in pract. cap. 81. num. 2. vbi Additio, Couar. Menoc. & alios refert: Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 2. nu. 6. vers. de iure autẽ canonico. Rebuf. in praxi 3. par. tit. de modis amittendi beneficia nu. 56.

9 Vltra autem depositionis pęnam (quæ omnium grauissima est) submittetur reus alijs pęnis, seu pęnitentiarum alijs oneribus, quæ ferunt incæstuosi. De quibus Salzed. dict. cap. 82. nu. 2. Farin. qui plures offert dict. q. 149. num. 37. tex. in cap. presbyter 82. dist. tex. in c. hoc ipsum 33. q. 2. Aduerte tamen, fore, vt arbitrio iudicum moderentur dictæ pęnæ: tum quia in tali crimine, sæpe actu perfectum non dabis incæstum, sed meram solicitationem: tum etiam, quia diuersæ intererunt circumstantiæ, quæ ordinariam pęnam minutiorem, & mitiorẽ reddere possunt.

10 Confessarijs insuper sic peccantibus exilia, reclusiones, carceres, ac pęnæ aliæ imponi poterunt, vt Param. asserit dicta q. 10. nu. 166. vbi instructionem Inquisitorum refert cap. 5. 6. & 7. Priuarique debent confessionibus, ijs saltem quæ à fęminis sunt, d vt aduertit proxime idem auctor: Quod autem ad reliquorum Sacramẽtorum attinet administrationem, & prædica-

dicationū exercitium, arbitrio Iudicum relinquitur. Rei tamen ab ijs locis, in quibus deliquerunt, leucas aliquot, meo iudicio, amoueantur: atque disciplinis onerari poterunt iterū lecta in Monasteriorum capitulis à quouis Sancti Officij notario, sententia, præsenti toto sodalitij cętu: ac ijdem (si videbitur) tam actiua, quàm passiua voce destituentur; chorū, & refectorium vltimi adeuntes, sedentes.

11 Sed clericis vltra nominatas pœnas, priuationis alias, & suspensionis officij, & beneficij, & pecuniarias pijs operibus applicandas, iniungi licebit. Verū quia reus nonnisi iustis mandatis, & pęnitentijs obnoxius est; videant Inquisitores ne tales iniungant, quæ pœnitentes turbēt,[e] in desperationem potius cogant, quàm ad dolorem eliciant, submissionem; vt tradit in simili Pen. 3. par. Directorij, comm. 7. ante fin. tradit in specie Param. d. nu. 166. post med.

Transitum ad abiurationem.

12 Infertur deinde, huiusmodi reum solemniter abiurare teneri, pro stylo sacræ Inquisitionis Senatus, imponentis id oneris de hæresi suspectis.[f] In promptu probatio; quia hanc ipsam indicūt, & iniungunt sacri Canones in Fide suspectis, iuxta notata per Simanc. de Cathol. c. 1. nu. 13. & 14. Menoch. de arbit. cent. 4. casu 372. atque annotatur in cap. ego Berengarius, de consecr. dist. 2. Ob idq; specialiter id de hoc crimine tradit Param. d. q. 10. num. 166. Illud tamen aduertendū ex eodem Param. exhibendam abiurationem à leuiter quasi suspecto: sed an leuis, vel vehemens sit præsumptio in hunc talem, pro nunc non definio.

13 Vnde fit consequens, talem hunc reum, si posteà de hæresi formaliter conuincatur, nō relapsum habendum, habet Param. vbi proximè num. 167. sed grauior illi pœna indicenda est, eadē addita de leui abiuratione, per decis. c. accusatus, vers. si autem, de hæret. lib. 6. Quæ tamen leuis suspicio ex frequētia, vel ex alia quauis circumstantia poterit vehemens assurgere, Iudicum arbitrio: tuncque exiges abiurationem vti à vehemēter suspecto, insinuat Locatus in opere iudiciali, verb. suspicio, nu. 18. & 19. Facit optimè Geminiani doctrina c. cum contu-

macia,

macia, num. 3. de hæretic. lib. 6. quod addocet idē Locatus post Franc. vbi proximè num. 28. Eymer. in Direct. 3. part. à principio num. 164.

14 Illud autē discuti potest, an requiratur, vt publicè publico Fidei theatro, an secretò inter Inquisitores proferatur abiuratio? Pro quo dubio doctè Param. d. q. 10. num. 165. vers. actuato, qui ait, abiurationem hāc talem proferendam omnino in secretissimi Sancti Officij secreta aula, & præsēte loci Episcopo, Confessarijs aliquot, Parochis, Fratribus, alijsque viris Religioni adstrictis. Conducūt quę pulchrè aggerit Simanc. de Cathol. c. 1. nu. 24. ac Rojas ab Eymerico sing. 1. nu. 11. & 56. Pen. ad Direct. 3. par. commen. 40. vers. prętereà differunt, & sequent. Addit insuper idem Param. nu. 166. prædictos reos publicis pœnitentijs nunquam onerandos,[h] nè inde ferāt scandalum confessarij: numeroque 171. admonitionis imprimit formam, qua, post latam sententiam, vtentur Inquisitores.

15 Quod totū religiosè obseruari quis dissuadebit? Verùm si mihi rei tantæ manū inserere licet. Quid ni licebit appellanti semper peritiorum iudicium, & censuram? Mihi mēs est, vtilius futurum, si confessarij illi, qui peccarunt ante notam Bullam, suis tradantur Prælatis, superioribus, corrigendi, vexandi supplicijs: dummodo tamen Inquisitorum præeat sententia, executio cuius Pręlatis imponatur sub excommunicatione: nam sic impij prouocatores eo modo paterentur suppliciū, quod decentius, commodius Sancto Officio videatur: religiosisque omnibus, & confessarijs ea punitio aurem velleret, moneret; atque saltem iubendum est, vt nulli, nisi eiusdem Ordinis, & instituti Religiosi adsint legendis culpis in Inquisitionis aula. Ita fiat: populo non nocebit scandalum, atque ipsemet Ordo Inquisitioni gratiam habebit, quę eius consuluit dignitati, & honori.

16 Hæc munient sequentia fundamenta: inter quę & hoc primū à parte Sacramēti, quod cū onerosum hominibus videatur, & difficillimū, qui accedunt summè difficiles, ob morū prauitatem, quos exuere dolēt, ob répugnantiam factam sibi intra se: maximè vsui erit & viros, & fęminas ad Sacramentum (sine

quo

quo nulla salus) pellicere cum suauitate, lenitate, ac veluti relegatis, immò immersis obstaculis, suauissimum reddere, suadere, vt omnes cordi apponãt, sibi induant, vulnerum presentissimum medicamen, vitæ fulcrũ, mortis mortem. Si autẽ in ipso patrata patefiant sacrilegia, fędave, ac turpia alia, datur quidem vrgens occasio fastidiendi, prorsus fugiendi, vxoribus, & filiabus dissuadendi frequẽtiam. Atque tandem fiet, vt quod antea auebant, nunc repellant.

17 Secundum esto à parte fidelium, quę antea solicitatę in confessione, etsi scandalo affectæ, non tamen cõfessarijs amittunt debitũ cultum. Etsi enim vnum, alterumve malũ habent, non omnes habent. Erit cõtra, hac propalata turpitudine, à qua in reliquos omnes prępostеram imbibent opinionem. Ita quidem plures erunt, quos plus seducat à Sacramẽto facta hęc publicatio, quàm de cõfessario priuatum scandalum, priuatim susceptum. Dicta firmantur exemplis. Byzantij factum, vt fœmina à diacono turpiter compressa fuerit in tẽplo, quod adierat adimplendæ pęnitentiæ ergo. Res exit ad populum, qui presbyteratum non solùm odit, verum insectatus est. Malum secuit *Nectarius* Episcopus, salutare ducens cessationem à confessione in aliquod tẽpus. Rem narrat Tripartita histor. lib. 9. c. 35. intermissam confessionem ne auricularem puta, quæ nunquam intermissa (perperam habentes, qui contra habuerunt) publica erat, publicè habita. In id Bellarm. vide, qui optimè, vti in omnia, lib. 3. de pœniten. c. 14. Suarium de pęnit. disput. 17. sect. 2. à num. 30.[1]

18 A confessarijs tertiũ est, quibus auctoritas valde minuitur, publicatione hac, quę maxi ma, & maximè requiritur in Sacramẽto; populo enim cernẽti, cõfessariorum aliquẽ supplicio affectũ publico, mox omnes vilescũt, odio sunt. Vides passim. Licet enim Religiosi vnius peccatum, Religioni, & Ordini non noceat apud probos, & prudentes, qui vidẽt ab vno partu proles moribus diuersas, & ingenijs: malos genios corrumpi inter bonos, è cęlo detrudi: contabuisse quendam in salutifero Christi Domini contubernio: apud improbos tamen, imprudentes, auctoritatis, & nominis multum perit.[1] Quid, si ob hęc talia

talia crimina animaduerteretur seuerè in aliquot omnium Ordinum Religiosos, multi inter quos apud populum valerēt fama,& nomine? quos passim datis occasionibus ante notam Bullam, tandem prolabi non mirum fuerit.

19 Te appello, Cōstantine, Principem, & verè Principem, qui Ecclesiasticorum ministrorum defectus, quæstiones agitari, publicè controuerti nūquam passus es, quę igni absumenda pius voluisti, illud addens: *Vos etenim nobis à Deo dati estis Dij, & conueniens non est, vt homo iudicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autē Deos discernit*; vt tradit Mexia, ex Ruffino, & Cassiodoro in eodē Constantino, cap. 2. & iteratur in c. cōtinua, & c. sacerdotibus, versic. Ecclesiastica, 11. q. 1. & cap. futuram, versic. idem verò, 12. q. 1. Atque in c. in scripturis, 96. dist. affertur illud de eodem Constantino: *Verè si proprijs oculis vidissem sacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui monachico habitu circūamicti sunt, peccātem, chlamydem meam expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur*. Meminit huius rei Decia. respons. 8. nu. 16. vol. 1. O quàm piè, quàm diuinè Christicola hic, quia sacerdotes, & Ecclesiæ ministri, Ecclesiæ oculi sunt: atque infirmis oculis, matura cōsideratione adhibebis opem, ne subcęcus cęcus reddatur omnino. Vide, ne, dum nocentem herbam eradicare conaris, triticum eradices.

20 Sed quæramus, an talis reus abiurare abnuens, vt impęnitens, seculari curiæ tradi debeat. Suadetur affirmatiua pars ex c. ad abolendam, vers. pręsenti, ibi, *abiurare*, & ibi, *seculare iudicium*, ac ex cap. excōmunicamus, in 1. §. *adijcimus*, in fi. de hæret. atque ibi notat glos. verb. iurare. Locatus verb. abiurare, tradūt ex alijs Simāc. de Cathol. cap. 1. nu. 25. Rojas sing. 1. nu. 17. Quæ sententia in hęreticis cōuictis procedit omnino, non item in de hæresi suspectis, qui non habiti hęretici, nec de hęresi damnati, si abiurare recusent, per excommunicationē coercendi sunt. Atqui ex ipsis per annum in excommunicatione insordescentibus oriri licebit hęresis violenta suspicio, [m] atque ex consequenti ordinaria pœna. [n] Probat in si-

 mili

nisi tex. in d. c. excommunicamus, §. qui autem, iuxta verum intellectũ docet Eymericus in Director. par. 2. q. 55. num. 25. atque ibi Pen. lit. S. post alios Martinus Delrius lib. 5. disquis. magic. sect. 12.

21 Neque obstabit text. in d. c. ad abolendã, vers. qui vero, ibi, *simili sententia*, qui tantum probat ad abiurationem cogi posse suspectos in Fide, & ni abiurẽt, seculari curię laxari, cum defecerint in sibi iniuncta purgatione, quia à iure pręsumptio est, capi, conuinci de hęresi, deficiẽtes primum in purgatione; secus autẽ est, vbi solùm suspicio est. Nec itẽ obstabit d. vers. adijcimus in fine, qui de suspectis nõ agit, simpliciter abiurare abnuentibus, sed de illis omnibus, qui obstinati cum damnatione iuramentum respuunt vti illicitum, stante ea necessitate, quia ob id ipsum habentur hęretici, vt habet tex. intendũt ibi Hostiens. Abb. nu. 12. in fi. tradit glos. 1. in cap. olim 12. de restit. spol. Castro aduersus hæreses, verb. iuramentum.

22 Verùm, vtrùm teneatur confessarius crimen, de quo leuiter tantùm suspectus est, an generaliter omnẽ hæresim abiurare, quęri potest. Negatiuam partem tuentur Eymericus in Direct. sub tit. forma abiurandi hæresim, quando delatus est suspectus leuiter, à num. 163. Calder. de hęret. 1. par. cap. 20. nu. 1. ad fin. Locatus in Inquisitionis formulis, sub tit. forma abiurationis leuiter suspecti. Cõtra censuisse videtur Simãc. de Cathol. c. 1. nu. 12. & c. 57. nu. 7. prout illũ citat, probatq; Peg. ad Direct. d. 3. par. comm. 4. versic. cæterum vt in hac re; qui ita Romæ obseruari testatur, obseruaturque apud nos, [n] omni amota cõtrouersia. Illud autem commoneo [o] nõ videri de iure communi hanc abiurationem, cum leuiter tantùm criminosum aspergat, reddere abiurantem inhabilem ad gradus, & dignitates suæ Religionis, vt in simili diffusè, & elegãter probat Nauarr. cons. 18. de hæret. incipit, Titius religiosus, in cuius doctrinæ vestigijs hæret. Emman. Roder. 2. tom. regul. tom. 2. q. 82. art. 2.

Itur ad degradationis pœnam, & vltimum supplicium.

23 Tertio inferas, cum difficultate, rescripti illa verba procedere:

cedere: *eos etiamsi, & prout de iure fuerit faciendum, debita precedenti degradatione, secularis iudicis arbitrio puniendos tradendo*. Otiosa enim dicas, cum dicas, nullum dari casum, qui degradationis pęnam tangat, discusso iure. Elicias à sufficienti casuum relatione. Vel hæresim huic crimini adhærentem, vel deformitatē consideremus, quatenus sacrilegium inuoluit, & incæstum, non tamen seculari curiæ tradendi erit locus. Patet, quoad hæresim quia cum leuem tantùm suspicionem incurrat solicitator, etsi post abiurationem relabatur, non tamen tradetur, iuxta supra dicta.

24 Qua autem incæstum cōtinet, & sacrilegium, nullum tibi erit obuium sacrorum Canonum institutum, quod doceat, tradi posse seculari Curiæ horū criminum reos. Contrarium nec licebit affirmare, sine iuris speciali constitutione. Intendunt glos. in cap. 1. 81. dist. Couar. pract. cap. 32. nu. 2. Henriq. in sum. lib. 13. c. 55. nu. 3. & 4. Ergo prædicta verba locum nō habere videntur. Quod absurdum est quia fateri cogimur, Pontificis illa verba, in dict. rescripto apposita, otiosa, ac frustratoria fuisse, falsumque supponere, dum annuunt, casum esse, pro quo talis criminis rei onerari possint prædicta hac pęna, iuxta ius.

25 Propterea primo dicendum est pro resolutione, huius criminis reos, vt hæreticos, nūquam commiti posse seculari curiæ. Hoc liquet quia nullus, vt hæreticus subest tali pęnæ, ni in forma facta abiuratione, vel saltem de vehementi, formalē hæresim reincidat. Atque in hoc tali crimine talis relapsus considerari nequit siue enim ne leui reus abiuret, siue iterato crimine, præsumptio crescat vrgentior, abiuretque vti vehementer suspectus, delicti tamē ratione, nunquam de hæresi formaliter conuinci potest. Etsi enim semel, bis, sæpius patretur delictum, nunquam reus ex frequenti illa patratione hæreticus arguetur: cum peccatum ex se nō in fidem sit, ac manans præsumptio non possit fieri violenta, vt resultet vera hæresis probatio absque lege, qua expresse id caueatur, iuxta notata ad cap. cum contumacia de hæreticis lib. 6. Ergo nulla decernente lege, delicti ob frequentiam, formaliter aliquem pro-

bari hæreticum, iure asseras, delicti ratione neminem dici posse relapsum in hæresim, vt seculari curiæ, velut hæreticum, tradas.

26 Secundò dicendum est talem hunc reum, vti incestuosum, sacrilegum, posse, dato aliquo casu, degradatum de iure, seculari laxari iudicio. Cui rei vt lucem demus, retrogredientes altius repetemus: habent, ac docent Doctores nostri, criminis alicuius tenacem aliquẽ clericum committi posse seculari brachio. Notant omnes ad cap. cum non ab homine de iudic. citari à Couar. pract. cap. 32. num. 2. versic. 3. Bernard. in pract. c. 139. in principio, Clar. §. vlt. q. 36. à num. 35. Quod tamen ne amplectare confusè, & indistincte: tres adesse debent circunstantiæ, prima graue crimen, & depositione dignum: est altera esse frustra correctionem in clericum iam incorrigibilem, ac à peccato veluti captum. Sit tertia factum ab Ecclesia quicquid poterat in salutem peccantis, sed nullo fructu, nulla spe, iamque nihil vltra habere quid faciat. Patet assertio, quia nisi in casibus iure expressis, clericus non degradandus est, q vt supra asseruimus, & tradit Bernar. in pract. cap. 140. ante quem, Anna. post Butr. in c. 1 nu. 8. de clericis pugnantibus ni duello.

27 Nullum plane ius sancit, vt contumax clericus, ac degradatus, quem correctio non penetret, subsit seculari iudicio, nisi datis his tribus circumstantijs, vt est text. in dict. cap. cum non ab homine de iudic. ex quo facilè prædicta deducuntur. Nam quod dixi considerãdum, crimen nempe esse depositione dignum, r probationem sumit ex dict. cap. cum non ab homine, ibi: *furto, homicidio, vel alio crimine*, vocem illam, *alio*, ponderando, quæ repetitiua similium est, pro traditis in 2. q. num. 19. Alcia. in dict. cap. cum non ab homine in 2. lectura nu. 25. Sicque intelligendum est de crimine præcedentibus simili, ac sic depositione digno, q ibi omnes notarunt; firmiusq; comprobat textus huius litteræ, prout habetur in 2. Decretalium collectione sub hoc tit. c. 3. vbi legitur (*vel alio mortali crimine*) Dum autem dixi, requiri, vt clericus incorrigibilis sit omnino, probationem mutuor ex dict. cap. cum non ab homine,

ne, ibi, *si depositus incorrigibilis fuerit*, &c.

28 Illud autem moneo, duplicem extare posse incorrigibilitatem; minus propriam alterã, propriam alteram, & perfectam. Erit prima, cũ quis legitimè semel admonitus, & punitus, nullã emendationis spem exhibet; de qua loquuntur Antonius, & Abb.nu.3.& Deci.nu.15.& 17. in d. c. cum non ab homine, ac ibi Alciat.num.113. Præpos.in cap.neminem, nu.2.45.dist.vbi Turrecrem.nu.1. Secunda erit, cũ quis non semel, sed sępius legitimè monitus, crimini adhuc hæret, Ecclesiæ pœnas contemnens obduratus adeò, vt correctio frustrà moraliter iudicetur; quia talis incorrigibilis dicitur omnino, vt ait Deci.in d.c.cum non ab homine, nu.17. Couarr. pract.d.c.32.n.2. Clar.in pract. §.vlt.q.36.num.33. gl.vlt.in c. illud 24.q.3.& ibi Archid.in fi. Prima non valet ad reum tradendum seculari curiæ, vt vides ex d.c.cum non ab homine, vbi clericus non correctus per depositionem verbaliter sibi factam, excommunicari iubetur ante vlteriorem traditionem. De secunda autem quæ verè, & propriè incorrigibilitas est, illud affirmem, ob hanc talem reum esse tradendum seculari curiæ, pro terminis d.c.cum nõ ab homine. Iuxta quod interpretaberis supra citatos Doct.

29 Dixi tandem postulari maximè, vt in reum pugnet Ecclesia varijs, & omnibus supplicijs, ad defectionem vsque, ita vt non habeat amplius quid faciat, pro textus doctrina in d.c. cum non ab homine: quo docetur tunc appellandum seculare brachium, cũ Ecclesia supplicia exhauriat, deponendo verbaliter, excommunicando, anathematizãdo, omnia veluti gradatim; reus tamen pedem firmet, peccatis indutus, pœnis impenetrabilis, iuxta seriem d. c. cũ non ab homine, vbi ita tradunt Abb.nu.24. Dec.nu.13.& 17. Aret.nu.76. Couar.Bern.& alij supra citato loco. Mant.dialog. 29. Bossius in pract. tit. de foro compet.nu.31.

30 Quibus igitur pręmissis, erit resolutio rescriptũ de quo agimus, dũ Inquisitoribus permittit, vt possint, *si, & prout de iure fuerit, tales peccati reos, degradatos relinquere seculari curiæ*, meo quidem iudicio, intelligendum esse, data iam vera, & propriè conuicta incorrigibilitate,

tate,

tate,[s] pro terminis d.cap.cum non ab homine. Cum enim delictum depositione dignum sit, iuxta supra soluta, concurrentibus prefatis circumstantijs, ex degradationis pena, ac relaxationis ad seculare iudicium meritò deueniri potest.

31 Adhuc tamen superest difficile illud: nãque illud caput, cum non ab homine, neque degradationem, neque relaxationem exigit precedentes: sed dictante ipso iure, reus eò malorũ deueniens, seculari brachio subditur plectendus: tradunt Abb. in d. cap. cum non ab homine, nu.26. Nauarr.in man.cap.27. num.81. Alciat.in d.c.cum non ab homine, 2.lectura, à nu.114.

32 Quapropter si pro illius textus terminis Apostolicum rescriptum intelligas, non bene supponit, degradandum reum, ac degradatũ relinqui seculari virge. Quam difficultatẽ facilè soluas, si respondeas, communẽ hanc opinonem, licet defendi possit, in rigore iuris, iuxta tex. verba, non in praxi recipi, sed contrariam tutiorem, & æquiorem esse. Quòd scilicet requiratur ecclesiastici Iudicis premissa sentẽtia, vt clericus ex tali hoc misero statu, ad curiam secularẽ solemniter trãsferatur pro forma sacrorum Canonum, Card. intendunt, & alij in d.c.cum nõ ab homine, vbi Feli.nu.9. Bern. Addit. d. c.139. litera B. Clar. d.q.36. nu.33. receptam dicit Roland.cons.3.num.31. vol.1. atque ita hac ductus tutiori opinione Ecclesiæ caput voluit, vt solemnis degradatio reum clericum præcederet, quando ad Regium brachium dimittendus esset.

33 Ecce nos hic premit implicata quæstio: esto, quòd talis hic cõfessarius se peccati ditat, nolle vnquã penitere. Hunc ne talem dabis incorrigibilem, forma seruata d.c.cũ non ab homine, ac ob id mox liques secularibus? Ita quidem faciendum videtur, vti de eo asseritur, qui se nolle cõparere inquit, ne amplius expectetur, immò contumax manifestè habeatur. De quo in c.1.de iudic. ac per Doctores in l.contumacia, ff.re iudicata. Contra tamen sentio, immò expectari, & seruari debere formam d.c.cum non ab homine, dierum competenti termino interposito, quia fortasse animum mutabit, & sententiã prefatus cõfessor. Iuuat quod Bald. notat in d.c.cum non ab homine,

ne, nu. 8. de statuto. *Si quis alicui vulnus fecerit, in cētum mulctetur: quod si non soluerit intra mensem, ei manus scindatur.* Nunquid dicēti reo, se nūquam velle soluere aliquo modo, scindetur mox manus? aitque non scindendam, quia expectari debet ad mutationem vsque voluntatis; vt habetur in l. qui bona, §. si quis stipulatus, ff. de dāno infe. Neque defensioni huic renunciari potest, concernenti ius publicum, vt per gl. in l. pactum inter hæredem, ff. de pact. Atque Alciatus in simili nostrā tuetur opinionem in d. c. cum nō ab homine, nu. 126. & seqq.

34 Quomodo autē facienda sit degradatio, vltra Doct. citatos, pete ex tex. in c. 2. de pęnis, lib. 6. & in c. 1. de hæret. eodem lib. Trid. sess. 13. de reform. c. 4. Simanc. de Catholic. c. 46. nu. 69. & 70. Menoch. de arbit. casu 415. Sarmien. lib. 1. select. c. 14. n. 9. vers. verum. Peg. ad Direct. 3. par. comm. 45. lit. C. Decian. tract. crimin. lib. 5. c. 43. num. 7. Suar. de censur. disp. 30. sect. 1. nu. 18. Atque degradatus clericus, exuitur actualiter clericalibus insignijs, quæ Sotus numerat in 4. dist. 13. q. 2. art. 7. post principium, & dist. 24. quæst. 2. art. 4. col. 5. versic. huiusmodi autem.

De annotatione bonorum.

35 In præsentiarum autem nil de proscriptione, & bonorū annotatione disseruimus. Cum enim huiusmodi pęna ob illos casus imponatur, per quos bonorum vigeat proscriptio, ne in Fisci fraudem bona celētur, pro communi, quam textus probat in l. si quis intra, C. bon. dānat. Ordin. in 5. tit. 128. Ac talis bonorum proscriptio, nisi in casibus iure expressis, non vigeat. Agnoscunt Scribentes per tex. ibi, in l. vnic. C. ne sine iussu Principis, Doct. cōmuniter ex Anania in cap. vergentis, nu. 21. de hæret. Clar. §. vlt. q. 78. num. 5. nullumq; ius extet, quod in tali hoc casu bona proscribi iubeat, proscriptionem meritò omittimus. Nec contra habet Param. d. q. 10. nu. 165. ad fin. qui solū loquitur, quādo reus solicitator erroneā opinionē pertinaciter tuetur; quia tunc vera datur hęresis, quā insequetur proscriptio, pro vulgatis iuris regulis.

36 Libello hic finis; votum in imis, & ab imis visceribus. Faxit, faxit Deus, vt, obruta hac

tanta peccatorum mole, alicui nunquam meorum scriptorum opus sit lectione: vitam quibus nullam opto, dum eam virtutes habeant. Sic precor, sic voueo, Deus, pro tua gloria, pro Inquisitoribus, quorum omnis est voluptas, vacuus carcer. Annue, ò Domine Dominantium.

Caueat vnusquisque ne aut ipse alijs detrahat, aut alios audiat detrahentes, c. ex meritò, 6.quæst.1.

ANNOTATIO.

37 *Incæstum esse*,[a] Iacob. à Graff.cons.1.nu.28.de cognat. spirit.& cons.8.nu.2.de pœnit. Benedict. Aegidius de iure, & priuilegijs honestatis, artic. 11. nu.18. post Illustrissimum, quẽ refert, tu vide quę diximus q.5. num.51.

38 *In sacrilegij speciebus*.[b] Iacob. à Graff. cons. 1.nu. 28. de cognat.spir. vide quæ annotauimus q.5.à nu.25.

39 *Incæstus pœna depositio est*.[c] Adde Iacob.à Graff.cons. 1.nu.30.de cogn.spir. Cantera in tract.de quæst.crimin.c.1.de hęret.nu.65.pag.425. Licet autẽ hęc depositio de iure sit perpetua, ex consuetudine tamen contrariũ seruatur, vt experientia docet, aduertitq; solus Cantera d.num.65. nec enim rigor antiquorũ canonum, ex pręsentis sęculi fragilitate est in vsu.

40 *Priuari debet confessionibus ijs saltem, quæ à fœminis sunt*.[d] Ab omnium confessionibus priuandum in perpetuum docet Cantera in quęst.crimin. c.1.num.65.ad fin.de hæreticis pag. 426. idem sentit Iacob. à Graff. dum indistinctè loquitur cons.1.nu.30. de cognat.spirit. dum autem Lucius in summa summarum c.24.num.11. vult, quòd si solicitans non emendetur, ad triremes esset dãnandus, sentire videtur pęnam priuationis actu audiendi aliorũ confessiones, nõ deberi esse perpetuã, sed temporalem, quod quidem non admitterem, saltem vt alij sibi caueant; vnde obseruãdum erit Canteræ, & Illustrissimi votum, cum Cantera de praxi testari videatur, vt in perpetuum priuari impurus, & impius confessor debeat.

41 Inuenio tamẽ, quòd Neapoli Parochus propter hoc crimen suspensus est per annum à cura animarum, referẽte Aloys. Riccio 3.par.decis.collect.549. Puto tamen, quòd ea suspensio

non

non ab Inquisitoribus, sed ab Archiepiscopi Tribunali imposita fuit, nec ex vi Breuis, sed ex constitutione Neapolitana, qua solicitantes, vel copulam habentes cũ filiabus spiritualibus, priuantur cõfessiones audiendi facultate, cuius cõstitutionis meminit Illustrissimus post Graffis sup.q.5.nu.19. nouissimè tamẽ idem Riccius in praxi fori Ecclesiastici decis.369. num.1. dicit, eam pœnam de ordine etiam Sacræ Congregationis Sancti Officij fuisse impositam, quia delatus in tortura negauit.

42 Sed quid si priuatus ab administratione Sacramẽti Pœnitentiæ, audiret confessiones, grauissimè peccaret, non tamen irregularitatem incurreret, per tradita à Graffis cons.6. à nu.3. de pęnit.& remiss. confessiones verò essent inualidæ, & detecto defectus vitio iterandæ, quia defecit superioris approbatio, & auctoritas, ex Nauar.cons.9. de pœnit.Iacob.d.cons.6.à nu. 10. an verò in eo casu, si solicitet, incidat in Breuis pœnas, Illustrissimus quæst.14.vbi vide quę annotauimus.

43 *Quæ pœnitentes turbent, in desperationem cogant.*[e] Vnde licet Cantera in quæst. crimin. c.1.de hæret.Lucius in Summa summarũ, c.24. nu.11. similes solicitantes ad triremes damnãdos velint, audiendi tamen non sunt, tum quia ex hac damnatione publicis pœnitentijs onerantur in populi scandalũ, quod euitari debet in hac specie, ex Illustrissimo nu.14.dicemus infra nu.48.

44 Tum etiã, quia indecens, & indecorum est passim viros Deo dicatos, triremibus inter pessimorũ sentinam, vbi peiores reddantur, mancipare, vt aduertũt Nauarr.c.nullum, ad fin. 18.q.1.Bern.Diaz, quem refert, & sequitur Eman.tom.2.de regularib.q.24.art.2.Candelabr. aureum 3.par.de irregularitate, cap.degradatione, nu.41.& 42.

45 Labitur tamen Viuald.d. num.41. dum putat triremium ministros, qui similes verberãt, incidere in can. si quis suadẽte, nam cum multi casus dentur, in quibus clerici, & religiosi canonis priuilegium ob criminum atrocitatem amittant, c.cũ non ab homine, de iudic.c.in audiẽtia, cum alijs, de sent.excomm. notat Suar. de censur. disp.22. sect.1. à nu.11. in hoc etiã casu amittent, præcipuè cum id ex Summi Pontificis potestate, & licen-

licētia proueniat, ex traditis per Fr. Emman. 2. tom. de regular. q.24.art.1. Aldrete de religiosa disciplina, lib.2.c.27.num.16. atque huiuscemodi ministros non incurrere excōmunicationem securè tradit Moli. de iust. tom.4.tract.3. disp.51. num.5. col.2.& tom.6.tract.5.dispu.7. nu.4.post Nauarr.de regularib. comment.3. nu.fin. qui licet id cōsuetudini tribuant, verosimilius mihi videtur à Summi Pontificis (qui ad triremes condemnandi ius concedit Prȩlatis, ex Emman.d.art.1. Moli.d.nu.4.) commissione in consequentiam necessariam pendere, quod est indubitatū in actualiter degradato, ex communi, & veriori, quam ipse Viuald. refert nu.4. Cened.1.par.collect.24.nu.10. cum relatis infra nu.113.

46 *De hæresi suspectis.* [f] Adde Farinac.de hȩresib.q.187. à nu.31.q.194.nu.27.forma autem sententiæ cōtra leuiter suspectum ponitur per locatum post iudicial. Inquisit. fol. mihi 507.& 508.per Eymeric.in Direct.3.par.rub.de quarto modo terminandi processum,nu.165. vbi Pegna comment.40.lit.B.

47 *In secreta aula.* [g] Idem tenet Cantera in quȩst. crimin. cap.1.de hȩret.num.65. ad fin. pag.mihi 426.

48 *Publicis pœnitentijs publicè nunquam onerandos.* [h] Idem dixerat Cantera in quæst.crim. cap.1.de hȩret.num.65. ad fin. in hȩc verba: *Hac de causa, ne hoc deueniret, nunquam fui ausus dicere, vt tales confessores publicè punirentur.*

49 Videant autem Domini Inquisitores, vtrum propter eādem scandali rationem conueniat, viris Ecclesiasticis in ea aula congregatis imponendam excommunicationis pȩnam ipso facto incurrendam, ipsisque Inquisitoribus reseruatam, & iuramentum adhibendum (antequam in aulam deducatur reus) ne illud crimen propalēt, in quos animaduertere poterūt tanquam in secreta S.Officij reuelantes, quod olim in Concilijs tum Græcorum, tum Romanorum cautè admodum obseruatum esse legimus, vt quæ ibi tractata essent, arcano silentio comprimerentur, nefasque haberetur ea diuulgare, Valer.Maxim.lib.2.cap.1.& 2. vnde fluxit prouerbium. *Areopagita taciturnior*, & Romana Senatus cōsulta tacita vocabātur, Alex. ab Alex.Die.ge.lib.4.cap.11.9 qui-

quidē ad ea maxime pertinet, quæ ſcandalum, damnum, iniuriamve alij irrogare poſſint, sūt enim hæc omnia propria vi ac natura pariter ſecreti ſigillo detegenda. Vidimus enim ſimiles viros, qui in aulam ad ſolicitantis culpas, ſententiamque audiendam ab Inquiſitoribus euocati fuerant, ab ea diſcedentes ſtatim in populum, fœminas, vileſque homunculos, ſolicitantis nomen, criminaque omnia cum maximo vulgi ſcandalo euulgaſſe, riſum, & cachinos extollentes & alia ſilentio prętereunda, quod ſcandalum effugiendum docuerat Cantera dict.nu.65.& Param,3.p.q.10. nu.166. & ob id ſecretam aulā & congregationem exoptabāt, cum illuſtriſſimo.

50 Dum hic caſus Pintiæ cōtingeret, confeſſor, qui per multos ſolicitarat annos, priuatus fuit audiendi confeſſiones facultate, in carcerem detruditur per decennium, in conuentu ſui ordinis à ſuperiore Prouinciæ deſignando, dum modo non eſſet domus illa, in qua, & confeſſiones, & ſolicitationes exercebat, & antecarcerationem, vt fuſtibus ab omnibus conuentus religioſis per coronam caſtigetur præſente S.Inquiſitionis notario, cum aliquibus ieiunijs, ab Euchariſtiæ abſtinentia certis temporibus, ita ab rectiſſimis Inquiſitoribus pronunciatum eſt, & ab illuſtriſſimo nu.10. animaduerſum.

51 *A num.* 30.[i] concordāt Franc.Horant.lib.7. locorum Catholic. cap.8. Baron.tom.4. anno Chriſti 390.nu. 66. Henriquez lib.2.de pęnit. cap.2. §. 3.ad fin.& §.4.

52 *Multū perit,*[l] D.Auguſt. in Epiſtol. ad plebem Hippon. *Infamato religioſo totus Conuentus infamatur,* notat Sot.de ſecret. membr.1.q.2. concluſ.3. Viuald.in candelabro 3.p. de irregular.cap.de degrad.nu.41.

53 *Per annum in excommunicatione inſordeſcentibus oriri licebit hæreſis violenta ſuſpicio,* [m] de quo text. in cap.cum contumacia cap.vt Inquiſitionis in fin.de hæret.lib.6. Trident.ſeſſ. 25.cap.3. ad fin. de reformat. exornant Nau. cap.27. nu.23. Couar.in cap.alma 1.p.§.7.nu. 10.verſ.4.Salzed. in pract.cap. 116.nu.12.verſ.3. cum ſequentibus Menoch. de arbitrar. caſu 416.nu.58. & lib.5. præſumpt. 6.num.28.Gutier.lib.1,canon. quæſtio.cap.1. à n.90. Henriq. lib.13.

lib.13.c.7.§.5. Suar.de censur. disp.13.sect.2. Fari. & ab eo relati de hęresibus q. 192.à nu.14

54 Difficultas est vtrum excommunicatus per annum insordescens ex causa ciuili beneficijs priuetur, & priuari tradit glos.vlt. in c.cum bonę ætat.& qualit.& in cap. contingit de dolo & relati per Menoch. casu 416.nu.19.per Nau.dict.nu. 23.per Gonzal. reg.8. chancela.glos.15.in princip.à nu.101. communis ex Felin. nu. 8. in cap.1.de iudicijs Clar. in pract. §.vltim. q.73. nu.6. mouentur quia sic insordescens est suspectus de hæresi,& contra illum tanquam contra hæreticum proceditur cap.vlt.de pęnis ca. excommunicamus §.qui autem de hæret.cum supra citatis, sed hæreticus, aut de hæresi suspectus,nisi se purget,beneficijs priuatur c.ad abolendam vers.pręsenti de hęret. Mouentur 2. ex text.in cap.postulastis de clerico excommunicat.ibi: *Nec ipsi valent ea retinere*, vbi glos.2. Rebuf. & alij Berous in cap. 1. num.86.de iudicijs. Tertio ex cap.cum contumacia,ibi:*in causa præsertim Fidei*,de hęret.in 6

55 Contrariam tamen sententiam sequuntur glos. in d.c. contingit de dolo, vbi Doctores, Bero.Nauar. Henriquez d. locis,Gonza. d.glos.15.à num. 104. Garcia de beneficijs 2. tom.p.7.cap.13.nu.90. & in sacra Rota nouissime in duobus casibus decisum referunt Gonzal.dict.glos.15. nu.108.Farin. decis.612.nu.7. ducuntur,quia nullibi hęc pęna constituta est, vnde imponi nec per iudicem debet ex doctrina glos. vlt. in cap.vlt.de iure patron. recepta ex Valasc. de iure emphyt.q.29 nu.23.Mol.lib.2.de primogen. cap.14.nu.46. quidquid ipso iure impositam esse securè firmet Menoch.casu 416.nu.50. & sequatur Salzedo cap.116.nu.12

56 Constituendum ergo est perseuerantem in excommunicatione per annum, non ex eo priuari ipso iure,aut per sententiam beneficijs, sed haberi pro confesso de eo crimine, aut causa,de qua principaliter agitur,& propter quam contumax fuerat excommunicatus iuxta tex. in cap. rursus quicumque ibi : *Ciuiliter siue publice causam suã coram suis excommunicatoribus infra anni spatium non peregerint, ipsi sibi auditum audientiæ clausisse videantur*, 11.q.3.tradunt Abb.nu.25.Ripa.77. Alciat.

ciat.34.cum seqq. in c.1.de iudicijs Cou. dict. nu.10.Salzed. dict. loco Menoch. nu.11.& 16 cum sequentibus Gonzal.num. 104. vbi supra: nec ob erit, quod pro illo nouo delicto, quia steterit tanto tempore in excommunicatione debeat priuari, sufficit namque, vt propter illud delictum habeatur pro confesso, cum duplici pęna conteri non debeat, cap. ac si ad fin.de iudicijs, nec ex pęna, pęna procedere cap. quia diuersitatem de concess. præb. ita Abb. Menoch.nu.12.& citati.

57 Quo iacto fundamento non obstant in contrarium adducta; non primum quod sic insordens per annum est suspectus de hæresi, licet cauta sit ciuilis ex Trident. dict. cap. 3. ad fin.ibi: *excommunicatus quicunque,* quia ea suspitio leuis est Farin. de hęresibus q.192.nu.23. ad fin. cum seq. Eymericus ad Director.2.p. q.47.num.6. vbi Pen.Decian.tract.crimin.lib.3. cap. 17. vers. 129. tom.1. quę suspitio non sufficit, vt tanquã hęreticus condemnetur glos.& communis in cap.vltim. de pęnis, Couar. dict. nu.19. vers.4. Men.casu 416.nu.58. & lib.5. prę sumpt.6.nu.28. Salzed.d.c. 116.nu.12.vers.3.cum seq.Decia.1.tom.lib.5.ca.18.vers.33. vnde beneficijs non priuabitur iuxta cap. ad abolendam de hęret.

58 Nec probat oppositum text. in cap. excommunicamus § qui autem de hęret.cap. cum contumacia eodem lib.6.agunt enim de scrupulo de hęresi à principio, vnde per annalem contumaciam fit suspicio vehemens, propter quam ordinaria pęna locum habet ex dict. cap. cum contumacia, tradit Couar. cap.alma 1.p.§.7.nu.11. Albertin in rubr.de hęret.q.13.à nu. 31. lib. 6. Farin. & ab eo relati de hęresibus q.192.à nu.14.

59 Illud meminisse iuuabit, quod ad effectum vt suspitio leuis (extra Fidei causam) ex insordesciẽtia excommunicationis insurgat, non sufficit illa insordescentia per se, sed oportet, vt sic insordescens semel,& iterum moneatur, vt resipiscat, vt constat ex Trid. sess.25. cap.3. ad fin.ibi: *Si post legitimas monitiones non resipuerit*, Eymeric. ad Direct.2.p. q.47. à nu.7. vbi Peñ. Farin.de hęresibus q.192 à nu.31.

60 Nec secundo obstabit text.in d.c.cum contumacia de hęret.

hęret.in 6.ibi: *in causa praesertim Fidei*, quia quidquid torqueatur,& pungat Menoch.casu 416.à nu.18.text.ille in principiò tantum docet,quod contumacia pręsefert contemptum superioris, pręsertim in materia Fidei: indeque infert ad Fidei materiam, prout bene tradunt Rip.& alij, quos immerito carpit Menoch.d.nu.18.

61 Nec tandem obstat text. in d. cap. postulatis de clerico excommunicato, per quem gl. 1.& Rebuf.ibi Bero.num.86.in cap.1. de iudicijs tenent excommunicatum priuari beneficijs, quę ante excommunicationem obtinebat, quia text.ille tãtum probat priuari beneficijs, quę dum esset excommunicatus obtinuit. Excommunicatus enim priuatur tantum fructibus beneficij, quod ante excommunicationem detinebat iuxta tex. in cap.pastoralis 53.§. verum in fine de appellat. quem vltra glos.& Doctores ibi, ornant Couar.3.variar. cap.13.nu.8.vers. 12.Gutierr.can.cap.1.à nu.90. & à nu.133. Nauar. cons.2.de cleric. excommunicat. Garcia, & ab eo relati de beneficijs 2. tom.p.7.cap.13.à nu.90.Suar. de censur.disput.13. sect.2.Puteus decis.280.lib.1.

62 Maior tamen dubitatio est, vtrum si excommunicatus non tantum per annum, sed vltra illum in excommunicatione persistat, beneficijs ante excommunicationem obtentis priuari possit,& priuandũ tenent Abb. nu.25.vers.fateor Alcia.nu.37. & alij in cap.1. de iudicijs Couar.cap.alma 1.p.§.7. num.10. vers.3. Menoch. casu 416. nu. 48. Salzed. in pract. cap. 116. nu.13.ducti ex tex. in cap.cum bonę de ætate, & qualit. capit. vltim. de pęnis secundum quos text.illi maius spatium considerant, quia sic casus contigit, quod tamen non admittunt Decius in d.cap. 1. lectura 2. num.19. alias 83. Abb. d. versic. fateor. Ber,nu.86.versi.quoad Aufrer. ad capelam 366. resoluentes tex.in d.c. cum bonę pręcise requirere triennium. Vnde Bero. dict.num.86.vers.non aduersatur,ex aliorum mente distinguit inter excommunicatum maiori,& inter suspensum, vt in priori casu sufficiat perseuerantia vltra biennium iuxta d.cap.vlt. de poenis, & resoluta per Menoch.nu.50. & Salzed. dict. locis,in posteriori requiratur perseuerãtia triẽnalis ex c.cũ bonę.

63 Sed

63 Sed nec resolutio, nec distinctio placet, resoluendum enim est in excommunicatione etiam per biennium, triennium, aut plures annos persistentem non esse beneficiis priuatum, nec priuandum, vt docent Doctores, quos supra, in versi. contrariam nu. 55. pro hac parte citauimus ex rationibus, quas supra coniecimus, & ita praxis obseruat excitatis decisionibus, nec obstat tex. in d. cap. cũ bonę, quia specialiter procedit in contumace suspenso per ipsum Romanum Pontificem, cuius contemptus in ipsa decisione ponderatur, ibi: *eos pro tanta pertinacia, & contemptu Apostolico, beneficijs, quæ habent, non differat spoliare*, prout sentit Decius ca. 1. lect. 2. nu. 19. alias nu. 81. de iudiciis, text. vero in dict. cap. vlt. de pœnis, quidquid nullus ex scribentibus animaduertat, contrarium probat, & retorquetur reiecta solutione Ber. dict. nu. 86. ad fin. quia tex. non priuat propietate, sed emolumentis, quamdiu excommunicatus post biennium, & amplius in excommunicatione perseuerauerit vt constat ex illis verbis *Quandiu in excommunicatione perstiterit*, & tamen tex. antea pręmiserat. *Per duos annos & amplius in excommunicatione persistens*, & post hanc persistẽtiam iubet Pontifex, vt iterum moneatur ibi *post commonitionẽ vestram*, quod si commonitus non resipiscat, iubet vt suspẽdatur, seu potius priuetur Ecclesiarum emolumentis, iure patronatus, seu aliis, quandiu sic perstiterit.

65 Nec officiet quod pertinacia illa non careat scrupulo hęreticę prauitatis ex d. c. vlt. quia, vt supra aduertimus, leuis est hęc suspitio, quę beneficiorum priuationem non meretur, ideoque Pontifex in d. c. vlt. de ea suspitione punienda non egit, & propter eandem rationem hodie S. Inquisitionis Tribunal in vniuersali Ecclesia nõ solet procedere contra huiusmodi insordescentes; nisi fuerint excommunicati ex causa hęresis Peña ad Direct. 2. p. comment. 72. litera C. ad fi. Lęl. Zecch. in summa 1. p. tit. de Fide rubr. de hęresi cap. 11. nu. 13. & post alios Farin. de hęresibus q. 192. nu. 24.

66 Nec Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. ad fin. eam suspitionem simpliciter inducit, sed post legitimas monitiones, vt excom-

hęreticus formaliter abiurans prima vice non efficitur inhabilis ad beneficia, ſed illa retinere, & recuperare poteſt, ſaltem ex miſericordia ſquillacens, de fide, cap. 27. nu. 4. Pariſ. conſ. 2. à nu. 185. vol. 4. Roland. conſ. 63. à nu. 26. volum. 3. Farin. deciſ. 51. nu. fi. lib. 1. qui communem fatentur. Nec obſtat, genus publicę pœnitentię per ſententiam iniunctę. Vnde pœnitens manet irregularis, cap. ex pęnitentibus, cap. illud, cap. placuit, 50. diſt. de quo vide Suar. de cenſur. diſp. 42. ſect. 2. à nu. 3. & de infamia, ex ſuſpicione de hęreſi, diſput. 43. ſect. 2. à nu. 8. & diſput. 48. ſect. 2. à num. 1. Reſpondetur enim irregularitatem contrahi ex ea ſolemni, ſeu publica pęnitentia, quę imponitur pro crimine dict. cap. placuit, pœnitentia verò impoſita ob ſuſpicionem de Fide, de qua quis ſe purgat, reſpicit ſcandalum illorum, quos ſcandalizauit verbo, vel facto, vt eoſdem per abiurationem, & pœnitentiarum humilem acceptationē ædificet, cap. inter de purgat. canon. cap. literas ad fin. de prę ſumpt. Rot. deciſ. 1. nu. 8. in antiquis, de hęret. Farin. poſt alios deciſ. 51. nu. 5. vol. 1. Ceſſante namque ſuſpicione per abiurationem, ceſſat irregularitas, ex hęreſis pręſumptione, & ſuſpicione emanans, Suar. d. locis, quod tamen intelligerem per acta pœnitentia, ex traditis per Farin. vbi ſupr.

71 *Eos etiam ſi & prout de iure fuerit faciendum*, P hęc verba exponuntur aliter infra numer. 94.

72 *Niſi in caſibus iure expreſſis clericus non degradandus eſt*, q ita gloſſ. in cap. 1. 81. diſt. recepta ex Couarr. 2. var. cap. 20. num. 7. & pract. cap. 32. nu. 2. Templum iudicum, lib. 2. cap. 5. §. 2. nu. 5. Petr. Greg. ſyntagmat. lib. 31. cap. 30. nu. 10. Henriq. lib. 13. de excommunicatione cap. 55. §. 2. Suar. de cenſur. diſput. 30. ſect. 2. nu. 4. Farin. 1. tom. q. 8. nu. 75. qui ad tres caſus attento iure referunt iuxta ſententiam gloſę, verbo, relinquatur, (hęreſis, falſi, & inſidiarum contra ſuum Epiſcopum) in cap. ad abolendam, de hęret. adde quartum in clerico aſſaſsino, cap. 1. de homicid. lib. 6. communis ex Couarr. d. nu. 7. Plaza de delictis, cap. 19. à nu. 36. Henriq. d. §. 2. Farin. d. q. 8. nu. 82. Adde Quintum in clerico nefandi criminis, vide alios

T caſus,

casus, quos ex Pontificum summorum constitutionibus, congerit Farin. de hęresibus, q. 193 nu. 39. quid vero de clerico, qui insidias Episcopo parauit, notabis statim, qui est tertius casus à glos. & DD. citatus.

73 Verius autem est in aliis grauissimis criminibus hanc pęnam imponi posse, ex Molin. 4. tom. de iust. disput. 49. nu. 18. Farin. q. 8. à nu. 79. P. Aldrete de religiosa disciplina tuenda, lib. 2. cap. 25. à nu. 4. Ex quibus constat receptius esse in praxi degradari posse in alijs iure non expressis, quę praxis suaderi potest, ex tex. à nemine citato in cap. nouimus, de verbo. significa. ibi: *Qui propter hoc, vel aliud flagitium graue non solum damnabile, sed damnosum fuerit degradatus*, quidquid glos. ibid. ad hęresim restringat, facit Trident. sess. 13. cap. 4. de reform. ibi: *Cum verò tam grauia nonnunquam sint delicta, ab Ecclesiasticis commissa personis, vt ob eorum atrocitatem è sacris ordinibus deponendæ, & curiæ sint tradendæ sæculari*, vrget & text. in c. 3. ibi: *iustis ex causis*, de re iudicat.

74 Sic in oppido Pinto, quod à Madritio tres distat leucas, Parochi Vicarius, qui pręteritæ Quadragesimę tempore duas fœminas post peccatorũ expiationem, dum interloquendo ab altera intelligeret, certã ab ipsa numorum quantitatem domi seruari ad census consignationem, eadem intempesta nocte, communicato cum homine audaci consilio, & ab eodem adiutus, iugulauit, octingẽtosque furatus est aureos, degradatus, & curię sęcularis traditus, post dextras vtrique abscisas patibulo est suspensus cũ socio, capitaque in maleficij loco imposita, contingit anno 1619. à Virginis partu.

Sic etiam duo qui duos finxere Reges Sebastianos, & illis tanquam cõfessarij adhęrebãt, alter Mantuę Carpentanę tempore Philippi II. alter Astę, vulgo, Sanlucar de Barramedo tẽpore Philippi III. degradati, & curię seculari traditi cum suis Regibus patibulo sunt suspensi, licet is casus ad lęsę Maiestatis crimen pertineat, de quo inter scribentes altera est disputatio propter c. perpendimus, de senten. excommunic. vt per Bernard. & addit. cap. 119. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 8. nu. 6. & cap. 38. num. 11.

Farin.

Farin.tom.4. q.112. à nu.231. adducentes text. in cap. si quis laicus 22.q.5.quem tamen cõmuniter referunt ad degradationem verbalem, seu depositionẽ, prout est pęnę terminus, quę deiicit ab ordine, & gradu Ecclesiastico d.c.3.Trid.sess.13 cap.4.Henriq.lib.13.cap.55.§.3. Ex vi tamen consuetudinis hunc casum defendit communis,ex Clar.§.vlt. q.36. nu.27. Suar.lib.4. cõtra sectas Anglię, cap.34.nu.10.quem tamen vide à nu.12.

75 De monachis vero, qui suum Prouincialem interfecerunt, & degradati patibulo sunt suspensi, quorum meminere Greg. verb. homicidio in l. 61. tit.6.p.1. Molin. dict.nu.18. P. Aldrete lib.2. de religiosa disciplina cap. 25. nu.15. de quo infra nu.92. exemplum adduci nequit, cum ea degradatio ex Pontificis commissione processerit Bernad.in pract. cap.96.

76 Circa vero depositionẽ, prout est pęnę terminus, quęrunt scribentes,ob quę crimina imponi possit,in quo dubio pro grauibus,& magnis deponendũ fore clericum probat tex. in c. 3.de re iudicata,ibi,*iustis de causis*, cap. cum non ab homine de iudicijs, c.tuę de pęnis,vnde cũ in iure non sit expressum, quę grauia, seu magna sint, relinquitur arbitrio iudicis iuxta reg.cap. de causis §.1. de offic. deleg. probant Abb. not. 1. in dict.cap.3. Couar.2.variar.cap. 20.nu.7. Clar.in pract.§. vltim. q.36.nu.40.Menoch.de arbitr. casu 266.& casu 415. Conrad. in templo iudic. lib. 2.c.5. §.2. num.13. & 18. Petr.Greg.syntagm.lib.31.cap.30.nu.4. Suarez de censur.disput.30.sect.2. nu.3.ex quibus constat hanc esse communem, & in praxi receptam, & in arbitrando iudex debet attendere ad alios casus expressos per canones hodiernos, & qui sunt in vsu, non per antiquos, quia eorum rigorem non patitur nostra hęc ætas, capit fraternitatis 34.dist. aduertit Abb.nu.34. in cap. at si clerici de iudicijs Molin. tom.4.de iust.disput.49.nu.17. ad fin.

78 Neque obstat, quod pęna perpetua imponi non potest, nisi in casibus iure expressis, auth.de non eligendo, §.optimum, c.is qui de sentent. excommunic. in 6. glos. vlt. in c. vlt.de iure patron.ornata à Tiraq.in l.si vnquã verbor.reuertatur à nu.249.satis fit vltra alia

T 2 regu-

regulam procedere, nisi contrarium iure cautum sit, prout in nostra specie iuxta supradicta, atque ita sumus in regula.

79 Illud silentio non prætereundum, vtrum clericus, qui insidias proprio Episcopo parauit, degradandus sit, & curiæ seculari tradendus? in quo dubio concors est Doctorum sententia degradari, & curiæ seculari tradi debere iuxta text. in c. si quis sacerdotum 11. q. 1. l. 60. tit. 6. p. 1. vbi Greg. verbor. *deno tasse*, Bernard. & addit cap. 118 Farin. q. 8. nu. 75. & 78. Molin. tom. 4. de iust. disput. 49. nu. 17. Suar. de cẽsur. disput. 30. sect. 2. nu. 4. Lancellot. in templo iudicũ lib. 2. c. 5. §. 2. n. 5. post alios, qui intelligunt tex. procedere data in corrigibilitate, sed displicet hęc recepta traditio, tum quia tex. non solum procedit in insidiante, sed etiam in clerico in obediente, & alijs casibus, in quibus nemo degradationem admittit.

80 Tum etiam, quia particula *mox*, qua tex. vtitur, quidquid Greg. & cæteri dicant, verificari non potest si reincidentia, & incorrigibilitas foret expectanda l. si pater ff. de vulgari cap. quia propter cap. cum post obitum de elect.

81 Tu dic, quod olim apud Romanos duę erant curię l. 2. §. postea ff. de origine iuris, vbi Zazius Duaren. Corras. nu. 13. Alex. ab Alex. dierum genial. lib. 1. cap. 16. & lib. 6. cap. 12. Mandos. in reg. Chãceller. reg. 5. q. 1. dicebatur que curia Ecclesiastica, vbi sacerdotes ad sacrafacienda, negociaque Ecclesiastica curanda; sęcularis, vbi sęculares ad temporalium gubernationem conueniebant.

82 Eodem modo in primitiua Ecclesia dicebatur curia Ecclesiastica, quę clericorum in communi viuentium congregatio erat, huic ergo curiæ clerici delinquentes olim tradebãtur, vt in vilibus officijs inseruirent Duaren. de sacris ministerijs lib. 1. cap. 3. Henriq. lib. 13. de excõmunic. cap. 55. §. 2. ad fin. aduertens tempore Pij Primi, qui fuit auctor dict. cap. si quis, non fuisse inuentam traditionem curiæ sęculari, quę postea per alios Põtifices inuenta fuit, prout etiam sentit Duaren. d. c. 3. quem quo adhoc immerito carpit Salzed. in pract. cap. 140. addit. 1. vers. non tamẽ, aduertimus ad aliud supra q. 2. nu. 42. ante fin. & in hunc sensum explicabis tex. c. clericus ibi, *seruiturus* 3. q. 4. c. statui-

ſtatuimus, ibi, *cui diebus vitæ ſuæ deſeruiat* 11.q.1. nam ſi traditi huic curiæ pro tempore, vel in perpetuum in eadem ſeruire debeant, non erat proculdubio ſęcularis, cui traditi vltimo ſupplicio afficiuntur, & poſt hęc ita tenentem inueni Cened. ad decretales Collect. 8. nu. 2. qui tacito nomine ab Henriq. vbi ſupra ex ſcripſit.

83 *Crimen nempe eſſe depoſitione dignum*, r crimen dupliciter accipitur, aliquando late, vt in cap. vnum, verſ. nunc autem, ibi, *Nomine autem criminis omne peccatum intelligitur*, & verſ. ſeq. ibi: *Criminis autem appellatio alias late patet*, diſt. 25. aliquando ſtricte, & magis proprie capitur, prout importat peccatum graue accuſatione, & damnatione digniſſimũ ex D. Aguſt. relato in c. Apoſtolus 81. diſt. notauit gloſ. 1. in reg. peccatum lib. 6. Abb. nu. 3. in cap. teſtimonium 54. de teſtibus Berous nu. 24. in cap. 1. de accuſat. Salas 1. 2. q. 71. art. 13. diſpu. 2. ſect. 1. nu. 2. iuxta ergo hanc poſteriorem ſignificationem vſurpatur in hac ſpecie, vt bene probat Illuſtriſſimus Auctor.

84 *Intelligendum eſſe data iam vera, & proprie conuicta incorrigibilitate pro terminis d. cap. cum non ab homine*: s benignior (prout benigna eſt Illuſtriſſimi indoles,) quam iuri & breui confórmior hęc interpretatio mihi videtur, primo quia à Pontificis mente alienum videtur, dũ de crimine agit, quod de fide ſuſpitionem pręſefert, ad inceſtus incorrigibilitatem recurrere, eo maxime, quia in ſolicitatione, de qua Pontifex, non datur inceſtus iuxta ea, quę reſoluis q. 5. num. 55. ſecundo quia ſolicitans ex omnium ſuffragio, & praxi, ſaltem à fęminarum confeſſionibus prima comprehenſus vice, excluditur in perpetuum, vt cum noſtro Auctore reſoluimus ſupra nu. 40. Poteſtate deficiens ſi ſolicitet, non eſt certa reſolutio in breuis pœnas an incidat ex reſolutis q. 14. quo dubio exiſtente degradationem non admittam: tertio nec gradus, nec praxis dict. cap. cum non ab homine de iudicijs, Inquiſitorum Tribunali, & pœnis conuenire videntur. Nam relapſi (caſum excipe hęreſis) carceribus, monaſterijs, triremibus, alijsue ſimilibus tradi poſſunt, & ſi ad degradationem ſit deueniendum, nõ erit expectan us diſcurſus dict.

cap. cum non ab homine: cuius formam in foro Ecclesiastico nõ seruari testantur Bossius tit. de foro compet ẽti nu. 133. ad fin. Scac. dicens communem de iudicijs lib. 1. c. 11. nu. 54. Farin. q. 8. nu. 50. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 25. nu. 14. Quarto in terminis d. c. cum non ab homine agitur de criminibus, in quibus reus pertinax ad libitum, vt ita dicam, versari, & ingurgitare se inuitis prçlatis potest, at vero in nostra specie multa concurrere debẽt, quibus suppositis à communiter accidentibus, dari incorrigibilitatem iuxta tex. in dict. cap. cum non ab homine, impossibile censeo. Requiritur namque superioris potestas in concedẽda audiendi confessiones facultate, ad missio ad excipiendas confessiones per parochos, qui enim fieri potest, vt qui non semel sed sçpius de crimine conuictus per Fidei censores ignotus maneat?

83 His, & alijs quç expendi possunt, cõuincitur sanctissimũ Paulum V. non respexisse ad terminos dict. cap cum non ab homine, dum in nostro breui de degradatione agit, ad cuius interpretationem prçter, vel potius cõtra omnes aduerto, quod quotiescunque in iure, statuto, commissione Pontificia fit simpliciter mentio degradationis, non est necessaria incorrigibilitas, nisi ea ex discursu, mẽte & verbis deducatur, quod axioma licet nouum, verissimum tamen est, deduciturq; à partium enumeratione ab omnibus iuribus, & casibus, in quibus ea degradatio imponitur, aut permittitur.

86 Hinc facile conuinces cõmunem interpretationẽ ad tex. in cap. si quis sacerdotũ 11. q. 1. dum in eo textu incorrigibilitatem requirebat ad perueniendũ ad degradationem, nam si de ea ageret, non erat expectanda incorrigibilitas, vt tex. probat, & notasti supra à nu. 79.

87 Hinc etiam prouenit in grauissimis criminibus non esse necessariam incorrigibilitatem, vt delinquens degradetur, licet degradatio iure non sit expressa, vt contra communem praxis obseruat, & resoluisti supra nu. 73 cum Molina, Farin. Aldre. ex qua doctrina poteris ad alia nõ inutilia inferre.

88 Quoad propositum vero ex Pontificis mente, & supra posita regula non est necessaria incorrigibilitas ad effectum, vt solici-

solicitans degradari possit, dixi non esse necessariam ex Pontificis mente, quia eam præcise non requirit, sed nō inde sequitur omnem solicitantem esse degradandum, & brachio sæculari tradendum.

89 Quoniam altera sub alterna regula constituenda est, quoties Pontifex degradationē arbitrio iudicis committit, ex iudicantis iudicio, attentis circūstantijs eam pro prima, aut secūda vice, aut sequentibus imponere, vel non pendebit, ex reg. l. non quidquid, ff. de iudicijs.

90 Quod autē ea fuerit Pōtificis mens constat ex illis verbis. *Eos etiam, si & prout de iure fuerit faciendum debita præcedente degradatione, sæcularis iudicis arbitrio puniēdos tradēdo.*

91 Particula namq; *etiam*, non importat quoad propositū nec in hac, nec in alia materia, præcisam necessitatē, sed potius arbitrium attentis qualitate delicti, & alijs circumstantijs.

92 Vt in simili commissione probat, Bernar. in praxi cap. 96. alter enim Paulus nomine Tertius Hispalensi Archiepiscopo commisit cognitionem, & animaduersionem contra quatuor monachos ex D. August. familia, qui suum Prouincialem nefarie occiderunt, cum potestate arbitrandi, vtrum monachi essent degradandi, prout degradati, brachio sæculari traditi, & suspensi fuere. Arbitrium autē ex illis verbis constitit. *Etiamsi ad vltimum supplicium deueniēdum*, prout recte interpretatur Bernard. citato loco.

93 Sic etiam in Concil. Trident. conceditur Episcopis potestas procedendi etiam tāquā Sedis Apostolicæ delegatis, ipsorum arbitrio relinquitur vti eo priuilegio & in dubio vti nō censentur, si vero detracta particula, *etiam*, concedatur facultas Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, ea verba præcise delegationē importāt. Ex quo prouenit notabilis illa differentia appellandi ab Episcopis vel ad Summum Pontificem in posteriori membro; vel ad Metropolitanum in priori, si delegati priuilegio non vtantur. Vnde cauebis à Cenedo ad decretal. collect. 157. tradente ab Episcopis procedentibus vt Sedis Apostolicæ delegatis in varijs Trident. decretis, vbi delegati constituuntur, vt in sess. 5. cap. 1. versic. in monasterijs, sess. 6. c. 2. & 3. sess. 7. de reform.

cap. 68. & 14. sess. 13. cap. 5. sess. 22. cap. 5. & 6. non Romanum Pontificem, sed Metropolitanũ esse appellandum contra iuris principia, de quo alibi.

94 Nec obstant verba illa, *prout de iure fuerit faciendum*, quia qualificant sequentia verba, *debita praecedente degradatione*, non verò sunt referenda ad verbum, *tradendo*, quod longius distat, imo si referas, non ad casum iure expressum, sed ad debitas ceremonias degradationis, & solemnitates traditionis sunt referenda, praecipue si coniungas iuxta rectum sensũ orationem illam, *Eos etiam saecularis iudicis arbitrio puniendos tradendo*, & inter parentesin legas, *si & prout de iure fuerit faciendum debita praecedente degradatione)* quod si admittas, etiam secũdum ius posse in grauissimis degradari, vt sup. nu. 73 cum Molin. Aldret. & Farin. resoluimus, manet indubitabilis nostra explicatio, dum Põtifex conditionaliter ad ius se refert per illa verba, *si de iure fuerit faciendum*. Quemadmodum, & sub eadem conditione loquitur Paulus III. in illa commissione directa ad Archiepiscopum Hispalensem, cuius antea meminimus, *Si*, ait, *Locus sit degradationi, & traditioni curiae saeculari*, vt per Bernard. in pract. c. 96. licet enim casus ille non esset iure expressus, per praedicta tamẽ verba potestatem degradandi Pontifex delegatis commisit, Bernard. vbi proxime, nu. 2.

95 Minus etiã obstat quod solicitatio leuem tantum in Fide suspitionem praesefert, ex qua nusquam degradatio insurgit, vt pungit illustrissimus nu. 25. Tum quia ad degradandum nõ requiritur praecise haeresis, vel de haeresi suspitio, vt constat in peccato nefando. Tum etiam, quia in alijs casibus, licet iure non sint expressi, ex specialibus tamen Pontificum decretis, & commissionibus pro prima vice, licet crimina leuem tantum de Fide suspitionem praeseferãt: degradantur, & brachio saeculari traduntur rei, & multoties qui in hac Prouincia degradantur, in illa degradationi obnoxij non erunt, vt constat ex aliquibus casibus, quos congessimus supr. nu. 72. ex illustriss. q. 13. num. 12. Vnde casus noster quoad degradationem non ex iure communi, sed ex speciali cõmissione pendet, arbitrioq; Inquisitorum degradatio committitur

mittitur

mittitur iuxta prædicta sub censura melius sentientis.

96 Circa degradationem vltra hic citatos Bernar. in pract. c.140. Cene. ad decretal. collect.65.nu.3. Hẽriq. lib.13. de excómu. Farin.1.to.q.19.nu.48 & de hæres.q.189.à nu.6. & à nu.11. Lancellot. in templo in d.lib.2.c.5.§.2.

97 Quomodo autem moniales,aut monachi nullo ordine insigniti sint exautorandi, vide Delrium lib.5.disquit.magic.sect.16.ad med.vers. maius opus,Farin.supra nu.19.

98 Equites verò ordinum Militarium non solent degradari,sed habitu Militari cum ordinis insigni exuuntur intra carcerem,antequam exeant.

99 Milites quoque, & Doctores degradantur, Clar.in pract.§.fin.q 73. nu.2. & q.74. num.5.vbi additio.Brun.de hęret.lib. 4. c.13. Petr. Greg.lib. 31.syntagmat.c.30.nu.6.Suar. de cẽsur.disp.30. sect.2.num.5. Molin.4.to.de iust.disp.49. nu. 14. Petr. Caball. tract. crim.2. tom.casu 294.à nu.393.

100 Clerici etiã minoribus insigniti degradantur. Antequã curiæ sęculari tradantur post repertor.& alios Farin. de hęresibus q.189.nu.17. Bern.c.140. nu. 3. quod in Lusitania seruatur,licet in Castella non practicetur, vt testantur Coua. in c. quia nos,nu.4.de testam.Salze. ad Bernard.c.137.vers. non vero,& c.140.ad fin.

101 Religiosus quoque, dũ ad triremes condemnatur,exuitur religionis habitu,Nauar.cõmentar.4.de regul.nu.34. Molin.to.6. de iust. tract.5. disp.7. nu.4.ad fin.

102 Ipsi vero religiosi si sint ordinibus insigniti, vel alij clerici non solum degradantur, si curiæ sęculari sint tradendi, sed si ad perpetuos carceres, triremesve sint damnandi, Decian. tract.crim.lib.5.c.43. n.7. vers. degradatio autem,Farin.de hęresibus q.189.à n.13 post alios. Hęc autem degradatio non erit actualis,sed verbalis(quam depositionem dicunt)Peña ad direct.3.p.comment.46. vers.nequis autem putet, Locat.in praxi Inquisit.verbo,clericus,nu.4 & verb.degradatio,nu.3.Farin. nu.16.d.loco.Olim tamẽ ad perpetuos carceres dãnatus actualiter degradabatur,P.Aldret.de relig.discip. tuẽd.li.2.c.27.n.15

103 De Episcopi vero depositione alibi dicemus: degradatio

tio vero actualis, de qua in c.2. de pęnis in 6.fieri debet coram iudice sęculari, cui degradatus relinquitur,c.nouimus 27.de verb.Petr.Greg. syntag lib.31. c.30 n.8. Dec.tract.crim.lib.4. c.9.n.123. Mol.4. de iust.disp. 49.n.14 Farin.de hęresi q.189 nu.8.& 19.

104 De forma autẽ degradationis in absentẽ, Eymer.ad direct.3.p.n.215.& ibi Peña cõment.49.Decia. tract.crim.lib. 5.c.38 nu.22 Farin.sup.nu.20. quam fictã degradationem vocat Lancellot. in templo iudicum,lib 2 cap.5.§.2.nu.6.

105 An autẽ iudex secularis teneatur stare sententiæ iudicis Ecclesiastici,an post degradati traditionem possit causam de nouo examinare, vide auth. de Sanctiss.Episcop §.si quis cõtra,vers.si verò, c.vt Inquisitionis, §. prohibemus, de hęret.in 6.l.2.tit.26.p.7. Simãc. de Cathol.c.36. nu.5. & in praxi hæreseos,c.36.nu.3.Clar.in praxi, §.vlt.q.96.nu.7. Auiles prętor. c.20.nu.20.verb. vsurpan, Villalobos litera I. nu. 159. Dec. lib.4.tract. crim.c.9. à nu.121. Farin.de hæresi. q.186.nu.165.

106 Notabis autẽ, quod ad sententiã degradationis profe-rẽdam sufficit, quod Episcopus sit confirmatus, ad ipsam vero degradationis actualis executionẽ consecratus requiritur.

107 Ideoq; in sententia sufficit Episcopi Vic.in actuali degradatione solus Episcopus,c.2.de pœn.in 6.Trid. sess.13. c.4. de reform. Fr. Eman 3. tom. sum. verb.degraduar, nu.3. Suar.de censur.disp.30.sect.3.nu.9.

108 Depositũ autẽ, seu degradatũ quis restituere possit. disputant Suar. de censur.disp. 30.sect.1. nu. 22. & sect.2. nu. 10.Molin.4. to.de iust.disp.49. nu.19. Lancellot. in templo iudicũ lib.2.cap.5.§.2.nu.8. Emman.3. to. summæ verb. degraduar,n.3. & de regularib. p.23. art.4.& 5.to.1.vbi agens de religiosis ab ordine eiectis, quod à suis prælatis etiã generalibus, ordini restitui nõ possint,quod modo displicet, nec eius solida sunt fundamenta, de quo alibi.

109 Depositus vero, & degradatus in eo conueniũt inter alia, ꝙ vterq; ad ordinis onera manet obligatus,neutraq; depositio charactere clericali priuat Marant 4.p.dict.11.nu.73.Gryssald. in decision Fidei verb. degradatus Suar. de censur. disp. 30.sect.2.à num.1.

110 Se-

110 Secundum quos sic depositus si celebret, licet peccet, vere tamen conficit cap. quod quidam 97.1.q.1.glos. recepta verb. degradatus in c.2. de cler. excõmunicat. D.Th. ad 3.p.q. 82.art.8.vbi Suar.disp.77.sect. 2. vers. 2. Cast. de iusta hęret. punit.c.21.lib.2.Nauarr.c.1.n. 2.& 3.de pęnit.Couar.li.1.var. c.10.n.8. & passim alijs reiecto Gratiano ĩ c.sicut Christus 75. 1.q.1. & gl. in c.accedẽs. 50.d.

111 Quomodo vero sic celebrans puniendus sit, vide tex. in c. 2. de clerico excommunicato, Petr.Greg.Syntagm.li.31 cap.30.nu.6.

112 Percõtrarium vero depositus, & degradatus inter alia in eo differunt, quia depositus fori & canonis retinet priuileg.

113 Actualiter vero degradatus vtrunq; amittit Syluest. ver.degradatio, Dec.tract.crim. lib.6.c.17.nu.8.& 20. Suar. de censur.disp.30.sect.2.nu.7.

114 Vtrum autem Episcopi, Abbates, prælati ve alij, qui in terminis depositionis iuxta c.1.de hæret.in 6.Trid. sess.13. c.4.de reformat. requiruntur, sint Consultores, vel assessores ad ferendam sententiam?& esse iudices assessores, quorum suffragio decisiuo standum sit, resoluit post Gemin. & Syl.Suar. de censur.disp.30.sect.1.nu.20 Neutros vero esse, sed adhibitos ad solemnitatem verius videtur, ex Aldre.de relig.discipl. lib.2.c.17.nu.15. Cætera verò facile apud prædictos inueniri poterunt: vtrum autem in hac clericorum depositione requiratur concors iudicum sententia, an maior pars sufficiat, alibi disputabimus, cum longiori indagine sit opus, & hoc iam additionis metam transgrediatur, quod Sacrosanctæ & Romanæ Ecclesiæ, cuiuisq; melius sentienti libenter subijcimus.

FINIS.

INDEX NOTABILIVM, quæ hoc libello inferuntur.

Binubo

Cogni-

sche-

D

F

L

Lusi-

Q

R

The-

FINIS.

Imprimatur. Iac.Terrag.Vic.Gen.

Alex.Ruffus Can.Dep:

